(Innehåller sid. 225—272.)

Pietiſten.

Trettiondenionde årgången.

Fjerde häftet.

December 1880.

Gefle 1880.
Tryckt hos Boktryckeri-Bolaget Geſtrikland.

Käre Broder! Eſ. 53 är utan twiſwel en högſt märkwärdig profetia om Kriſtus och hans lidande. Men mycket har man ſelat, när man menat, att man der har ſtöd för den läran, att Kriſtus lidit döden i wårt ſtälle ſamt med ſin död betalat för alla wåra ſynder. Det ſtår i Eſ. 53, att Kriſtus ſkulle lida **för wåra ſynder**, men aldrig en enda antydan göres derom, att han ſkulle lida **i wårt ſtälle.** Och det går icke an att förblanda det ena med det andra. Att han bar wår krankhet och lade på ſig wår ſweda, deröſwer har du den bäſta förklaringen i Matth. 8: 16, 17, der det heter: Han utdref de onda andarna med ſitt ord och botade de ſjuka, på det att det ſkulle uppfyllas, ſom war ſagdt genom profeten Eſaias, ſom ſade: Han tog på ſig wåra ſwagheter och bar wåra ſjukdomar. Hwad will det nu ſäga, att han bar ſjukdomar? Swar: Det will ſäga, att han antog ſig de ſjuka och botade dem. Hwad will det alltſå ſäga, att han bär ſynder? Swar: Det will ſäga, att han antager ſig ſyndare, upprättar och helar dem. Kan du tänka dig något enklare? Och denna enkla tolkning haſwa wi af en apoſtel. Och wet du icke då, att det är ſäkraſt att bliſwa wid den ſamt låta alla andra fara?

Men förſtå wi detta, då förſtå wi äſwen lätt, hwad det betyder, att Gud kaſtade wåra ſynder på honom. Gud lade wåra ſynder på honom, och han bar dem. Om jag ſäger: Gud lade wåra ſjukdomar på honom och han bar dem, ſå betyder det, att Gud ålade honom de ſjuka, att han ſkulle åtaga ſig dem och bota dem; och han, lydig ſin fader, åtog ſig dem och botade dem. Sammalunda om jag ſäger: Gud lade wåra ſynder på honom och han bar dem, ſå betyder det: Gud ålade honom ſyndare, att han ſkulle åtaga ſig dem och frälſa dem; och han, lydig ſin fader, åtog ſig dem och frälſte dem. Ja, ännu alltjemt **bär** han mångas ſynder, ſåſom det ſtår i v. 11, ty ännu alltjemt åtager han ſig ſyndare och frälſar dem. Han har ännu alltid ſamma frälſare-embete qwar och ſamma frälſarehjerta. Gud ware lof!

Aſ detta ſkall du lätt inſe, hwilket ſtort mißförſtånd, ſom ligger i dina ord, då du i ditt bref ſäger: "Har Gud kaſtat werldens ſynder på Jeſus, då måſte de icke längre ligga på werlden." Det är för wiſſo **werldens** ſynder Gud kaſtat på Jeſus, men det betyder icke, att han öſwerflyttat ſynderna, ſåſom man t. ex. flyttar en ſten från det ena ſtället till det andra, utan det betyder, ſåſom wi nu ſett, att Gud lagt werlden med all deß uſelhet, ſynd och nöd på Jeſus, att han måtte antaga ſig henne och frälſa henne. Det är ock alltigenom bibelns lära om Kriſti embete. Gud har ſändt Sonen åt **werlden** till en frälſare, ſäger Johannes. Och derwid bliſwer det.

Att Kriſtus wardt ſargad för wåra öſwerträdelſers ſkull och ſlagen för wåra ſynders ſkull (eller ſåſom profetens ord lika riktigt kunna öſwerſättas: ſargad **af** wåra öſwerträdelſe och ſlagen **af** wåra ſynder), det är något, ſom hela den evangeliſka hiſtorien bekräftar. Det war wåra ſynder, ſom förorſakade honom alla hans lidanden. Om denna ſak har jag widlyftigare ſkriſwit i ſeptemberhäftet af Pietiſten § 343 och följ. Derför hänwiſar jag dig dit.

Att näpſten ligger på Kriſtus, på det att wi ſkola haſwa frid, det är ord, ſom icke heller äro ſå ſwåra att förſtå, om man ſer på deras egentliga lydelſe i grundtexten. Ty der lyda de ſå: Wår frids tuktan (eller: uppfoſtran) på honom. Der framſtälles hans lidande ſåſom en tuktan eller uppfoſtran för honom till wår frid eller frälsning. Alldeles ſamma ſak kan du ock läſa i Ebr. 2: 10 ſamt i Ebr. 5: 8. Läs de ſpråken. Det behagade Gud att genom lidanden fullkomna wår frälsningshöfding, och detta hans fullkomnande hörde till wår frälsning. Utan en ſådan fullkommen frälſare hade wi icke kunnat frälſas. Men äſwen om denna ſak har jag ſkriſwit i ſeptemberhäftet § 350 och följ. Der kan du alltſå läſa derom fullſtändigare, än hwad utrymmet kunde tillåta mig att här ſkriſwa. För öſrigt will jag nämna, att jag, om Gud will, i Januari eller Februari näſta år (1881) kommer att utgiſwa en kort utläggning öſwer hela Eſ. 53, hwilken då blir att reqvirera hos Pietiſtens Expedition. Der ſkall du få ſwar på många af dina öſriga frågor.

Angående den mycket omtalade åtſkilnaden mellan ſynden och ſyndaren ſkall jag här för dig anföra några förträffliga ord af Luther. Han ſäger neml. i Epiſtelpredikan på andra ſönd. i adventet §§ 14 och 15: "Nu är kärleken till dygden och hatet till laſten af twänne ſlag: ett hedniſkt och ett kriſtligt. Ty äſwen Kriſtus älſkar det goda och hatar det onda, ſåſom Pſalmen 45: 8 om honom ſäger: "Du älſkar rättfärdigheten och hatar ogudaktigt wäſende". Men likwäl på det ſätt, att äſwen det bliſwer beſtåndande, ſom Moſes om honom ſäger i 5 Moſ. 33: 3: "O, huru kär haſwer han folket!" Deremot är den **hedniſka kärleken** och det **hedniſka hatet** ett oförnuftigt ſwin, ſom utan åtſkilnad bökar undan och **raffar åt ſig menniſkan ſjelf på ſamma gång ſom hennes fel och dygder.** Ja, i ſjelfwa werket älſkar han ingen menniſka utan allenaſt ſig ſjelf. Detta märker man derpå, att ſå wida och ſå länge menniſkan är ſmyckad med dygd, ſå wida älſkar han henne och drager henne till ſig, och twärtom kaſtar henne ifrån ſig, om dygden hos henne icke finnes eller aftager.”

“Men ett **kriſtligt hat till ſynden** är ſå beſkaffadt: man gör åtſkilnad **emellan menniſkan och det felaktiga hos henne;** man tänker på att blott **borttaga felen, men bewara menniſkan.** Derför hwarken flyr eller ſkyr eller förkaſtar eller föraktar det någon menniſka, utan upptager henne faſtmer, umgås gerna med henne, förfar ſå med henne, att det förhjelper henne från det onda, ſtraffar och underwiſar henne, har tålamod och fördrag med henne, beder för henne och gör ingenting annat, än man wille, att en annan ſkulle göra emot en ſjelf, i fall man ſjelf wore behäftad med ſamma fel.”

Der ſer du, huru Luther betecknar det ſåſom ett **hedniſkt hat**, när man ſammanblandar ſyndaren och ſynden, ſom är hos honom, men deremot ſåſom ett **kriſtligt hat**, när man gör åtſkilnad mellan den ena och den andra, ſå att man hatar ſynden men älſkar perſonen, hos hwilken ſynden är. Nu må du ſjelf döma, huruwida Guds hat är likartadt med det “hedniſka” eller “kriſtliga” hatet.

Du undrar, om icke ſådana ſtällen, ſom tala om Kriſti förbön t. ex. Ebr. 7: 25, antyda, att han är wår ſtällföreträdare hos Gud Men låt oß ſe till! En ſtällföreträdare är en ſådan, ſom gör något i en annans ſtälle, och nu må du ſjelf tänka efter: Beder Kriſtus **i ſtället för oß**? Ingalunda. Han beder **med** oß och **för** oß men icke **i ſtället för oß**. Om en förebedjare wore en ſtällföreträdare, då ſkulle ock den Helige Ande wara wår ſtällföreträdare, emedan det äfwen om honom med precis ſamma ord ſom om Kriſtus ſäges, att han manar godt för oß (Rom. 8: 26, 27); ja då ſkulle hwar och en kriſten, ſom beder för en annan, wara hans ſtällföreträdare, och det wore ju mycket galet. Om 1 Joh. 2: 1 kan du läſa i de “Bref i andliga ämnen”, ſom jag utgifwit, ſid. 125 och följ. Kriſtus är alltigenom **Guds** ſtällföreträdare för att frälſa oß. Så lärer Guds ord.

Men nu nog om lärofrågor. Gud gifwe oß ſin helige Ande, att hans ſanning må **wara wårt** lif. När wi hafwa allt rätt och wäl efter förſtåndet, då ſtår ännu den frågan åter: Hwad är ditt hjertas lif? Har du ſjelf del och lott i det, ſom du ſålunda wet och förſtår? Wiſſerligen kan man ſå fäkta om ren lära, att man glömmer det enfaldiga lifwet i Jeſus. Här äro faror både åt högra ſidan och åt den wenſtra. Men Gud har lofwat att leda de elända rätt, och det är wår trygghet. Hwad wi här icke förſtå, det ſkall engång warda klart “hemma hos Gud”. Låtom oß bara bida med tålamod ſamt blifwa wid Herrens ord. Lifwet hänger icke då derpå, att man genaſt wet och förſtår allting ſå rätt och fullkomligt.

Må Gud gifwa dig och mig och alla ſina barn ett godt nytt år! Må han gifwa oß en mer innerlig tro, en mer brinnande kärlek, ett mer himmelſkt ſinne, på det att wi må tillwäxa i allt godt ſamt wid årets ſlut, om wi upplefwa det, wara mer like wår frälſare, än wi nu äro. Det är icke Guds mening, att hans folk ſkall under ſtändig klagan och ſwaghet, ſå att ſäga, ſwältas fram på watten och bröd genom detta lifwet för att ſedan genom döden förloſſas från allt elände. Nej, han will iſkänka fullt åt oß (Pſ. 23), han will **mätta** oß med ſitt huſes rika håfwor (Pſ. 36: 9), på det att wi med gladt mod må löpa hans budords wägar. Lifwet i Gud bör ju wara ett gladt och ſaligt lif.

Må Gud gifwa oß nåd att älſka ſanning och frid ſamt låta alla wåra ting ſke uti kärleken. Bed för mig.

Geſle den 18 Dec. 1880.

Din

P. W.

P. S. Som du hört, har jag förſålt hela mitt bokförlag. Det wardt mig för tungt i längden att ſköta ſå widlyftiga affärer. Det upptog mitt ſinne och mina krafter allt för mycket, och det till ſkada för mitt egentliga arbete. Detta förorſakar dock ingen ändring för Pietiſtens prenumeranter och wänner. Pietiſtens Expedition fortgår ſåſom förr. Pietiſten ſkrifwes fortfarande af mig, inga ſkrifter utgifwas utan mitt ſamtycke på Pietiſtens Expeditions förlag. Korteligen: det är blott de ekonomiſka angelägenheterna, ſom öfwergått i andra händer.

Wåra prenumerantſamlare och bokſpridare ſäga wi ett hjertligt tack. Wi hoppas att äfwen under näſta år ſå påräkna deras biträde och medwerkan. Låtom oß icke förtröttas.

☞ **Anmälan å Pietiſten ſamt nyutkomna ſkrifter ſe näſta ſida!**

D. S.

Anmälan.

Tidningen **Pietiſten** utgifwes, om Gud will, äfwen under år 1881 ſåſom hittills. Priſet blir oförändradt 1 krona 25 öre för hel årgång, poſtbefordringsafgiften inberäknad. Prenumerantſamlare, ſom ſkaffa mindſt tio prenumeranter, erhålla twå friexemplar, de ſom ſkaffa femton, erhålla tre o. ſ. w.

☞ **Wilja derför twå eller flere hafwa Pietiſten alldeles gratis, ſå behöfwa de blott förena ſig och ſkaffa fem prenumeranter hwar ſamt inſända prenumerationsafgiften till Pietiſtens Expedition, Stockholm.** Penningarne böra inſändas antingen genom rekommenderadt bref eller poſtanwisning.

Hwad angår **innehållet,** wilja wi bemöda oß att genom Guds nåd ju längre deſto enklare, fullſtändigare och mer allſidigt framlägga Guds ord. Hwad wi alla behöfwa, det är att **komma djupare in i Guds ord.** Må wi af allt hjerta winnlägga oß derom! Deraf beror wäſendtligen faſtheten och kraften i det andliga lifwet. Guds ord är en **kraft till ſalighet,** ſäger Paulus. Under år 1881 komma wi att fortſätta framſtällningen af **Guds ewiga frälsningsråd.** *) De närmaſt följande betraktelſerna komma att handla om **återlösningen från ſyndens följder, förſoningen, rättfärdiggörelſen, tron.** Alla wåra wänner bedja wi om deras innerliga och ſlitiga förböner, att wi må få nåd att ſkrifwa ſanningen enkelt, hjertligt och i Guds fruktan. **P. W.**

Sedan Septemberhäftet af Pietiſten utkom, hafwa wi på Pietiſtens Expeditions förlag utgifwit följande nya ſkrifter:

Barndopets hiſtoria, fjerde betydligt tillökta upplagan, i hwilken wi till beſwarande upptagit de inkaſt, hwilka blifwit gjorda mot det, ſom wi i föregående upplagor framſtällt. Pris: 40 öre.

Jeſu Blod (aftryck ur Pietiſten), hwari wi till utredning upptagit alla de ſtällen i nya teſtamentet, ſom handla om Jeſu blod. Pris: 20 öre.

Han twådde deras fötter, ett ord i den wigtiga frågan om de kriſtnas enhet. Pris: 10 öre.

Hwad ſkola wi predika? — en kort framſtällning af hwad wi wilja predika till ſyndares frälsning. Dem, ſom rådwille och orolige fråga, hwad wi om ſynden och nåden lära, erbjuda wi i denna ſkrift ett kort ſwar. Pris: 10 öre.

Af andra författare äro på Pietiſtens förlag nyß utgifna:

Om det kriſtliga dopet. Af E. J. Ekman. Pris: 30 öre. Det är ett behjertanswärdt ord i en wigtig fråga. Förſöker **Barndopets hiſtoria** att utreda barndopsfrågan från hiſtoriſk ſynpunkt, ſå ſöker denna ſkrift att utreda ſamma fråga från bibliſk ſynpunkt.

Den lefwande wägen. Af E. J. Ekman. Pris: 10 öre. En predikan, ſom ſäkert ſkall lända många till uppbyggelſe.

Föräldrars ſanna prydnad. Ett ord om barnauppfoſtran af Fredrik Lundgren. Pris: 80 öre. Gud wälſigne på många kriſtna föräldrars hjertan och lif denna boks wigtiga innehåll! Ingen ſkall utan mycket gagn kunna genomläſa henne.

Inom kort utkomma (ſtrax på nyåret):

Pilgrims tillfälliga betraktelſer. Af K. P. Denna ſkrift innehåller många, djupt till hjertat gående lärdomar. Pris: häftad 60 öre, kartonerad 70 öre, i wälſkt band 80 öre, i klotband på glättadt papper 1 krona.

Må nu Gud wälſigna alla deſſa ſkrifter!

---

*) För nytillträdande prenumeranter finnas de föregående häftena af betraktelſerna öfwer Guds ewiga frälsningsråd att tillgå för 1 kr. 70 öre. De kunna erhållas ſåwäl genom hwarje bokhandel ſom genom direkt reqviſition hos Pietiſtens Expedition, Stockholm.

Elfte Betraktelſen.

148. Wi ſågo i den förra betraktelſen, huru en menniſka kan hafwa ganſka ringa kunſkap och wara behäftad med rätt ſtora willfarelſer men ändå lefwa i tron på Jeſus. Wi ſågo ock, hwilken tröſt ſom deri ligger för alla enfaldiga ſjälar, hwilka känna ſin okunnighet men af hjertat hålla ſig till Herren Jeſus. Wi märkte äfwen, huru illa det är, när lifwet hänges på hårfina läroſatſer. Dermed wilja wi emedlertid icke hafwa ſagt, att det är likgiltigt, huruwida man har en riktigare eller oriktigare kunſkap, ſåſom ſkulle man ſäga: "Blott jag har lifwet, ſå gör det detſamma, huruwida min kunſkap är riktig eller oriktig". Nej, Herren will intaga och upplyſa hela menniſkan, både hennes hjerta och hennes förſtånd. Är det en grof, ja en dödlig willfarelſe, när en menniſka låter ſig nöja dermed, att hon har allting klart och redigt i ſitt hufwud, medan hjertat är fremmande för Gud, ſå är det ock en mycket ſkadlig willfarelſe, när hon tänker: "Bara mitt hjerta är rätt för Gud, ſå behöfwer jag icke mer; då bryr jag mig icke om att tillwäxa i rätt kunſkap". Och dock träffar man icke ſällan den willfarelſen. Det går lätt att, medan man ſöker undwika en grop, inwagga ſig i den föreſtällningen, **att det icke finnes mer än den gropen,** tilldeß man oförwarandes faller i en annan.

149. Låtom oß taga en bild från barnkammaren — denna wälſignade teologiſka högſkola, dit Herren ſå ofta hänwiſar oß. Wigtigaſt för fader och moder är naturligtwis, att barnet lefwer. Lifwet är dem mer än alla kunſkaper och gåfwor. Men när barnet lefwer, ſå tänka de icke, att det är likgiltigt, huruwida det får lära ſig någonting eller icke; twertom äro de angelägna, att det må få ſå mycken kunſkap ſom möjligt dels för deß eget gagn dels för att kunna gagna andra. Det wore en mycket dålig fader, ſom tänkte: "Icke behöfwer mitt barn lära ſig något; det kan lefwa ändå". Ingen menniſka är af Gud ſkapad bara för att lefwa; hwar och en har af honom fått ſig en plats och en uppgift beſtämd, och den kan han icke fylla, om icke hans gåfwor warda utwecklade. Men dertill behöfwes, att han tillwäxer i god kunſkap. Det är något, ſom hwar man förſtår.

150. Alldeles ſammalunda förhåller det ſig äfwen på det andliga området. Wigtigaſt af allt är, att ſyndaren har blifwit född

till Guds barn och nu lefwer genom tron på Kriſtus. Har det ſkett med dig, ſå är du genaſt Kriſti broder och brud, Guds och alla heliga änglars glädje ſamt arfwinge, riktig och laglig arfwinge till all Kriſti herrlighet. Ty du är då gifwen af Gud åt Kriſtus, och Kriſtus ſäger: Fader, jag will, att der jag är, der ſkola ock de wara med mig, ſom du har gifwit mig, att de ſkola ſe den herrlighet, ſom du har gifwit mig (Joh. 17). Men ingen är född bara för att lefwa; hwar och en troende har af Gud fått ſig en plats i hans rike beſtämd. De gåfwor och pund, ſom Gud gifwit dig, har du icke fått för att nedgräfwa och wårdslöſa utan för att wårda och anwända för Guds förherrligande, för din egen andliga tillwäxt till Kriſti likhet ſamt för näſtans tjenſt. Och derför behöfwer du allt mer förkofras i andlig kunſkap och förſtånd. Fördenſkull förmanar Petrus ſägande: Wäxen i nåden och wår Herres Jeſu Kriſti kunſkap (2 Petr. 3: 18).

151. Menniſkan har ett i hennes natur grundadt behof att, ſå långt möjligt är, winna klarhet i alla ſina kunſkaper. Detta behof gör ſig icke mindſt gällande i fråga om den andliga kunſkapen, och det gifwer ſig till känna deri, att hon icke kan låta bli att åter och åter igen tänka öfwer andliga ting. Om ock alltid mycket qwarſtår, ſom förblifwer dunkelt, ja en fullkomlig hemlighet, ſå ſträcker ſig dock den troende menniſkans ande efter att, ſå långt det är möjligt, fatta ſanningen allt renare och klarare. Om man än kallar detta behof förwetenhet och bekämpar det, ſå waknar det ändock åter och åter upp. Äfwen de aldra enfaldigaſte känna det ofta, och om de ockſå ſtundom i oförſtånd räkna det rent af ſåſom en anfäktning af djefwulen, ſå kommer det igen, att de behöfwa fråga, hwad Guds ord lärer om den eller den ſaken, huru man ſkall förena de och de läropunkterna med hwarandra o. ſ. w. Den lefwande menniſkan behöfwer ljus; **det behofwet är af Gud,** det är en andlig hunger, ſom hos den troende har ſin rot i det andliga lifwet, och det bör derför icke qwäfwas, ſåſom wore det ondt, utan tillfredſtällas, ſå långt det är möjligt. Från ewighet till ewighet ſkall det ock finna näring. Äfwen i himmelen ſkall det wara ett fortſatt, ett ewigt tillwäxande i Guds kunſkap, ett ewigt fortgående från djup till djup, från klarhet till klarhet.

152. En oriktig kunſkap i andliga ting gör mycken ſkada. Såſom på det lekamliga området många ſwårigheter, förluſter, ja ſjukdomar komma af en oriktig inſigt, ſå hafwa ock mycken förwirring

och många anfäktelſer i en kriſtens lif ſin grund i en oriktig kunſkap. När t. ex. en, ſom tror på Kriſtus, ännu icke riktigt förſtår, att Guds nåd är alldeles oberoende af alla wåra gerningar, ja är ſå högt öfwer oß, ſom himmelen är öfwer jorden, ſå måſte han lida mycken ofrid och nöd, när han märker, att han icke är, ſåſom han borde wara, ſamt fördenſkull måſte frukta, att Guds nåd är owiß och wacklande. Mycken ångeſt och många ſwettebad ſkulle han beſpara ſig, om han hade en riktigare kunſkap; och Gud unnade honom det gerna. Luther omtalar på många ſtällen, hwad nöd han för denna orſaks ſkull led i kloſtret, äfwen ſedan han kommit till tron. Sammalunda när man tror på Kriſtus men ännu icke förſtår, att den ſtora kraften till ett heligt lefwerne kommer allena af Gud **och är en ren nåd lika wäl ſom tron,** ſå måſte man äfwen mycket lida för ſin briſtande kunſkap. Man kämpar och arbetar med ſin egen kraft mot en fiende, ſom är denſamma öfwermäktig. Deraf följa nederlag här och nederlag der, en tung och ſuckande ande, ſom ſällan ſmakar något af glädjen i Jeſus. Ja, deraf har t. o. m. kommit, att man ofta lärt, att det måſte ſå wara, och att en kriſtens lif måſte wara mycket ömkeligt, om det ſkall wara rätt o. ſ. w. O, huru många ſyndafall med deraf följande ſamwetsſår och bittra ſtunder ſkulle en kriſten icke kunna beſpara ſig, om han hade en rätt kunſkap om källan till den ſanna kraften! Och huru gerna ſkulle icke Gud unna honom det!

153. När man i något ſtycke har en oriktig kunſkap, ſå ſtöter man widare på det ena bibelſtället efter det andra, ſom icke ſtämmer med denna kunſkap öfwerens. Då warder man antingen förwirrad, eller ock måſte man gå förbi desſa bibelſtällen ſåſom obegripliga, alldeles ſåſom apoſtlarne bara för ſin oriktiga menings ſkull icke förſtodo Jeſus, när han talade med dem om ſin föreſtående död. Eller ock måſte man förſöka genom allehanda förwända tolkningar göra wåld på ſamma bibelſtällen, för att ſå dem att öfwerensſtämma med den oriktiga kunſkap, ſom man har. Derigenom ſtänger man bara deß wärre wägen för ſig ſjelf att rätt förſtå Guds ord ſamt gör ſig ſjelf ſålunda mycken ſkada. När man t. ex. oriktigt fattat förhållandet mellan Fadren och Sonen ſamt tror, att Sonen är kommen för att wara oß en hjelp emot Fadren, hwilket ju många werkligen lefwande kriſtna tro, ſå ſtöter man emot en ſtor mängd bibelſtällen, hwilka i ſtället framſtälla Sonen ſåſom den hjelp, hwilken Fadren har ſändt oß, ſamt hans werk icke ſåſom ett werk för wår

räkning gjordt åt Gud utan twertom ſåſom ett werk för Guds räkning gjordt åt oß, och då råkar man i förwirring och oupphörliga motſägelſer, hwarigenom man twingas att öfwerallt i bibelns ord inlägga eller underförſtå en annan mening än den, ſom ligger i ſjelfwa ordaförſtåndet. Sammalunda förhåller det ſig med oriktig kunſkap i andra andliga frågor, och ſwårare ju närmare de beröra det andliga lifwet. Deraf uppkomma inre ſlitningar och yttre ſtrider, träldom under menniſkoläror, parti och annat ondt, ja ofta får Herrens arbete, att föra de ſina till en riktigare inſigt, heta anfäktningar af ſatan, ſom will röfwa ifrån ſjälen Guds ord och den rätta läran. Wißt ſkall man i betraktande af ſådant förſtå, att det är mycket wigtigt för en kriſten att tillwäxa i ſann kunſkap.

154. Paulus hade mycket bekymmer för de kriſtnas oriktiga kunſkap, och gång efter annan mottog han underrättelſer om, huru förſamlingarna ryktes bort med allehanda lärdomswäder. I Galatien kommo falſka apoſtlar och yrkade på omſkärelſen, och ſtrax woro många, ſom tyckte, att det war rätt; och ſå allwarſam war den ſaken, att många föllo från nåden och miſte Kriſtus. I Korint uppſtodo bland de kriſtna olika tankar om wiß ſlags mat, hwaraf följde, att ſomliga, ſom woro mer fria, föraktade dem, ſom ſyntes mer bundna, ſamt att desſa ſednare dömde ſåſom ſyndare de förra, emedan de tyckte, att de tilläto ſig en ſyndig frihet. I Theſſalonika uppſtod den läran, att ingen de dödas uppſtåndelſe war att wänta. Alla ſådana willfarelſer gjorde naturligtwis mycket ondt i Guds förſamling, och Paulus war derför angelägen att genom ſina bref bibringa de kriſtna en riktig kunſkap. Och wittna icke de andliga förhållandena rundt omkring oß om ſamma behof af tillwäxt i ſann kunſkap? Gud hjelpe oß att ju mer och mer winnlägga oß derom!

155. Men likaſom en oriktig kunſkap gör mycken ſkada, ſå har ſann kunſkap mycken wälſignelſe med ſig. Om I blifwen wid mina ord, ſå ſkolen I förſtå ſanningen, och ſanningen ſkall göra eder fria, ſäger Herren i Joh. 8 till ſina lärjungar. Lärjungarne woro ju lärjungar genom tron på honom ſåſom Meſſias, men ännu förſtodo de icke mycket af ſanningen. Derför wille Herren, att de ſkulle förblifwa wid hans ord, på det att de måtte **förſtå** ſanningen och af ſanningen ju mer och mer frigöras. Hwar och en kriſten wet, att det har en upplyſtande, ſtärkande och frigörande inflytelſe, när en ſanning warder klarare för hans förſtånd. Eller ſäg: har du icke ofta känt det? Har du icke ofta känt en riktigt ljuflig ſällhet i ditt

hjerta, när det ur Guds ord uppgått ljus för dig i en punkt, ſom förut warit dig dunkel, eller när du fått **en djupare inblick** i en ſanning, ſom du förut kännt? Luther omtalar, att när han fick riktig ſyn uppå, hwad Skriften lärer om bättringen, ſå uppfyllde det honom med en ſådan fröjd, att han kände ſig likaſom wandra på en af paradiſets gator.

156. Är ditt öga oförderfwadt, ſäger Herren, ſå warder hela din kropp ljus. När ögat uppfångar den naturliga ſolens ljus, ſå wandrar hela kroppen i ljuſet och kan taga wiſſa ſteg med ſina fötter; när man deremot wandrar i halfdunkel, ſå warder gången owiß och ſkygg. Sammalunda förhåller det ſig på det andliga området, när ſanningen är klar, eller när den är dunkel för en troende. Owißhet förſwagar alltid menniſkan, wißhet gifwer kraft och frimodighet. Deraf ſkall man åter förſtå, huru wigtigt det är för hela en troendes andliga lif och deß tillwäxt, att han förkofras i ſann kunſkap. Ty endaſt den kan gifwa den rätta, för lifwet helſoſamma wißheten. Har man en oriktig kunſkap men ändå är wiß, ſå gör wißheten ſkada juſt genom den kraft och frimodighet, ſom hon gifwer, hwarom ock erfarenheten wittnar.

157. Men icke allenaſt för det egna andliga lifwet är ſann kunſkap af wigt utan ock för en kriſtens kallelſe att förkunna hans dygd, ſom har kallat honom från mörkret till ſitt underliga ljus. Hwar och en kriſten är ſatt att wittna om Herren, ehwad det ſker offentligt eller enſkildt, och då behöfwer han ju helt naturligt ſjelf mer och mer tillwäxa i Guds kunſkap för att med allt ſtörre klarhet och kraft kunna frambära wittnesbördet. De, ſom nyß kommit till tron på Herren, behöfwa äfwen genom äldre troende föras till allt ſtörre klarhet, och huru ſkall det kunna ſke, om deſſa äldre alltjemt ſtå qwar på ſamma ſtåndpunkt utan att ſjelfwa tillwäxa?

158. Detta inſes nu ganſka allmänt, när det gäller predikanter, och man börjar derför att mer och mer nitälſka om deras underwisning. Det ſamma inſes ock, när det gäller dem, ſom underwiſa i ſöndagsſkolan. Det förſtår man, att deſſa måſte alltmer förkofras i andlig kunſkap, om de ſkola kunna ju längre deſto bättre och enklare för åhörarne eller barnen framlägga ordets innehåll. Annars händer, att när de t. ex. predikat eller tjenat i ſöndagsſkolan en tid, och hwad de hafwa att ſäga, börjar blifwa torrt ſåſom gammal halm, ſom redan är uttröſkad (hwilket ju måſte ſke, när de aldrig tillwäxa) ſå tröttna de med hela ſaken och lemna

predikandet och ſöndagsſkolan heldre, än de ſkulle winlägga ſig att genom egen tillwäxt blifwa allt dugligare och dugligare att tjena med ſina gåfwor. Ju mer man ſjelf tillwäxer, deſto friſkare och bättre warder underwisningen, och det ſom man har att ſäga, blir ſåſom nytt för hwar gång, äfwen om det är det ena ſamma gamla, ſom man har ſagt tuſen gånger förut. Genom den andliga kunſkapen näres anden och göres allt ſkickligare att tjena Herren. Det är derför icke ett godt tecken, när kriſtna år efter år ſtå qwar på ſamma ſtåndpunkt i ſin kunſkap.

159. Men inſes detta, när det gäller predikanter och lärare, ſå inſes det icke lika allmänt, när det gäller andra kriſtna. Det är många kriſtna, ſom ganſka litet för egen del känna behofwet att tillwäxa i andlig inſigt. Derför tycka de ofta, att ett underwiſande föredrag innehåller liten eller ingen ſjälaföda. "Det war mycket för hufwudet deri men ingenting för hjertat", ſäga de. När de höra eller läſa Guds ord, ſöka de mer känſlans upplifwande och njutning än tillwäxt i Guds kunſkap, och när de hört och läſt, ſå hafwa de ofta ingenting **lärt** utan endaſt blifwit upplifwade. Läſa de en bok, ſå ſker det för att njuta, bedöma, glömma och ſedan ſkaffa ſig en ny bok. Att ur en god bok genom bön, begrundande och förnyad läsning inhemta något för att bewara, det kommer icke ſå ofta i fråga. Derför kunna de wäl ſäga om den och den boken, att hon är en god bok; men hwad de ur henne lärt, det weta de föga. De fingo ett godt intryck, när de läſte henne, det är allt, och endaſt minnet af detta goda intryck är qwar. Sådant är icke godt utan är ett ganſka ledſamt lyte.

160. Det ſkall kanſke förekomma många af wåra läſare ganſka fremmande, hwad wi här ſagt. Men wi wille hjertligen bedja dem, att de måtte allwarligt begrunda ſaken. Det är alldeles wißt, att många uppriktiga och wälmenande ſjälar genom oförſtånd i denna ſak beröfwa ſig ſjelfwa mycket godt. Hwad wigt apoſtlarne hafwa lagt på en ſann kunſkap i Guds ord, det ſe wi af det ſätt, hwarpå de tala derom. I Rom. 15: 14 ſäger Paulus: Jag är öfwertygad, mina bröder, om eder, att äfwen I ſjelfwe ären fulla af godhet, **uppfyllde med all kunſkap**. I 1 Cor. 1: 5 ſäger han: Jag tackar min Gud, att I uti alla ſtycken rike wordne ären genom honom **i all kunſkap**. I Phil. 1: 9 ſäger han: Bedjen, att eder kärlek ju mer och mer må rik warda **i all kunſkap och i allt förſtånd**. I Kol. 3: 10 ſäger han, att de kriſtna hafwa iklädt ſig den nya menniſkan, ſom **förnyas till**

kunſkap efter hans beläte, hwilken har ſkapat henne. I Eph. 4: 11 följ. wiſar apoſtelen, att Gud gifwit förſamlingen apoſtlar, profeter, evangeliſter, herdar och lärare till förſamlingens uppbyggelſe, "tilldeß wi komma till **enheten i tron och kunſkapen om Guds Son**". Petrus ſäger i ſitt andra bref 1: 2: Nåd och frid föröke ſig i Eder genom kunſkapen om Gud och wår Herre Jeſus; och han tillägger, att allt, hwad till lif och gudaktighet hör, blifwit de kriſtna ſkänkt genom denna kunſkap. Der höra wi, huru kunſkapen framſtälles ſåſom ett medel för åſtadkommande af enhet i tron, för nådens och fridens förökelſe, för kärlekens tillwäxt och den troendes förnyelſe till Guds likhet. Ja, Paulus ſäger i Phil. 3, att han räknar allt för ſkada emot den öfwerſwinneliga wår Herres Jeſu Kriſti kunſkap, och då må icke mer behöfwa ſägas för wigten af att hafwa den rätta kunſkapen och att tillwäxa deri.

161. Derför, käre wänner, ſå många ſom lefwa i Kriſtus, låtom oß winnlägga oß, att wi ju mer och mer må lära känna wår Gud och wår Jeſus, hans egenſkaper och werk. Ju mer wi tillwäxa i ſann andlig kunſkap, deſto mer ſkall wår tro renas och ſtadfäſtas, och deſto mer wälſignelſe och glädje ſkola wi hafwa af Guds ords bruk. Guds ord är ſåſom en guldgrufwa, hwilken blir rikare på guld, ju djupare man kommer. Låtom oß ockſå komma ihåg, att den ſanna uppbyggelſen icke beſtår endaſt deri, att wi af Guds ord känna oß upplifwade och glada, utan äfwen deri, att wår inſigt i ſanningen tillwäxer och wår wilja helgas. Uppbyggelſen omfattar hela menniſkan, hennes förſtånd, hennes wilja, hennes känſla, och det är alldeles icke ſagdt, att du hade den meſta uppbyggelſen den gång, då du meſt njöt i din känſla af det, ſom du hörde. Det war engång en ung kriſten, ſom, efter att hafwa åhört ett i hans tycke utomordentligt herrligt föredrag, frågade en äldre kriſten qwinna, hwad hon tyckte om föredraget, hwarpå hon ſwarade: "Det ſkall jag ſäga dig, när känſlorna hinna lägga ſig, och jag får ſe, hwad jag har qwar." Det låg mycken andlig wisdom i de orden. **Uppbyggelſens ſanning ſkall du pröfwa af den förökade inſigt i evangelii hemlighet, den renhet i ſinnet och den kraft till tro och till ett gudaktigt lif i kärleken, ſom du har qwar, när känſlorna hafwa lagt ſig.** Gud hjelpe oß nådeligen till att rätt pröfwa oß ſjelfwa ſamt till att ändra och rätta — och icke blott erkänna och beklaga — hwad wi finna wara orätt!

Tolfte Betraktelſen.

162. Är det nu, ſåſom wi i förra betraktelſen ſett, wigtigt, att wi tillwäxa i andlig kunſkap, ſå är det ock af wigt, att wi beſinna, att det icke är genom egen kraft och eget förſtånd wi kunna komma dertill. Derom ſäger Herren: Jag tackar dig, fader, himmelens och jordens herre, att du har fördolt detta för de wiſa och kloka och har uppenbarat det för de enfaldiga (Matth. 11: 25). Och åter: Ingen känner Sonen utom Fadren, och ingen känner Fadren utom Sonen och den, för hwilken Sonen will det uppenbara (Matth. 11: 27). Af naturen tror menniſkan, att det är med Guds ord ſåſom med allt annat, ſom man har att lära. "Bara man flitigt ſtuderar, ſå ſkall man nog lära ſig det och warda ſkicklig att lära andra". Deraf kommer, att årligen en hel ſkara unga män utan tro på Kriſtus och utan andligt ſinne egna ſig åt preſtembetet och mena: "Så och ſå många års ſtudier koſtar det att taga examen; ſedan warder jag preſtwigd" o. ſ. w. Men när de ſedan komma ut i embetet, beſinnas de ofta wara de bittraſte motſtåndarena till den Herres werk, hwilkens tjenare de ſkulle wara. Alldeles ſåſom det war på Kriſti tid! Hwilka woro wäl i andligt afſeende blindare eller mot Kriſtus hätſkare än de ſkriftlärda, ſom i alla tider hade ſtuderat bibeln och menade ſig nu till alla delar känna ſanningen, ſå att de kunde lära andra? Gud öppne deras ögon!

163. Men äfwen de troende tänka allt för litet derpå, att det icke är genom "eget förnuft eller kraft" de ſkola finna ſanningen. Deraf kommer, att de kunna läſa ſin bibel, ja ſtudera henne år ut och år in, och ſe ändå icke, hwad der ſtår; ja att de till och med frukta, att någon förwillelſe från den onde är å färde, om man will wiſa dem, hwad ſom werkligen ſtår och icke ſtår. Sålunda kunna troende katoliker läſa ſin bibel om och om igen utan att någonſin upptäcka, att menniſkan warder rättfärdig af tron allena utan alla egna eller helgonens werk; ſammalunda kunna de troende reformerte läſa ſin bibel om och om igen utan att någonſin upptäcka, att Gud älſkar alla ſyndare och will frälſa alla utan undantag. På ſamma ſätt bo midt ibland oß många troende och gudfruktiga ſjälar, hwilka hafwa läſt bibeln många gånger igenom och hafwa ändå aldrig upptäckt, att det kan wara rättfärdigt för Gud att förlåta ſynder utan betalning, o. ſ. w. O, det är en underlig företeelſe detta. Få de

ögonen upp engång, ſå är det, ſåſom waknade de upp ur en dröm, och de kunna icke begripa, huru det kommer till, att de aldrig förr ſett, hwad ſom ſå tydligt ſtått der. Så förnimmer man, att det icke är af egen kraft eller förnuſt wi ſkola finna ſanningen.

164. Men huru ſkall man då komma till en rätt inſigt? Swar: **allenaſt genom uppenbarelſe af Gud.** Såſom Herren i de nyß anförda orden ſäger: Jag tackar dig, fader, att du har fördolt detta för de wiſa och förnuſtiga och har **uppenbarat** det för de fåkunniga. Och på det att han måtte uppenbara det, har han gjort Kriſtus oß till wisdom. Hos honom ſkall du finna det men icke annorſtädes. Han är läromäſtaren; derför ſade han till ſina lärjungar: J ſkolen icke kalla någon eder mäſtare på jorden, ty en är eder mäſtare, nemligen Kriſtus (Matth. 23: 10). Och åter: Om J bliſwen wid mig och mina ord bliſwa i eder, ſå ſkolen J förſtå ſanningen. Och åter: Lären af mig (Matth. 11: 29). Fördenſkull kallas ock de kriſtna Kriſti lärjungar, emedan de låta ſig underwiſas af honom. Endaſt i den mån han öppnar dem deras ögon och ſinnen, förſtå de Skrifterna. Derom heter det i Luk. 25: 45: Då öppnade Jeſus lärjungarnes ſinne, på det att de ſkulle förſtå ſkrifterna.

165. Men beror nu den rätta kunſkapen på en uppenbarelſe af Gud, då måſte man nalkas Guds ord med **ett ſådant ſinne, ſom är ſkickligt att mottaga uppenbarelſe.** Märk: wi ſäga icke "ett ſådant **hufwud**" utan "ett ſådant **ſinne**". Judarnes ſkriftlärde läſte ock bibeln med all ſlit, föreläſte och utlade den äfwen för folket, men aldrig förſtodo de henne, hwilket de ock bewiſade genom ſitt förhållande mot Kriſtus. Derför ſade Herren till dem: J ranſaken ſkrifterna, ty J menen eder hafwa lif i dem, och de äro de, ſom wittna om mig, men J wiljen icke komma till mig, att J måtten få lif (Joh. 5: 39). Detſamma ſe wi ännu idag på alla andligen döda ſkriftlärde och bibelläſare. Och orſaken är, icke att de ſakna det **hufwud,** utan att de ſakna det **ſinne,** ſom är ſkickligt att mottaga uppenbarelſe. När derför Paulus i 2 Kor. 3 ſäger, att det hänger ett täckelſe öfwer gamla teſtamentet, när judarne läſa det, ſå att de trots allt ſitt läſande och ſtuderande aldrig lära känna honom, ſom är lagens ände till rättfärdighet för hwar och en, ſom tror, ſå förklarar han orſaken icke på det ſätt, att deras förſtånd är för klent, utan ſå ſäger han: Deras **ſinne** är förſtockadt. Täckelſet hänger öfwer deras **hjerta,** ſäger han (v. 15). Der är det mörkret egentligen ſitter, neml. **i hjertat.** Men, tillägger apoſtelen, om de om-

wända ſig till Herren, ſå warder täckelſet borttaget (v. 16). Hör der, han ſäger icke: "Om de ännu grundligare ſtudera", nej, det hjelper icke, utan: om de **omwända ſig**. Förr går det icke, det hade Paulus ſjelf aldrameſt fått erfara. Ingen hade warit mer ſtuderad och mer blind i Guds ord än han, tilldeß **hans hjerta** wardt omwändt.

166. Att ſtudera Guds ord i ett orätt ſinne kan ſke på många ſätt. Ett ſätt är, när man läſer och hör Guds ord för att dermed göra en god och gudaktig gerning, på hwilken man må kunna grunda ſitt hopp om Guds nåd. Detta är det aldra wanligaſte. Hela den omwända werlden, ſom will behålla något ſken af gudaktighet, hör eller läſer Guds ord blott för att göra en gudaktighetsgerning, och när hon gjort denna gerning, känner hon ſig tillfredsſtälld, ſåſom den der uppfyllt en kriſtlig pligt. Det är ett förfärligt tillſtånd detta. Gud öppne allas deras ſinnen, ſom ligga fångna deri! Om någon ſådan läſer deſſa ord, ſå wilja wi wid Guds barmhertighet bedja honom beſinna ſig, medan det är tid. O min wän, du förſtår icke, att en ſådan gudaktighet är, hwad Luther kallar, "den breda landswägen till helwetet".

167. Ett annat ſätt är, då man läſer Guds ord af lekamlig bewekelſegrund. Man will t. ex. bliſwa konfirmerad för att få ſig en plats eller för att komma i åtnjutande af alla medborgerliga rättigheter o. ſ. w. Eller man will ſöka ſin utkomſt på den preſterliga banan och måſte derför ſtudera bibeln för att kunna taga ſin examen o. ſ. w.

168. Men det gifwes ett ännu ſämre ſätt att bruka Guds ord, **nemligen då man ſtuderar Guds ord för att der finna wapen emot ſanningen.** Judarne ſtuderade flitigt ſin bibel för att finna wapen emot Kriſtus och hans evangelium. I ſtället för att flitigt ranſaka och ſe, om det ſå hade ſig, ſom Kriſtus och apoſtlarna predikade, wille de bara finna ſådant, ſom wittnade deremot. När Luther uppträdde och predikade rättfärdiggörelſen af tron, då ranſakade ock många påfwiſke i Skriften, icke för att ſe, om Luther hade rätt, utan för att finna wapen emot det evangelium, ſom han förkunnade. Sammalunda ſker ock nu i denna tid, då wäldiga andliga rörelſer pågå, att många, förfärligt många, i bibeln bara ſöka wapen emot de ſanningar, ſom tränga ſig in uppå dem. Det är ett förſkräckligt ſinne detta. Gud frälſe i nåd hwar och en derifrån! Will du genom Guds ord föras bakom ljuſet, nog ſkall

det kunna gå för ſig. När man icke will tro ſanningen, ſå ſkall Gud ſända kraftig willfarelſe, ſå att man ſkall tro lögnen.

169. Will du wara ſkicklig att genom Guds ord mottaga uppenbarelſe af Gud, då måſte du nalkas Guds ord i **ett ödmjukt lärjungaſinne.** De, ſom till Herren framſtällde ſpörsmål i ett högmodigt och freſtande ſinne, ſåſom fariſeerna och de ſkriftlärde, fingo aldrig lära känna ſanningen, men de ſom uti ett enfaldigt och ödmjukt ſinne begärde att få weta ſanningen för att kunna **lyda och följa henne,** för dem uppenbarade han henne, ſåſom den heliga Skrifts exempel wiſa. Detſamma will han ock göra nu. Ty han är oß af Gud gjord till wisdom, **och han är trogen i ſitt embete.**

170. Till detta ödmjuka lärjungaſinne hörer 1:o) **att du inſer och känner, att du af din egen kraft ingenting kan taga eller lära utan måſte af Herren utbedja dig allt ljus.** Läs derför aldrig Guds ord utan att bedja, och ſe till, att du beder icke af wana utan derför, att du på fullt allwar will hafwa den helige Ande och tror, att Gud will gifwa dig honom. Annars wandrar du genom Guds ord ſåſom en blind genom en äng full med ſköna blommor, af hwilka han ingenting ſer. När Agar war i öknen med ſin ſon, ſökte hon förgäfwes efter watten, men när hon wände ſig till Herren i ſin nöd, då ſände han en ängel, ſom wiſade henne en källa, **och då war källan alldeles i närheten.** Säg derför till din Herre: "Käre Herre Jeſus, min frälſare, du är ju mig gjord till wisdom; upplåt alltſå för mig ditt ords dörr, du ſer att jag kan ingenting taga, utan att det warder mig gifwet; gif mig din helige Ande och led mig i din ſanning och lär mig, att jag må wandra i ditt ljus ſamt mer och mer förſtå ſanningen!" Du behöfwer ju icke bedja många ord eller efter något wißt formulär, utan tala med Gud i denna ſak, likaſom ock i alla andra ſaker, helt enfaldigt, ſåſom du ſer, att barn tala med ſin fader, när de behöfwa något af honom. Herren förſtår wäl alla dina begär, äfwen om orden icke äro ſå många eller ſå wäl lagda. Hufwudſaken är, att det är **hjerta** och **tro** i din bön. **Bed aldrig om någonting, utan att du af hjertat åſtundar att få det; och bed aldrig om någonting, utan att du tror, att Gud will och kan gifwa dig det.** Kanſke du äfwen i denna punkt behöfwer närmare pröfwa dig?

171. Hör, huru David beder: Lär mig, Herre, dina rätters wäg, att jag må bewara dem intill änden; underwiſa mig, att jag

må bewara din lag och hålla den af allt hjerta. Wänd bort mina ögon, att de icke ſe efter onyttig lära. Jag är din tjenare, underwiſa mig, att jag må känna dina wittnesbörd (Pſ. 119: 33, 34, 37, 125). Si, när du ſå beder, då ſkall Gud höra dig och gifwa dig ſin Ande, ſåſom Jeſus ſäger: Kunnen J, ſom ären onde, gifwa edra barn goda gåfwor, huru mycket mer ſkall icke Gud (ſom är god) gifwa den helige Ande åt dem, ſom bedja honom (Luk. 11: 13).

172. Till rätta, ödmjuka lärjungaſinnet hörer widare 2:o) **att du är willig att bara weta ſanningen, icke att få bekräftelſe på dina egna eller på någon annans meningar, ſamt att du är willig att låta fara allt, ſom icke öfwerensſtämmer med Guds ord.** Det är många, ſom hafwa ſin tro en gång för alla färdiggjord, och ſom icke tänka, att det i deras tro finnes något, ſom behöfwer rättas. Derför gäller det för dem icke att i Guds ords ljus åter och åter underſöka och pröfwa ſina tankar, utan blott att få bekräftelſe på det, ſom de tänka. Ja, när de i Guds ord påträffa något, ſom ſtöter emot deras tankar, gå de med ſkygghet der förbi; det är något dunkelt, tycka de, i hwilket de icke böra forſka, emedan de då kunde råka i willfarelſe. De wåga icke underſöka ſaken — alldeles ſåſom det om lärjungarne heter, när Herren talade med dem om ſin föreſtående död, att de icke förſtodo hans tal **och icke heller tordes fråga honom derom.** (Luk. 9: 45). Detta är ett farligt tillſtånd och dock alls icke owanligt äfwen bland troende kriſtna. Säg: huru är det med dig? Kanſke ditt hjerta darrar, när du läſer eller hör detta? Säkert är, att på det ſättet ingen möjlighet finnes att blifwa af med det täckelſe, ſom hänger öfwer ögonen, när man läſer Guds ord. Gud gifwe oß alla det rätta ſinnet!

173. När du alltſå läſer Guds ord, ſå ſe med uppriktigt hjerta öfwer allt bara efter ſanningen! Och om du märker något, ſom icke öfwerensſtämmer med dina förra tankar, ſå gå icke i förſkräckelſe förbi ſaken utan underſök den i Guds fruktan och under bön och ſäg: "Käre Herre Jeſus, min frälſare, du ſom är mig gjord till wisdom, här är något, ſom jag icke riktigt förſtår; upplys mina ögon, uppenbara mig din ſanning och borttag den willfarelſe, ſom du ſer hos mig!" Forſka ſedan lugnt och ſtilla; du behöfwer icke förhaſta dig, utan ſe dig wäl om; låt ingen öfwerrumpla dig! Lifwet hänger ej derpå, att det går haſtigt. Kommer djefwulen och will ſkrämma dig ſägande: "Se, ſå har den och den kättaren tänkt och lärt," ſå ſwara

du: "Det kommer mig icke wid; står det bara ſå i Guds ord, då må djefwulen ſjelf ſäga det, ſå warder det ändå icke lögn; derför will jag i Guds ord ranſaka och ſe, huru det hafwer ſig." Men ſäger han: "Så har den och den trott och lärt; men när han kom dertill, att han ſkulle dö, då fann han, att det icke höll, utan då öfwergaf han det", ſå ſwara du: "Det kommer mig icke wid; jag lefwer och dör icke på meningar och läror utan på Kriſtus; och är det bara Guds ord, ſå begär jag icke mer; då will jag hålla det in i döden; men om jag ock ſläpper det i döden, ſå förblifwer det ändå ſannt". Men kommer han och ſäger: "Ja, men ſe på den och den; förr war han en enfaldig kriſten, men ſedan han kom in på detta, har han kommit bort från Herren", ſå ſwara: "Det kommer mig icke wid; judarne hade wäl ock kunnat ſäga om Judas: Se på Judas; när han bodde i Kariot, war han en oſkyldig och redlig man, men ſedan han kom i ſällſkap med Jeſus och omfattade hans lära, wardt han en ſkrymtare, en tjuf och en ſjelfmördare. Det är icke derpå det kommer an; nej är det bara Guds ord, då will jag hålla det och icke låta mig ſkrämmas deraf, att det finnes ſkrymtare, ſom ock hålla det. Diamanten förblifwer diamant, äfwen om den ligger i ſmutſen".

174. Till det rätta lärjungaſinnet hörer widare 3:o) **att du är willig att obetingadt lyda Guds ord, koſta hwad det koſta will.** Du måſte låta, icke allenaſt dina åſigter utan ock dina känſlor, dina tycken, dina ord och gerningar gå under ordets dom. Du bär kanſke i ditt hjerta agg emot någon din broder, eller du är häftig, eller lefwer i någon hemlig ſynd eller orättfärdighet, förtalar din näſta, är otrogen och opålitlig i din tjenſt, icke riktigt redbar i din handel och ditt arbete, icke riktigt ſann i dina ord, icke ſnäll emot dina tjenare, icke wänlig och ödmjuk emot dina föräldrar o. ſ. w. Allt ſådant beſtraffar Gud i ſitt ord, och då gäller det, att du lyder, att du icke ſöker urſäkta dig utan gifwer dig ſkyldig och ſtår upp till att bedja Gud om nåd att kunna aflägga allt, ſom är orätt, ſamt följa Guds ord. Om du i ſtället läſer och erkänner ſanningen af Guds ord men ſedan låter det blifwa, ſom det är, då har du icke det rätta lärjungaſinnet, och då ſkall Guds ord för dig blifwa icke en alltjemt friſk källa af lefwande watten utan i ſtället en torr brunn, ur hwilken du icke ſkall få något watten. Att ordet kännes torrt för en kriſten, beror nog ofta på briſtande lydnad. **Wägen till ökad inſigt och kunſkap går genom lydnaden för det,**

ſom du nu förſtår. Bättre läſa eller höra en gång och lyda än läſa och höra hundra gånger och icke lyda.

175. Säg alltſå igen: "Käre min Herre Jeſus, gif mig ett lydaktigt hjerta. Hjelp mig att genaſt ſtå upp utur allt, ſom jag i ditt ord ſer, att du hatar! Tag bort all menniſkofruktan, ſom will hindra mig att lyda ditt ord! Bewara mig, att ingen utſigt på ära eller lekamlig fördel och ingen fruktan för tadel eller lekamlig förluſt må förleda mig att wika från din wilja! Gif mig ett hjerta, ſom är willigt att göra allt, att offra allt, att lida allt, ja att gå i häktelſe och döden, om det gäller, heldre än att jag ſkulle wara ditt ord olydig." Ja, Gud gifwe oß alla ett ſådant ſinne. Ett ſådant ſinne hafwa profeterna, Johannes döparen och apoſtlarne haft. Derför hafwa de ock warit ſtarka. Nu är det ſinnet ganſka ſällſynt, derför råder ock mycken lojhet och mycken tomhet i det andliga lifwet. O Gud, wår Gud, förbarma dig öfwer din klena hjord! Hjelp oß upp, upp ur wår förſoffning för ditt namns ſkull. Amen.

Trettonde Betraktelſen.

176. Till befordrande af tillwäxt i Guds kunſkap tjenar ock wäſentligen de kriſtnas ſammankommande omkring Guds ord. Herren har äfwen lofwat, att hwareſt twå eller tre äro förſamlade i hans namn, der är han midt ibland dem. De kriſtna hafwa derför alltid, när lifwet warit friſkt i dem, haft behof att ſamlas till att gemenſamt betrakta Guds ord. I den äldſta tiden och ofta ſedan ſkedde det med lifsfara, men ſamlas måſte de. Det tyder derför på en betänklig återgång hos en kriſten, när detta behof hos honom upphör. Fördenſkull ſäger apoſtelen: Öfwergifwen icke wåra ſammankomſter, ſåſom ſomliga hafwa för ſed (Ebr. 10: 25). De ſom ſådant göra, ſkylla wanligen på allehanda felaktigheter hos de troende och deras ſammankomſter, men ofta är detta ingenting annat än ett fint djefwulens ſätt att för dem ſjelfwa fördölja det kärlekens förkolnande och lifwets aftagande, ſom i deras egna hjertan ſå ſmåningom förſiggår. Gud hålle oß i ſin fruktan! Pröfwe hwar och en ſig ſjelf med uppriktigt hjerta! När lifwet war mer friſkt och kärleken mer brinnande, då kände de det annorlunda, det är wißt.

177. Det är alltſå godt, att kriſtna ſammankomma omkring Guds ord. Men djefwulen wet det ock, derför will äfwen han wara med för att förhindra den wälſignelſe, ſom de af ſina ſammankomſter ſkulle hafwa. Dels will han, om möjligt, rycka dem åter under ſitt wälde, dels will han förhindra dem, att de icke genom ordet må få en ſådan kraft, att de ſkulle kunna ſkada hans rike. Låt oß korteligen ſe, huru han derwid går till wäga.

178. Innan de gå till ſammankomſten, förſöker han på allehanda ſätt uppröra deras hjertan och uppfylla dem med fremmande ting, på det de icke må få den ſtillhet, ſom de behöfwa för att ſamla ſina hjertan i bön. Det kunna många kriſtna intyga, att det är, ſåſom hopade ſig alla möjliga angelägenheter och förtret öfwer dem den ſtund, då de ſkola gå för att höra Guds ord. Detta gör, att de komma dit icke liknande god jord, hwari ordet kan ſlå rot och bära frukt, utan ſnarare en torr öken eller en hård landswäg, der ingenting kan gro. I denna del hafwa wi alleſamman ſtora ſynder att bekänna och öfwergifwa. Ty wi hafwa icke alltid ſtått djefwulen emot, ſåſom wi hade bort. Men låtom oß ändra det! Gud will förlåta oß allt, allenaſt han ſer, att wi wilja bekänna och öfwergifwa wåra ſynder. Derför när du går till en ſammankomſt, ſå bed, att Herren måtte tillreda ditt hjerta ſå, att det warder ſkickligt att mottaga hans ord. Säg till honom ſå här: "Käre Herre Jeſu, jag will nu gå att höra ditt ord; följ du derför med mig och hjelp mig att höra; gif mig en rätt hunger efter ditt ord, tag bort alla fremmande tankar och gif mig en rätt ſtillhet i mitt hjerta, på det att, när jag går derifrån, jag må erfara, att ditt ord är en kraft till frälſning." Och wilja ſedan allehanda fremmande angelägenheter komma öfwer dig och upptaga dina tankar, ſå ſäg: "Jag har nu icke tid att tänka på det der; ty nu behöfwer jag ro, och Gud unnar mig ro denna ſtunden."

179. När du derefter är på wäg till ſammankomſten, ſå war åter på din wakt och ſkjut ett ſpjell både för dina ögon och öron. Annars ſkall djefwulen ſnart wara framme för att freſta dig igen och förſtrö ditt hjerta ſå, att du ſkall blifwa ur ſtånd att höra med wälſignelſe. Och ſe, huru han derwid går tillwäga. Du har t. ex. någon i ditt ſällſkap eller du möter en wän, wädret är herrligt, och ſå börjen I priſa wädret; eller wädret och wäglaget är dåligt, och ſå börjen I beſkärma eder deröfwer och yttra edert deltagande för landtmännen och alla, ſom kunna wara beroende af

wäderleken. Nu gån I förbi det hus, der någon wän bor, ſom nyß lidit någon motgång eller erfarit någon medgång, och ſtrax börjen I tala derom; eller I gån förbi en owäns hus, och ſtrax ären I färdiga att tala mindre fördelaktigt om honom; eller I gån förbi en annan böneſal eller ſen folk wara på wäg dit, hwilka I möten, och ſtrax gifwer det eder anledning att ſpråka om willfarelſer, partier m. m. Ja, hwem kan uppräkna allt! Och ſå gån I och ſpråken och hafwen kanſke nöjſamt. Men under tiden märken I icke, huru det är ſjälafienden, ſom med allt ſådant blåſer en uttorkande wind genom edra hjertan, på det att, när I kommen fram, I ſkolen wara alldeles oförmögne att annamma ordet. O min wän, känner du igen dig, ſå blygs och bekänn din ſynd och ändra ditt ſinne! Tänk, huru mycket godt man på detta ſätt alldeles owetande förlorar!

180. Sedan när de kriſtna kommit fram till ſammankomſten, infinner ſig ſjälafienden äfwen der för att beröfwa dem den rätta wälſignelſen. Under det de ſitta och höra, förſöker han åter att uppfylla deras ſinnen med fremmande tankar och känſlor. Än erinra de ſig det och det, ſom de hafwa glömt, och ſom de nu ſkola bjuda till att ihågkomma; än få de ſe den eller den perſonen, ſom de hafwa några affärer med, och ſtrax tänka de: "Det war bra, att han war här, ſå att jag kan träffa honom och ſäga honom det eller det"; än få de ſe den eller den, ſom ſitter ouppmärkſam och ſömnig, och ſå drager det deras uppmärkſamhet till ſig o. ſ. w. Det war engång en fogel, ſom under en predikan kom in i en kyrka; han flög hit och dit, och alla menniſkornas blickar följde honom. Då ſatt der en man, ſom föll i ſådan förundran öfwer de andras ouppmärkſamhet, att han ſjelf en lång ſtund icke hörde, hwad ſom predikades; och när han kom till ſig igen, ſå fann han, att han ſjelf icke war bättre än de andra.

181. Men det är icke blott med werldsliga tankar, ſom djefwulen förtager de kriſtna den wälſignelſe, ſom de ſkulle hafwa af ordet, utan ock med mycket andliga tankar. Der ſå de t. ex. ſe den eller den perſonen, och de tycka, att predikan paſſar ſå bra för honom, ja de riktigt njuta för hans räkning (medan han kanſke ſitter och njuter för någon annans räkning), men under tiden förlora de för egen del allt. Eller ock ſe de den eller den, för hwilken predikan icke paſſar; de äro rädda, att han ſkall mißförſtå den eller mißbruka den, och då äro de ſå ledsna för hans räkning, att de för egen del

få ingenting i behåll. Eller, för att taga ett annat exempel, de ſitta och wänta att i predikan få höra den eller den ſaken utredas, och få de då icke ſin wäntan uppfylld — en wäntan ſom de ofta hafwa icke ſå mycket för ſin egen ſkull ſom faſtmer för andras — ſå gå de derifrån ſwikna i det, ſom de wäntade, och hafwande juſt för denna wäntans ſkull förlorat allt det goda, ſom ſades, medan de wäntade på det andra, ſom aldrig kom. De ſitta der då icke ſåſom hungrige lärjungar, hwilka för egen del ſe upp i enfaldig tro till Herren Jeſus och af hjertat begära en ſmula af lifwets bröd, ſamt glädjas åt det, ſom han räcker dem; utan de ſitta der mera för att få ſina egna meningar bekräftade (och få de det, ſå känna de ſig förnöjda, och det kalla de uppbyggelſe), eller de ſitta der för att höra en bekännelſe af predikanten i den eller den punkten o. ſ. w. Och huru kan det wara möjligt annat, än att de efter allt detta måſte känna ſig mycket tomma? Gud gifwe oß nåd att rätteligen wakna upp, på det att icke djefwulen må fånga oß i ſina ſnaror!

182. Men icke blott det; en annan ſak, ſom de kriſtna wid ſina ſammankomſter ännu mindre tänka på, det är deras pligt att hwar i ſin ſtad bidraga till den gemenſamma uppbyggelſen. Gemenligen tänka de blott på ſig ſjelfwa och ſin egen uppbyggelſe — dereſt icke deras hjertan upptagas af ännu ſämre tankar, ſåſom förut är ſagdt. Deraf följer, att om de warit der några gånger utan att hafwa haft något godt deraf (hwilket ofta berott på ſådana orſaker, ſom wi ofwanföre nämt) ſå bry de ſig icke om att gå dit widare. "Hwad ſkola wi göra der, när wi icke få något godt deraf?" ſäga de. Att de ſjelfwa kanſke äro ſkulden dertill, att de blifwit utan wälſignelſe, det tänka de icke på, ej heller ranſaka de ſitt wäſende ſå, att de ſkulle upptäcka det; och att de ſkulle gå till ſammankomſten icke blott för att ſjelfwa få wälſignelſe genom andra utan för att ock andra må få wälſignelſe genom dem, det hafwa de aldrig tänkt. "Det war ſå torrt, ſäga de, dit gå wi icke", der de i ſtället ſkulle ſäga: "Wi woro ſå torra den gången, och jag iſynnerhet; näſta gång will jag med Guds hjelp ſe till, om jag kan hafwa något mer af andens ſmörjelſe med mig till förſamlingen." Eller huru? Tror du icke, att det wore det rätta ſinnet? Och har du det ſinnet? Stadna här en ſtund och ſwara på denna fråga, innan du läſer näſta ſtycke!

183. "Men, ſäger du, hwad har jag för gåfwor? Icke kan jag hjelpa till något; icke kan jag predika, icke kan jag bedja offent-

ligt, och hwad ſkall jag då kunna göra?" Jo, du kan göra mycket, och här komma wi in på en ſak, ſom kan kännas och erfaras bättre, än den kan förklaras, nemligen de troendes inre enhet och fördolda andegemenſkap. Låt oß taga exempel ur werkligheten! Den ena gången komma de kriſtna tillſammans, torra och förſtrödda i ſina ſinnen, med hjertan uppfyllda af fremmande tankar; torr och liflös aflöper ſammankomſten, och torra ſkiljas de åt; den andra gången ſamlas de, fattiga i anden, enfaldiga, brinnande i bönen, hungrande efter Guds ord, glada i Gud ſin frälſare, och det är ſtrax ſåſom en annan luft i förſamlingen, det är ett annat gny i ſången; wid bönen flyta deras hjertan tillſammans på ett märkwärdigt ſätt, det går ſåſom en ſusning genom förſamlingen, och ſåſom i förra fallet förſamlingens torrhet ſpred ſig till predikanten, ſom kände luften tung, ſå meddelar ſig nu den ande, ſom är i förſamlingen, åt predikanten, framkallar och befruktar hans gåfwor för att genom deſſa gåfwor återkomma med dubbel wälſignelſe öfwer förſamlingen. Man får en oförgätlig ſtund, och de ogudaktiga, ſom äro tillſtädes, känna ſig gripna på ett mäktigt ſätt. Hwad har händt? "Anden war på färde", ſäger man. Nuwäl, det war ſannt, men hwarpå berodde det om icke på de troendes ſinne och förhållande, och det utan att de behöfde ware ſig tala eller bedja högt. Sådan är andens gemenſkap. Herren liknar Guds Ande wid en wind, ſom blåſer, hwart den will (Joh. 3); men winden blåſer alltid åt det hållet, der luften är tunnaſt, och ſå blåſer Guds Ande alltid åt det hållet, der de ödmjukaſte, enfaldigaſte och meſt hungrande hjertan äro till finnandes. Så kan man förſtå, huru hwar och en kriſten kan bidraga till den gemenſamma uppbyggelſen wid en ſammankomſt. Och nu kan du åter ſtadna något litet i läsningen för att underſöka, hwad du för din del kan lära af detta för framtiden.

184. Men om man nu genom Guds nåd blifwit bewarad för alla de anfall af ſjälafienden, ſom förr äro nämda, ſå att man ock fått mycket godt af Guds ord, då ſkall djefwulen åter paſſa på för att plocka bort, hwad man fått, och det går ofta mycket lätt. Se här ett exempel! Utanför bönehuſet träffar man en hel mängd bekanta, och ſtrax ſöker djefwulen ſätta ett ſamtal i gång om allehanda onyttiga ting med gyckel och ſkratt, och lyckas han det, ſå har han ſnart bortplockat allt det goda, ſom man fick af det Guds ord, ſom man hörde. När man då kommer hem, mötes man kanſke af en hel mängd ledſamheter, och nu — juſt nu — när man ſkulle bringa i

utöfning det goda, ſom man hört, ſå beſinnes det, att man tappat bort det på gatan. Man blir otålig, ond och förſyndar ſig på hwarjehanda ſätt, och ingen kan ſe, att man genom det Guds ord, man hört, blifwit mer helgad. Frågar man ſig då på allwar inför Gud: hwad gagn hade jag werkligen för lifwet af det goda, ſom jag hörde? ſå måſte man med blygſel ſwara: intet. Djefwulen plockade bort alltſammans.

185. Derför när du går från det ſtälle, der du hört Guds ord, ſå låt icke dina öron och ögon ſtå öppna för allehanda ting. Likaſom öronen äro de dörrar, genom hwilka ordet går in, ſå äro de ock (jemte ögonen) merändels de dörrar, genom hwilka det går ut igen. Derför tillſlut dem och bed och ſäg: "Käre Herre Jeſu, tack för allt det goda, ſom jag fått! Nu ſer du, att djefwulen will röfwa det ifrån mig; o Herre Jeſu, bewara det åt mig och hjelp, att det må bära frukt i mitt lif." Och när du ſå bedit, ſå gå hem i det ſinnet, **ſom gömde du på en ſtor ſkatt, ſom någon wille taga ifrån dig.** Säg: brukar du göra ſå? Kanſke icke. Nuwäl, det går an att börja nu, och börja blott, ſå får du ſe, om det icke är mödan wärdt.

186. När man ſålunda ranſakar ſitt wäſende, då kan det ju icke ſke annat än, att man måſte förſkräckas för ſig ſjelf. Skulle Herren handla med oß efter wåra gerningar, ſå hade han längeſedan tagit ſitt ord ifrån oß. Men han har tålamod — icke derför att han icke ſer wåra ſynder, utan derför att han wäntar, att wi ſkola ändra wårt förhållande. Ty hwar ſå icke ſker, ſtöter han nog till ſiſt ljuſaſtaken af ſitt rum. Låtom oß derför i Guds namn ſåſom en man ſtå upp af ſömnen, bekänna alla wåra ſynder ſamt ſöka nåd till bättring!

Fjortonde Betraktelſen.

187. Wi hafwa i det föregående talat om Guds ord ſåſom det medel, genom hwilket Herren utför ſitt profetiſka embete. Nu wilja wi något litet tala om, hwad Guds ord är, hwar det är till finnandes, och hwad mer ſom dertill hör.

188. När man talar om Guds ord, ſå menar man dermed dels den heliga Skrift ſjelf, dels det i henne uppenbarade ordet

om Guds wilja och råd med afſeende på menniſkan. Så t. ex. när man ſäger: "Det och det står i Guds ord", ſå menar man med Guds ord detſamma ſom bibeln eller den heliga Skrift. När man åter ſäger, att Guds ord är ett nådemedel, en Guds kraft till frälsning o. ſ. w., då menar man med Guds ord det andliga innehållet i den heliga Skrift.

189. Detta ord kallas Guds ord, derför att det är Gud, ſom har ingifwit profeterna och apoſtlarne, hwad de hafwa ſkrifwit. Om jag ingifwer någon, hwad han ſkall ſkrifwa och han ſkrifwer det, ſå är det ju icke ſitt eget ord, han ſkrifwer, utan mitt. Sammalunda är det Guds ord, ſom profeterna och apoſtlarne hafwa ſkrifwit. Det är Gud, ſom genom ſin Ande ingifwit dem, hwad de ſkrifwit. Derom heter det: Ingen profetia har ännu framkommit af menniſkowilja, utan de heliga Guds män hafwa talat, rörde af den helige Ande (2 Petr. 1: 21). Och åter: Fordom talade Gud ofta och i mångahanda måtto till fäderna genom profeterna (Ebr. 1). Hör der: det war Gud, ſom talade genom dem. Till ſina apoſtlar gaf ock Herren det löftet, att den helige Ande ſkulle komma öfwer dem och leda dem i all ſanning, ſå att den, ſom hörde dem, hörde honom, och den, ſom föraktade dem, föraktade honom och hans fader (Luk. 10: 16). Derför ſäger ock Paulus till de troende i Teſſalonika: När I annammaden af oß det predikade ordet, annammaden I det icke ſåſom menniſkors ord utan, ſåſom det ſannerligen är, ſåſom Guds ord (1 Teſſ. 2: 13). Och ſå wiß war han på ſanningen af det, ſom han predikade, att han förklarade, att hwar och en, ſom predikade ett annat evangelium, war förbannad, wore det ock en ängel af himmelen (Gal. 1: 8).

190. "Ja men, ſäger någon, den ſom wittnar om ſig ſjelf, har ingen rätt att bliſwa trodd; att Skriften ſjelf wittnar, att hon är Guds ord, det är icke tillfylleſtgörande bewis, dereſt ingenting annat finnes, ſom bekräftar det. En willoande kan ock om ſig påſtå, att han har Guds ord". Rätt ſå. Funnes ingenting, ſom bekräftade, att Skriften är Guds ord, ſå hade wi all rätt att twifla derpå. Men här finnas, Gud ware lof, äfwen andra ting, ſom bekräfta det. Wi wilja här framhålla några af de wigtigaſte. I en tid ſådan ſom denna, då både i tal och ſkrift öppet gäckeri uttalas emot den heliga Skrift, ſåſom wore han endaſt en bok full med ſagor, och då detta otrons gift utſprutas äfwen bland det enfaldiga folket, ſå är det ju en fråga af den aldra utomordentligaſte wigt: Hafwa

wi någon ſäker grund att påſtå och tro, att wi i bibeln hafwa Guds wiſſa och oſwikliga ord, ſå att wi med full trygghet kunna hålla oß derwid både i lif och död? Hwar är inſeglet? Ty klart är, att om något ſådant icke finnes, ſå blir allt det, ſom wi på grund af detta ord tro och hoppas, ſjunga och predika, owißt och wacklande. Många uppriktiga ſjälar hafwa ock för denna frågas ſkull gruſligen wåndats, ſåſom hade de legat på ſträckbänk. Låtom oß derför ſe till, hwad wi hafwa!

191. Wi börja med gamla teſtamentet eller profeternas predikan. På denna har Gud ſatt inſeglet genom profetiornas uppfyllelſe. I 5 Moſ. 18 warnar Herren för profeter, ſom icke tala hans ord, och han tillägger: Om du nu wille ſäga i ditt hjerta: Huru kan jag märka i mitt hjerta, hwilket ord Herren icke har talat? (ſå wet:) När profeten talar i Herrens namn, **och det warder intet utaf**, då är det ett ord, ſom Herren icke har talat (v. 21 f.). Sammalunda ſäger Jeremias: När en profet profeterar om frid, då ſkall man känna, om Herren i ſanning har ſändt honom, **när hans ord warda fullkomnade** (Jer. 28: 9). Nuwäl! Låtom oß efter denna regel ſe på det gamla teſtamentet! I profeternas ſkrifter omtalas, att Kriſtus ſkulle födas af en jungfru, att han ſkulle födas i Bethlehem, att han ſkulle födas wid den tiden, då judarne förlorade ſin frihet, att han ſkulle warda ſåld för tretio ſilfwerpenningar, att han ſkulle dödas, uppſtå från de döda och ſätta ſig på Fadrens högra ſida i himmelen. Ja, ſå noggranna äro profetiorna, att de ock ſäga, att man icke ſkulle ſönderſlå något ben på honom, att man ſkulle dela hans kläder och kaſta lott om hans mantel, att man ſkulle genomborra hans händer och fötter o. ſ. w. Och allt, allt har gått i den meſt bokſtafliga fullbordan. Är icke det beſegling nog? Eller hwad ſynes dig? Lägges dertill alla andra profetior, ſynnerligen de ſom angå judafolkets förblindelſe och förſkingring — allt ſaker ſom wi nu kunna taga på med wåra händer — då kan man förwiſſo ſäga, att beſeglingen är ſå klar, att man riktigt "kan tro med händerna".

192. Hwad widare angår Kriſti ord, är beſeglingen lika tydlig, ja ännu tydligare. Om jag wittnar om mig ſjelf, ſäger Herren, då är mitt wittnesbörd icke ſannt; en annan är den, ſom wittnar om mig; de werk, ſom Fadren har gifwit mig, att jag ſkall fullborda, de ſamma werk, ſom jag gör, wittna om mig, att Fadren har ſändt mig (Joh. 5: 31 följ.). Och åter: De gerningar,

ſom jag gör i min faders namn, de bära wittne om mig (Joh. 10: 25). På ett annat ſtälle ſäger han om judarne: Hade jag icke gjort ſådana gerningar ibland dem, ſom ingen annan gjort, ſå hade de icke ſynd (i det att de förkaſta mig), men nu hafwa de ſett (mina werk) och hata dock både mig och min fader (Joh. 15: 22 f.).

193. De ſom ſtrida emot den heliga Skrift, känna ockſå tyngden af detta wittnesbörd; derför göra de alla möjliga anſträngningar för att inbilla ſig och andra, att deſſa Herrens underwerk aldrig hafwa ſkett, utan att berättelſerna derom endaſt äro ſagor. En ſtor filoſof ſäger helt öppet, att om han kunde tro evangeliſternas berättelſer om Herrens gerningar, ſå ſkulle han rifwa hela ſin filoſofi i bitar ſamt enfaldigt omfatta de kriſtnas tro. **Beſtå Kriſti werk, ſå beſtå äfwen hans ord ſåſom Guds ord, det är wißt.**

194. Herren will icke, att man ſkulle tro hans ord på någon lös grund. Nej, må man gerna underſöka ſaken; den tål wäl wid, att man icke är lättrogen utan grundligt pröfwar den. Kalla fram alla wittnen för och emot och hör begge parterna! Här kommer den ena parten, det är blinda ſom genom hans ord blifwit ſeende, döfwa ſom blifwit hörande, ſpetälſka ſom blifwit rena, döda ſom ſtått upp; fråga dem, hwad de hafwa att wittna, och de ſkola alla betyga, att Herrens Jeſu ord ſannerligen är Guds ord. Se widare, huru han ſjelf uppſtår från de döda och uppfar till himmelen, och ſäg ſedan, hwad mer du kan behöfwa till beſegling. I ſlutet af förra århundradet aflyſtes kriſtendomen i Frankrike och förnuftets dyrkan infördes. Emedlertid gick det icke bra med den nya gudstjenſten. När den man, ſom hade infört denſamma, ſåg det, ſå klagade han deröfwer för en annan. Denne ſwarade: "Jag wet ett ſätt att få det till att gå bra." "Hwilket då?" frågade den andre. "Jo, ſwarade han, gå bort och låt hänga dig och ſtå upp på den tredje dagen, då går det, men icke förr." Gud ware lof, intet inſegel på Jeſu ord kan wara wiſſare än det, att han uppſtått från de döda. Derigenom är han krafteligen bewiſad wara Guds-Son (Rom. 1), men är han Guds enfödde ſon, då behöfwa wi icke mer för att weta, att hans ord är Guds ord.

195. Men hör äfwen motparten! De påſtå helt enkelt, att bibelns alla berättelſer om Jeſu gerningar blott äro ſagor. Men hwad grunda de ſitt påſtående uppå? Jo, derpå att deſſa gerningar ſynas dem orimliga — det är allt. "Ja men, ſäger

du, tänk om de ändå hafwa rätt! Huru ſkall jag weta, att de icke hafwa rätt?" Swar: Det ſkall du weta genom en ſky af wittnen, riktigt pålitliga wittnen. Den förſta ſkaran af wittnen äro apoſtlarne, ſom berätta oß deſſa gerningar, och ſom frimodigt med ſitt eget blod hafwa beſeglat ſanningen af det, ſom de hafwa berättat. Menar du, att de ſkulle hafwa låtit ſitt lif för något, ſom de wißte wara lögn? Den andra ſkaran af wittnen äro Kriſti fiender, **ſom aldrig wågade förneka deſſa gerningar.** De bemödade ſig att förklara dem ſåſom werkningar af de onda andarnes öfwerſte, men med denna förklaring betygade de ju i alla fall, att **deſſa gerningar werkligen blifwit gjorda.** Den tredje gruppen af wittnen äro de hedniſka krigsknektar, ſom bewakade grafwen och ſedan togo mutor för att undanhålla ſanningen af Herrens uppſtåndelſe. Behöfwer du mer? När ſamtida både wänner och fiender äro enſe i ſitt wittnesmål, ſå må det wara nog för den, ſom icke rent af hatar ljuſet.

196. Underſöka wi widare apoſtlarnes ord, ſå finna wi der ſamma beſegling: **Gud ſtadfäſtade deras ord med efterföljande tecken.** Må nu de, ſom förneka deras ord, gå och göra en enda af de gerningar efter, ſom apoſtlarne gjorde! Det war en öfwerſteprеſts ſöner, ſom ſkulle efterapa Paulus, i det de förſökte utdrifwa en ond ande ſägande: I Jeſu namn, den Paulus predikar, bjuda wi dig att gå ut ur mannen. Men det lyckades dem mycket illa, ty den onde anden ſwarade: Hwem Jeſus är, och hwem Paulus är, wet jag wäl, men hwilka ären I? Och ſå ruſade mannen på dem och blef dem öfwermäktig, ſå att de endaſt med nöd, nakne och ſargade, undkommo honom (Apg. 19: 14 ff.). "Ja men, ſäger du, huru wet jag nu, att det, ſom berättas om apoſtlarnes gerningar, är ſannt?" Till ſwar derpå fråga wi blott tillbaka: Huru tror du, att Lukas, ſom berättat oß det, ſkulle hafwa kunnat hopdikta alla de berättelſer, ſom nu omtalas i Apoſtlagerningarne? Då ſkulle han genom tron på Kriſtus hafwa blifwit den aldra orimligaſte lögnare, men har du wäl ſett, att tron gjort någon till lögnare? Och huru ſkulle han, om han warit en ſådan lögnare, hafwa kunnat wara följeſlagare och medhjelpare åt apoſtelen Paulus, ſom lefde och dog för ſanningen? Ja ännu mer: huru ſkulle han hafwa wågat att med det ſtörſta lugn hopdikta alla deſſa berättelſer i en tid, när evangelii fiender hade kunnat på det aldra grundligaſte wederlägga dem och derigenom göra evangelii predikan det aldra ſtörſta afbräck?

Skulle icke Lukas hafwa förſtått, att han i hwarje berättelſe, ſom han diktade, hade gifwit evangelii fiender de wäldigaſte wapen i händerna? Nej, witnesbörden äro allt för öfwerwäldigande, för att de ſkulle kunna omſtörtas af otrons löſa påſtåenden och gißningar!

197. Men det är ännu ett annat ſigill, hwarmed den heliga Skrift är beſeglad ſåſom Guds ord, ett ſigill ſom ligger framför allas wåra ögon, och detta ſigill är de frukter, ſom hennes ord burit i werlden. Trots allt motſtånd — ja ingenting i werlden har man förſökt qwäfwa i ſådana ſtrömmar af blod — har hon beſegrat och omſkapat werlden ſå ſom ingenting annat. Äfwen der hennes ord endaſt i det yttre blifwit erkändt, har det dock genomträngt och förwandlat alla förhållanden. Se på de kriſtna länderna och jemför dem med de länder, der bibeln ännu icke är känd! O hwilken himmelswid ſkilnad! Följ med bibeln ut i miſſionswerlden! Se, huru menniſkor, ſom warit afgudadyrkare, ja djefwulsdyrkare, menniſkoätare o. ſ. w., bortkaſta ſina afgudar, börja tillbedja och tjena den ſanne guden ſamt lefwa tillſammans i ordentliga ſamhällen! Ja, hwarför ſkulle wi behöfwa gå ſå långt ut? Se, huru midt ibland oß menniſkor, ſom lefwat utan Gud i ſynd och orättfärdighet, i brott och laſter, blifwa genom detta ord uppwäckte, bekymrade öfwer ſina ſynder, dragne till Gud, tröſtade, pånyttfödde, himmelſkt ſinnade, ja i allting nya ſkapelſer! Eller hwad? Kanſke du ſjelf har erfarit den ſamma kraften af detta ord? Den ſom will lyda min faders wilja, ſäger Herren, han warder förnimmande, om denna lära är af Gud, eller om jag talar af mig ſjelf (Joh. 7: 17). Se ock, huru döende menniſkor genom detta ord warda tröſtade, ſå att de kunna möta döden med fröjd, ja med apoſtelen utbriſta: Kriſtus är mitt lif och döden är min winning! Hwad tror du det är, ſom kan åſtadkomma ſådant? Månne menniſkofunder, fabler och lögner af menniſkor hopſatta? Nej endaſt och allenaſt den lefwande Gudens mäktiga ord, det är wißt.

198. Här i denna wälſignade bok, den heliga Skrift, är det alltſå Gud har låtit åt oß förwara det ewiga lifwets ord, det ord ſom wißt är och lära kan, och ſom kan göra wåra ſjälar ſaliga, det ord ſom blifwer ewinnerligen, det ord af hwilket icke en prick ſkall förgås, när himmel och jord förgås. Den menſkliga ſkarpſinnigheten och det menſkliga wåldet hafwa uppbjudit alla ſina krafter för att undertrycka detta ord, men de wäldige hafwa dött, de ſkarpſinnige ock; deras wåld omtalas nu till deras egen ſkam, och deras

böcker äro glömda eller glömmas efter hand ſamt ſtå der ſlutligen och gulna till ett wittnesbörd om menniſkans fåfänglighet, men under tiden är Guds ord alltid friſkt, alltid nytt, alltid kraftigt, ännu har det alltid ſamma makt öfwer hjertan — o hwilket alltjemt lefwande wittnesbörd, att det är **Guds** ord! Gud ware lof, att det finnes ett ord af honom ſjelf i wåra aldra wigtigaſte angelägenheter, ett ord wid hwilket den efter ſanning frågande ſjälen kan hwila med fullkomlig trygghet i lif och död!

199. Men är det ord, ſom den heliga Skrift innehåller, Guds wiſſa och i alla afſeenden pålitliga ord, då förſtå wi, att efter detſamma all lära och predikan i andliga ting måſte pröfwas och dömas. "Man måſte mer akta Guds ord än alla menniſkors och änglars tankar", ſäger Luther. Och i en af wåra ſymboliſka böcker heter det: "I wåra förſamlingar ſkall lärdt, trodt och bekändt warda, att den heliga Skrift af den helige Ande ſitt urſprung hafwer och innehåller fullkomligen allt det, ſom hör till den kriſtliga läran om Gud, den allswåldigſte, och wår ſalighet ſamt goda gerningar och dygder, och är en grund och ſtöd till en rätt kriſten tro och ett rätteſnöre till att döma, åtſkilja och förekomma all twiſt uti religionen, och ingen förklaring af andra behöfwes, ware ſig af de heliga fäder eller andra, eho de ock heldſt wara kunna, ſom af eget godtycke något dertill ſatt hafwa, det icke är öfwerens med den heliga Skrift, alldenſtund ingen menniſka tillåtet är att tyda Guds ord efter eget ſinne; och derutinnan ſkall **ingen perſons anſeende, höghet eller auktoritet** aktad eller gillad warda, utan den heliga Skrift allena, ſåſom förbemäldt är". (Upſala mötes beſlut af år 1593).

200. Detta är ſtora och ſanna ord. Menniſkor kunna wara goda ſåſom hjelpare och wägwiſare i Guds ord. Den ene ſer ett, den andre ſer ett annat, och derför kan den ene hjelpa den andre med ſitt ljus. Ingen må heller förakta denna hjelp, ty det wore en farlig ſjelfklokhet. Nej, må man af hjertat tacka Gud och willigt mottaga all den hjelp och allt det ljus och all den uppbyggelſe, ſom han kan gifwa oß genom menniſkor! Men att ſätta ſin lit på menniſkor, om än ſå heliga och lärda, det duger icke. Det gäller att pröfwa allt och behålla det, ſom är godt; men pröfwoſtenen är Guds i bibeln uppenbarade ord. När derför någon will lära dig något, ſå akta uppå, om han har Guds ord att wiſa dig. Har han det, ſå tacka Gud, ſom gifwit honom ljus att ſe och framhålla det ordet; men har han det icke, ſå låt honom fara. Ingen

är ſå ſtor, ſå lärd, ſå helig, att man för **hans** ſkull bör tro något. Guds ord allena är wißt och gör de enfaldiga wiſa. "Helgon här och helgon der, ſäger Luther, men när det gäller min ſjäl, då kan jag icke förlita mig, wore det ock på alla änglar och helgon, mycket mindre på ett eller twå helgon, ſå framt de icke wiſa mig Guds ord".

Femtonde Betraktelſen.

201. Guds ord innehåller twenne hufwuddelar. Den ena delen framſtäller för oß Guds wilja och kraf med afſeende på wårt lefwerne och wårt hjerta, och denna del kallar man lag; den andra delen framſtäller för oß Guds wilja och werk med afſeende på wår frälsning, och denna del kallas evangelium. Om desſa ſtycken wilja wi i denna och följande betraktelſer tala.

202. Men innan wi gå att tala om wårt egentliga ämne, måſte wi förſt korteligen anmärka, att när det i bibeln talas om lagen, ſå menas dermed ſtundom hela det gamla teſtamentets heliga ſkrifter. De kallas lagen derför, att Moſe lag är deras förnämſta del. Sålunda ſäger Herren: Det är ſkrifwet i eder lag: jag ſade: I ären Gudar (Joh. 10: 34). "I eder lag", ſäger han, d. ä. i edra heliga ſkrifter (det gamla teſtamentet). De anförda orden ſtå neml. att läſa i pſaltaren (Pſ. 82: 6). Detſamma är förhållandet, när han i Joh. 16: 25 anför ett ord ur pſaltaren ſägande: Det ordet ſkall fullbordas, ſom är ſkrifwet i deras lag: De hafwa hatat mig utan ſak (Pſ. 35: 19). Stundom begagnas ockſå ordet "lagen" för att uttrycka **Moſe böcker** till ſkilnad från de andra böckerna i gamla teſtamentet, hwilka då kallas "profeterna" eller "profeterna och pſalmerna". Sålunda begagnas det t. ex. i Luk. 24: 44, der Herren ſäger: Allt måſte fullbordas, ſom är ſkrifwet i Moſe lag (d. ä. Moſe böcker) och profeterna och pſalmerna om mig. Och åter: Alla profeterna och lagen hafwa profeterat intill Johannes (Matth. 11: 13). På ſamma ſätt anwänder Paulus ordet "lagen", när han ſäger: Guds rättfärdighet är bewittnad genom lagen (d. ä. Moſe böcker) och profeterna (Rom. 3: 21).

203. I de nämda bemärkelſerna är alltſå ordet lagen benämningen på judarnes bibel (d. ä. gamla teſtamentet) eller en del deraf. När wi deremot här tala om lagen, ſå mena wi dermed

enligt det wanliga ſpråkbruket det Guds ord, ſom för oß uppenbarar Guds wilja och kraf med afſeende på wårt hjertas beſkaffenhet och wårt lif. I denna betydelſe begagnar Paulus ordet lagen, när han t. ex. ſäger: Icke lagens hörare utan lagens görare ſkola rättfärdigas (Rom. 2: 13). Och åter: Nu är Guds rättfärdighet utan lag uppenbarad (Rom. 3: 21). Och åter: Löftet är icke genom lag (Rom. 4: 13). Och åter: Så hålla wi nu före, att menniſkan rättfärdigas af tro utan lags gerningar (Rom. 3: 24).

204. När menniſkan ſkapades, kände hon Gud på ett fullkomligt ſätt ſamt lydde och följde hans wilja af helt och willigt hjerta i alla ſina förhållanden. Hennes hjerta war då likaſom en klar och ren ſpegel, i hwilken Guds anlete fullkomligt afſpeglade ſig. Hon war **god** och Gud lik, ty **allt**, hwad Gud hade ſkapat, war godt (1 Moſ. 1: 25), och menniſkan war ſkapad till hans afbild (1 Moſ. 1: 26). Men genom ſyndafallet wardt detta förhållande ändradt. Menniſkans hjerta blef genom ſynden förwirradt och förmörkadt ſåſom en ſönderſlagen och oren ſpegel. Wäl ſtadnade något qwar af den kunſkap om Gud och det medwetande om hans wilja, ſom i ſkapelſen war menniſkan gifwet, ſåſom hedningarnes exempel bewiſar. Detta kallar man wanligen den naturliga lagen. Derom ſäger Paulus, att hedningarne bewiſa, att lagens werk är ſkrifwet i deras hjerta, der ock deras ſamwete bär dem wittne (Rom. 2). Men huru ringa och förwirradt detta medwetande är, det kan man ſe af ſamma hedningars exempel, då de mena ſig tjena Gud genom de wederſtyggligaſte laſter.

205. Derför har Gud genom ſitt utwertes ord i Skriften åter för den förmörkade menniſkan gifwit ſin wilja och kraf till känna, hwilket man kallar den ſkrifna eller uppenbarade lagen. Detta har ſkett dels genom Moſe dels genom Kriſtus. Den genom Moſe gifna lagen kallas Moſe lag, den genom Kriſtus gifna lagen kallas Kriſti lag (Gal. 6: 2, 1 Cor. 9: 21) eller den kriſtna ſedeläran. Moſe lag gällde judafolket, åt hwilket den gafs, ſåſom Paulus i Rom. 3: 19 betygar: Det lagen ſäger, det ſäger han till dem, ſom äro i lagen (d. w. ſ. judarne, ty om hedningarne ſäger apoſtelen, att de äro utan lag, Rom. 2: 12). Kriſti lag deremot åſyftar alla folk och hwarje ſerſkild menniſka, ſamt ſkall med kriſtendomens ljus utbredas öfwer hela jorden.

206. Grundtanken, den innerſta kärnan i Moſe lag och Kriſti lag är en och denſamma, nemligen denna: Du ſkall älſka Herren

din Gud af allt ditt hjerta, af all din ſjäl, af alla dina krafter och af all din håg, och din näſta ſåſom dig ſjelf. Eller ſåſom Paulus uttrycker ſaken: Hufwudſumman af budet är kärleken af ett rent hjerta, af ett godt ſamwete och af en oſkrymtad tro. Men i utförandet och tillämpningen af denna "hufwudſumma" är det en ſtor ſkilnad mellan Moſe lag och Kriſti lag. Denna ſkilnad uttrycker Herren, när han ſäger: Jag är icke kommen till att upplosſa utan till att fullkomna lagen (Matth. 5: 17). Och hwad han dermed menar, det ſäger han ſtrax, då han tillägger: I hafwen hört, att det är ſagdt till de gamla: Du ſkall icke dräpa, men jag ſäger eder: Hwar och en, ſom **wredgas** på ſin broder, han är ſkyldig under domen; I hafwen hört, att det är ſagdt till de gamle: Du ſkall icke göra hor, men jag ſäger eder: Hwilken ſom ſer på en qwinna till att begära henne, han har allaredan gjort hor med henne i ſitt hjerta; I hafwen hört, att det är ſagdt till de gamle: Du ſkall icke ſwärja falſkt, men jag ſäger eder: I ſkolen **alls intet** ſwärja, utan edert tal ſkall wara ja, ja, nej, nej, hwad deröfwer är, det är af ondo; det är ock ſagdt till de gamle: om du will ſkiljas från din huſtru, ſå ſkall du gifwa henne ſkiljobref, men jag ſäger: Du får **icke alls** ſkiljas från din huſtru, utom för hors ſkull, och gör du det ändå, ſå gör du hor; det är ſagdt till de gamle: öga för öga och tand för tand, men jag ſäger: du ſkall icke ſtå den emot, ſom är ond o. ſ. w. Der ſer du alltſå, huru Herren på ett mycket klarare och mer djupgående ſätt, än ſom ſkett i Moſe lag, förklarar Guds wilja och tillämpar lagens grundtanke: Du ſkall älſka Herren din Gud af allt ditt hjerta och din näſta ſåſom dig ſjelf.

207. Kriſti lag är alltſå en fullkomning af Moſe lag. Likaſom Moſe lag framſtäller Guds wilja klarare och herrligare än den naturliga lagen, ſå framſtäller Kriſti lag Guds wilja ännu herrligare och klarare än Moſe lag. Kriſti lag ſtår i följande förhållande till Moſe lag: 1:o) det ewiga och oförgängliga innehållet i Moſe lag är i Kriſti lag upptaget, t. ex. att icke hafwa fremmande gudar, att hedra fader och moder, att wara ärlig, icke dräpa, icke göra hor, icke bära falſkt wittnesbörd, o. ſ. w. — korteligen: det ſom innehålles i de ſ. k. ſedebuden; 2:o) det ſom i Moſe lag war af tillfällig natur ſamt gällde allenaſt den tiden och det folket, eller ſom war allenaſt en ſkugga af det tillkommande goda (Ebr. 10), det har Kriſtus låtit falla bort, ſåſom t. ex. alla ſtadgar om högtider, nymånader, omſkärelſe, offer m. m. dylikt; 3:o) det ſom i Moſe lag

för menniſkornas hjertans hårdhets ſkull (Matth. 19: 8) war medgiſwet, ändock det icke egentligen war ens med Guds wilja, det är i Kriſti lag ſkärpt, och de gjorda medgiſwandena upphäfda. Dit hör t. ex. medgiſwandet om äktenſkapsſkilnad, om ed, om hämd m. m.; 4:o) det ſom i Moſe lag icke war uppenbaradt utan antingen helt och hållet ſattades eller endaſt war dunkelt antydt, det är i Kriſti lag tillagdt eller i fullkomlig klarhet framſtälldt; dit hör t. ex. ett ſådant bud ſom detta: Älſken edra owänner, wälſignen dem, ſom eder banna, gören wäl mot dem, ſom eder hata, och bedjen för dem, ſom göra eder ſkada och förfölja eder. Ett ſådant bud fanns icke i gamla teſtamentet, ſåſom man ock kan ſe på de gammalteſtamentliga helgonens förhållande till ſina fiender och förföljare. En ſådan bön för fiender ſom Kriſti bön på korſet: Fader, förlåt dem det, ty de weta icke, hwad de göra — förekommer icke i gamla teſtamentet. Äfwen när det är fråga om uppenbarelſen af Guds wilja, gäller Johannes ord: Sanningen — den fulla ſanningen — är kommen förſt genom Jeſus Kriſtus.

208. Häraf ſkall du nu förſtå, hwad ſom ſtundom plägar förbrylla de enfaldiga, nemligen huru de troende i gamla teſtamentet hafwa kunnat wara heliga och fromma män, ändock de lefwat i mycket, ſom wi nu ſe wara ſynd. Om en kriſten nu började lefwa på ſamma ſätt, ſom Dawid lefde, då han hade flere huſtrur och frillor, (annat att förtiga), ſå ſkulle han icke kunna wara kriſten widare; och ändå ſtår Dawid der ſåſom en from man, en man riktigt efter Guds hjerta, och hans hiſtoria och hans ord bringa åt de kriſtna alltid ny och herrlig tröſt och wälſignelſe. Huru kommer nu ſådant till? Jo, i gamla förbundet war Guds wilja icke i den klarhet uppenbarad, ſom den nu har blifwit det genom Kriſtus. Huru dunkelt Guds wilja war uppenbarad t. ex. i frågan om äktenſkap, det kan man förſtå deraf, att när Nathan kom till Dawid för att ſtraffa honom för hans fall med Bathſeba, ſå hade han icke ett ſtraffande ord att ſäga om Dawids många huſtrur, utan endaſt derför ſtraffade han honom, att han, ſom ſjelf hade ſå många huſtrur, nu likwäl röfwat en annan mans huſtru, och det en mans, ſom icke hade mer än en huſtru. I många andra ſtycken råder ſamma dunkelhet. Derför kunde de gamla helgonen utan ſynd, och utan att det ſtörde deras hjerteförhållande till Gud, göra mycket, ſom en kriſten, hwilken har Kriſti lag, icke ſkulle kunna göra, utan att affalla från Gud. Der ingen lag är, der är icke heller öfwer-

trädelſe, ſäger Paulus (Rom. 4: 15). När fördenſkull t. ex. mormonerna för att förſwara ſitt månggifte åberopa ſig på patriarkerna, på David o. ſ. w., ſå fela de gruſligt om ſanningen.

209. I öfwerensſtämmelſe härmed ſäger ock Paulus i Rom. 2, att de, ſom utan lag ſyndat, d. ä. hedningarne, ſkola utan lag förgås, och de, ſom i lagen ſyndat, d. ä. judarne, ſkola genom lagen dömas. Hedningarne hafwa med den Moſaiſka lagens förbannelſe ingenting att göra, utan dem ſkall träffa en dom i öfwerensſtämmelſe med det ljus i Guds wilja, ſom de hafwa haft: de ſkola förgås utan lagen, ſäger apoſtelen, och judarne, ſom haft Moſe lag, ſkola dömas efter denſamma; dem ſkall Moſe lags förbannelſe träffa. Men de kriſtna då? Ja, dem ſkall träffa en ännu ſwårare dom, om de ſynda, emedan de haft ett ännu bättre ljus i Guds wilja. Så warder det lätt begripligt, hwad Herren ſäger: Den åt hwilken mycket gifwet är, af honom ſkall mycket warda utkrafdt; och åter: Den tjenaren, ſom wißte ſin herres wilja och icke beredde ſig och icke gjorde derefter, han ſkall lida många hugg; men den ſom icke wißte ſin herres wilja och gjorde dock det, ſom hugg wärdt war, han ſkall lida få hugg; ſå ock hwad Paulus ſäger: Der icke lag är, der tillräknas icke ſynd (Rom. 5: 13).

210. För att bättre åſkådliggöra förhållandet mellan Moſe lag och Kriſti lag wilja wi här begagna en liknelſe. Den gemenſamma kärnan i alla borgerliga lagar är: Du ſkall göra alla menniſkor rätt. Men när det gäller att i ſerſkilda bud och ſtadgar utföra och tillämpa detta, då kan den ena lagen blifwa mycket fullkomligare än den andra. Nu har ett land en borgerlig lag, ſom är god för ſin tid. Men efter hand börjar man att finna, att än det ena ſtycket än ett annat, ſom paſſade för ſin tid och för de förhållanden, ſom då woro, bör bortfalla, ſå ock att här ett, der ett annat ſtycke behöfwer närmare beſtämmas eller ſkärpas eller tilläggas o. ſ. w. Då lagar man, att man får en ny lag. Ur den gamla lagen upptages i den nya allt, hwad ſom eger en oföränderlig giltighet, det owäſendtliga faller bort, och det ſom behöfwer tilläggas, det tillägges. Detta är en ganſka tydlig bild af förhållandet mellan Moſe lag och Kriſti lag. Derför är det icke rätt att fatta Kriſti lag endaſt ſåſom en förklaring af Moſe lag. Herren ſjelf ſäger, att den icke blott är en förklaring utan en fullkomning af denſamma, hwilket ock de exempel wiſa, ſom wi nu hafwa anfört.

211. “Ja, men, ſäger någon, ſkall man då tänka, att Guds lag, ſom han gifwit genom Moſe, är ofullkomlig?“ Swar: Läs och ſe, hwad Herren Kriſtus derom talar, ty Herrens ord måtte det wäl ändå wara, ſom är afgörande i denna ſak. Och han ſäger: Så och ſå ſtår det i Moſe lag, men jag ſäger eder o. ſ. w. Der ſer du ju, att han förbättrar och fullkomnar det, ſom ſtår i Moſe lag. Han ſäger icke: Så ſtår det i Moſe lag, men rätta meningen deraf är den och den; nej, utan ſåſom wi nyß ſett: Så och ſå ſäger Moſe: Du ſkall icke ſwärja falſkt, men jag ſäger: du ſkall icke ſwärja alls o. ſ. w.; ſå ſäger Moſe: Öga för öga och tand för tand, men jag ſäger: Du ſkall icke ſtå den emot, ſom är ond, utan om någon ſlår dig på det högra kindbenet, ſå wänd honom ock det andra till. Der hör du ju, att han tager det ena bort för att i deß ſtälle ſätta ett annat, ſom bättre och fullkomligare är. Det har hört till Guds wishet att icke på en gång fullkomligt uppenbara ſin ſanning.

212. Häraf är nu ock lätt att inſe, hwad Paulus menar, när han talar om kriſtnas frihet från Moſe lag. De ſom af naturen woro under Moſe lag, d. ä. judarne, blefwo genom tron på Kriſtus befriade från Moſe lag, och de troende af hedningarne, ſom aldrig hade warit under Moſe lag, behöfde icke föras in under denſamma.

213. Om denna ſak kämpade apoſtelen Paulus med en brinnande ande mot falſka lärare, hwilka öfwer allt ſökte föra de kriſtna förſamlingarne bland hedningarna in under Moſe lag. I Gal. 2: 15 ſäger han derom till Petrus: Wi äro af naturen judar och icke ſyndare af hedningar; men emedan wi weta, att menniſkan icke rättfärdigas af lags gerningar utan genom tron på Kriſtus Jeſus, ſå hafwa äfwen wi trott på Kriſtus Jeſus, på det att wi ſkulle rättfärdigas af tron på Kriſtus och icke af lags gerningar, emedan intet kött ſkall rättfärdigas af lags gerningar. Likaſom wille han ſäga: Wi, judar, hafwa ju måſt befrias från Moſe lag för att genom tron på Kriſtus allena rättfärdigas; hwarför will då du genom ditt exempel bringa de troende af hedningarne in under ſamma lag? Det är ju att föra dem tillbaka in i ett tillſtånd, från hwilket wi ſjelfwa hafwa blifwit frälſta, och det kan icke wara rätt.

214. Denna frihet från Moſe lag för alla troende betyder icke, att de äro laglöſa, utan att de äro i en högre och fullkomligare lag, nemligen Kriſti lag, alldeles ſåſom man på det borgerliga området är fri från en äldre och ofullkomligare lag, derigenom att en

ny och fullkomligare lag tillkommit. Det oförgängliga innehållet i Moſe lag hafwa de troende i Kriſti lag rikare och klarare, och det tillfälliga och förgängliga innehållet — "de wedertorftiga ſtadgarne" — i Moſe lag hafwa de intet med att ſkaffa. För det förra behöfwa de alltſå icke Moſe lag, då de hafwa det klarare i Kriſti lag; för det ſenare behöfwa de honom icke heller, då de genom Kriſti lag äro deſſa "wedertorftiga" ſtadgar qwitt. Det är derför en ſtor ſkada, att man ofta om Moſe lag lärt på ett ſådant ſätt, att när menniſkor nu ſå höra talas om frihet från Moſe lag, ſå tro de, att det är fråga om laglöshet. Derför upprepa wi igen med allt allwar, att här icke är fråga om annat än att genom en fullkomligare lag wara fri från en ofullkomligare, och det är ju raka motſatſen till laglöshet.

215. "Ja men, ſäger du, beſtår icke de kriſtnas frihet från Moſe lag deri, att de icke widare behöfwa ſöka ſin rättfärdighet af honom?" Swar: Sådant ſtår ingenſtädes i Guds ord, ty Guds ord har aldrig lärt, att lagen någonſin af Gud blifwit gifwen, på det att man ſkulle ſöka ſin rättfärdighet af honom. Abraham war, ſåſom Paulus wiſar, rättfärdig fyrahundratretio år, förrän lagen gafs. Men om ſå är, då har ju lagen icke heller i gamla teſtamentet warit gifwen för judarne, på det de ſkulle af hans gerningar rättfärdigas, och huru mycket mindre då för hedningarne, ſom aldrig haft Moſe lag? Att menniſkor hafwa mißförſtått Moſe lag ſåſom ſkulle de genom hans gerningar rättfärdigas, det är en ſak för ſig, men här är fråga om, hwad Gud haft för mening med lagen. Judarne mißförſtodo Moſe lag på det nämnda ſättet, och Paulus bewiſade juſt med exemplet af Abrahams rättfärdiggörelſe, att de foro will i ſin mening.

216. Willkoret för ſaligheten är, att ſyndaren warder rättfärdigad från ſynden, och det ſtår qwar alldeles lika både i gamla och nya teſtamentet både för judar och för hedningar. I nya teſtamentet lika wäl ſom i gamla teſtamentet ſtår det faſt, att ingenting kan inkomma i himmelen, ſom är beſmitteligt. Detta förhållande kan, ſå länge Gud förblifwer denſamme, aldrig ändras. Men att warda rättfärdigad, det har Gud aldrig tänkt ſkulle ſke genom lag, hwarken i gamla eller nya teſtamentet; derför har han aldrig heller för det ändamålet gifwit någon lag. Från den dagen, när wåra förſta föräldrar föllo i ſynd, har wägen till rättfärdighet icke hetat lag utan tro, och den ſalighetswägen är ännu denſamma

lika för dem, ſom äro under lagen, d. ä. för judarne, och för dem, ſom äro utom lagen, d. ä. hedningarne. Serſkildt framhåller Paulus denna ſak i Rom. 3: 31, der han ſäger: Göra wi då lagen om intet genom tron? Bort det; utan wi ſtadfäſta lagen. Likaſom wille han ſäga: När wi predika, att rättfärdiggörelſen är af tron, månne wi då omintetgöra lagens (d. ä. gamla teſtamentets) lära om rättfärdiggörelſen? Nej, twertom ſtadfäſta och bekräfta wi med wår predikan det gamla teſtamentets lära, ty äfwen gamla teſtamentet lärer, att menniſkan rättfärdigas — icke af gerningar utan — af tron, ſåſom Abrahams exempel wiſar.*)

217. Om denna ſak må man ock läſa Ebr. 11, der apoſtelen med ſådan kraft framhåller, huru helgonen i gamla teſtamentet **genom tron** warit rättfärdiga och behagat Gud ſamt gjort alla ſina ſtorwerk. När man derför talar om, att wi genom Kriſtus blifwit fria från att ſöka wår rättfärdighet af lagen, ſå talar man i oförſtånd, ſåſom om lagen **någonſin** warit dertill gifwen, att ſyndare ſkulle genom lags gerningar rättfärdigas. Nej, för det ſtora mißförſtånd, ſom i denna ſak allmänneligen råder, upprepa wi det ännu en gång, att de kriſtna äro fria från Moſe lag — hela Moſe lag (det nya teſtamentet talar aldrig om Moſe lagar utan om Moſe lag ſåſom en) — **och fria äro de derifrån, icke ſåſom hade de blifwit laglöſa, utan derför att de nu äro i en klarare och fullkomligare lag, nemligen Kriſti.**

218. Men nu höra wi åter någon med bekymmer fråga: "Är det då genom att göra Kriſti lag, ſom wi ſkola warda rättfärdiga?" Swar: Hör du icke, hwad wi ſäga, att det är icke **genom lags gerning alls**, ſom en ſyndare ſkall rättfärdigas. När Herren ſäger: Du ſkall älſka dina owänner, wälſigna dem, ſom banna dig, bedja för dem, ſom hata och ſkada dig o. ſ. w., då ſäger han alldeles icke, **huru en ſyndare ſkall warda rättfärdig**, utan **huru en rättfärdig menniſka ſkall lefwa och wara ſinnad**, och det är ju twå olika ſaker. När alltſå uppwäckta ſyndare arbeta och tänka: "Om jag bara kunde göra det och det, ſom Herren befaller, om jag bara kunde wara tålig, ödmjuk, lydig, om jag bara kunde bedja, ångra och hata ſynden riktigt, ſå ſkulle jag ockſå wåga tro på Kriſtus och hoppas Guds nåd" o. ſ. w., då mißförſtå de alldeles hela Kriſti lag, och från **det mißförſtåndet** måſte de wiſſer-

---

*) Att detta är betydelſen af Pauli wanligen alldeles mißförſtådda ord i Rom. 3: 31, det framgår af hela ſammanhanget.

ligen lösgöras, om de ſkola komma till tron. Rätteligen borde ock det, ſom nu ofta kallas "att frigöras från lagen", i deß ſtälle kallas "att frigöras från det fariſeiſka mißförſtåndet af lagen"; ty att "wara under lagen" kallas nu gemenligen den kamp och den nöd, ſom uppwäckta ſyndare måſte utſtå, när de mißförſtå Kriſti lag, ſåſom ſkulle de genom gerningar rättfärdigas. Men det är något helt annat, än hwad Paulus kallar frihet från Moſe lag, ſåſom ofwan är ſagdt. O du bekymrade ſjäl, ſom ſå arbetar, wak upp, wak upp; du börjar på orätt ſätt. Wägen till rättfärdighet heter tro — tro på Jeſus utan gerningar, utblottad och ſyndig ſom du är — lemna alla gerningar och tro på honom, ſom gör den ogudaktige rättfärdig.

Sextonde Betraktelſen.

219. Men om nu lagen icke kan göra ſyndare rättfärdiga, ſå frågas: hwad ſkall då lagen wara till? Swar: Lagens ändamål är tweggehanda. Förſt will han wiſa oß wåra ſynder. Ty derigenom, att han, ſåſom wi förut ſagt, wiſar, huru en rättfärdig menniſka ſkall wara ſinnad och lefwa, ſå uppenbarar han dem, ſom annorlunda lefwa, och ſtraffar dem ſåſom orättfärdiga. För det andra will han wara en regel för de troendes lif. Hwad angår det förra, ſäger Paulus: Lagen är härjemte inkommen, på det att ſynden ſkulle öfwerflöda (Rom. 5: 20), och åter: Hwad lagen ſäger, det ſäger han till dem, ſom äro i lagen, på det att hwar mun ſkall tillſtoppas och all werlden warda brottslig för Gud (Rom. 3: 19) och åter: Af lagen kommer ſynds kännedom (Rom. 3: 20). Detta talar Paulus egentligen om den Moſaiſka lagen och dem, ſom woro under honom, men det eger ock ſin tillämpning både på den naturliga lagen och på Kriſti lag. Äfwen den naturliga lagen, ſom hedningarne hafwa, huru dunkel han än är, är ofta mäktig att öfwerbewiſa hedningar derom, att de äro ſyndare. Sådant kan man ſe på hedningarnes gudstjenſter, deras offer, deras ſjelſplågeri, ſom är ganſka förfärligt. Allt det der bär wittne derom, att de känna ſig ſyndiga och wilja blifwa heliga. Men huru hafwa de blifwit öfwerbewiſade om ſynd? Swar: genom den naturliga lagen. Fångwaktaren i Philippi är äfwen ett exempel derpå. När Paulus talade för hedningarne i Athen, ſå tog han ock juſt deras

naturliga medwetande om Gud till hjelp för att öfwerbewiſa dem om deras ſynd och dårſkap (Apg. 17). Paulus förſökte aldrig att göra hedningarne brottsliga genom att förehålla dem Moſe lag, ty Moſe lag hade de aldrig haft och kunde ſåledes icke kallas deß öfwerträdare, ſåſom Paulus ſäger: Der lag icke är, der är icke heller öfwerträdelſe (Rom. 4: 15). Nej, Paulus gjorde dem brottsliga genom att wiſa dem, huru de hade brutit emot det ljus, ſom de haft. Det ſer man tydligaſt af Rom. 1, der apoſtelen uppräknar hedningarnes laſter ſamt grundar deras fördömelſe derpå, att ändock **de weta Guds rättwiſa dom**, att de, ſom ſådant göra, äro wärda döden, ſå göra de det likwäl och hålla med dem, ſom göra det.

220. I större klarhet war lagen uppenbarad för Iſraels folk genom Moſe, och derför hade den lagen större kraft att öfwerbewiſa om ſynd. Det ſer man ock på de heligas ſyndabekännelſer i gamla teſtamentet äfwenſom på Pauli eget exempel. Men i ännu högre klarhet är lagen uppenbarad genom Kriſtus, och derför har den lagen ännu större kraft att öfwerbewiſa om ſynd. War den lag, ſom ſade: Du ſkall icke begå äktenſkapsbrott, mäktig att öfwerbewiſa om ſynd, huru mycket mer då den lag, ſom ſäger: Du ſkall icke ſe på en qwinna till att begära henne. War den lag mäktig att öfwerbewiſa om ſynd, ſom ſade: Du ſkall icke dräpa, huru mycket mer den lag, ſom ſäger: Du ſkall icke hata eller wredgas. War den lag, ſom ſade: Öga för öga och tand för tand, mäktig att öfwerbewiſa om ſynd, huru mycket mer då den lag, ſom ſäger: Du ſkall icke ſtå den emot, ſom är ond, utan om någon ſlår dig på det ena kindbenet, ſå wänd honom ock det andra till; du ſkall älſka dina owänner, wälſigna dem, ſom banna dig, göra godt mot dem, ſom hata dig, och bedja för dem, ſom ſkada och förfölja dig o. ſ. w. Det wapen, med hwilket **wi** hafwa att ſlå ſyndare, på det de måtte wakna upp, neml. Kriſti lag, är mycket ſkarpare och kraftigare än Moſe lag; och när man ſäger, att det är med Moſe lag, ſom ſyndare ännu bland oß ſkola wäckas, ſå beror det på mißförſtånd, i det att man fattar Kriſti lag ſåſom endaſt en **förklaring** af Moſe lag och icke ſåſom en **fullkomning**. De ſom ſå ſäga, predika ock ſjelfwa i werkligheten **Kriſti lag**.*)

---

*) Ehuruwäl detta mißförſtånd i praktiſkt afſeende icke gjort ſå ſtor ſkada, då **ju i alla fall Kriſti lag** predikats, om än **under namnet af Moſe lag**, ſå har det dock gjort ſkada genom den förwirring, ſom det åſtadkommit i uppfattningen af Pauli tal om friheten från lagen.

221. O att alla ſjälar, ſom nu arbeta för att genom lags gerningar rättfärdigas, wille förſtå detta. Det aldra högſta, hwartill man med lag kan bringa en menniſka, ſom ännu icke fått lif i Guds Sons tro, det är, att ſynden börjar öfwerflöda, att ſynden tager tillfälle af budet och waknar till nytt lif. Derom ſäger Paulus angående ſin egen erfarenhet: När budordet kom, fick ſynden lif; ſynden tog tillfälle af budordet, beſwek mig och drap mig dermed, och jag wardt död (Rom. 7). Har någon förſökt att på gerningars wäg blifwa helig och komma till himmelen, ſå har det warit Paulus. Men alla hans anſträngningar, hans innerliga böner, hans läſande och faſtande, hans redliga föreſatſer — allt ſlutade dermed, att han blef bara deſto mer brottslig, tilldeß han ändtligen låg der tillintetgjord, rådlös och död. Det är derför ingenting annat än Pauli ömkliga erfarenhet, ſom ännu i dag alla de ſjälar få förnya, hwilka hoppas och tro, att i lagen ſkall ligga någon kraft att göra dem heliga och rättfärdiga. O hwilka tårar de gråta, hwilka böner, hwilka föreſatſer, hwilka anſträngningar, hwilka löften de göra, men allt med ſamma reſultat: fall på fall, nederlag på nederlag, tilldeß de ligga der alldeles förtwiſlade, tillintetgjorda och döda.

222. Kanſke lefwer du, ſom läſer detta, juſt nu i denna kamp. Låt då i Guds namn ſäga dig, att du på den wägen aldrig kan komma längre än dertill, att du får ſe, att du är köttslig, ſåld under ſynden. Tänk: alldeles ſåſom en ſlaf ſåld åt ſynden ſåſom åt en husbonde, hwars ok du icke kan bryta! Alla dina tankar på en andlig kraft, ſom ſkulle bo i dig, bara du wore rätt allwarlig att anwända den, alla deſſa tankar äro idel drömmar; och när alla dina anſträngningar ſluta dermed, att du wanmäktig och kroſſad faller tillſammans ſåſom död, förhärdad, med allone af Gud förſkjuten, då går det, ſåſom det ſkall gå och måſte gå på den wägen. Om du gråter och beder dig till döds, ſå kommer du ändå icke längre. Och det är icke något ſerſkildt för dig. Nej, hela wår natur är ſå der ohjelpligt ſåld under ſynden, och det hör till lagens förnämſta göromål att uppenbara detta förſkräckliga förhållande.

223. "Men, ſäger den bekymrade ſjälen, hwad ſkall man då taga ſig till? Skall man gifwa ſig förlorad och lemna alla tankar på ſalighet?" Swar: Ingalunda. Nej, men du ſkall gifwa hela den der wägen förlorad ſamt lemna alla tankar att på den komma till himmelen. Det är, hwad Gud menar. Men detta be-

tyder icke, att du ſkall gå förlorad, utan bara att du ſkall **byta om wäg och komma till Jeſus.** Ty dertill är det ſynderna uppenbaras, på det att ſyndarena ſkola göras williga att annamma Jeſus, när han i evangelium förkunnas för dem. Det war en gång en ung man, ſom, efter att hafwa åhört en predikan, ſade till predikanten: "Jag kan icke tro, att Jeſus, ſåſom Ni ſäger, är Kriſtus, den ende frälſaren." — "Nuwäl, ſwarade predikanten, det är icke heller nu det wigtigaſte för Er att tro den ſaken." — "Hwad? ſade den unge mannen: om den tron, ſåſom Ni ſagt, är den enda wäg, på hwilken man kan frälſas, hwad kan då nu för mig wara wigtigare?" — "Jo, ſwarade predikanten: Ni tror dock, att det är rätt att älſka Gud öfwer allting och näſtan ſåſom ſig ſjelf?" — "Ja", ſwarade mannen. — "Nuwäl, tillade predikanten: wigtigaſt för Er nu är att göra, hwad Ni tror och wet wara rätt och ſannt; gör det derför, ſå få wi ſedan ſamtala om det, ſom Ni nu icke kan tro." Derpå ſkildes de åt; den unge mannen war ſlagen af orden och förſökte göra derefter, men efter en tid kom han igen, icke för att diſputera om den frågan, huruwida Jeſus war Kriſtus, utan för att fråga, om äfwen han fick tro på honom. **Budet hade gjort honom till en ſyndare,** och det hade alldeles förändrat hans tankar om Kriſtus. Alla dagar går det ock ſammalunda till rundt omkring oß: genom Guds bud bringas ſyndare till kännedom om ſin ſynd; och derigenom att de lära känna ſin ſynd, öppnas deras hjertan för att mottaga den frälſare Jeſus, ſom de förr hafwa föraktat och diſputerat emot. Om i lagen icke finnes kraft att frälſa, ſå har han dock kraft att uppwäcka ſyndare till att känna behofwet af frälſning. Och Gud ware lof för det! Det är derför gruſligt illa, när man talar föraktligt om lagen, derför att han icke uträttar det, ſom han aldrig war ſatt till att uträtta. Det är alldeles ſå, ſom talade man föraktligt om wattnet derför, att det icke ſtillar hunger, eller om brödet derför, att det icke ſläcker törſt.

224. Men lagen har ännu ett annat ändamål nemligen det att wara en regel för den genom tron rättfärdiga menniſkans lif, och det gäller både om Moſe lag i det gamla teſtamentet och om Kriſti lag i det nya. För David, för Moſe, för profeterna och alla de troende i gamla teſtamentet war Moſe lag med alla deß ſtadgar den regel, efter hwilken de lefde. Och huru kär denna lag war för dem, det kunna wi förſtå t. ex. af Pſ. 119,

der David ſäger: Min ſjäl är all ſönderkroſſad för trängtans ſkull efter dina rätter alltid (v. 20). Låt din tjenare hålla dina bud ſtadeligen för dina ord, att jag må frukta dig (v. 38). Det är min ſkatt, att jag dina befallningar håller (v. 56). Din muns lag är mig behagligare än många tuſen ſtycken guld och ſilfwer (v. 72). Om Zacharias och Eliſabeth, Johannes döparens föräldrar, heter det ock, att de woro rättfärdiga för Gud, wandrande i alla Herrens bud och ſtadgar oſtraffliga (Luk. 1: 6). Det war dem kärt att i allting ſå lyda ſin Gud, ſå långt de ſågo hans wilja, äfwen om de icke i allting förſtodo, hwarför Gud wille, att de ſkulle göra ſå eller ſå.

225. För de troende i nya teſtamentet är det icke widare Moſe lag utan Kriſti lag, ſom är lefnadsregeln. Derför hafwa de t. ex. ingenting att ſkaffa med alla den Moſaiſka lagens ſtadgar om omſkärelſe, reningar, ſabbater m. m., hwilka ſtadgar woro för de gammalteſtamentliga helgonen heliga, medan de deremot i Kriſti lag hafwa ſedebuden mycket klarare och fullkomligare, än de woro i Moſe lag. Apoſtlarne förmana derför aldrig de kriſtna att wandra efter Moſe lag; Kriſtus befalde dem aldrig heller att predika Moſe lag. Nej, när apoſtlarne förmanade de kriſtna, ſå förmanade de dem att wandra **efter Kriſtus**, att wara ſå ſinnade, ſom ock Kriſtus war. När de hade något högre och fullkomligare än Moſe lag att hänwiſa till, ſå war det naturligt, att de hänwiſade till detta. Kriſtus war i hela ſin perſon, ſin lära och ſitt lif den högſta och herrligaſte uppenbarelſen af Gud och hans wilja.

226. Såſom wi ofwanför ſågo, att de gamla helgonen älſkade Guds lag och af hjertat gerna följde och gjorde Guds wilja, ſå långt hon war dem uppenbarad, ſå är det ock för helgonen i nya teſtamentet wigtigt och kärt att följa och göra Kriſti lag. Den ſom icke hafwer det ſinnet, han tänke aldrig, att han är någon kriſten. O min wän, pröfwa dig ſjelf. Att du har god kunſkap, att du kan tala, diſputera i andliga ting o. ſ. w., det bewiſar ingenting. Nej, har du ock Kriſti ſinne — det hjerta, ſom är känſligt för allt, hwad Gud ſäger, ſå att ingenting är för dig förſkräckligare än att ſynda; att ingenting bedröfwar dig ſå mycket ſom det, att du märker, huru du på ett eller annat ſätt ſyndat; att det är din dagliga och en din aldrawigtigaſte hjerteangelägenhet att tala med Gud om dina ſynder, att han måtte för dig uppenbara allt och gifwa dig nåd att bryta alla band, att i allting öfwerwinna, om han ock

dertill ſkulle begagna de bittraſte medel? Säg: har du det ſinnet? Wi fråga icke, om du erkänner, att du **borde** hafwa det? Nej, har du det, har du det **werkligen**, ſå att du icke bara inbillar dig hafwa det? Är Kriſti lag werkligen ſkrifwen i ditt hjerta, ſå att det nu är din egen nya andliga naturs art och behof att göra och lefwa ſå, ſom du ſer, att Kriſtus will?

227. Det är kärleken till Gud, ſäger Johannes, att wi hålla hans bud, och hans bud äro icke ſwåra (1 Joh. 5: 3). Derom ſäger ock Jeſus ſjelf: Mitt ok är ljufligt och min börda är lätt (Matth. 11: 30). För de ogudaktiga ſynes det wara ett tungt och odrägligt lif, ſom de kriſtna hafwa. För de kriſtna deremot finnes ingenting, ſom är ſå tungt ſom ſynden och ingenting ſå ljufligt ſom att kunna helt lefwa i Jeſus och helt lefwa för Jeſus. Kunde de wara ſådana, ſom de wille, ſå wore de på ſtunden heliga och rena, ſåſom Jeſus är. Säkert är ock, att ju mer en kriſten liknar Jeſus, ju mer willigt, helt och barnsligt han följer honom, deſto mer fullt af frid och glädje är hans lif. O har du det ſinnet? Har du det icke, ſå förſök icke att urſäkta dig eller undandraga dig, utan ſkynda till Jeſus, att du må få det!

228. Detta må nu här wara nog ſagdt om denna ſak. Framdeles få wi tillfälle att widlyftigare tala derom, när wi komma till de orden, att Kriſtus är oß gjord till rättfärdighet och helgelſe. Nu wilja wi i näſta betraktelſe tala om evangelium.

Sjuttonde Betraktelſen.

229. Den andra delen af Guds ord är **evangelium**. Detta ord är grekiſkt och betyder på wårt ſpråk **budſkap om något godt**. Derom ſäger Luther: "Evangelium betyder godt budſkap, god ſägen, godt anſkri, hwaröfwer man ſjunger, talar och är glad. Såſom när David öfwerwann den ſtore Goliath, kom ett godt anſkri och en tröſtelig ny tidning bland det israelitiſka folket, att deras gruſliga fiende war ſlagen, och att de blifwit förloſſade och kommit till frid och fröjd, hwaröfwer de ſjöngo och ſprungo och woro glada, alltſå är ock Guds evangelium en god ſägen och ett godt anſkri, hwars ljud utgått i hela werlden genom apoſtlarne, om en ſannſkyldig David, ſom med ſynden, döden och djefwulen ſtridt och dem öfwerwunnit hafwer."

230. Huſwudſumman af evangelium ſammanfattar Herren ſålunda: Så älſkade Gud werlden, att han utgaf ſin enfödde Son, på det att hwar och en, ſom tror på honom, ſkall icke förgås utan få ett ewigt lif. Enligt detta ord innehåller evangelium en förkunnelſe 1:o) att Gud älſkar werlden, 2:o) att Gud för denna ſin kärleks ſkull gifwit werlden ſin enfödde Son, 3:o) att ändamålet med denna ſändning war werldens frälsning; ty, tillägger Herren, icke har Gud ſändt ſin Son i werlden, på det att han ſkall döma werlden, utan på det att werlden ſkall frälſas genom honom, 4:o) att wägen eller ſättet att frälſas genom honom är tron.

231. Evangelium handlar icke om wår kärlek, wår wilja eller wåra werk utan om Guds kärlek och werk. När man derför predikar om, huru wi ſkola med wåra werk eller wår ånger, bön och andra ſådana ting beweka Gud och göra honom nådig, eller när man predikar, att Gud älſkar allenaſt de fromma o. ſ. w., då predikar man alldeles på ſidan om, ja i rak ſtrid mot evangelium. All evangeliſk predikan har det till utgångspunkt, att Gud älſkar werlden, werkligen älſkar werlden, trots det att werlden ligger i ſynder, och att han älſkar werlden fritt, utan betalning, med en fullkomlig och gudomlig kärlek. En fader kan älſka en förlorad ſon, ja en djupt fallen ſon. David älſkade ſin upproriſke ſon Abſalom ſå, att han wid underrättelſen om hans död med tårar utropade: Min ſon Abſalom; min ſon, min ſon Abſalom; gifwe Gud, att jag måtte hafwa dött för dig! O Abſalom, min ſon, min ſon (2 Sam. 18: 33). Sådan faderskärlek är en bild af Guds kärlek till werlden. Bakom Guds kärlek finnes ingenting annat, ſom beweker honom att älſka, utan han ſjelf är begynnelſen; han älſkar icke derför, att wi älſka, eller derför att han hoppas, att wi ſkola komma att älſka; han älſkar icke derför, att Kriſtus ſkulle med ſitt werk hafwa bewekt honom dertill, utan han älſkar endaſt och allenaſt af den orſak, att han är kärleken. Derför älſkar han onda och goda, rättfärdiga och orättfärdiga, helgon, publikaner, fariſeer, ſkökor, drinkare, höga och låga, korteligen alla dem, ſom innefattas i det ordet werlden. Han är god emot de otackſamma och onda, ſäger Jeſus. Derom hafwa wi ock ofwanför widlyftigt talat.

232. Widare förkunnar evangelium, att Gud gifwit werlden ſin enfödde Son. Af deſſa ord lära wi, att det är en djefwulens ingifwelſe, när uppwäckta ſyndare frukta, att Gud gifwit Sonen endaſt åt några, ſom han förut utkorat till ſalighet. Att ſå tro är

icke att tro evangelium. Evangelium ſäger **werlden** och **menar werlden**. Det finnes ingen menniſka på jorden, åt hwilken Sonen icke är gifwen. Utkorade eller förkaſtade äro menniſkorna, allt efter ſom de förhålla ſig till Kriſtus; men Kriſtus är gifwen åt werlden, har lidit, dött, uppſtått ifrån de döda för werlden. Hans werk omfattar hela Adams ſlägte. Derför inbjuder evangelium alla menniſkor till denne Jeſus. Skriften gör ingen åtſkilnad: hon ſammanſluter alla under ſynd och bjuder alla till Kriſtus, ty Gud will ingen ſyndares död. Af Guds nåd har Kriſtus ſmakat döden för **alla**, derwid blifwer det, ehwad menniſkor gilla eller ogilla det.

233. Widare förkunnar evangelium, att ändamålet med Sonens ſändning är werldens frälsning. Återigen **werlden**, Gud ware lof för det ordet werlden! Luther ſäger, att "Gud hade giltig anledning att, ſå ſnart han hör werlden nämnas, på ögonblicket med dunder och blixt ſtöta henne ſönder till ſtoft och kaſta henne i helwetets afgrund." Men wi deremot hafwa anledning att hoppa af fröjd och ſjunga Guds lof, ſå ſnart wi höra werlden nämnas ſåſom den, till hwars frälsning Guds ſon är ſänd. Ty har jag inga andra egenſkaper, ſå hör jag dock till werlden — och för att frälſa werlden är Kriſtus kommen i werlden och har ſjelf blifwit en lem af werlden. Evangelium är från början till ſlut ett ord om frälsning för dem, ſom hålla på att förgås. Det förkunnar frälsning från ſynden genom ſyndernas förlåtelſe, en oinſkränkt ſyndaförlåtelſe, ſamt hjelp till att ſtå upp ur ſynden; det förkunnar frälsning från döden, ty ſyndens lön är döden, och derför är den, ſom frälſas från ſynden, ockſå med det ſamma frälſt från döden; det förkunnar frälsning från djefwulen, ty då ſynden är det band, hwarigenom djefwulen håller ſyndaren bunden, ſå har djefwulen förlorat ſitt wälde öfwer den, ſom är frälſt från ſynden. Werklig frälsning för werkliga ſyndare, fullkomlig frälsning, ewig frälsning för hela werlden — det är evangelii ſtora och ſaliga budſkap. Gud ware lof för ett ſådant budſkap!

234. Om ſättet att frälſas ſäger evangelium: Hwar och en ſom tror. Der hafwa wi det åter: **Hwar och en**, ingen nämnd och ingen glömd, bjudes att tro; och hwar och en, ſom tror, tillförſäkras frälsning. Någon annan wäg till frälsning än genom tron finnes icke. Af tron utan lagens gerningar, det är evangelii frälsningswäg (Rom. 3: 28). Derför måſte det wara af tron, på det att det ſkall wara af nåd, och löftet blifwa faſt (Rom. 4). All predikan, ſom grundar menniſkans frälsning på hennes egen kraft,

wilja eller gerning, är i uppenbar ſtrid emot evangelium. Är det af nåd, ſäger Paulus, ſå är det icke af gerning, annars wore nåd icke nåd (Rom. 11: 6); är det af gerning, då är nåden bortkaſtad, då är Kriſtus fåfängt död (Gal. 2: 21), och då är allt kött förtappadt. Evangelium bjuder ſtora, riktigt ſtora och owärdiga, ja alldeles förlorade ſyndare — affällingar med inbegripna — att tro på Jeſus och frälſas alldeles för intet. Nuwäl, alle I, ſom törſtige ären, kommen hit till watten, och I, ſom icke penningar hafwen, kommen hit, köpen och äten utan penningar och för intet både win och mjölk (Eſ. 55: 1). Den der will, han komme — ſå fri är ingången.

235. Detta må nu wara en kort antydan om evangelii hufwudinnehåll. Framdeles när wi komma till att betrakta Kriſti öfwerſtepreſterliga och konungsliga embete, få wi anledning att widlyſtigare tala om deſſa punkter. Derför lemna wi dem nu tills widare.

236. Nu frågas: för hwem ſkall evangelium förkunnas? Man hörer ſtundom påſtås, att evangelium ej får förkunnas för andra än ſådana, ſom äro riktigt ångerfulla och allwarliga i ſitt bättringsuppſåt, och att derföre en predikant i ſin predikan bör noga wiſa, hwilka kännetecken de menniſkor måſte hafwa, ſom ega rätt att tillegna ſig evangelium, på det att inga andra må rycka det åt ſig. Fråga wi nu evangelium ſjelft om denna ſak, ſå läſa wi Herrens ord, att evangelium ſkall predikas för hela ſkapelſen, för alla menniſkor. För fariſeer, för publikaner, för ſkriftlärda och för Guds ords föraktare, för fromma och för dem, ſom lefwa i ſynder, för lefwande och för döende ſkall man predika evangelium, ty det är godt för alla att få höra, att Gud älſkar dem och har ſändt ſin enfödde Son i werlden för att frälſa dem. Gud will, att de ſkola höra det, och det ſkadar ingen att få höra det, ſom är ſannt.

237. "Ja men, ſäger någon, de ogudaktiga och förhärdade kunna draga det till lösaktighet". Swar: det kunna de wiſſerligen göra, i det de tröſta ſig med Guds nåd, medan de wilja fortlefwa i ſina ſynder. Men märk derwid följande frågor: Är det då egentligen evangelium, ſom deſſa draga till lösaktighet? Är det icke i ſtället ett annat evangelium, de göra ſig? Ty icke är det Kriſti evangelium, ſom predikar en ſådan nåd, ſom lemnar menniſkorna qwar uti deras ſynder. Skulle widare deſſa, ſom ſå göra, wara hulpna dermed, att man icke predikade evangelium för

dem? Är det icke twertom af aldra högſta nöden, att evangelium deß mer predikas för dem? Ty hwarmed ſkall wäl det falſka evangelium, ſom de nu inſöfwa ſig uti, fördrifwas om icke genom Kriſti evangelium? Huru går det ock med åtlydnaden för Kriſti befallning, om man undanhåller någon evangelium? Månne Kriſtus icke war ſå wis ſom någon annan, när han befallde, att man ſkulle predika evangelium för de ogudaktiga? Och hwar ſer du, att ware ſig han eller hans apoſtlar i ſina predikningar ſtodo och delade på folk? De ſågo blott ett folk, neml. ſyndare, och för detta folk predikade de evangelium, på det att de ſkulle warda rättfärdiga. Derför bort med alla ſtrankor! Evangelium will ut i hela werlden och will in i alla öron och hjertan. Låt gerna de ogudaktiga höra det och taga det! Taga de det, ſå ſker ingen annan ſkada än den, att de warda frälſte! Ja, ut, ut med evangelium till alla menniſkor utan undantag, ty det är en kraft till frälsning för alla, ſom behöfwa frälſas.

238. "Ja men, ſäger någon igen, det ſtår dock, att evangelium warder predikadt för de fattiga, d. ä. de förkroſſade, ångerfulla ſyndarne". Swar: det är rätt, men deraf följer alldeles icke, att det icke ſkall predikas för några andra. De fattiga, de öfwer ſynden bedröfwade, ſom ſucka efter nåd och barmhertighet, de ſkola i främſta rummet höra det, för dem allena är det ock ett gladt budſkap; men äfwen de andra behöfwa höra det, ty för dem är det ett godt budſkap, om de ock icke genaſt glädjas deråt utan förakta det. Låt dem höra det nu; en annan gång, ja kanſke tio, tjugu och ännu flere år härefter ſkall det bära frukt. Höfwidsmannen i Kapernaum hade ſäkert mycket hört om Jeſus utan att bry ſig derom, men när han ſjelf kom i nöd, då kom det honom wäl till paß, hwad han hade hört, ty då wißte han att ſända bud efter Jeſus (Luk. 7: 2 följ.). Sammalunda ſe wi nu en ſtor hop till utſeendet och i werkligheten ſorglöſa ſyndare ſamlas att höra evangelium. Allt hwad man predikar för dem, ſynes gå in genom det ena örat och ut genom det andra eller åtminſtone blott ſtadna i minnet. Men ſednare hör man, att här en, der en annan, om hwilken man ingenting hoppats, afſomnat i tron på Jeſus eller wid någon tillſtötande nöd ändrat ſitt ſinne. Och hwad är det, ſom gjort det? Jo, det evangelium, ſom han hört och ſom legat ſåſom dödt i hans minne, har genom de remnor, ſom nöden åſtadkommit, letat ſig ned i hjertat och der burit frukt. Derför bort med alla ſtrankor och ut, ut

med evangelium i hela werlden, att alla må höra det, både wärdiga och owärdiga!

239. Det war engång en ung man, ſom under ſin konfirmationsberedelſe hörde af den troende läraren många ſköna ſanningar. Men allt ſyntes wara förſpildt ſåſom på landswägen. Den unge mannen förde ſedan ett wildt lif ſåſom ſjöman. När han blef gammal, lemnade han ſjömanslifwet och wardt nybyggare, men lefde fortfarande utan Gud. När han engång wid mycket hög ålder war ute i ſkogen, öfwerföll honom ett underligt wemod. Han ſatte ſig ned för att hwila. I tankarne genomfor han hela ſitt förſlutna lif, och då förekommo honom några Guds ord, ſagda till honom af den nämde troende läraren; hans hjerta greps deraf, han föll ned för Gud, bekände ſina ſynder och fick frid. Så kom detta ord igen efter ſextio år och bar frukt till en ſjäls frälsning. Ja, wi ſäga det igen: bort, bort med alla ſkrankor! Låt evangelium komma ut! Det trifwes icke att wara inſtängdt inom regler och ſkrankor; det will gå ſåſom winden, hwilken icke frågar efter de jordiſka riksgränſerna, ſom af denna werldens ſtatsmän ſå noga bewakas.

240. Evangelium ſkall widare predikas för de öfwer ſynden bekymrade. När de få höra det, pläga de annars ſucka: Ack, om det wore för mig, ſå att jag finge annamma det! Till dem ſkall man ſäga: Sucka icke utan tro! Evangelium är ju ingenting annat än ett godt budſkap om, huru Gud är ſinnad emot dig, och hwad han gjort ſamt ännu will göra med dig och alla ſyndare. Derför ſkall du läſa det ſåſom ett Guds bref till dig, och om än djefwulen inwertes oroar dig, ſå ſkall du åter läſa och ſäga: "Gud ware lof, han ſäger här i ſitt eget ord, att han är mig nådig och will icke bortſtöta mig utan will frälſa mig genom ſin enfödde Son, derför blifwer jag ſtadigt wid Jeſus". Evangelium är ett faſt ord och i alla afſeenden, under alla förhållanden wäl wärdt, att du annammar det; det är den friſka källan, dit du alltid om och om igen får återwända, när du törſtar. När du känner dig ſwag och uſel, läs hwad evangelium ſäger till de uſla; när du har fallit i ſynd, läs hwad evangelium ſäger till de fallna; när du är ſwårmodig, läs evangelium! Och när du läſer, ſå läs, ſåſom wore det icke ſkrifwet för någon annan än dig: "Jag ſkall wara den uſle och fattige nådig, och de fattiges ſjälar ſkall jag hjelpa. Jag upprättar dem, ſom falla, och upphjelper dem, ſom nederſlagne äro. Bergen ſkola wäl wika och högarna falla, men min nåd ſkall icke wika ifrån dig

och mitt fridsförbund ſkall icke förfalla. Tro på Herren Jeſus, ſå warder du frälſt!" Och förekommer det dig orimligt att tro, ſå tro ändå. Gör Gud den glädjen och djefwulen den förtreten, att du ändå tror och håller evangelium. Ty evangelium är wißt och faſt, äfwen om du icke tror, och då är du ju mycket dåraktig, om du icke hör och tror.

241. Se den ſynderſkan, ſom låg wid Jeſu fötter i Simons hus (Luk. 7). Hade Simon fått predika för henne, ſå hade han ſagt: "Ut, ut, du owärdiga ſynderſka; du får icke röra wid en helig mans fötter." Ja, hade hon förſökt att komma wid hans fötter, ſå hade han nog trampat henne, ifall han icke hade anſett ſin fot för god att trampa på en ſådan ſynderſka. Men Jeſus predikade evangelium för henne. "Synderna förlåtas dig; gå i frid", ſå predikade han — och det ſå att alla hörde det. Och qwinnan trodde och gick. Menar du icke, att det har förekommit henne ſåſom den aldra orimligaſte ſak, att hon — denna allmänt kända och föraktade ſynderſka — nu ſkulle hafwa ſyndernas förlåtelſe ſamt wara i Guds nåd? Ja, war wiß på det. Men hon frågade här icke efter, hwad ſom war rimligt eller orimligt, **utan endaſt efter hwad Herren ſade.** Si, det war rätt! Så gjorde ock röfwaren på korſet och wardt frälſt. Derför gack du och gör ſammaledes!

242. "Ja, ſäger du, nog låter det der godt, men hwem wet, om det icke är orätt af mig att rycka evangelium till mig; det tillhör kanſke ändå icke mig." Swar: låt oß tala om, hwad du icke tror, neml. att det är ſynd att frånſäga ſig evangelium. Ty Gud har befallt, att man ſkall tro. Will du derför icke lägga ſynd på ſynd utan i ſtället blifwa af med de ſynder, ſom du har, ſå hör evangelium och tro. När Luther under ſin munktid engång war förtwiflad öfwer ſina ſynder, ſå kom till honom en annan munk, ſom för honom läſte den andra trosartikeln och ſedan tillade: "Kom nu ihåg, att Gud har allwarligen befallt, att wi ſkola tro." Och den påminnelſen gaf Luther en öfwerſwinnelig frid. Ty nu förſtod han, att det icke war allenaſt tillåtet utan rent af befaldt att tro, och att det icke war en wis eller ödmjuk eller gudfruktig gerning utan en ſynd, ja en riktig ſynd att icke tro. Gud ware lof, att det är ſynd att icke tro evangelium, och att man får omtala det för alla menniſkor! Den ſom warnar menniſkor för att tro evangelium, han lärer dem att göra ſynd — märk och mins det!

243. Men evangelium ſkall icke blott förkunnas för de ogudaktiga och de uppwäckte utan ock för de troende. De troende behöfwa åter och åter igen höra ordet om Guds nåd, om ſyndernas förlåtelſe, om Jeſus och hans blod, ſom renar från alla ſynder. Ty om de än länge lefwat i tron, ſå hafwa de dock ännu icke lärt ut det der, ſå att de nu ſkulle kunna lemna det och gå till något annat, ſom wore högre och wigtigare. Såſom de genom detta evangelii ord fått lif en gång, ſå är det ock genom ſamma evangelium, ſom detta lif alltfort ſkall näras och tillwäxa. Detta evangelii ord är det, ſom alltfort ſkall uppehålla deras tro och frid med Gud, deras kärlek till Gud och deras luſt att lyda och tjena honom i allt. **Der den enfaldiga, ljuſliga predikan om Guds öfwer alla ſynder öfwerflödande nåd i Kriſtus Jeſus upphör, der ſkall ſnart af de troendes hop icke mer återſtå än å ena ſidan några ſjelfkloka, ſjelfbelåtna werkhelgon ſamt å andra ſidan några ängsliga, uttorkade, ömkliga, halfdöda Guds barn, hwilka hafwa ſwårt att andas för hjertans ångeſts ſkull.**

244. De troende måſte ännu känna mångahanda ſynder röra ſig i deras kött, ja ofta hafwa de en hård kamp med ſitt kötts begärelſer. Gud wet, att de af hjertat wille wara heliga och rena, och att ingenting plågar dem ſå mycket ſom denna inneboende orenlighet. Men ändå få de ofta känna girighet, egenkärlek, wrede, afund och andra onda luſtar, ſom bekymra dem och ſtöra deras frid, här och der kan ock den inneboende ſynden öfwerrumpla dem och bryta ut — Gud ſom känner deras hjertans innerſta, han ſer deras nöd och hör deras rop utur djupen, och till hjelp, till tröſt, till uppmuntran i denna kamp behöfwa de åter och åter höra det gamla kära ordet om nåd, daglig nåd, orubblig nåd, förlåtelſe utan penningar och för intet för alla ſynder, de inneboende ſynderna och de här eller der frambrytande ſynderna. Ja, ſåſom hjorten ropar efter friſkt watten, ſå ropa deras ſjälar efter ordet om Guds fria nåd. O min wän, om du är kallad att predika Guds ord, ſå glöm icke detta. Och om du är en ſå der kämpande ſjäl, ſå ſtärk dig flitigt med ordet om “Jeſus och hans nåd.“

245. Men icke blott det. De troende måſte ock lida werldens fiendſkap, ſom ofta kan wara mycket bitter, nedſlå deras mod och göra dem ängsliga. Ett barn kan för ſin tros ſkull på Jeſus blifwa af ſina föräldrar betraktadt ſåſom ett riktigt ſorgebarn, kan blifwa tillbakaſatt, ſmädadt, mißhandladt o. ſ. w. En huſtru kan ſamma-

lunda ſå ſe, att hennes man för hennes tros ſkull känner ſig olycklig i ſitt äktenſkap, hon kan ſå lida mycken hårdhet och de djupaſte kränkningar af honom. Icke är det underligt, om de då ibland ſwigta, om de ibland öfwerrumplas af menniſkofruktan. Men hwad är det då, ſom ſkall uppehålla dem, att de hålla ut och icke alldeles förtwifla eller wända om till werlden igen? Swar: det ena ſamma gamla talet om Guds fria nåd, den ewiga, den orubbliga nåden, talet om Jeſus, ſom dött för dem för att uttaga dem ur den närwarande onda werlden. Widare måſte de lida allehanda förluſter och motgångar, fattigdom, ſjukdom m. m. d., der det ſer ut, ſom hade Gud alldeles öfwergifwit dem och icke mer aktade på deras rop — o der komma ſtunder, då det genom deras ſjäl ſåſom en iſande wind går ett rop: Hwar är nu din Gud? Och då behöfwa de åter och åter igen höra det gamla, det goda, det ljufliga talet om Guds trofaſta och orubbliga nåd, på det att de icke måtte duka under och uppſlukas af för ſtor bedröfwelſe. Se på Job! Till och med hans huſtru ſade: Tag farwäl af Gud och dö! Såſom wille hon ſäga: Hwad tjenar det till, att wi frukta Gud? Han frågar ändå intet efter oß. Ja, ja, de troende behöfwa höra evangelium, det är wißt.

246. Men när ſkall evangelium predikas? Paſſar det att alltid predika evangelium? Ja, det paſſar alltid, ty det är ett budſkap, ſom alltid är ſannt och alltid godt, och ofta wiſar erfarenheten, att evangelium gror der, hwareſt man minſt wäntade det. Det berättas om en framſtående predikant från förra århundradet, att han engång i en ſkog öfwerfölls af en röfware, ſom med piſtolen för hans panna affordrade honom hans penningar. Lugn framtog predikanten ſina penningar, räckte honom dem och ſade: "Om du engång waknar upp till beſinning öfwer dina brott, ſå kom ihåg, att Jeſu Kriſti Guds Sons blod renar från alla ſynder". Det ordet faſtnade ſåſom en tagg i röfwarens hjerta och lemnade honom ingen ro, förrän han gaf ſitt hjerta helt åt Herren; och näſta gång den röfwade predikanten träffade honom, hörde han honom ſåſom en wälſignad predikant förkunna evangelium om Guds nåd. Det är en dåraktig förſigtighet, när man ſkall wälja tillfällen att förkunna evangelium, på det att man icke må förkunna det för tidigt o. ſ. w. Följden deraf är, att man aldrig törs riktigt fritt förkunna det. Bort med alla ſkrankor och låt alla menniſkor höra evangelium ſamt weta, att det är juſt för dem. Det är en falſk föreſtällning man

har om evangelium, när man tror, att det ſkadar folk. Faller den goda ſäden på landswägen, ſå tager ju landswägen ingen ſkada deraf.

247. Paulus förmanar, att man ſkall predika evangelium i tid och otid. Är det tid för predikanten, ſå att han känner ſig glad och willig att predika evangelium, ſå ſkall han predika det; är det otid för predikanten, ſå att han känner ſig trög, oluſtig, nedſtämd, ſå ſkall han ändå predika evangelium. Är det tid för folket, ſå att det röres af Guds ande, då ſkall man predika evangelium — ſådana tider äro att förlikna wid fiſkens lektider, då fiſkaren kan fånga en ſtor mängd — är det åter otid för folket, ſå att det ſynes förſoffadt och likgiltigt, då ſkall man åter predika evangelium. "Ja, men, ſäger någon, man ſkall wäl icke ſpilla bort den goda ſäden." Swar: det ſpilles heller ingenting bort, ty det goda wår Guds evangelium är ändå alltid qwar. För allt hwad evangelium är predikadt, har man likwäl allt Guds evangelium ännu qwar. Evangelium är ett lifgifwande, upprättande, renande och helgande ord; derför paſſar det alltid för dem, ſom behöfwa göras lefwande, ſom behöfwa upprättas, renas och helgas. Gud ware lof för evangelium! Det är ſåſom ett apotek fullt af de helſoſammaſte örter, af hwilka hwar och en ſkall taga, juſt hwad han till ſin helſa behöfwer, och det allt utan penningar och för intet. Den der will, han komme, och den der törſtar, han tage lifwets watten för intet — ſå bjuder Gud, och att lyda Gud är alltid tryggaſt.

248. Häraf är nu ock lätt att förſtå, i hwad förhållande lagen och evangelium ſtå till hwarandra. Lagen uppenbarar menniſkans ſynd och gör behofwet af frälsning kändt, evangelium uppenbarar Guds nåd och wiſar wägen till frälsning; lagen drifwer till Kriſtus och evangelium drager till Kriſtus, på det att ſyndaren må finna frälsning i honom. Men ſedan ſyndaren är frälſt och på nytt född, då ſtår Kriſti lag ſåſom regeln för hans lif, medan evangelium om Guds nåd alltjemt tillför honom ny tröſt, nytt mod och ny kraft att wandra i Guds wilja. Lagen och evangelium kunna ſålunda aldrig annorledes än genom mißförſtånd komma i ſtrid med hwarandra. De ſamwerka begge twå — hwar på ſitt ſätt — till menniſkans frälsning. Gud ware lof för dem bägge!

Adertonde Betraktelſen.

249. Wi komma nu till apoſtelens ord: **Kriſtus är oß af Gud gjord till rättfärdighet och helgelſe.** Deſſa ord framſtälla Kriſti öfwerſtepreſterliga embete och äro för oß af den aldra ſtörſta wigt. Med rätta kan man wäl ſäga, att Kriſti öfwerſtepreſterliga embete är ſjelfwa hjertat i hela hans werk. I detta Kriſti embete framför allt ſe wi riktigt, hwad tankar Gud haft och har om den ſyndiga menniſkan. Icke lemna henne uti hennes ſynder, till att uti dem dö och förgås, utan rättfärdiga henne från ſynden, helga, rena och upprätta henne, det har warit och är hans mening ſamt det ytterſta ändamålet med alla hans werk, ſåſom wi ofta ſagt. Och detta hans uppſåt framträder ingenſtädes i ſådan klarhet ſom i Kriſti öfwerſtepreſterliga embete. Har någonſin en faders hjerta bruſtit af förbarmande, när han ſett ſina barn ſyndiga och förlorade, ſå har — menſkligt att tala — ännu mer Guds hjerta ſå bruſtit. När det gällt ſyndares räddning, då har ingenting warit honom för dyrt att offra. Allt ſedan ſyndafallets dag har werlden warit ſtadd i ſynder, och det icke allenaſt ſå, ſom när en ſjuk ligger i ſin ſjukdom och gerna wore friſk, utan ſå, att hon haft luſt till ſynden, hatat Gud, warit upproriſk mot honom, ja dräpit dem, ſom han ſändt för att warna henne. Men detta allt oaktadt har Gud ännu aldrig fallit på den tanken att lemna henne, utan alltjemt arbetat på hennes frälsning. Har hon warit ihärdig i att trotſa honom, ſå har han warit ännu mer ihärdig i att frälſa henne. Och ingenſtädes framſtår detta ſå bjert ſom deri, att han icke ſkonat ſin enfödde Son utan gifwit honom ut för oß alla till att wara wår öfwerſtepreſt och wårt offerlam.

250. O min wän, du ſom går der tryckt under bördan af dina ſynder, olycklig och fördömd i ditt ſamwete, och icke wet, hwad Gud tänker om dig, eller hwad du ſkall tänka om Gud, här ſer du Guds tankar: icke tillräkna ſynder, icke fördöma eller handla med dig efter dina gerningar utan rättfärdiga och helga. Fatta derför äfwen du om Gud motſwarande tankar. Lyßna icke till den der hedniſka röſten i ditt inre, hwilken ofta framträder, ſåſom wore den ſamwetet, men hwilken i werkligheten intet annat är än ett uttryck af den wrångbild af Gud, ſom djefwulen i ſyndafallet målat uti wåra

hjertan — den der röſten, ſom hwiſkar om Gud ſåſom om en blodtörſtig tyrann, hwilken ropar på hämd. Utan ſe honom an, ſådan han framträder i ſina werk, der han på det hjertligaſte nedlåter ſig till ſyndare, offrar allt — allt ſom war honom dyraſt, ſänder enfödde Sonen ned för att dödas af dem, ſom han wille frälſa, ſamt juſt på den wägen bliſwa en nådeſtol för dem, ſom dödade honom. Beſkåda honom i deſſa hans werk och rätta dina tankar derefter! Det är Gud — din Gud, ſom detta gör. Du will bliſwa rättfärdig, och han will rättfärdiga dig; du will bliſwa helgad, och han will helga dig. Så är du ju då öfwerens med Gud i dina önſkningar och begär. Hwi ängſlas du då? Lyſt upp ditt hufwud! Se på Jeſus! Han är dig af Gud gjord icke till ſtraff och dom utan till rättfärdighet och helgelſe. Kan du wäl något bättre begära? När du waknar upp ur dina ſynder och ſer, att du håller på att förgås, då har Gud redan längeſedan ſändt ſin enfödde Son för att helga dig. Han ſåg din uſelhet och nöd, förrän du ſjelf ſåg den, och i ſin barmhertighet **kom han med ſina frälsningsanſtalter före ditt uppwaknande.** Tänk: förſt har han lagat i ordning allt för din frälsning, och ſedan har han wäckt dig upp, på det att du må warda frälſt! Paſſar det då dig att gå, ſåſom wore du lifdömd? Nej, ſkynda till Jeſus! Tro på Herren Jeſus, ſå warder du frälſt äfwen du. Dina ſynder kunna wäl wara ſtora, men äfwen åt dig har Gud ſändt ſin Son till en frälſare, och han har gjort honom ſå ſtor, att han duger till att frälſa äfwen dig.

251. Gamla teſtamentet har, ſåſom apoſtelen ſäger, ſkuggan af det tillkommande goda (Ebr. 10: 1) d. ä. af det goda, ſom i nya teſtamentet werkligen är gifwet. Likaſom en byggmäſtare, ſom will bygga ett hus, förſt gör en ritning dertill på ett papper, ſå har Gud i gamla teſtamentet gjort likaſom en ritning af det nya teſtamentet. Hwad ſom i nya teſtamentet är något inre och andligt, det framſtälles i gamla teſtamentet uti utwertes, ſynliga bilder. Så är ock wår öfwerſtepreſt Jeſus till ſin andliga beſkaffenhet förebildligt framſtälld uti det gamla teſtamentets öfwerſtepreſt. Sjelfwa namnet öfwerſtepreſt är äfwen hemtadt ur gamla teſtamentet.

252. I 2 Moſ. 28 beſkrifwes med ſtor omſtändlighet den klädnad, ſom öfwerſtepreſten ſkulle bära. Denna klädnad war i alla afſeenden herrlig. Af guld, ädla ſtenar och dyrbart garn i de ſkönaſte färger ſkulle den beſtå. Allt war en bild af renhet, helighet, barmhertighet och majeſtät. Och juſt ſådan är wår öfwerſtepreſt Jeſus. Låtom

oß höra, hwilka titlar Skriften gifwer honom ſåſom öfwerſtepreſt. I Ebr. 2: 17 läſa wi: Derför måſte han i allt warda bröderna lik, på det han ſkulle wara en barmhertig och trogen öfwerſtepreſt i det, ſom tillhör Gud, till att förſona folkets ſynder. Ty emedan han lidit, ſjelf freſtad, kan han hjelpa dem, ſom freſtas. I Ebr. 3: 1 f. läſa wi: Derför, I helige bröder, ſom ären delaktige i den himmelſka kallelſen, akten på wår bekännelſes apoſtel och öfwerſtepreſt Jeſus, ſom war trogen mot honom, hwilken gjort honom, likaſom ock Moſe war i hela hans hus. I Ebr. 4: 14 heter det: Efterſom wi nu hafwa en ſtor öfwerſtepreſt, ſom uppfarit genom himlarne, Jeſus, Guds Son, ſå låtom oß hålla faſt wid bekännelſen. Ty wi hafwa icke en öfwerſtepreſt, ſom icke kan hafwa medlidande med wåra ſwagheter, utan en ſådan, ſom blifwit freſtad i allt i likhet med oß, dock utan ſynd. Låtom oß derför med frimodighet framgå till nådens tron, på det wi må få barmhertighet och finna nåd till hjelp i rätta ſtunden. I Ebr. 5: 4 läſa wi: Och ingen tager ſig ſjelf denna heder utan allenaſt den, ſom blir kallad af Gud likaſom Aaron; ſå gjorde icke heller Kriſtus ſig herrlig för att blifwa öfwerſtepreſt utan han, ſom hade ſagt till honom: Du är min ſon, jag har idag födt dig. I Ebr. 5: 10 läſa wi: Han är kallad af Gud en öfwerſtepreſt efter Melchiſedeks ſätt. I Ebr. 6: 20 ſäger apoſtelen: Jeſus har ingått innanför förlåten ſåſom förelöpare för oß, warande till ewig tid en öfwerſtepreſt efter Melchiſedeks ſätt. I Ebr. 7: 26, 28 läſa wi: En ſådan öfwerſtepreſt höfdes oß, en ſådan ſom är helig, oſkyldig, obeſmittad, afſkild från ſyndare, och ſom har blifwit högre än himlarne. Lagen ſätter till öfwerſtepreſter menniſkor, ſom hafwa ſwaghet, men den ſednare än lagen gifwa edens ord (ſätter till öfwerſtepreſt) Sonen, fullkomnad till ewig tid. Och i v. 21: Han har blifwit preſt medelſt ed genom honom, ſom ſade till honom: Herren ſwor och det ſkall han icke ångra: Du är en preſt till ewig tid efter Melchiſedeks ſätt. I Ebr. 8: 1 läſa wi åter: Wi hafwa en ſådan öfwerſtepreſt, ſom ſitter på högra ſidan af majeſtätets tron i himlarne. I Ebr. 9: 11 heter det: Men Kriſtus, kommen ſåſom en öfwerſtepreſt för det tillkommande goda, ingick engång för alla i det aldra heligaſte, hafwande funnit en ewig förloßning. Läs ock derom Ebr. 9: 24, der apoſtelen ſäger: Kriſtus ingick icke i ett med händer gjordt aldraheligaſte, hwilket är en motbild till det ſanna, utan i ſjelfwa himmelen för att nu framträda inför Guds anſigte för oß. I Ebr. 10: 21 läſa wi: Efterſom wi nu hafwa en ſtor preſt öfwer Guds hus, ſå låtom oß framgå med ett ſannſkyldigt hjerta i full troswißhet, beſtänkte i wåra hjertan från ett ondt ſamwete; och, twagne om kroppen med rent watten, låtom oß faſthålla hoppets bekännelſe oſwiklig, ty han, ſom loſwat, är trofaſt o. ſ. w.

253. Deſſa äro de ſtällen, der Jeſus kallas öfwerſtepreſt och preſt. Och ſe hwilka titlar han ſåſom ſådan har:

Han är bröderna lik, freſtad ſåſom de dock utan ſynd;
Han är helig, oſkyldig, obeſmittad, ſkild från ſyndare;
Han är barmhertig;
Han är allsmäktig, högre än himmelen;
Han är inſatt af Gud medelſt ed och Han är Gud trogen i ſitt embete;
Han är ewig och fullkomlig;
Han är preſt efter Melchiſedeks ſätt;
Han är en öfwerſtepreſt för det tillkommande goda;

254. **Han är bröderna lik.** Efterſom deſſa hafwa kött och blod, har ock han blifwit på ett liknande ſätt delaktig deraf (Ebr. 2: 14). Han har blifwit alldeles ſåſom en af oß. Derför ſkämmes han icke att kalla oß bröder. Efter ſin uppſtåndelſe ſade han till Maria: Gå och ſäg mina bröder, att jag far upp till min fader och eder fader, till min Gud och eder Gud. Ehuru de hade ſyndat ganſka grufligt de föregående dagarna, ſkämdes han likwäl icke att kalla dem bröder. Han ſåg, att de ju ändå af hjertat wille tillhöra honom, och att det gjorde dem mycket ondt, att de hade fallit och förnekat honom. Synden hade öfwerrumplat dem, och innan de wißte ordet af, hade de fallit; men kärleken till honom war dock icke ſläckt i deras hjertan. Hade den warit ſläckt, ſå hade det aldrig bekymrat dem ſå grufligt, att han war tagen ifrån dem. Derför kallade han dem ännu ſina bröder. Han wißte ock, hwad det war att freſtas, att frukta, att känna ſig ſwag, och derför förſtod han deras ſtällning ſå wäl, faſtän han ſjelf aldrig hade fallit för freſtelſen.

255. Detta böra nu äfwen wi taga till hjertat, ſå att wi härwid icke tänka bara på apoſtlarne utan ock på oß ſjelfwa och ſäga: "Han — Jeſus — har warit äfwen mig lik, han har freſtats, han har fruktat, han har darrat, han har kännt ſig ſwag, trött, af Gud och menniſkor öfwergifwen alldeles ſåſom jag. Jag har icke freſtats till någonting, hwartill icke äfwen han warit freſtad

o. ſ. w. Han förſtår allt, hwad jag lider; om ingen annan känner, huru jag har det, och om jag icke kan omtala det för någon, ſå känner dock han det; ja, han känner det bättre än jag ſjelf.“ O, ſätt dig in i den tanken, att Guds enfödde Son, himmelens och jordens herre, har förnedrat ſig från ſin herrlighet, har antagit kött och blod, den menſkliga naturen med all deß ſwaghet, och blifwit alldeles ſåſom du — juſt du (tänk icke på någon annan!) — och det allt för att i din natur kämpa mot dina fiender och warda din öfwerſtepreſt, på det att du — juſt du — engång må ſtå i himmelen lik honom i kraft och herrlighet lika wißt, ſom han blifwit dig lik i ſwaghet och förnedring. Är det möjligt? må man wäl fråga. Ja, det är ſannt, det aldra ſannaſte i himmelen och på jorden, äfwen om det går ſå högt öfwer all menſklig tankeförmåga, ſom ſolen går öfwer toppen af alla torn, ſom menniſkor bygga. Öfwa dig derför i tron, ſå att du kan med hjertat ſäga det: Jeſus war mig lik i allting. Det ſkall bereda dig mycken hugſwalelſe. Han ſkall derigenom likaſom komma ditt hjerta närmare, och du ſkall warda mer förtrolig med honom.

256. “Ja men ſynden, ſäger du, den hade icke han, och hon är det wärſta för mig“. Ja, ja, tacka Gud, att han icke wardt dig lik äfwen i den delen. Ty då hade du i honom haft icke en öfwerſtepreſt och frälſare utan endaſt en ſtallbroder i din olycka. Men nu är han, ſåſom apoſtelen widare ſäger: **helig, oſkyldig, obeſmittad, ſkild från ſyndare.** Hade han warit ſyndig, ſå hade han icke kunnat förblifwa (Ebr. 7: 23) utan måſt dö och ſtadna i döden. Och hade han än förblifwit, ſå hade han icke kunnat rättfärdiga och helga oß, när han ſjelf warit en ſyndare. Likaſom den, ſom ſkall upphjelpa och rädda drinkare, icke ſjelf får wara en drinkare, ſå får den, ſom ſkall helga de orättfärdiga, icke ſjelf wara orättfärdig. Nej, endaſt den helige kan helga de orena, endaſt den rättfärdige kan rättfärdiga ſyndare, endaſt den, ſom ſjelf ſtår, kan hjelpa dem, ſom fallit.

257. Det är alltſå för arma ſyndare en den aldra herrligaſte tröſt, att Kriſtus är en **rättfärdig** öfwerſtepreſt. Den helighet och rättfärdighet, ſom är i honom, är ſå långt ifrån att wara en ſkrämſel för fattiga ſyndare, att hon twertom är **den aldra ſäkraſte borgen** derför, att han ſkall hjelpa dem. Derför bör du, när du känner din ſynd och känner dig olycklig, icke förſkräckas för honom för det, att han är helig och rättfärdig, utan twertom fatta det ſåſom den

aldra ljufligaſte predikan, ſå att du ſäger: "Juſt en ſådan öfwerſtepreſt behöfwer jag, ty ſjelf är jag ſyndig och rundt omkring mig ſer jag endaſt ſyndiga menniſkor, af hwilka ingen duger till att wara min öfwerſtepreſt." När du tänker på hans rättfärdighet, ſå kom alltid ihåg, att det är en rättfärdighet, genom hwilken han will — **icke kroſſa dig utan upprätta dig, icke fördöma utan rättfärdiga dig.** Då får du den rätta bilden och den rätta tröſten deraf. Rätteligen ſkrifwer derför Luther i ſin predikan på förſta adventsſöndagen: "Det ordet rättfärdig" och "rättfärdighet" i Skriften betyder egentligen "from" och "fromhet." Och när wi på wårt modersmål ſäga: Den och den är en from man, ſå ſäger Skriften: Den och den är rättfärdig eller rättſkaffens. — — — Derför böra profetens ord förſtås ſå: Din konung kommer till dig rättfärdig eller from, d. ä. han kommer, på det han måtte göra dig from genom ſig ſjelf och ſin nåd — han wet wäl, att du icke är from. Din fromhet ſkall icke wara **ditt** görande utan hans nåd och gåfwa, att du ſålunda må hafwa din rättfärdighet och fromhet af honom." Hade Kriſtus fallit och ſyndat, ſå hade han ſjelf behöft frälſas och hade ſåledes icke dugt att frälſa andra. Det war ſåſom **den Guds Helige** (Mark. 1: 8, Luk. 4: 34) kämpande i ſann mandom, ſom han öfwerwann ſynden, döden och djefwulen till ſalighet för oß.

258. Kaiphas war ockſå en öfwerſtepreſt, men han war icke rättfärdig. På honom kan du alltſå ſe, hwad en orättfärdig öfwerſtepreſt will ſäga. Hans och alla hans likars rättfärdighet beſtod deri, att de föraktade ſyndare, ja föraktade Jeſus derför, att han icke war dem i detta afſende lik. Tror du nu, att det fanns en enda fattig ſyndare i hela Juda land, ſom tänkte: "Till Kaiphas ſkall jag wända mig; han är icke rättfärdig, derför behöfwer jag icke wara rädd för honom"? Säkert tänkte ingen ſå, utan hwar och en tänkte: "Hwad har jag hos Kaiphas att göra? Han kan för wiſſo icke hjelpa mig, efterſom han ſjelf icke är rättfärdig." Deremot kommo de ſtora ſyndarena i ſtora ſkaror till Jeſus; ty att han war rättfärdig, det ſågo de, och det gaf dem wißhet, att om de hos någon ſkulle finna hjelp, ſå war det hos honom. War alltſå äfwen du lika klok, ſå att du icke låter djefwulen ſkrämma dig, ſåſom wore det icke för ſyndare tillåtet att nalkas den rättfärdige, utan wet, att juſt derför, att han är rättfärdig, duger han till att wara öfwerſtepreſt för ſyndare. Ja, hwem ſkulle annars duga dertill? Hwem ſkulle duga till de fattiges hjelpare om ej den, ſom ſjelf är rik?

Hwem ſkulle duga till de ſwagas hjelpare om ej den, ſom ſjelf är ſtark? Hwem ſkulle duga till de ringes hjelpare om ej den, ſom ſjelf är ſtor? Hwem ſkulle duga till de okunniges hjelpare om ej den, ſom ſjelf är kunnig, eller till de oförſtåndiges hjelpare om ej den, ſom ſjelf är förſtåndig? Och hwem ſkulle då duga till de orättfärdiges frälſare om ej den, ſom ſjelf är rättfärdig? Må Gud i nåd genom ſin helige Ande wiſa hwarje förſkräckt ſyndare, hwilken outſäglig tröſt, ſom ligger deri, att Kriſtus är en helig och rättfärdig öfwerſtepreſt.

259. I Pſ. 37: 21 ſtår det: Den rättfärdige är barmhertig och gifmild, och i Ordſpr. 21: 26 läſa wi: Den rättfärdige gifwer och förhåller icke. Der ſer du alltſå, huru den rätta rättfärdigheten är beſkaffad. Sammalunda ligger det ock i Herrens, wår öfwerſtepreſts rättfärdighet, att han gifwer och förhåller icke — gifwer allt, gifwer ſig ſjelf med allt ſitt ut för att tjena och hjelpa ſyndare. I 5 Moſ. 24: 13 befaller Gud, att om någon tagit ſåſom pant af ſin näſta hans mantel, ſå får han icke behålla den öfwer natten, "utan, ſäger Herren, du ſkall gifwa honom hans pant igen, när ſolen nedergår, att han må ſofwa i ſin mantel och wälſigna dig; **det warder dig räknadt för Herren, din Gud, till rättfärdighet**". Det will alltſå Herren räkna ſåſom en rättfärdig gerning, att man låter ſin rätt fara för att hjelpa och tjena ſin nödſtällda näſta. Sammalunda bewiſar ock wår Herre Kriſtus ſin rättfärdighet deri, att han lemnat allt, den herrlighet, ſom han haft af ewighet, för att ſtiga ned och hjelpa oß; att han icke tillräknar ſynder; att han åter och åter kommer igen till dem, ſom ſtöta honom bort, för att åter och åter ſöka tillfälle att bewiſa dem nåd o. ſ. w. I Pſ. 48: 11 ſtår det om Gud: Din högra hand är full med rättfärdighet, hwarwid D:r Melin gör denna anmärkning: "Full med rättfärdiggörande nåd, kraftigt bewiſad ditt folk till godo och ditt namn till pris". Der ſer du alltſå, att David kallar det rättfärdighet, att Guds hand öfwerflödar af nåd och hjelp. I Eſ. 41: 10 ſäger Gud till ſitt folk: Frukta dig icke, ty jag är med dig; war icke förſagd, ty jag är din Gud; jag ſtärker dig, jag hjelper dig ock, jag håller dig wid makt **genom min rättfärdighets högra hand** d. ä. genom min "rättfärdigggörande, nåderikt hjelpande" hand (Melin). Der ſer du åter, att Gud kallar det för rättfärdighet, att han nåderikt hjelper, bewarar och ſtärker ſitt ſwaga folk. Sådan är ock wår Herres Kriſti rättfärdighet i förhållande till oß: en af godhet,

hjelp, frälsning, tålamod, ſyndaförlåtelſe och allt godt öfwerflödande rättfärdighet.

260. Derför — wi ſäga det igen — bör du, när du bekänner dina ſynder och är i nöd, icke betrakta denna rättfärdighet ſå, att hon ingifwer dig faſa eller oro, utan ſå, att du deraf hemtar tröſt och wißhet att hos denne rättfärdige mannen finna hjelp ur dina ſynder. Du bör icke betrakta henne ſå, **ſom ſtode hon nåden i wägen och wille hindra nåden, utan twertom ſå, att du i henne ſer källan till all nåd, efterſom det, ſåſom du nu hört, är rättfärdigt för honom (ſåſom för menniſkor) att göra ſyndare godt och hjelpa dem.** Men mer om denna ſak kan du läſa i den tredje betraktelſen. Hwad du kan taga till hjertat deraf, det ſkall göra dig godt och gifwa dig mycken frid.

Nittonde Betraktelſen.

261. Den rättfärdige är barmhertig och mild, ſtår det i Pſ. 37: 21. Ja, den rättfärdige förbarmar ſig ock öfwer ſitt ök (Ordſpr. 12: 10). Den orättfärdige är obarmhertig, det wet hwar och en. Men ju rättfärdigare någon är, deſto barmhertigare är han. Detta gäller äfwen wår öfwerſtepreſt Jeſus. Derför hänger det på det närmaſte tillſammans, när det om honom å ena ſidan heter, att han är helig, oſkyldig, obeſmittad, ſkild från ſyndare, och å andra ſidan att han är barmhertig. Glöm icke det: Den rättfärdige är barmhertig — barmhertigheten är en pröfwoſten på rättfärdigheten. J Ebr. 5: 2 ſtår det, att det tillhör **hwarje** öfwerſtepreſt **att warkunna ſig öfwer dem, ſom äro okunniga och wilſefarande.** Detta är alltſå en ſak, ſom hör till öfwerſtepreſtaembetet. Likaſom Paulus i 1 Tim. 3: 2 beſkrifwer, hwad ſom hör en biſkop till, nemligen att wara otadelig, wänlig, oegennyttig o. ſ. w., ſå beſkrifwes det här ſåſom tillhörande en öfwerſtepreſt, att han kan warkunna ſig öfwer dem, ſom äro okunniga och fara wilſe. Andas ut min ſjäl! Drag djupa andetag! Sådan är wår öfwerſtepreſt, wår Jeſus.

262. Uti öfwerſtepreſtens embetsdrägt förekommo twenne ting, ſom äro ſerſkildt märkwärdiga. På lifſkjortelns axelſtycken ſkulle ſättas twå ädla ſtenar — en på hwardera axeln — och i hwar och en af desſa ſtenar ſkulle man ingravera ſex af Iſraels ſöners namn.

På bröſtet ſkulle öfwerſtepreſten bära en konſtrikt arbetad bröſtſköld med tolf ädla ſtenar uti och i deſſa ſtenar de tolf ſlägternas namn. Detta betyder, att Kriſtus, ſåſom en barmhertig öfwerſtepreſt, ſkall bära de ſina på ſitt hjerta och på ſina ſkuldror. Han ſkall bära dem på ſitt hjerta ſå, att han deltager i deras nöd och i deras glädje, i deras medgång och i deras motgång, korteligen i allt, ſom rörer dem. Tro icke, att något är för ſtort för honom: hans ögon ſe det, hans hjerta bär det, och hans hand ſtyr det. Ett barn kan aldrig ligga ſin moder ſå ömt på hjertat, ſom de troende ligga på Kriſti hjerta. Wid Lazari graf grät han med Lazari ſyſtrar; med dem, ſom woro glada, gladdes äfwen han. Allt hwad ſom tar i hans folk, det tar i honom. Den eder rörer, han rörer min ögonſten, ſäger han. Tänk, huru känſlig han då måſte wara för allt, ſom rör dem! Behöfwer du alltſå ett hjerta, ſom kan riktigt känna med dig, ſå luta dig intill denne öfwerſtepreſtens hjerta. Tro icke heller, att något är för ringa för honom. Äfwen dina hufwudhår har han räknat och waktar dem, ſå att ingen kan utan hans wilja rycka ett enda af ditt hufwud — och obetydligare ſaker än ett hårſtrå kan man wäl icke tänka ſig.

263. Men att han bär de ſina på ſina axlar, det innebär, att han ſtödjer dem med ſin kraft och bewarar dem genom alla faror. När herden har funnit ett borttappadt får, då lägger han det på ſina axlar med glädje och bär det hem (Luk. 15). Sammalunda när denne öfwerſtepreſten funnit en borttappad ſyndare, ſå tager han honom upp och bär honom. Han drifwer honom icke upp och twingar honom icke med hugg och ſlag att gå, utan han lyfter honom ſå ſakta upp på ſina egna ſkuldror för att ſjelf bära honom. Och ſedan bär han alla dem, ſom han funnit, tills han kan framſtälla dem för ſin fader heliga och rena och i allting fullkomna uti hemmet derofwan. Hans herradöme ſkall wara på hans axlar, ſäger profeten, och på ett annat ſtälle hos ſamme profet ſäger Herren: Jag ſkall bära eder intill åldern, och tilldeß J grå warden; jag ſkall göra det, jag ſkall upplyfta, bära och hjelpa. O min wän, har du werkligen ſmakat ljufligheten af att ſtilla hwila på de trofaſta ſkuldrorna, att helt lemna dig på hans hjerta och hans ſkuldror? Tänk hwad mycken onödig ſuckan, hwad många onödiga qwal och tårar, hwad många onödigt grå hår det finnes bland de kriſtna bara derför, att de icke förſtå att ſtilla hwila på denne öfwerſtepreſtens hjerta och ſkuldror! Äfwen de ſwagaſte äro ju icke för ſwaga att hwila

och låta ſig bäras. Det war en gång en gråhårig kriſten, ſom ſade till mig ungefär följande ord: "Hade jag förſtått den ſaken förr, ſå hade jag icke ſå många grå hår på mitt hufwud nu. Men jag tänkte hundra gånger på mitt eget hjerta, medan jag en gång tänkte på hans hjerta; och när jag tänkte på mitt hjerta, ſå tänkte jag derpå länge och grundligt, men när jag tänkte på hans hjerta, ſå ſkedde det flyktigt och alltid med det ſuckande tillägget: ja, ja, men jag — mitt hjerta! Sammalunda förſökte jag wäl min kraft hundra gånger, medan jag pröfwade hans kraft en gång. Af all den nöd, ſom detta förorſakade mig, wardt jag i förtid grå i hufwudet. Jag lefde, ſåſom hade jag warit utan öfwerſtepreſt. Men nu har jag förſtått ſaken bättre; nu har jag förſtått, att det icke blott är mig gifwet att på långt håll med kikare ſe mitt namn på öfwerſtepreſtens bröſtſköld, utan att det är **min** plats, der mitt namn ſtår, och det har gjort mig ung och friſk ſåſom en örn."

264. Om denna ſak läſa wi i Ebr. 4: 15: **Ty wi hafwa icke en öfwerſtepreſt, ſom icke kan hafwa medlidande med wåra ſwagheter, utan en ſom är freſtad i allting i likhet med oß men utan ſynd.** Och åter: **Derför måſte han i allting wara bröderna lik, på det att han ſkall wara en barmhertig och trogen öfwerſtepreſt** (Ebr. 2: 17). Allt hwad du lider, det lider han med. Faſtän wi nyß hafwa ſagt det, ſå påminna wi ännu engång derom: Han wet, hwad det är att wara fattig, att wara trött, att känna ſig öfwergifwen både af Gud och menniſkor! Han wet, hwad det är att blifwa hatad, beljugen, ſmädad, ſlagen o. ſ. w. Allt det der har han ſjelf gått igenom och wet alldeles fullkomligt, huru det kännes. På det menſkliga området är det wanligt, att ingen har ſå ſtort deltagande med de ſjuka ſom den, ſom ſjelf warit mycket ſjuk, ingen har ſå ſtort deltagande med de fattiga ſom den, ſom ſjelf warit fattig o. ſ. w. Detta tillämpar apoſtelen på Kriſtus, ſägande, att han blifwit oß lik, freſtad ſom wi i allting, juſt på det att han måtte wara barmhertig mot de ſwaga, de lidande, de freſtade. Apoſtelen framſtäller Kriſti egna freſtelſer och lidanden likaſom en ſkola, i hwilken han ſjelf lärt den rätta frälſarebarmhertigheten. Såſom han i ſin ungdom tillwäxte i wisdom, ålder och nåd (behag) för Gud och menniſkor (Luk. 2: 52), och ſåſom han af det, ſom han led, lärde lydnad mot ſin fader (Ebr. 5: 8), ſå lärde han ock af ſamma lidande barmhertighet mot de ſwaga och lidande. Detta går nu öfwer allt wårt förſtånd, men för hjertat är det out-

ſägligt tröſteligt att tänka derpå. Så angelägen har Gud warit, att wi ſkulle hafwa en **riktigt barmhertig** öfwerſtepreſt, att han ock för den ſkull ſatt Sonen i lidandets ſkola för att der göra honom ſådan. Ja, hwad ſynes dig? Gå icke krokig längre utan räta på dig och drag djupa andetag i denna himmelſka luft! Har Gud warit ſå angelägen, att wi ſkulle hafwa en barmhertig öfwerſtepreſt, då kan du räkna ut, huru rik i barmhertighet (Eph. 2: 4) han ſjelf är.

265. Det finnes många kriſtna, ſom lida outſägligt. Den ene träffas af motgång efter motgång; hwad helſt han företager ſig, mißlyckas, och det är, ſom wore alla wägar ſtängda för honom. Kanſke du lider detta. Då wet du, huru det kännes; det är ibland ſå trångt, att du knappt kan andas. Det war kanſke en tid, då det gick dig wäl, och då hade du många wänner, ſom nu hålla på att glömma dig; ja du känner dig kanſke färdig att förbittras. Men nej, gör icke det. Det är en wän, ſom war med dig, när det gick dig wäl, och ſom är med dig, när det går dig emot, en wän ſom ſer allt, tager del i allt, och ſom ſtyr allt till ditt eget wäl. Det är Jeſus, den barmhertige öfwerſtepreſten. När han ſwiker — förtwifla då, **men ſå länge han håller ut i barmhertighet, ſå håll äfwen du ut i tron.** Förſtår du icke nu, hwad han gör, ſå ſkall du hädanefter förſtå det. Det är kanſke någon operation han håller på att göra, det är kanſke någon ſkadlig utwäxt på ditt andliga lif, ſom ſkall botas, eller någon ſnara, ſom ſkall ſlitas, hwilken på en eller annan punkt har ſnärjt ditt hjerta. Bida blott en liten ſtund. Bedröfwelſens ugn är bygd af barmhertighet, icke för att göra Guds folk illa utan för att göra det utkoradt (Eſ. 48: 10). Det fanns aldrig ett hjerta ſådant, ſom Jeſu hjerta war.

266. En annan åter lider af ſjukdom, förſöker allt, mißlyckas i allt; hans egodelar uppoffras förgäfwes, han ſer framtiden mörk för ſig och de ſina; menniſkor tröttna på honom. O, de äro många, ſom lida den nöden: ſjukdom, fattigdom, öfwergifwenhet. Men Jeſus är icke en ſådan öfwerſtepreſt, ſom icke kan hafwa medlidande med deras nöd och ſwaghet. Den qwinna, ſom hade haft blodgång i tolf år, hade förgäfwes offrat alla ſina egodelar på läkare. Hennes ſtällning ſåg förtwiflad ut: ſjuk och utfattig. Hon kom till Jeſus, och han förbarmade ſig öfwer henne (Mark. 5). Den mannen, ſom hade legat i Betheſda i 38 år, war ſå öfwergifwen af menniſkor i ſin nöd, att han icke ens hade någon, ſom wille hjelpa

honom ned i dammen, när wattnet war upprördt, men Jeſus kom dertill, warkunnade ſig öfwer honom och halp honom (Joh. 5). O min wän, mißtänk honom icke för någon obarmhertighet. Om han än beter ſig underligt emot dig, ſå är han ändock barmhertig. Dröjer han, ſå gör han det icke af hjertat, ſåſom ſkulle det wara honom kärt att dröja, utan han gör det för din wälfärds ſkull, och i ſin tid ſkall han hjelpa. Bida derför ſtilla efter hans tid. Tiden kännes lång för dem, ſom lida och wänta. Men när du wäntat ut, då ſkall du ſäga: "Det war en **kort**, liten tid".

267. "Ja men, ſäger du, jag har ſjelf ådragit mig det allt genom eget förwållande och ſynd". Nuwäl, det är illa det, men Jeſus är en ſådan öfwerſtepreſt, ſom warkunnar ſig öfwer **all** nöd, äfwen den ſjelfförwållade, den wälförtjenta. Menniſkor kunna kallt afwiſa dig och ſäga: Haf det nu, ſåſom du har ſtällt det. Men ſå har Jeſus aldrig tilltalat en nödſtälld och eländig menniſka. Wille han icke förbarma ſig öfwer andra än ſådana, ſom lida utan eget förwållande, ſå blefwe han icke många till tröſt. Men det är det ſtora i hans barmhertighet, att **han förbarmar ſig äfwen öfwer dem, ſom genom eget förwållande kommit i nöd**. Du har kanſke genom ett föregående lif i otukt, i dryckenſkap, i orättrådighet ådragit dig den nöd, ſom du lider. Nu wäl, Jeſus känner ändå medlidande med dig. Ja, du har kanſke, ſedan du blifwit kriſten, genom owarſamhet, genom ſlarf och förſumlighet, genom öfwerdåd eller annat bragt dig i nöd på ett eller annat ſätt, och nu dundrar djefwulen i ditt ſamwete: "Si, nu kan du icke wända dig till Herren; du är ſjelf ſkulden till din nöd; tror du, att han ſkall wara redo att hjelpa dig hwar gång, då du gör dig ſjelf ſkada genom din ſynd?" Men låt icke förwilla dig. Det är illa, gruſligt illa, att du ſyndat och derigenom bragt dig i denna nöd. O, att du hade låtit bli det! Men när det nu är gjordt, ſå kan det icke göras ogjordt utan endaſt botas genom barmhertighet. Och hos Jeſus finner du den barmhertigheten. Ty i honom bor **Guds** barmhertighet. Han ſer ned i djupet af din nöd, han wet, huru den började, han wet, hwad den ſkall tjena till, han wet, huru den ſkall ſluta: **innan hon började, hade han utgången i ſin hand, och under hela tiden har han burit dig på ſitt hjerta**. Du må weta, att Jeſus är en riktig öfwerſtepreſt. Fördenſkull har han ju blifwit oß i allting lik, på det att han ſkulle wara en **barmhertig** öfwerſtepreſt.

268. Åter andra måſte lida ſmädelſe, ja hugg och ſlag för det, att de tro på Jeſus. Det är huſtrur, ſom måſte lida outſägligt af ſina ogudaktiga män, det är barn, ſom ſammalunda måſte lida af ſina föräldrar o. ſ. w. Den ſom icke erfarit det, har ſwårt att ſätta ſig in deri. Men Jeſus har framför alla andra blifwit bannad, ſmädad, hudflängd och marterad; derför wet han ſå wäl, huru det kännes, och han kan lida med dig. Säg alltſå i ditt hjerta: Han wet allt och han bär allt, min Jeſus, min barmhertige öfwerſtepreſt. Tala ſå med dig ſjelf, och du ſkall ſnart få erfara lättnad deraf. **Alla dina tårar woro räknade af honom, förrän den förſta rann utför dina kinder.** Ja, icke blott det. Genom detta lidande håller han på att feja, rena och förherrliga dig ſjelf. Allt wederfares dig, på det att din tro må koſteligare befunnen warda än det förgängliga guld, ſom pröfwas i eld, till lof, pris och ära, när Jeſus Kriſtus warder uppenbar (1 Petr. 1: 7). Se på apoſtlarne och alla martyrer! Hafwa de farit illa af det, ſom de hafwa lidit? Hafwa de icke twertom derigenom blifwit riktigt klart lyſande ljus i Guds rike? Jo. Nuwäl, då wet du ock genaſt, hwad ſom är å färde, när du lider. Gud håller icke på att göra något nytt med dig utan endaſt det ſamma gamla, ſom han gjort med alla de ſina. Guldet renas i eld, och en kriſten göres utkorad i bedröfwelſens ugn. Och den wägen måſte du foga dig uti, ſåwida du annars ſjelf will warda herrliggjord.

269. Men icke blott det. Herren går ännu längre i barmhertighet: han bereder de ſina en herrlig nådelön för deras lidande. Det är barmhertighet på barmhertighet. Förſt anwänder han lidandet för att rena och feja dem, och ſedan **betalar** han dem med en ſerſkild lön för det, ſom de hafwa lidit. Hwad ſynes dig! Ifall du kunde fråga Johannes döparen, Paulus, Petrus, Stefanus och andra martyrer, hwad de förlorat på det, ſom de lidit, tror du icke de ſkulle ſwara: Ingenting, twertom wunnit! Den ſom något lider eller förlorar för Jeſu namns ſkull, han gör ſamma förluſt ſom den, ſom för ett öre köper ett ſtort ſlott. Därför lid — och lid ſtilla allt, hwad du får lida för Jeſu namns ſkull. Eder är gifwet, ſäger Paulus, icke allenaſt att tro på Jeſus utan ock lida för hans namns ſkull (Phil. 1: 29). **Gifwet**, ſäger han, och det ord, ſom han begagnar, betyder egentligen: gifwet ſåſom en nåd. Hör då på: det att du får lida för hans namns ſkull, är redan en nåd, ſom du icke har förtjenat. Och ſedan får du lön i himmelen för det, att

du är ſå god och håller till godo med den nåden. O, här flödar barmhertighet öfwer barmhertighet. Det går icke lätt, att en moder förgäter ſitt barn, ſå att hon icke förbarmar ſig öfwer ſitt lifs ſon; och dock: der en moders barmhertighet tager ſlut, der håller Jeſu hjerta ännu ut. Hans ögon waka öfwer dig, hans hand leder dig, allt ditt lidande går genom hans hand och är noga wägdt på hans hjerta. Stilla blott en liten ſtund!

270. Men icke blott det, utan hwad mer och wigtigare är: i din ſyndanöd tager han ock del. Han är freſtad i allt likaſom du. Djefwulen har, ſåſom wi förut ſagt, förſökt draga ned honom i alla de ſynder, i hwilka du blifwit neddragen. Han har aldrig fallit utan i allting öfwerwunnit, och det är hwad ſom gör honom duglig att wara wår öfwerſtepreſt; men han har warit freſtad, han wet, hwad det will ſäga, huru det kännes, och hwad nöd det medför, och derför kan han ſå hjertligt och innerligt och uthålligt deltaga med dig i din kamp och dina freſtelſer. Barmhertig och nådelig är Herren, tålig och af ſtor godhet, ſäger David (Pſ. 103). David hade erfarit det. Icke blott i lekamlig nöd utan ock i andlig nöd hade han under många år hållit ſig till Herren och fått barmhertighet. Ibland war han ſå olycklig, att han knappt kunde tala eller andas för hjertats ångeſts ſkull; det förekom honom, ſåſom låge han redan bland de döda, öfwergifwen af både Gud och menniſkor. Men han ropade till Herren i ſin nöd, och han förbarmade ſig öfwer honom igen och halp honom utur all hans ångeſt. Och ſamma hjerta bor i Herren Jeſus, ty han är Guds herrlighets ſken och hans wäſendes rätta beläte.

271. Det ligger en underlig benägenhet i oß att tro, att det wexlar i Jeſu hjerta, alltefterſom det wexlar i wår erfarenhet. Känna wi oß fromma, ſå tro wi mer godt om Jeſus, känna wi deremot allehanda onda freſtelſer eller begärelſer uppſtiga i wårt kött, ſtrax tro wi mindre godt om honom. Men detta är mycket orätt. Han är under allt denſamme; han wet icke af någon förändring; han har aldrig kännt ſitt hjertas barmhertighet afkyld. Wexlade han, ſåſom wi wexla, då wore han ej mer wärd än en annan god och bra menniſka. Han ſkulle då kunna wara wår wän men icke wår öfwerſtepreſt. Men nu, Gud ware lof, är han denſamme igår, idag och deßlikes i all ewighet. När du derför känner det mörkt idag och du icke wet, hwad du ſkall tro om honom, ſå fråga: Hurudan war han igår? — "Ja, ſäger du, igår war han barmhertig;

han ſåg till min nöd och förlät mig alla mina ſynder". Nuwäl, då wet du, hurudan han är idag. Likaſom du idag, när ſolen är ſkymd af moln, kan beſkrifwa, huru hon ſer ut, emedan du wet, huru hon ſåg ut igår, när himlen war molnfri, alltſå bör du ock idag, när det är mörkt för din ſjäl, weta, hurudan Jeſus är, deraf att du wet, hurudan han war igår. Ja, Gud ware lof, hos honom är ingen förwandling eller ljus eller mörkers omſkiftelſe. Såſom det om Gud fadren heter: Du blifwer, ſåſom du är, och dina år taga ingen ände, ſå heter det om Kriſtus, ſom är hans afbild: Jeſus Kriſtus igår, idag och han deßlikes i ewighet. Som du fann honom, när du fann honom ljufligaſt, ſådan är han alltid, äfwen om han för tillfället döljer ſig.

272. Det är icke lika erfarenheter alla kriſtna genomlefwa. Somliga hafwa en mycket ſwårare natur än andra, mycket wåldſammare ſyndafreſtelſer än andra. Det wiſar erfarenheten öfwerallt. De ſom af naturen hafwa ett mildare och böjligare ſinnelag ſamt genom god uppfoſtran och andra lyckliga förhållanden, hwari de uppwuxit, blifwit bewarade från yttre grof ſyndatjenſt, de weta, när de kommit till Kriſtus, föga af den kamp och nöd, hwilken ſådana måſte genomlefwa, ſom hafwa en hårdare och oböjligare natur ſamt under ſin otros tid lefwat mer fritt efter ſitt kötts begärelſer. De förſtå derför ofta icke deſſas klagan och nöd. Men Jeſus förſtår denſamma; och medan många kriſtna tycka, att de äro beſynnerliga, och tröttna med dem, ſå håller han ut i hjertligt medlidande, bär deras nöd, deras ſwaghet, ſkyndar dem till undſättning, när de falla, upptager dem, förlåter dem deras ſynder ſamt gifwer dem mod och nåd att börja om igen. Han är icke lik menniſkor denne mannen. Wid Jeſu hjerta är den rätta hwiloſtaden för de ſwaga. Under hans wingars ſkugga, ſäger David, hafwer jag tillflykt, tilldeß att det onda går öfwer. Den ſom under den högſtes beſkärm ſitter och under den allsmäktiges ſkugga blifwer, han ſäger till Herren: Mitt hopp och min borg, min Gud den jag tröſtar uppå. Ja, han är icke en ſådan öfwerſtepreſt, ſom icke kan warkunna ſig öfwer wår ſwaghet. Gud ware lof, att när han gaf oß en öfwerſtepreſt, han gaf en ſådan, ſom dugde för de ſwaga.

Tjugonde Betraktelſen.

273. Det heter hos profeten Eſaias om wår öfwerſtepreſts barmhertighet: Han ſkall icke kifwa eller ropa, och hans röſt ſkall man icke höra på gatorna; en rö, ſom kroſſad är, ſkall han icke ſönderbryta, och weken, ſom ryker, ſkall han icke utſläcka (Eſ. 42: 3). Werklärare kifwa och ropa åt de ſwaga ſamt wilja bota dem med hot och trug. Hos dem heter det bara: "Gör det, gör det! Låt bli det, låt bli det!" Se de dem falla, ſäga de: "Hwad hjelp finnes wäl för dig, ſom gifwer dig ſjelf i fiendens wåld; du will ju icke blifwa hjelpt!" o. ſ. w. Men på det ſättet warda de ſwaga blott deſto mer förſwagade, olyckliga, ja förtwiſlade. Likaſom man i ett ſjukrum icke får tala hårdt eller owänligt eller ſtampa och bullra, utan måſte tala och handla ſtilla och warligt, ſå måſte man ännu mer handla ſtilla, barmhertigt, warligt, mjukt, när man har att göra med dem, ſom i andlig måtto äro ſwaga. Det kan wäl förekomma dem, ſom äro ſtarka, alltför klemigt, men det kan icke hjelpas; de ſwaga måſte ſtödjas, ledas, bäras. Wißt wore det bättre, om de wore ſtarka, unga och friſka ſåſom örnar, men medan de äro ſwaga, måſte man handla med dem, efterſom de äro, om man tilläfwentyrs ändtligen kan bringa dem in i himmelen. Och detta är juſt den ſtore öfwerſtepreſtens, wår Herres Jeſu, ſtora himlakonſt, ſom han lärt af ſin fader; ty Fadren wiſar honom allt, hwad han gör, ſäger han i Joh. 5: 20. Han hojtar icke åt de ſwaga.

274. Om en läkare genom ſin ſkicklighet medelſt ett kraftigt läkemedel på kort tid botar en ſjuk, hwars krafter äro jemförelſewis goda, ſå är ju det wiſſerligen en ära för honom, men ſtörre ära är det, om han genom ett outtröttligt tålamod ändtligen till helſan återſtäller en till alla ſina krafter förſtörd menniſka, ſom af alla andra läkare warit öfwergifwen. En ſkeppare, ſom har ett någorlunda godt fartyg och under gynſamma förhållanden ſeglar det in i hamnen, kan ju ock wara ära wärd, men den ſkeppare, ſom har ett dåligt, kölbrutet, läkande fartyg med afbrutna maſter och ſönderblåſta ſegel, men ändå genom ſin ſkicklighet, ſin wakſamhet och ihärdighet, trots ogynſamma windar, till ſiſt ſeglar det in i hamn, han förtjenar ſtörre ära. Sammalunda är det ock Herrens Jeſu ſtora ära af de ſwaga, att han år efter år outtröttligt håller ut med dem, leder, ſtödjer, bär och upplyſter dem, tills han har

äfwen dem hemma i himmelen. Det är ingen konſt för en ſkollärare att gå raſkt framåt med de bättre lärjungarne i ſin klaß ſamt lemna de lättjefulla och ſämre begåfwade efter; men ſtörre ära är det för honom, och dugligare lärare är han, om han drager äfwen de dåliga med ſig, ſå att de warda flitiga och dugliga. Att hojta, ſkråla och lyfta käppen ſamt begagna ſkymford mot dåliga lärjungar, det är alls ingen konſt, men att med barmhertighet taga ſig dem an, ſänka ſig ned till dem och hjelpa dem till det bättre, det är en god lärares ära och konſt. Och ſådan är Jeſus framför alla, efterſom ingen är ſå lik Gud ſom han.

275. De ſwaga kallas förbråkade rör. Ingenting kan wäl wara mer wärdelöſt än en förbråkadt rö. Hwad duger den till? Till ingenting annat än att bortkaſtas och förtrampas. Sådan kan ofta en kriſten ſynas ſig ſjelf wara, men Herren ſönderbryter ändå icke den arma rön utan helar den i ſtället. Att ſönderbryta förbråkade rör, det är ingen konſt, men att hafwa tålamod med dem och hela dem, det är ſtor konſt — det är Jeſu konſt. Det war engång en kriſten, ſom drömde, att han kom till himmelen och hörde der en herrlig orgel; men iſynnerhet war det en pipa, ſom ljöd herrligare än de andra. Då frågade han, hwad det war för en pipa, hwarpå han erhöll det ſwaret: "Det är en förbråkad rö." Det war en förbråkad rö, ſom Jeſus hade gjort hel och herrlig. O min wän, känner du dig ſåſom en förbråkad rö, och ljuder din ſång nu, ſåſom om någon förſökte ſpela på en förbråkad rö, ſå war dock icke förtwiflad. Jeſus förſtår din förbråkade belägenhet och ſkall göra dig hel. Mins åter och åter igen: Wi hafwa icke en öfwerſtepreſt, ſom icke kan warkunna ſig öfwer wår ſwaghet, utan en ſom är freſtad i allting likaſom du.

276. Will man riktigt ſe, huru Herren förhåller ſig mot förkroſſade rör, ſå må man betrakta hans förhållande till Petrus natten mot långfredagen. O, har det någonſin funnits en förbråkad rö på jorden, ſå war wäl Petrus en ſådan den gången. Det war wiſſerligen icke mycket, ſom ſammanhöll den rön, att den icke ſönderföll i bitar. Han hade förut förnekat, ſedan bekräftat ſin förnekelſe med en ny förſäkran och ſlutligen med eder och förbannelſer intygat, att han icke kände Jeſus. Och detta allt ſedan han nyß ſuttit tillſammans wid bordet med denne Jeſus, hört de aldra tröſtligaſte ord af hans mun, mottagit af honom nattwarden ſamt lofwat honom trohet intill döden. War wiß, att när han ſedan

hörde hanen gala och ſåg Jeſu blick ſamt kom ihåg hans ord och gick ut och gret, då war det icke mycket mer qwar af den ſtarke Petrus än en alltigenom förbråkad rö. Men huru förhöll ſig Herren mot honom? Jo, förſt ſe wi, att när ängelen wid grafwen tillſade qwinnorna att gå och helſa lärjungarne om hans uppſtåndelſe, ſå tillſade han dem ſerſkildt att helſa Petrus. "Gån och ſägen hans lärjungar och Petrus, att han går före eder till Galileen" (Marc. 16). Hwar och en menniſka ſer, att der handlades med Petrus icke efter förtjenſt utan efter behof. Och ſedan war Petrus den förſte af apoſtlarne, ſom fick ſkåda den uppſtåndne (1 Cor. 15, Luk. 24). Hwad det war, ſom derwid föregick mellan Herren och Petrus, det ſtår icke omtaladt, men det kan dock anas. Tänk, hwilka tårar och hwilken ſyndabekännelſe det måſte hafwa warit hos Petrus, och hwilka ljufliga ögon, hwilken barmhertighet och hwilka tröſtefulla förſäkringar från Jeſu ſida! Petrus, den arme Petrus, den förbråkade rön Petrus ſkulle ännu warda en Guds baſun på jorden och en herrligt klingande pipa i den ſtora orgeln i himmelen! Wißt fick han erfara, att wi icke hafwa en öfwerſtepreſt, ſom icke kan warkunna ſig öfwer wår ſwaghet.

277. Men ſe en annan förbråkad rö. Der hängde en röfware wid Jeſu ſida, hwilken kände ſin ſynd och bekände, att det war allt rätt, hwad han led. Men han wände ſig till Jeſus i ſin nöd. Ingenting från ſitt föregående lif hade han att beropa ſig på, ingenting kunde han för framtiden lofwa; ſnart ſkulle krigsknektar komma och ſönderſlå hans ben — o det war en riktigt förbråkad rö! Icke tordes han bedja om full nåd, ty det war han icke wärd, men han driſtade ſig till och bad, att Herren ſkulle tänka på honom, när han kom i ſitt rike. Och huru gjorde Herren? Jo, han warkunnade ſig öfwer honom och lofwade honom paradiſet; och ſålunda ſkulle denne arme röfware wara den, ſom åtföljde Herren, när han efter fullbordadt werk på jorden triumferande intågade i paradiſet. Hwem hade trott det, när han leddes ut i Jeſu ſällſkap? War icke den raka wägen denna: Synden — fängelſet — korſet — helwetet? Jo, men på korſet kom han i beröring med honom, ſom war lifwet, och der tog hans wäg af. Nog hade han kunnat wittna: Wi hafwa icke en öfwerſtepreſt, ſom icke kan warkunna ſig öfwer wåra ſwagheter. Och huru många äro icke hans likar! Se på ſynderſkan i Simeons hus! Hon låg der för Jeſu fötter gråtande, kunde intet ſäga; alla wißte, att hon war en

ſynderſka. Ja, hon war förbråkad genom märg och ben. Simeon föraktade henne, hwilket han anſåg tillhöra en rättfärdig man. Men Jeſus, ſom war rättfärdig, warkunnade ſig öfwer henne, tillſade henne ſyndernas förlåtelſe och frid, ſå att den förbråkade rön gick helad ifrån honom. Se på qwinnan, ſom fariſeerna förde till Jeſus (Joh. 8). Hon war beſlagen med hor och lagen war tydlig: Hon måſte ſtenas. Nu frågade de Jeſus, hwad han menade om ſaken. Hon låg der inför hans ögon, olycklig, lifsdömd, kunde ingenting ſäga, kanſke icke heller gråta. Men Herren ſåg till hennes nöd och tillſade henne nåd och frid. Wißt fingo deſſa qwinnor erfara, att Jeſus icke war en öfwerſtepreſt, ſom icke kunde warkunna ſig öfwer de eländas ſwaghet.

278. Wid rykande wekar liknas ock de ſwaga. En rykande weke är en ſådan weke, i hwilken det finnes eld, men eld ſom håller på att ſlockna, eld ſom icke mer lyſer och ſprider trefnad utan endaſt ryker och luktar illa. Sådana rykande wekar plägar man för det ſtygga oſets ſkull ſkynda att ſläcka. Tänk, hwilken märkwärdig bild af ſwaga, elända ſyndare, ſom tro på Jeſus. Det är lif uti dem, lif med nöd, lif ſom ſynes wara nära att ſlockna. De äro icke lika deſſa glada, friſka, frimodiga och uppbyggeliga kriſtna, ur hwilka det lyſer, ſå att de ſprida trefnad och glädje, lif, wärme och ljus omkring ſig, utan de äro tunga, dyſtra, betryckta, men kunna dock icke lemna Jeſus utan hålla honom, ſåſom den drunknande håller räddningsplankan (medan de andra äro ſåſom paſſagerare, hwilka glade och trygge wandra omkring på fartygets däck). De glade och frimodige kunna ſtundom wara färdiga att förarga ſig på dem. Men Jeſus — Jeſus har ej det ſinnet. Wißt wille han heldre, att de wore brinnande och ſkinande ljus, men medan de det icke äro, ſå har han fördrag med dem och wårdar ſig om dem, att elden icke må alldeles ſlockna utan hållas wid makt, tills den kan taga upp ſig igen och börja lyſa.

279. Se på lärjungarne wid Kriſti död. De woro wiſſerligen rykande wekar. Alla hade de öfwergifwit Jeſus och flytt. Af rädſla för judarne hade de inneſlutit ſig inom lyckta dörrar. Wi kunna någorlunda ana, huru deras ångeſt måſte hafwa warit. Så lättſkrämda woro de, att till och med det förfärade dem, att qwinnorna, ſom kommo från grafwen, ſade, att de ſett änglar, hwilka förkunnat, att han war uppſtånden. Allt ſyntes dem wara förloradt, och dock hängde deras hjerta ännu faſt wid honom. Deras

ſorg öfwer att hafwa förlorat Jeſus, ſåſom de trodde, war likaſom en rök, ſom antydde, att det ännu fanns eld i wekarne. Men huru betedde ſig Jeſus? Han uppſökte dem, tillſade dem frid, wiſade dem ſina händer och fötter, åt i deras åſyn — allt på det att de ſkulle tro och fröjdas igen. Sålunda helade han dem, ty alltſammans ſlutade dermed, att de wordo glade, att de ſågo Herren. Men Thomas war icke med, och han war omöjlig att öfwertyga, att Herren werkligen lefde. Der ſyntes elden alldeles hafwa ſlocknat. Men Herren ſåg djupare in i hans hjerta och fann, att der innerſt gömde ſig en ſuck: "Ack om det ändå wore ſannt, hwad de andra ſäga! Huru lycklig ſkulle jag icke wara, om han werkligen wore uppſtånden!" Derför förbarmade Herren ſig öfwer honom, uppenbarade ſig å nyo för hans ſkull, wiſade honom händer och ſida och bad honom icke twiſla utan tro, och ſå började den weken att lyſa igen. Så fick äfwen han erfara, att wi icke hafwa en öfwerſtepreſt, ſom icke kan warkunna ſig öfwer wår ſwaghet.

280. När Gud genom profeten Heſekiel ſtraffade Iſraels preſter och lärare, ſå ſtraffade han dem hufwudſakligen för obarmhertighet mot de ſwaga. "Hårdeligen och ſträngeligen hafwen I rådt öfwer dem" (Heſ. 34: 4). Men huru deras hårdhet wiſade ſig, derom ſäger han: Det ſwaga ſtärkten I icke, och det ſjuka heladen I intet, det ſårade förbunden I intet, det förwillade hemtaden I icke igen, och det borttappade uppſökten I icke. Af denna beſtraffning kunna wi finna, huru Gud, wår himmelſke fader, will, att man ſkall förhålla ſig med de ſwaga. Och när nu Herren Jeſus i alla delar gör ſin faders wilja, ſå weta wi ock ſtrax, huru han är ſinnad emot de ſwaga. Kom ihåg, att han blifwit oß i alla delar lik, juſt på det att han ſkall wara en barmhertig och trogen öfwerſtepreſt. **Det hör till ſjelfwa hans embete att öfwa barmhertighet,** derför är han den rätte embetsmannen för dem, ſom behöfwa barmhertighet. Fördenſkull ſäger apoſtelen: Låt oß tröſteligen framgå till nådeſtolen, att wi må finna nåd och få barmhertighet till hjelp i rätta ſtunden (Ebr. 4: 16). Herren Jeſus är en lefwande källa, ſom rinner öfwer af nåd och barmhertighet.

281. Om de ſwaga och ſjuka ſamt Herrens förhållande till dem ſäger Luther: "De ſwaga äro de ſamweten, ſom äro ſwaga i tron och hafwa en ſwårmodig ande ſamt äro blödige. De ſjuke äro ſådana, ſom hafwa yttre ſkröpligheter och ſkicka ſig beſynnerligt. Det förra afſer ſwaga ſamweten, detta angår utwertes wandel, när

någon är beſynnerlig och uppbruſande ſamt här och der felar och förgår ſig i wrede och andra dårſkaper, ſåſom ock apoſtlarne underſtundom hafwa ganſka groft förgått ſig. Således äro de ſjuke ſådana menniſkor, ſom i den utwertes wandeln inför menniſkor äro ſå felaktiga, att man förargar ſig öfwer dem och ſäger: de äro underliga och beſynnerliga. Dem will han dock icke förkaſta. Ty hans rike är här i tiden icke ſå beſkaffadt, att der äro idel ſtarka och helbregda; ſådant hörer nemligen till det tillkommande lifwet; utan Kriſtus har juſt till den ändan ſatt ſig på ſin tron, att han ſkall wårda ſig om ſådana menniſkor och hjelpa dem. Ehuruwäl wi nu äro ſwaga och ſjuka, ſå ſkola wi dock icke förtwiſla eller ſäga: wi äro icke i Kriſti rike, utan ju mer wi känna wåra briſter, deſto ifrigare ſkola wi hålla oß intill honom, ty han är juſt dertill kommen, att han ſkall göra oß helbregda. Är du nu ſjuk och en ſyndare och känner din nöd, ſå har du deſto ſtörre orſak att ſäga till honom: "Käre Herre, jag kommer juſt derför, att jag är en ſyndare, och på det du må hjelpa mig och göra mig from." Din nöd ſkall ſålunda drifwa dig till honom; ty ju ſtörre din briſt är, deſto mer af nöden är det, att du låter hela dig. Detta är ock hans wilja, och han lockar oß att tröſtligt gå fram till ſig".

282. De ſårade äro ſådana, ſom här eller der fallit i någon ſynd ſåſom David eller Petrus ſamt fördenſkull befinna ſig uti wånda eller förtwiſlan. När ſådant ſker, då ſäga de fariſeer: Se der, han är ingenting annat än en ſkrymtare; och ſå förakta de honom, utſtöta honom och trampa på honom, alldeles ſom kunde han hjelpas på det ſättet. Men Herren Jeſus har ett annat ſinne. Såſom en läkare med den aldra ſtörſta warſamhet underſöker, rentwår och förbinder ett ſår, ſå talar ock Herren Jeſus på det aldra ömmaſte med en ſådan ſyndare och tänker icke på något annat, än att han måtte räddas. "Rädda de döende, hjelp de elända" det war det bud, ſom utgjorde hans lefnads lag, och ſom han willigt och gerna gjorde. Det är ju mycket illa, om en kriſten faller uti någon grof utwertes ſynd ſåſom t. ex. lögn, förnekelſe, dryckenſkap, hor eller annat dylikt. Men äfwen om ſådant ſkulle hända, will dock Herren icke, att han ſkall förgås, ty han är en barmhertig öfwerſtepreſt. "Derför, faſtän nu någon ſålunda ſtapplar eller rent af ſtupar, ſå bör du dock icke förſkjuta honom, likaſom hörde han icke mer till Kriſti rike. Ty du måſte låta Kriſti rike behålla den egenſkapen, att der är idel rik nåd och barmhertighet, och att han

icke will förderfwa utan allenaſt hjelpa dem, ſom känna ſin jämmer och elände och gerna wore derutur.“ (L.) Kriſtus kom icke för inbillade eller ſmå ſynder eller för att frälſa målade ſyndare, utan han kom för att frälſa werkliga ſyndare från werkliga, ſtora, mycket ſtora ſynder.

283. När Kriſtus wille beſkrifwa en barmhertig menniſka, ſå framſtällde han en likelſe om en man, ſom kommit i händerna på röfware, hwilka plundrat, afklädt och ſargat honom ſamt lemnat honom efter ſig halfdöd. Då reſte der fram en preſt och en levit; de ſågo mannen och gingo widare. Sedan kom en ſamarit; han gick fram, förband mannens ſår och gjöt olja och win derin ſamt lyfte honom upp på ſitt ök, förde honom till ett herberge och betalade för hans wård der ſamt lofwade att betala mer. Det war en barmhertig man, och ſå mycket ſtörre war barmhertigheten, ſom den ſargade war en jude och hjelparen en ſamarit, en af det folk ſom judarne djupaſt föraktade. Detta är en rätt bild af wår Herre Jeſus. Ingen har fallit ſå djupt, ingen har blifwit ſå illa ſargad, att icke Jeſus är färdig, att när ſom helſt hjelpa honom. Skulle du, ſom detta läſer, hafwa fallit på något ſätt och är hardt nära förtwiflan, ſå gif dig dock icke förlorad. Djefwulen hwiſkar kanſke i ditt hjerta: „För dig är allt hopp ute; du wet, huru du fallit den ena gången efter den andra; det hjelper icke, att du ſtrider eller ropar till Gud, han hör dig icke; nej tag farwäl af Gud och dö.“ Men låt icke förwilla dig. Jeſus lefwer ännu, och han är ännu den barmhertige öfwerſtepreſten. Det är illa, mycket illa, att du ſyndat, men, ſäger Johannes, om någon ſyndar, ſå hafwa wi hos Fadren (på fadrens högra hand der uppe i himmelen) en hjelpare, en ſom ſitter der för att ſkynda ſyndare till undſättning, när de fallit i ſynd, ſamt hjelpa dem derutur. Derför, förtwifla icke! Det är det ſämſta du kan göra, ſå länge Gud ännu icke utſtrukit det wälſignade ordet: en barmhertig öfwerſtepreſt.

284. Dem, ſom hafwa Jeſu ſinne, förmanar Paulus: Om någon menniſka råkade falla i någon ſynd, I ſom andlige ären, upprätten henne med ſaktmodig ande. Hör der, hwad Herren will, att wi ſkola göra mot de ſårade: icke att wi ſkola förakta, banna, förtala dem utan upprätta dem, och det med en ſaktmodig ande. Der ſe wi åter, huru barmhertigt hjerta han ſjelf har emot dem. Ty hwad han genom apoſtelen bjuder de kriſtna, det är ingenting annat, än hwad han ſjelf är och gör. Allt hwad Herren bjuder de

ſina, det är, att de ſkola wara ſåſom han ſjelf. Ja, tack Herre Jeſu, att du är de eländas tillflykt, att alla deſſa fattiga och uſla ſjälar få komma till dig, få tröſta på dig, få hwila wid ditt hulda och trofaſta hjerta. I Pſ. 72: 13 heter det om Meſſias: Han ſkall wara den uſle och fattige nådig, och de fattiges ſjälar ſkall han hjelpa. Du känner dig fattig på allt godt, fattig på tro, på kärlek, på kraft, på bön; du känner dig uſel, riktigt uſel, det är ſom wille ditt hjerta ſmälta bort ſåſom wax af ängſlan ibland — ack ja, du är icke enſam — men Jeſus är de uſle och fattige nådig, ty han har ſin himmelſke faders ſinne, och will ingen annan hjelpa de fattigas ſjälar, ſå ſkall han göra det. Hans barmhertighet är ſå ſtor, ſom han ſjelf är, ſäger Syrach (2: 22); när bedröfwelſe är på färde, tänker han på barmhertighet (Hab. 3: 2); hans barmhertighet är ſå brinnande (Hoſ. 11: 8).

285. "Ja, men, ſäger du, o mitt arma hjerta är ſå hårdt! Ibland är det, ſåſom bekomme ſynden mig ingenting. Det är illa, mycket illa med mig." Nuwäl, då behöfwer du barmhertighet. Till ſådan [illegible] klaga ſå der, ſäger Luther: "Grip dig i din egen barm och fråga dig ſjelf, om du ändock är ſå förhärdad, att du ſkulle hafwa något deremot, att Herren ännu förbarmade ſig öfwer dig, ſloge dina mißgerningar neder och kaſtade dina ſynder i hafwets djup?" Nej, äfwen när det är ſom mörkaſt för de "uſle och fattige", äfwen när de känna ſig ſom meſt förhärdade, äro de dock icke ſå uſle, att de icke wille hafwa barmhertighet, om bara Herren ännu wille förbarma ſig. Och han — Herren — ja hans hjerta briſter af barmhertighet.

286. Nu torde någon inwända: "Men icke böra wäl de kriſtna wara ſå der uſla och jämmerliga". Rätt ſå, icke böra de wara det, icke äro de det heller alla, icke will Herren heller, att de, ſom äro uſla, ſkola förbliſwa uſla, utan han will hjelpa dem till helſa och kraft. Men under tiden finnes det ſwaga, ſjuka, ſargade, uſla ſjälar, förbråkade rör och rykande wekar, derom wittnar all erfarenhet, och mot dem will han öfwa barmhertighet, på det att de må warda bättre. Det är ju ſannt, att icke barnen i ett hus böra wara ſwaga och ſjuka, utan de borde wißt alla wara friſka, ſtarka och glada: emedlertid wittnar erfarenheten, att det finnes många ſjuka och ſwaga barn, och med dem måſte man hafwa tålamod och öfwa barmhertighet. Man kan icke med hot, wåld eller hårdhet och otålighet göra dem friſka igen. Sammalunda förhåller det ſig ock

med Guds rike. Der äro många ſjuka, och Jeſus är deras läkare. Nu är det en läkares ſtorhet, att han lefwer för de ſjuka, och att han på hwarje ſjuk, ſom anförtror ſig åt honom, gör det intryck, ſom hade han ingen mer än honom att lefwa för, intet annat mål än hans helbregdagörelſe. Juſt en ſådan läkare är Jeſus. Han wille nog göra de ſwaga ſtarka, men det går icke alltid ſå ſnart — man förſtår ofta icke, hwarpå det beror, när ju äfwen ſjälen ſjelf af hjertat åſtundar att warda hjelpt från all ſynd, ja kanſke ropar derom med ångeſt och tårar alla dagar. Men under tiden är det ju ſaligt att weta, att han icke för deras ſwaghets ſkull lemnar dem åt döden, utan är barmhertig och tålig emot dem och håller dem wid lif. Derför bör man, om man är andlig, icke ſtöta ſig på de ſwaga; det är köttsligt att ſtöta ſig på dem. Twertom böra alla kriſtna hjelpa ſin Herre Kriſtus uti att öfwa barmhertighet emot de ſwaga. Han är en barmhertig öfwerſtepreſt, och de äro ju preſter och böra derför likna öfwerſtepreſten.

287. Men till hans barmhertighet hörer äfwen att uppſöka det borttappade och igenhemta det förwillade. Alltſå icke blott barmhertighet med de ſwaga, de ſjuka, dem ſom känna ſina ſynder och wilja warda frälſte, utan äfwen med de riktigt förwillade och borttappade. På korſet bad Herren Jeſus för ſina bödlar ſägande: Fader, förlåt dem det, ty de weta icke, hwad de göra. Hwad war det för öfrigt, ſom dref honom att under ſitt kötts dagar wandra omkring från ſtad till ſtad för att uppſöka de borttappade fåren af Israels hus? Swar: ingenting annat än hans innerliga och brinnande barmhertighet. Han warkunnade ſig öfwer folket, ty de woro ſåſom får, de der ingen herde hade. Och ännu är han denſamme. Hans ögon ſkåda ut öfwer hela werlden efter tillfälle att göra barmhertighet med de förwillade. De ſkåda in i alla hus, der menniſkor bo, hwilka tjena ſynden och werlden; de ſkåda in, der man lefwer i dryckenſkap, i otukt, i ſwordom, i kif, träta och orättfärdighet af alla ſlag — och öfwerallt leta de efter tillfälle att öfwa barmhertighet. Likaſom den förlorade ſonens fader ſtod på utkik efter ſin ſon och derför ſåg honom, emedan han ännu war långt ifrån, alltſå ſtår nu Herren Jeſus och ſer efter alla förlorade ſöner och döttrar, ja, går omkring och ſöker dem, mycket mer angelägen att bewiſa barmhertighet. Och hwarheldſt en ſyndare waknar och börjar ropa efter barmhertighet, der glädes Herren Jeſus, alldeles ſåſom wore det en winning för honom att få bewiſa barmhertighet.

Tjuguförſta Betraktelſen.

288. Det heter widare om denne öfwerſtepreſt, att han är **allsmäktig, högre än himmelen.** Derom läſa wi i Ebr. 4: 14: Wi hafwa en ſtor öfwerſtepreſt, ſom uppfarit genom himlarne, Jeſus Guds Son. I Ebr. 9: 11 läſa wi: Men Kriſtus, kommen ſåſom en öfwerſtepreſt för det tillkommande goda, ingick en gång för alla i det aldra heligaſte, hafwande funnit en ewig förloſsning; och åter i Ebr. 9: 24: Kriſtus ingick icke i ett med händer gjordt aldraheligaſte utan i ſjelfwa himmelen. Och åter i Ebr. 8: 1: Wi hafwa en öfwerſtepreſt, ſom ſitter på högra ſidan af majeſtätets tron i himmelen. Det gamla teſtamentets öfwerſtepreſter woro ſwaga och wanmäktige. Äfwen när de woro ſom bäſt, woro de arma ſyndare, ſom ſjelfwa behöfde hjelp. Men Jeſus är icke ſå. Åt honom har Fadren gifwit all makt i himmelen och på jorden (Math. 28: 18). Derom ſäger Johannes: Fadren älſkar Sonen, och allt har han gifwit i hans hand (Joh. 3: 35). Om ſamma ſak ſäger Herren ſjelf, att Fadren hade gifwit honom makt öfwer allt kött, på det att han ſkulle gifwa ewigt lif åt alla dem, ſom Fadren hade gifwit honom (Joh. 17).

289. Betänk, hwad detta innebär! Gud ſåg, att du war ſå wanmäktig emot ſynden, att du behöfde en allsmäktig öfwerſtepreſt, och derför gaf han dig en ſådan. Se, huru wäl detta ſtämmer öfwerens: en allsmäktig öfwerſtepreſt för wanmäktiga ſyndare! Hela werlden ligger i den ondes wåld, ſäger Johannes (1 Joh. 5: 19). Och frälſaren ſäger: När en ſtark bewäpnad bewarar ſitt hus, ſå förblifwer det i frid, hwad han eger (Luk. 11: 21). Der framſtälles menniſkan ſåſom djefwulens egendom. I Eph. 2: 2 ſäger apoſtelen, att det är mörkrets furſte, ſom regerar denna werldens lopp. Och emot honom är hwarje menniſka wanmäktig. Hwad man kallar menniſkans egen kraft, karaktersfaſthet o. ſ. w., det är endaſt ſwaga och bräckliga rör emot denne furſten. Apoſtelen Paulus trodde wäl, medan han war en fariſe, att han hade en egen kraft, men när budet ſade: "Du ſkall icke begära", och begärelſen waknade, då war i honom idel wanmakt; han ſtred — han ſtred med förtwiſlans allwar, men han dukade under och fann, att han war köttslig, ſåld under ſynden (Rom. 7: 14). Ingenting kan kraftigare uttala ſyndarens wanmakt än detta ord. En ſlaf, ſom är ſåld åt en husbonde, råder icke widare ſig ſjelf utan är twungen att, antin-

gen han will eller icke, göra husbondens wilja, och kan icke komma lös. På ſamma ſätt är ſyndaren ſåld under ſynden. Synden råder öfwer honom på finare eller gröfre wis. Så länge han trifwes i ſynden, känner han icke ſin träldom och wanmakt utan drömmer ännu om frihet och kraft, men när han waknar ur ſin ſömn och börjar kämpa emot henne, då får han känna, huru ſåld han är till att göra det onda. Alla hans anſträngningar, alla hans föreſatſer, hans löften äro ſåſom halm mot elden. När begärelſen kommer, ryckes han med. Och om han än wet, att detta ſyndalif förer honom ned i den ewiga döden, ſå gifwer det honom ingen kraft. Nej, han är ſåld — alldeles ſåld till att ſynda.

290. "Ja, ja, ſäger du kanſke, juſt ſå der är det med mig. Jag lider en wånda och en kamp, ſom icke kan uttalas; när begärelſen kommer, är det, ſåſom grepes jag af en yrſel; jag wet icke, hwad jag gör — under mellantiderna är jag förtwiflad och wille gifwa mitt lif, om jag kunde öfwerwinna min ſynd, men när begärelſen kommer, är jag mig icke widare mäktig, jag föres bort ſåſom af en ſtormwind, ſåld — förfärligt ſåld till att ſynda. Jag förſöker läſa allt, hwad förfärligt Guds ord ſäger om dem, ſom lefwa i ſynd, men det hjelper icke." — O, min wän, du upplefwer bara, hwad tuſen ſinom tuſen före dig upplefwat. Och det gäller, att du tager farwäl af alla tankar på egen kraft. Men du behöfwer icke derför taga farwäl af Gud och förgås. Nej, wänd dig till denne öfwerſtepreſten, ſom Gud har förordnat till ſyndares frälsning, Jeſus Kriſtus. Han har warit freſtad ſåſom du, han är rättfärdig och derför angelägen om din frälsning, han är barmhertig, ſå att han af hjertat tager del i din nöd, och han är allsmäktig, ſå att han förmår hjelpa dig upp. Han är icke ſåſom Eli, hwilken, när han hörde, att hans ſöner woro ſlagna i kriget, ſtrax af förſkräckelſe föll af ſtolen och bröt halſen af ſig — o hwilken eländig öfwerſtepreſt! Nej, Jeſus är högre än himmelen. Sätt derför en fullkomlig tillit till honom! War icke ſåſom en drunknande, ſom fattar i ſina egna kläder och är ſå rädd att ſläppa dem, att han icke törs fatta det tåg, ſom räckes honom till räddning, utan ſläpp — ſläpp ſtrax allt ditt eget och kaſta dig på Jeſus och tro, att han förmår hjelpa dig, ty det är din enda räddning, men det är ock en ſäker räddning. Låt icke djefwulen inbilla dig, att du är ohjelpligt förlorad; ty ſå länge öfwerſtepreſten Jeſus är allsmäktig, får man icke ſäga om någon ſyndare i nådetiden, att han är ohjelp-

lig. Alla kunna hjelpas. Kunde du ock wiſa, att du är den uslaſte menniſka, ſom någonſin funnits på jorden, ſå är dock Jeſus mäktig öfwer all din uſelhet. **Det är ſynd** att förtwiſla, mins det och tro på Jeſus!

291. "Ja men, ſäger du, jag har warit kriſten och har fallit i ſynd — ja jag har fallit många gånger, och jag ligger ſåſom de döda öfwergifwen; hwad ſkall jag taga mig till?" Tro på Jeſus äfwen du! Det hjelper för allt. Johannes ſäger: Om någon ſyndar — och det ſäger han till werkliga kriſtna: om någon ſyndar, då hafwa wi hos Fadren en förſwarare, Jeſus Kriſtus, ſom är rättfärdig (1 Joh. 2: 1). Det ord, ſom här wanligen öfwerſättes med "förſwarare", betyder egentligen: "en ſom är tillkallad", ett biträde, en hjelpare, och denna titel begagnas både om Kriſtus och om den Helige Ande (t. ex. i Joh. 14: 16, det ordet är öfwerſatt med "hugſwalare"). En hjelpare för oß, när wi ſyndat, är Jeſus, wår öfwerſtepreſt. Deri ligger ingen uppmuntran att ſynda, men för dem, ſom ſyndat, ligger der en hjelp, ſå att de icke behöfwa förtwiſla och förgås. Det är illa, grufligt illa, om någon ſyndar, men det är godt, att det för dem, ſom ändå ſyndat, finnes en öfwerſtepreſt, en hjelpare, ſå att de icke behöfwa förgås i ſina ſynder. Och denne hjelparen, ſäger apoſtelen, hafwa wi hos Fadren, d. ä. denne wår hjelpare Jeſus ſitter på Fadrens högra hand med oändlig makt, alltid willig att ſkynda alla de ſina till undſättning och hjelp, när de ſyndat. Om den rättfärdige faller, warder han icke bortkaſtad, ty Herren håller honom wid handen. Herren uppehåller dem, ſom falla, och upphjelper dem, ſom nederſlagne äro (Pſ. 37: 2, 145: 14). Derför wandra i anden, ſå att du icke fullbordar köttets begärelſe (Gal. 5: 16). Men om du nu ſyndat, ſå gå till öfwerſtepreſten, Jeſus, der han ſitter hos Fadren, yppa för honom all din uſelhet, han är barmhertig och allsmäktig, för honom är ingenting omöjligt, icke ens att upphjelpa dig. Ja wore du ock en fullkomlig affälling, ſå gå ändock till Jeſus. Han är öfwerſtepreſt för de affälligas räddning ockſå, rättfärdig, barmhertig, allsmäktig, juſt ſådan de behöfwa honom.

292. Men icke blott det. Apoſtelen ſäger, att **Kriſtus är af Gud inſatt till öfwerſtepreſt medelſt ed och är Gud trogen**. Så lyda hans ord: Han har blifwit preſt medelſt ed genom honom, ſom ſade till honom: Herren ſwor, och det ſkall han icke ångra: Du är en preſt till ewig tid efter Melchiſedeks ſätt (Ebr. 7: 21).

Och åter: Derför måſte han wara bröderna lik, på det han ſkulle wara en barmhertig och trogen öfwerſtepreſt (Ebr. 2: 17). Och åter: Akten på wår bekännelſes apoſtel och öfwerſtepreſt, ſom war trogen mot honom, ſom gjort honom, likaſom ock Moſe war i hela hans hus (Ebr. 3: 1). Twiflar du på hans barmhertighet och goda wilja att hjelpa dig, ſå må du wäl icke twifla på hans trohet emot den himmelſke Fadren. Öfwerſtepreſten i gamla teſtamentet fick icke ſäga: "Folket är ett owärdigt folk; jag bryr mig icke längre om att offra för deß ſynder eller ſköta mitt embete". Nej, hans embete war af Gud, och det måſte han ſköta för Guds ſkull; war folket owärdigt, ſå måſte han likwäl wara Gud trogen. Sammalunda hade Moſe ſäkert otaliga gånger under ökenwandringen anledning att önſka ſig långt bort från all den förtret, ſom folket gjorde honom, men han måſte wara trogen, han måſte ſe på Guds wilja; war folket owärdigt hans tjenſt, hans uppoffringar och förſakelſer, ſå war dock icke Gud owärdig hans trohet, och i Guds tjenſt war det han ſtod. Detta ſå wi ock tillämpa på wår öfwerſtepreſt, Jeſus Kriſtus, allenaſt med den ſkilnad, att han aldrig känt ſig freſtad att tröttna eller öfwergifwa ſitt embete. Men om — hwilket är omöjligt — om det ock ſkulle kunna tänkas, att Jeſus tröttnade med dig för din owärdighets ſkull, ſå har han ändock ſitt embete, i hwilket han måſte wara trogen; han får icke öfwergifwa eller förſkjuta dig; han får icke för ſin Fader, för din Gud, mot hwilken han måſte wara trogen. Wille han icke för ſin egen ſkull, ſå måſte han för ſin faders ſkull förbarma ſig öfwer dig. Såſom Paulus ſäger om ſitt apoſtlaembete: Gör jag det willigt, ſå hafwer jag lön; gör jag det owilligt, ſå är mig likwäl det embetet anbefaldt (1 Cor. 9: 17), ſå kunde ock om Kriſti frälſareembete ſägas: Wore han ock ſjelf owillig, ſå har han dock nu engång det embetet att hjelpa och frälſa ſyndare. Och nu — ſom bättre är — har han aldrig warit owillig utan alltid gjort ſin faders wilja gerna, emedan han alltid haft ſamma ſinne och hjerta för ſyndare ſom Fadren.

293. I Joh. 6 talar Herren om denna ſin trohet, ſägande: Den till mig kommer, honom kaſtar jag icke ut; ty jag är icke kommen i werlden, att jag ſkall göra min wilja, utan att jag ſkall göra hans wilja, ſom har ſändt mig, och hans wilja är, att jag icke ſkall borttappa något af allt det, ſom han har gifwit mig, utan att jag ſkall gifwa det ewigt lif. Här framhåller Herren ſamma ſak, ſåſom wille han ſäga: "Wore än min egen wilja icke bättre än ſå,

att jag kunde, hwad mig beträffar, utkaſta en ſyndare, ſom komme till mig, ſå kan jag dock icke göra det för min Faders wiljas ſkull, hwilken jag måſte lyda; ty för att göra hans wilja är det jag kommit i werlden, och hans wilja tillåter mig icke att utkaſta, ja icke ens att borttappa något af det, ſom han har gifwit mig, eller ſom kommer till mig". I hela bibeln finnes intet ſtälle, ſom kan gifwa ſtörre trygghet än detta åt en ſyndare, ſom håller ſig wid Jeſus. Till och med om det omöjliga ſkulle inträffa, att Jeſus ſjelf wille utkaſta dig, ſå ſkulle han dock för Fadrens ſkull icke kunna göra det, emedan han måſte lyda honom! Kan du föreſtälla dig en ſäkrare ankargrund för ett oroligt hjerta? Kriſtus lärer aldrig ſina lärjungar att tänka: "Om än Fadren icke wore ſå god och uthållig utan wore färdig att med ſin wredes blixt kroſſa mig, ſå hafwa wi Kriſtus, hwars tålamod och barmhertighet aldrig tryter, och hwilken ſkyddar och hjelper oß"; han lärer aldrig någon att tänka: "Gud, will du förderfwa mig, ſå måſte du förſt förderfwa din enfödde ſon, bakom hwilken jag är wäl gömd för alla din wredes pilar". Nej, twertom lärer han dem att tänka ſå här: "Barmhertig är min Herre Jeſus, men om han ſkulle tröttna, ſå får han ändå icke ſläppa mig, emedan han måſte wara trogen emot ſin fader, min Gud, ſom will, att jag ſkall warda frälſt, och ſom för denna ſin goda wiljas ſkull gifwit honom det embetet att wara min frälſare". Andas ut, min ſjäl! Tag djupa andetag, ty här är himmelſk luft till helſa för trånga bröſt. Det är, ſåſom hißnade man, när man ſkall förſöka att genomtänka denna tanke. Och dock är det Jeſus ſjelf, ſom lärt oß ſå tänka.

294. Men att Gud har med ed inſatt honom i hans embete, det har icke ſkett derför, ſom ſkulle han behöfwa bindas genom ed för att wara pålitlig; nej utan det har ſkett för att göra oß wiſſa i tron, ſåſom apoſtelen ſäger: Menniſkor ſwärja wid den, ſom är ſtörre, och eden, (ſom gifwes) till ſtadfäſtelſe, gör ſlut på all motſägelſe mot dem. Derför då Gud wille ännu ytterligare för arfwingarne till löftet ådagalägga ſitt beſluts orygglighet, trädde han emellan med en ed, på det att wi, ſom flytt undan, måtte genom twå oryggliga ting, i hwilka det är omöjligt, att Gud ſkulle hafwa ljugit, hafwa en ſtark uppmuntran till att hålla faſt wid det föreliggande hoppet (Ebr. 6: 16 ff.). Man ſkulle tycka, att det wore förnedrande för Gud att gifwa ed åt oß, ſåſom wore han lika opålitlig ſom en menniſka; men emedan han känner, huru benäget wårt hjerta är att be-

döma honom efter oß ſjelfwa, ſå har han fogat ſig efter wår ſwaghet och gifwit ed, på det han måtte göra ſlut på all motſägelſe. Derför: ſlut med all motſägelſe! Foga dig i ſaken, ſådan den är! Att icke tro på Jeſus för det, att man känner ſig ſyndig, det är detſamma, ſom om man ſade: "Gud har ſwurit lättſinnigt; hans ed är ingenting att lita på; och Jeſus är icke trogen i ſitt embete". Tänk hwilken förſkräcklig bekännelſe! Derför ſkall du i ſtället ſäga ſå här: "Amen, lof och pris och ära åt Gud, wår trofaſte fader i himmelen! Lof och pris och ära åt Jeſus, wår trogne öfwerſtepreſt!"

295. Widare ſäger apoſtelen, att Kriſtus är **en ewig och fullkomlig öfwerſtepreſt**.. Eden, ſäger han, ſätter Sonen till öfwerſtepreſt, fullkomnad till ewig tid (Ebr. 7: 26). Fullkomlig är han d. w. ſ. han eger alla de egenſkaper, ſom göra honom ſkicklig att ſåſom öfwerſtepreſt helga ſyndare och förſona dem med Gud. Wore han duglig till att frälſa några men icke alla, ſå wore han **förträfflig** men icke **fullkomlig**, ty fullkomlig är aldrig den, ſom kunde i något afſeende wara förträffligare, än han är. Men Jeſus är fullkomlig; det finnes ingenting, ſom kunde göra honom bättre i något afſeende. Om Gud hade hållit råd med menniſkorna och frågat dem: "Hurudan frälſare behöfwen I?" och alla hade gifwit honom råd, och han hade gifwit oß en frälſare derefter, ſå hade denne aldrig blifwit ſå fullkomlig, ſom Jeſus är. Han är ſådan, **att han duger till öfwerſtepreſt och frälſare för den aldra ſämſte, och då duger han för alla.** Men att duga för alla till frälſare, det är att wara en **fullkomlig** frälſare. Derför tro och ſäg amen och tacka Gud. Kom ihåg eden, hwars ändamål war att göra en ände på all motſägelſe!

296. Ewig är han, ſäger apoſtelen. Det hör till fullkomligheten. Gamla teſtamentets öfwerſtepreſter kunde aldrig förblifwa, ty emedan de woro ſyndare, tog döden dem (Ebr. 7: 23). Men Jeſus har ett ewigt preſtembete, derför att han förblifwer till ewig tid. Fördenſkull kan han ock fullkomligt frälſa alla dem, ſom genom honom komma till Gud, i det han alltid lefwer för att mana godt för dem (v. 24, 25). Han war död, men döden kunde icke behålla honom, och nu lefwer han för ewigt. Wänner dö, fäder dö, predikanter dö, lärare dö, men Jeſus, wår öfwerſtepreſt, dör icke mer, döden får icke mer makt öfwer honom; ty det han dog, dog han från ſynden en gång för alla, men det han lefwer, lefwer han för Gud (Rom. 6: 9). På honom hoppades wåra troende fäder, och

han bar dem, han halp dem, han handlade aldrig med dem efter deras ſynder, han tröſtade dem, han renade dem, han helgade dem, han war med dem, när de lågo på ſitt yttersta, och uppehöll dem och halp dem fram genom döden; och när de woro döde, så lefde han qwar för att hjelpa, tröſta, helga och frälſa deras barn. Så har han nu fortſatt århundrade efter århundrade, och när wi, ſom nu tro på honom, hafwa en mansålder långt pröfwat hans trohet, hans uthålliga barmhertighet, hans frälſaremakt, ſå ſkall han, ſedan han nådefullt hjelpt oß hädan, lefwa qwar för att på ſamma ſätt frälſa wåra barn, barnbarn o. ſ. w. allt intill denna tidsålderns ſlut. Han lefwer för Gud, ſäger Paulus, d. ä. för Guds räkning, för Guds tjenſt — och Guds tjenſt är det, han gör, när han ſåſom den rätte öfwerſteprestén förſonar ſyndare med Gud. Af detta kunna wi lätt förſtå, hwarför apoſtlarne lade en ſådan wigt på hans uppſtåndelſe.

297. Detta Kriſti ewiga preſtadöme är ett preſtadöme efter **Melchiſedeks ſätt,** ſäger apoſtelen (Ebr. 6: 20, 7: 21). Hwad apoſtelen med detta uttryck menar, förklarar han i Ebr. 7: 1 följ. Namnet Melchiſedek, ſäger han, betyder "rättfärdighetens konung"; men att han är konung i Salem, det betyder, att han är fridens konung, ty namnet Salem betyder "frid". Att i bibeln intet ſäges om Melchiſedeks födelſe eller död, det är en bild deraf, att Kriſtus är "utan begynnelſe på dagarna eller ſlut på lifwet". Gamla teſtamentets preſter kunde aldrig rättfärdiga ſyndare. Årligen offrade de ſamma offer och kunde dock icke borttaga ſynder. Nej, genom deras offer ſkedde endaſt en hwarje år återkommande påminnelſe om ſynderna (Ebr. 10: 1—3). De woro preſter efter Aarons ſätt och tjenade "ſkuggan". Men Jeſus är preſt efter Melchiſedeks ſätt d. ä. **han gör ſyndare werkligen rättfärdiga.** Såſom det gamla teſtamentets öfwerſtepreſter icke kunde med ſina offer borttaga ſynder, ſå kunde de icke heller gifwa ſyndare frid. Efter alla offer war "räddhågans ande" ännu alltid qwar. Men Jeſus, "konung i Salem" d. ä. fridens konung, gifwer fridlöſa ſyndare werklig frid derigenom, att han gör dem werkligen rättfärdiga. Derom ſäger han ſjelf: Friden låter jag eder, min frid gifwer jag eder (Joh. 14). Derom ſäger ock Paulus i Rom. 5: 1: Efter wi nu rättfärdige wordne äro af tron, hafwa wi frid med Gud genom wår Herre Jeſus Kriſtus. Och åter: Wi hafwa icke fått träldomens ande åter till räddhåga, utan utkorade barns ande, i hwilken wi ropa: Abba, käre fader

(Rom. 8: 15). Att hafwa frid med Gud, det är att ſtå i ett fridfullt och godt barnaförhållande till Gud, ſå att man kan umgås med honom ſåſom med ſin egen käre fader. Och dertill kan ingen komma utan genom Jeſus, genom tron på honom. Tänk hwilken öfwerſtepreſt! Gud gifwe, att hwarje fridslös ſyndaträl förſtode, huru öppen och fri tillgång han har till Jeſus och genom Jeſus till Gud!

298. Jeſus är widare en öfwerſtepreſt för det tillkommande goda (Ebr. 9: 11). Han är en öfwerſtepreſt för något godt d. ä. genom ſitt öfwerſtepreſterliga embete bereder han oß något godt. Wi hafwa redan ſett, huru han gör ſyndare rättfärdiga och gifwer dem frid, hwilket är godt, ett närwarande godt. Men apoſtelen låter det icke ſtadna derwid. Ett tillkommande godt ſkall genom ſamma Kriſti öfwerſtepreſterliga embete följa på detta närwarande goda. Öfwerflödande ſkall det wara; det hör Guds ära till att göra ſtorwerk. Om wi allenaſt i denna tiden hade hoppet till Kriſtus, ſå wore wi de eländigaſte bland alla menniſkor (1 Cor. 15: 19). Men nu ſträcker ſig wårt hopp långt, långt bort öfwer denna tiden in i den tillkommande werlden (Ebr. 2: 5), der wi wänta nya himlar och en ny jord, i hwilka rättfärdighet bor (2 Petr. 3: 13). Det bäſta och ſaligaſte, wi här erfara, är endaſt en ringa förſmak af den herrlighet, ſom då wäntar oß — en droppe ur det ſtora hafwet. Hwad intet öra hört och intet öga ſett, det har Gud beredt dem, ſom honom älſka.

299. Om detta tillkommande goda talar en författare följande ſköna ord: "Tänk dig en frälſt menniſka inför Guds tron. Hon har detta lifwet med alla deß ſtrider, ſorger, wedermödor, deß freſtelſer, ſynder, fall och upprättelſer bakom ſig. Hon har kämpat ut. Hon har warit i den trånga porten och wandrat den ſmala wägen till ſlut. Hon har warit hånad af werlden, lockad af deß tjuſningskraft. Hon har warit ſargad i ſitt hjerta af de glödande pilarne. Hon har warit förſkräckt för fienderna, bäfwat för den förföljelſe och det förakt, ſom ofta följde på bekännandet af Jeſu namn. Hon har ſett ſin lefnads afton komma; ja, "tårarnes afton" är nu förbi för henne. Hon har ſagt de ſina farwäl. Hon har ſkilts från alla, både wänner och fiender, från de kära trosſyſkonen, ſom hon lemnade qwar i främlingslandet, och från de otrogna, ſom hatade henne för Jeſu namns ſkull. Hon dog i tron på ſin Herre och ſtår nu ewigt frälſt inför Gud. Hon har blifwit

förd genom dödsfloden, under ſkyddet af de troendes förbundsſtecken, under ſkyddet af Jeſu wingar. Herden bar lammet öfwer. Hon blef emottagen med glädje i himmelen. Alla fröjdades öfwer henne. Fadren tog barnet i ſin famn. Guds ende Son bekände inför ſin Fader och inför hans englar den, ſom bekänt honom på jorden. Den helige Ande ſkänkte det frälſta hjertat oſtörd frid och fröjd, ſådan ſom på jorden aldrig kan erfaras. Och alla englar och ſerafer inför Guds tron fröjdade ſig, att en ſyndare ej blott kommit till bättring, utan ock hunnit ända fram till fadershuſet, för att ſåſom ett Guds barn ärfwa ewig ſalighet. Se widare, huru den frälſta menniſkan är klädd i den hwita ſkinande drägten, på hwilken icke är någon enda fläck. Se kronan på hennes hufwud, ſe palmen i hennes hand. Se, huru hon ſkiner ſom ſolen i hennes faders hus (Matt. 13: 43). Se huru hon, det arma ſtoftet, har blifwit Kriſtus lik (1 Joh. 3: 2). Se, hwad hon eger! Hon är en arftagare. Hon är Guds arfwinge och Jeſu Kriſti medarfwinge (Rom. 8: 17). Hennes arf kan aldrig förloras, deß fröjd förminſkas aldrig; det är oförgängligt, obeſmittadt och owanſkligt (1 Petr. 1: 4). Hon eger Guds kärlek och fulla wälbehag, och Guds kärlek brinner i hennes hjerta. Hon behöfwer icke längre lefwa af **tro**, hon behöfwer icke längre lefwa i **hoppet**; men hon ſkall ewigt lefwa af och i **kärlek**, och "kärleken wänder aldrig åter" (1 Kor. 3: 8) *).

300. För att bereda oß detta tillkommande goda har Kriſtus ſjelf ſåſom wår förelöpare gått innanför förlåten (Ebr. 6: 20) in i himmelen (Ebr. 9: 24). Derom ſäger han ſjelf till ſina lärjungar: Jag går bort för att bereda eder rum, och om jag än går bort, ſkall jag likwäl komma igen och taga eder till mig, att der jag är, der ſkolen J ock wara (Joh. 14). J ſin ſiſta bön för ſina lärjungar ſade han: Fader, jag will, att der jag är, der ſkola de ock wara med mig, ſom du mig gifwit hafwer, att de ſkola ſe min herrlighet, ſom du mig gifwit hafwer (Joh. 17). Wår öfwerſtepreſt har ſparat det bäſta till ſiſt, och han har icke afſlutat ſitt öfwerſtepreſterliga werk förr, än kommer igen och hemtar de ſina ur "det heliga", der de nu äro, helgade genom tron, in i "det aldraheligaſte" för att wara med honom ewinnerligen. Hans folk är icke ett folk för det närwarande goda utan ett folk för det tillkommande goda, ſåſom han är öfwerſtepreſt för det tillkommande goda.

---

*) Herren är Öfwerſtepreſt. Betraktelſer af G. E. Beſkow § 38.

Om en engelsman på wäg från Ryßland till ſitt hem befinner ſig i Swerige, ſå ſäger man: "Han är utländing, han hör icke hit". Och han ſjelf tänker icke på att ſtadna i Swerige; hwad han gör, det gör han för att komma fort, komma widare mot ſitt hemland; och hwilar han en dag, ſå ſker det bara för att hemta krafter till att kunna fortſätta reſan. Sammalunda will Herren, att hans lärjungar ſkola wara ſinnade, att de förgäta det, ſom tillrygga är, och ſträcka ſig efter det, ſom frammantill är, jagande efter målet, efter lönen, ſom förehålles dem ofwanifrån af Guds kallelſe i Kriſtus Jeſus (Phil. 3). O min wän, när det kännes ſwårt, och Herren ſynes handla underligt med dig, ſå tänk på det tillkommande goda! Det ſkall wara dig ſåſom en hjelm i ſtriden. "Det går igenom, det ſtadnar icke i jämmerdalen, Gud ware lof". Bäſt är alltid att hafwa ſitt wäſentliga goda förwaradt på det ſtälle, dit man kommer. Alla widrigheter här, huru förfärliga de än må kännas — om dem alla gäller: Der går öfwer. Gud ware lof: det går öfwer.

301. När wi ſammanſtälla alla de egenſkaper, ſom apoſtelen tillägger wår öfwerſtepreſt Jeſus, ſå må wäl hans förmaning warda oß wigtig, då han tillägger: Efterſom wi nu hafwa en ſtor preſt öfwer Guds hus, ſå låtom oß framgå med ett ſanſkyldigt hjerta, i full troswißhet, beſtänkte i wåra hjertan från ett ondt ſamwete; och, twagne om kroppen med rent watten, låtom oß faſthålla hoppets bekännelſe ofwiklig — ty han, ſom gifwit löftet, är trofaſt — och låtom oß hafwa akt på hwarandra till uppwäckande af kärlek och goda gerningar, icke öfwergifwande wår egen ſammankomſt, ſåſom ſomliga hafwa för ſed, utan uppmuntrande hwarandra, och det ſå mycket mer ſom I ſen, att dagen närmar ſig (Ebr. 10: 21—25). Låtom oß icke blifwa borta utan framgå till wår Gud — ty dit ſyftar allt! Kriſtus är wår öfwerſtepreſt och är död rättfärdig för orättfärdiga, på det att han ſkall föra oß till Gud (1 Petr. 3: 18). Han är dörren, han är wägen för ſyndare till Gud, låtom oß derför gå fram till Gud, icke gömma oß för honom bakom dörren eller bakom något annat, utan fram, fram, rakt fram, ty wi hafwa frihet dertill.

302. Låtom oß framgå med ſanuſkyldigt hjerta d. ä. utan ſkrymteri, uppriktigt ſåſom barn till ſin fader. Dölj ingenting för Gud, utan war öppen inför honom och låt det wara ditt hjertas fulla allwar att tillhöra honom och tjena honom. Att nalkas honom med munnen och hedra honom med läpparne, medan hjertat

är fremmande för honom, det är en gudtjenſt, hwarwid han ſtygges. Deremot glädes hans hjerta, när han ſer en förlorad ſon eller dotter träda fram öppet och med hjertats uppſåt att bekänna allt och blifwa frälſt från allt. Har du hittills lefwat i ſynd, ſå träd nu fram utan ſkrymteri! Kommen, ſäger han, och låtom oß gå med hwarandra till rätta: om än edra ſynder wore blodröda, ſkola de dock warda ſnöhwita, och om de än wore roſenfärgade, ſkola de dock warda ſåſom ull (Eſ. 1). Men lefwer du i tron på Jeſus, ſå wakta dig fortfarande för allt ſkrymteri och ſe till, att när du träder fram för Gud, du gör det med ett uppriktigt och ödmjukt hjerta.

303. Låtom oß framgå i **full troswißhet** utan twekan eller twifwel, ty han är trofaſt, ſom har lofwat oß framgå. Wi behöfwa icke framgå, ſåſom de der äro owiſſa, om wi ſkola blifwa mottagna eller tillbakawiſade; nej, i full troswißhet må wi framgå, **ſåſom de der äro alldeles wiſſa att alltid wara kärkomna.** Må wi icke akta detta förmätet; det är aldrig förmätet att taga Guds ord och löfte på allwar. Är du owärdig den nåden, ſå är dock han wärdig, att du gör, ſåſom han ſäger. Derför: fram, fram — fram i full troswißhet, utan fruktan, ty här är ingenting att frukta för, och wi hafwa icke fått träldomens ande åter till räddhåga utan utkorade barns ande, i hwilken wi ropa: Abba, käre Fader. Här är icke fråga om att ſåſom brottsling gå fram för domaren, utan, **beſtänkte i hjertat från ett ondt ſamwete,** framgå ſåſom lefwande och frigjorda barn. Tänk hwilken frihet! Wi få ſätta fullkomlig lit till den nåd, ſom oß gifwen är genom wår ſtore öfwerſtepreſt Jeſus, Guds Son. Derför hör och följ!

304. **Och twagne om kroppen med rent watten,** d. ä. döpte ſom wi äro till Gud och Jeſus och den Helige Ande, **låtom oß hålla hoppets bekännelſe ofwiklig.** Låtom oß icke ſläppa det hopp, ſom wi bekänna, utan låtom oß faſthålla det! Inſkjuter djefwulen allehanda twifwel i wåra hjertan, begabbar werlden oß ſåſom förmätna dårar, ſå låtom oß ändå faſthålla hoppet, ty det ſkall icke låta oß komma på ſkam. Wårt hopp hwilar på wår ſtore öfwerſtepreſt, och på honom kan man icke hoppas för mycket; det är förmätet att icke ſätta ett fullkomligt hopp till honom. **Och låtom oß akta på hwarandra till upplifwande af kärlek och goda gerningar** d. ä. låtom hela wår werkſamhet och hela wår umgängelſe wara derpå anlagda, att wi måtte tjena hwarandra till förökelſe i kärleken och gudaktigheten. Låtom oß göra allt, ſom kan upplifwa kärlek och helgelſe i

gudaktighet hos oß och hos wåra bröder, ſamt undwika allt, ſom kan förſtöra eller hindra kärleken och gudaktigheten! Kriſtus har ju fördenſkull blifwit wår öfwerſtepreſt, på det att han ſkulle helga oß och rena oß åt ſig till ett egendomsfolk, ſom beflitar ſig om goda gerningar. Hwad du gör för kärlekens och gudaktighetens upplifwande, det gör du till befordrande af hans öfwerſtepreſterliga embete, men hwad du gör till kärlekens och gudaktighetens förhindrande, det gör du till hans embetes motwerkande. Ty hans embetes werk fortfar ännu till ſyndares frälsning. Derför i allt, hwad du företager, kom ihåg wår öfwerſtepreſt Jeſus, och kom ihåg, att du — juſt du — är kallad att ſåſom tjenare taga del i hans embete.

305. **Icke öfwergifwande wår egen gudstjenſtſammankomſt,** ſäger apoſtelen widare. "Bröder, will han ſäga, efterſom wi hafwa en ſtor öfwerſtepreſt, ſå låtom oß hålla ihop, låtom oß icke gå ſåſom får utan herde här och der förſkingrade!" Djefwulen will förſtrö Guds folk, ty han wet, att ju mer förſtrödda de äro, deſto mindre uträtta de till Guds rikes förökande, deſto lättare har han ock att fånga enſkilda medlemmar ibland dem. Guds folk är en kropp med många lemmar. Likaſom nu lemmarne i en kropp icke hwar för ſig tänka: "Jag ſköter mig ſjelf och bryr mig icke om de andra lemmarne", utan alla lemmarne ſamwerka till hela kroppens förkofran och förkofras ſjelfwa derigenom, att kroppen förkofras, alltſå bör ock Guds folk hålla ihop och hwar och en winnlägga ſig om att ſammanhålla, uppmuntra, tjena det hela, ſåſom apoſtelen tillägger: **utan heldre uppmuntrande hwarandra.** Hwad ſom alltför mycket, ja näſtan alldeles förglömmes bland Guds barn, det är, att **hwarje enſkild kriſtens andliga tillwäxt i wäſentlig mån är beroende af hela förſamlingens tillwäxt,** och att det, ſom han ſålunda gör till hela förſamlingens gagn eller ſkada, återkommer till gagn eller ſkada öfwer honom ſjelf. Men hwar finnes ett ſådant förſamlingsſinne? Hwar finnas de, ſom i allt ſitt förhållande låta ſig regeras af de frågorna: Hwad tjenar meſt till gagn, till frid, till ſammanhållning, till upplifwande af kärlek och goda gerningar? Gud, pröfwa oß! Gud, ranſaka wåra hjertan och hjelp ditt arma folk! O min wän, wet, att det ock i andlig måtto går an att lefwa ſig ſjelf, men att ett ſådant lif icke behagar Gud, äfwen om det ſer heligt och fromt ut.

306. Derför låtom oß hålla ihop, **och det ſå mycket mer ſom I ſen, att dagen nalkas.** Dagen, ſäger han — hwilken dag?

Jo, dagen framför alla dagar, wår öfwerſtepreſts Jeſu återkomſts dag. På den gammalteſtamentliga öfwerſtepreſtens mantel hängde i nedre kanten flere bjelror af guld, på det att folket ſkulle höra klangen af honom, när han ut- och ingick i det aldra heligaſte. Såſom nu det utanför ſtående folket lyßnade efter bjelrornas klang, hwilken bebådade öfwerſtepreſtens utkommande ur det aldraheligaſte, ſå bör Guds folk, hwars öfwerſtepreſt Jeſus nu är inne i det aldraheligaſte, wara ſåſom de der wänta och lyßna efter hwarje ljud, ſom bebådar hans återkomſt. Ingenting ſkulle mer tjena till befordrande af en ſann gudsfruktan och ett heligt lif eller till förſamlingens endrägt och frid än ett ſådant ſtundligt wäntande och lyßnande efter öfwerſtepreſten. Gud, Gud, gif oß det ſinnet! Gif oß mer af din ande, att wi må warda dig mer lika! En ſådan öfwerſtepreſt höfdes oß hafwa och juſt en ſådan behöfde wi; det ſåg Gud och derför gaf han oß en ſådan. Ära ware Gud! Amen.

Tjuguandra Betraktelſen.

307. Sedan wi nu korteligen ſett, **hurudan** wår öfwerſtepreſt är, måſte wi ock betrakta hans werk. O Herre Gud, wår fader, gif oß din Ande och led oß derwid, att wi i allt måtte ſe efter ſanning, **din** ſanning allena!

308. Öfwerſtepreſtens gerning i det gamla förbundet war att offra för folket och bedja för folket. Om det ſtora förſoningsoffret på förſoningsdagen läſa wi i 3 Moſ. 16 en utförlig beſkrifning: öfwerſtepreſten ſkulle förſt genom ett offer förſona d. ä. från ſynd rena ſig och ſitt hus. Sedan ſkulle han ock genom offer förſona (d. ä. rena) helgedomen och altaret från Israels barns mißgerning. Detta war en bild af den himmelſka öfwerſtepreſtens och den himmelſka helgedomens renhet. Sedan ſkulle öfwerſtepreſten lägga ſina händer på hufwudet af en af de till offer framförda bockarne ſamt öfwer honom bekänna alla Israels barns mißgerningar och all deras öfwerträdelſe i alla deras ſynder, hwarefter bocken ſkulle utdrifwas i öknen. Och om betydelſen af allt detta heter det: På den dagen ſker eder förſoning, ſå att I warden rengjorde; ifrån alla edra ſynder warden I rengjorde för Herren. Till den ſtora förſoningshandlingen hörde alltſå twå ting nemligen: offer och ſyndabekännelſe.

309. Om detta ſåſom om alla inrättningar i gamla teſtamentet gäller, hwad apoſtelen ſäger: Lagen (d. w. ſ. gamla teſtamentet) har ſkuggan af det tillkommande goda men icke ſjelfwa warelſen. Öfwerſtepreſten war en ſkugga af wår öfwerſtepreſt Kriſtus, offret war en ſkugga af Kriſti kropps offer, helgedomen war en ſkugga af den himmelſka helgedomen, och folket war en ſkugga af det nya förbundets Israel, den genom offret åſtadkomna "köttsliga reningen" war en förebild af, huru wåra ſamweten genom Kriſti blod renas från de döda gerningar till att tjena lefwande Gud.

310. I Ebr. 5: 1 ſäger apoſtelen: Hwarje öfwerſtepreſt, ſom tages af menniſkor, tillſättes för menniſkor i det, ſom tillhör Gud, på det att han ſkall frambära gåfwor och offer för ſynder. Och åter i Ebr. 8: 3: Hwarje öfwerſtepreſt tillſättes för att frambära gåfwor och offer; derför war det nödwändigt, att ock denne hade något, ſom han kunde frambära. Och hwad har han då haft att offra? Icke oxar och bockar, ſåſom det gamla teſtamentets öfwerſtepreſter, utan **ſig ſjelf**. Han är öfwerſtepreſten, och han ſjelf är offret. Derom heter det i Ebr. 9: 26: Han har en enda gång i tidernas fullbordan blifwit uppenbarad till att borttaga ſynden genom offret af ſig ſjelf. Och åter: Kriſtus har älſkat oß och utgifwit ſig ſjelf för oß ſåſom gåfwa och offer, Gud till en wälluktande doft (Eph. 5: 2). Och åter i Ebr. 7: 27: Han har en gång för alla offrat ſig ſjelf. Och åter: Kriſtus är en gång offrad för att borttaga mångas ſynder (Ebr. 9: 28).

311. Att offra är detſamma ſom att frambära något åt Gud och öfwerlemna det åt honom. När det i nya teſtamentet ſtår, att de wiſe männen **framburo** till Jeſusbarnet ſkänker (Matth. 2: 11), när det ſtår, att man **förde fram** till Jeſus allehanda ſjuka, blinda, förlamade o. ſ. w. (Matth. 4: 24 m. fl. ſt.), då begagnas der ſamma ord, ſom annars öfwerſättes med: offra. Att offra är alltſå, ſåſom wi ſade, att frambära och gifwa något åt Gud. Derför ſammanſtällas ofta i nya teſtamentet orden: "gåfwa och offer", ſåſom wi nyß ſågo, då det om öfwerſtepreſten ſades, att han ſkulle frambära gåfwor och offer (Ebr. 5: 1, 8: 3, 9: 9). När Herren hade botat en ſpetälſk man engång, ſå befallde han honom gå bort, wiſa ſig för preſten och **offra den gåfwa**, ſom Moſes hade påbudit (Matth. 8: 4). Der kallar han ju offret en gåfwa. På ſamma ſätt kallar han offret en gåfwa, när han ſäger: Om du offrar din gåfwa på altaret och kommer der ihåg, att din broder hafwer något

emot dig, ſå lägg din gåfwa ned för altaret och gå förſt bort och förſona dig med din broder (Matth. 5: 23 f.). När Abel offrade åt Gud, ſå beſtod detta offer deri, att han åt Gud frambar gåfwor af det goda, ſom Gud hade gifwit honom (Ebr. 11: 4). När Abraham offrade Iſak, ſå frambar han Iſak ſåſom en gåfwa åt Gud, hwilket war från hans ſida ett fullkomligt offer, ehuru han icke fick döda honom (Jak. 2: 21). När de kriſtna hembära åt Gud lof och tack, ſå kallas det att offra åt honom lofoffer (Ebr. 13: 15). I 1 Petr. 2: 5 förmanar apoſtelen de troende att ſåſom lefwande ſtenar uppbygga ſig till ett andligt hus, till ett heligt preſterſkap för att frambära andliga offer, tacknämliga för Gud genom Jeſus Kriſtus.

312. I Rom. 12: 1 ſäger Paulus: Jag förmanar eder, bröder, wid Guds barmhertighet, att I öfwerlemnen edra kroppor till ett lefwande, heligt och Gud behagligt offer, eder andliga gudstjenſt. Der förmanar Paulus de trogna, att lemna hela ſitt lekamliga lif, ſina lemmar, ſinnen, krafter och allt åt Gud ſåſom en gåfwa, hwilken han må anwända efter ſitt goda och nådiga behag, och det kallar apoſtelen offer. "Den ſom för Herrens ſkull, bewekt af hans barmhertighet, gerna gör och lider, hwad kallelſen och kärleken fordra, han helgar åt Herren ſin kropp" (Roſenius). Korteligen: att offra ſig, ſina gåfwor, ſina egodelar, ſina krafter o. ſ. w. åt Gud, det är att öfwerlemna ſig med allt ſitt ſåſom en gåfwa åt Gud. Öfwer allt i den heliga Skrift är detta betydelſen af ordet offra.

313. Detſamma gäller ock om Kriſti offer. Att han offrat ſig ſjelf, betyder, att han framburit ſig ſjelf till en gåfwa och offer åt Gud. Det kan man i ſynnerhet ſe af Ebr. 8: 3, ſom wi ofwan anfört. I Eph. 5: 2 läſte wi ock: Kriſtus har älſkat oß och utgifwit ſig ſjelf för oß ſåſom gåfwa och offer, Gud till en wälluktande doſt. För oß har han utgifwit ſig till ett offer, d. w. ſ. för wår frälsning har det ſkett; åt Gud har han utgifwit ſig till en gåfwa och offer, d. w. ſ. det war för utförandet af Guds werk till ſyndares frälsning, ſom han offrade ſig. Derför ſäger apoſtelen: Kriſtus har genom ewig ande offrat ſig ſjelf obeſläckad åt Gud (Ebr. 9: 14). Om en fader har en förlorad ſon, och han uppdrager åt mig att rädda honom och föra honom hem, och jag gör det med uppoffring af mitt eget lif, då ſäges det, att jag offrat mitt lif åt denne fader för hans ſons räddning. Så har Kriſtus offrat ſig ſjelf åt ſin fader för oß d. ä. för wår räddning från ſynd, död,

djefwul och allt ondt. Och det offret har Gud begärt af ſin enfödde Son, ty ſå wigtig war för honom ſyndares räddning, att han icke ſkonade (d. ä. ſparade) ſin enfödde Son utan utgaf honom för oß alla (Rom. 8). Det offret har ock Sonen willigt och gerna bragt åt ſin fader, emedan han hade ſamma ſinne ſom Fadren i förhållande till ſyndare. Det offret har ock warit för Gud en wälluktande doft, och huru ſkulle det annorlunda wara? Den ſom offrar ſig för att åt en fader rädda en förlorad ſon, ſkulle icke hans offer wara för ſamme fader en wälluktande doft? Jo, och ännu mer måſte Kriſti offer wara det för hans fader. Derför har ock Gud förhöjt honom och gifwit honom ett namn, det öfwer alla namn är, att i Jeſu namn ſkola ſig böja alla knän, både deras ſom i himmelen, på jorden och under jorden äro, och alla tungor bekänna, att Jeſus Kriſtus är Herren, Gud Fader till ära (Phil 2). Ja Herren ſäger ſjelf: Derför älſkar Fadren mig, att jag utgifwer mitt lif (Joh. 10: 17).

314. Se fördenſkull till, att du rätt betraktar detta Kriſti offer, ſå att du beſinnar, huru i detſamma Guds aldrahögſta nåd och barmhertighet framlyſer, i det att han icke aktar någonting för dyrt att utgifwa till ſyndares frälsning, ſå ock huru Kriſti kärlek deruti förherrligas, i det att han icke aktar förnedring, lidande och korſets död utan willigt och gerna gifwer ſig ut enligt Fadrens wilja för att uppſöka och frälſa det förtappade, ſåſom han ſäger: Din wilja, min Gud, gör jag gerna (Pſ. 40). Detta uttrycker Luther mycket ſkönt i en pſalm ſålunda:

Då wärdes till min uſelhet
Warkunſam Gud ſig wända;
Han mindes ſin barmhertighet
Och wille hjelp mig ſända;
Hans fadershjerta wände ſig
Till mig; han utgaf nådelig
Det bäſta, ſom han hade.

Till ende Sonen ſade han:
Jag måſte mig förbarma;
Far dit, mitt hjertas käre Son,
Till frälsning för de arma!
Förloſſa dem ur ſyndens nöd
Och dräp för dem den bittra död,
Och låt dem med dig lefwa!

Sin Fader Sonen lydig war,
Han kom till mig på jorden,
Af rena jungfrun född, han är
Min rätte broder worden.
Sitt wälde hemligt förde han
Han tog min arma ſkepnad an
Han wille ſatan fånga. *)

315. O att wåra hjertan kunde rätt upplåta ſig till att fatta höjden och djupet och längden och bredden af Guds kärlek, ſom all kunſkap öfwergår. Här är en förhandling emellan Fadren och Sonen angående den i ſynd fallna menniſkan. Det är icke en handel, deri Fadren framhåller, hwad han har att fordra ſamt efter ſin rättfärdighet måſte intill ſiſta ſtärfwen utkräfwa af den fallna menniſkan, om han ſkall warda henne nådig; icke en handel, deri enfödde Sonen erbjuder honom ſitt blod, att han deri må ſläcka ſin wrede, på det han åter i nåd må kunna wända ſig till menniſkor. Nej, här är en handel, en guddomlig handel, deri Fadren uppenbarar, att han will rädda ſyndare, ſamt begär af ſin Son, att han ſkall ſtiga ned i mandom och utföra werket åt honom; en handel, deri Sonen helt och fullkomligt offrar ſig åt ſin Fader, ſtäller ſig till hans tjenſt, förſakar efter hans wilja ſin himmelſka herrlighet ſamt ſtiger ned i en tjenares ſkepnad, ja i ſkepnaden af den aldrameſt föraktade och wanwördade, för att fullgöra hans werk och föra de fallna ſyndarena frälſta hem till honom igen. Andas ut min ſjäl, tag djupa andetag! Ty här är himmelſk luft till helſa för trånga bröſt. Här är ett offer öfwer alla offer, ett offer ſom gäller oß, dig och mig, ett offer ſom gäller alla arma, fallna ſyndare från tidens begynnelſe till deß ände.

316. Man kan offra ſig åt Gud, utan att det innebär att dö. Apoſtelen Johannes har offrat ſig åt Gud och Kriſtus, utan att han behöft dö för honom. Hade Gud begärt af honom det offret, att han ſkulle dö, ſå hade han willigt bragt honom det. Men Gud begärde det icke. Kriſti offer deremot innebar, att han enligt Fadrens wilja ſkulle utgifwa ſitt lif i döden, och han gaf det willigt och lydigt, ſtilla ſåſom ett lam, ſom till ſlagtning ledes och ſom ſtilla tiger för den, ſom klipper det.

---

*) Ur Luthers Skrifter i urwal (5:te del. ſid. 25) med några ändringar efter originalet.

317. Att Kriſtus ſkulle wara en **lidande** frälſare, det war i gamla teſtamentet förutſagdt. Jemte allt det ſtora, ſom ſäges om hans majeſtät och herrlighet, hans rike utan gränſer, hans makt o. ſ. w., går genom hela gamla teſtamentet en kedja af förutſägelſer om hans lidanden, en röd tråd ſom wiſar, att hans rike och majeſtät icke ſkulle wara af denna werlden. Redan i paradiſet ſades om honom: Qwinnans ſäd ſkall kroſſa ormens hufwud, och ormen ſkall kroſſa hans häl (1 Moſ. 3). Der talas alltſå redan från förſta början om kampen emellan Kriſtus och ſatan, ſamt om kampens reſultat: kroſſandet af ormens hufwud och kroſſandet af Kriſti häl. Att ormens hufwud ſkulle kroſſas, det will ſäga, att hans makt (den makt, genom hwilken han enwäldigt regerade öfwer menniſkowerlden) ſkulle tillintetgöras. Att Kriſti häl ſkulle kroſſas, det ſyftar på kroſſandet af Kriſti kropp, hwilken war likaſom den fot, med hwilken Guds Son ſöndertrampade ormens hufwud. I ſamma ord ſäges ock, hwem det war, ſom ſkulle kroſſa Kriſti häl, neml. ſatan, Guds och menniſkans fiende och ſåledes äfwen dödsfiende till honom, ſom kom från Gud för att frälſa menniſkan. Hela frälsningens råd ligger derför tydligt uttryckt i detta förſta löfte: Menniſkans frälsning genom en lidande frälſare.

318. I gamla teſtamentets offer framſtår ſamma förhållande öfwer allt. I Ebr. 9: 22 anmärkes derför, att i den gammalteſtamentliga gudstjenſten näſtan alla reningar och all ſyndaförlåtelſe ſker genom blod. Det ſkedde wäl i wiſſa fall rening genom watten, och det ſkedde wäl i wiſſa fall ſyndaförlåtelſe utan både watten och blod, ſåſom när Gud på Moſe förbön förlät Israel deß affall, när Davids fall förläts genom profeten Nathan o. ſ. w. Derför ſäger ock apoſtelen icke: **all** rening, utan: **näſtan** all rening ſker genom blod,*) och det förekommer **näſtan** icke, att ſyndaförlåtelſe ſker utan genom blodsutgjutelſe. Men det wanliga förhållandet war, att ſyndaförlåtelſe och rening ſkedde genom blodiga offer. Hwilket allt war en förbild till honom, ſom ſkulle utgifwa icke blott ſina gåfwor och krafter utan ock ſitt lif och ſitt blod för wår rening från ſynden. Det är höjden af Guds kärlek, att Kriſtus dog för oß, medan wi ännu woro ſyndare (Rom. 5: 8). Af Guds nåd ſkulle han ſmaka döden för alla (Ebr. 2: 9). Af Guds nåd war

---

*) Alltför ofta förbiſer man i Ebr. 9: 22 det lilla ordet **näſtan**, ſom hör till hela verſen. I fall af fattigdom kunde ſyndoffer ſke utan blod. För brott, ſom woro belagda med dödsſtraff, fick man heller aldrig offra.

det ock, ſom offerdjurens blod förebildligt gafs till ſyndernas förſoning.

319. I Eſ. 53 läſa wi om Kriſti lidande, att han war den aldrameſt föraktade och wanwördade, full med wärk och krankhet, eller, ſåſom orden egentligen lyda: Föraktad war han och af menniſkor öfwergifwen, ſmärtornas man och krankhetens förtrogne. Sannerligen han bar wåra krankheter och lade på ſig wåra ſmärtor, men wi anſågo honom plågad, ſlagen af Gud och pinad; men han war genomſtungen af wåra ſynder och ſönderſlagen af wåra mißgerningar; wår frids tuktan (war) på honom, och genom hans ſtrimmor wardt helbregdagörelſe åt oß. Wi irrade omkring alleſamman ſåſom får, wi wände oß en hwar åt ſin wäg, och Jehovah lät allas wår ſynd träffa honom; mißhandlad wardt han, och han war plågad och han öppnade icke ſin mun o. ſ. w. Hwad kunde wara tydligare än en ſådan profetia? Han framför alla ſkulle wara ſmärtornas man och lidandets förtrogne; menſklighetens ſynd, ſom nådde ſin ſpets i judarnes urſinniga raſeri mot Guds helige, ſkulle genom Guds tillſtädjelſe utgjuta ſig öfwer honom för att andligen och lekamligen genomborra, plåga och ſönderkroſſa honom*); och under allt detta ſkulle han betraktas ſåſom en brottsling, hwilken i allt detta lidande endaſt träffades af Guds rättwiſa ſtraff o. ſ. w. Tänk hwilken lefwande och tydlig målning af det, ſom flera hundra år ſenare tilldrog ſig i Jeruſalem och på Golgatha!

320. I Dan. 9: 26 läſa wi med tydliga ord, att Kriſtus ſkulle warda dödad eller, ſåſom ordet egentligen betyder: utrotad. I Zachar. 11: 12, 13 omtalas hans förſäljande för tretio ſilfwerpenningar. I Pſ. 22 framſtälles han ſåſom af Gud öfwerlemnad i fiendernas wåld: Min Gud, min Gud, hwi hafwer du öfwergifwit mig? jag ryter men min hjelp är fjerran. Der omtalas, huru man wid åſynen af hans lidande ſkulle beſpotta honom, gapa upp med munnen och riſta hufwudet. Hans fiender, hwilka ſkulle tillfoga honom allt lidande, framſtällas ſåſom tjurar o. ſ. w. Der omtalas, att hans händer och fötter ſkulle genomborras, att man ſkulle dela hans kläder och kaſta lott om hans mantel. Korteligen: allt är på det noggrannaſte af Gud förut kändt och förut ſagdt, på det att ingen, när tidens fullbordan war inne, ſkulle taga miſte på perſonen.

---

*) Äfwen den gamle förträfflige Büchner ſäger: Att Gud kaſtat ſynderna på Kriſtus (Eſ. 53: 6), det will ſäga, att han låtit ſynderna ſåſom en fiendtlig här gå löſt och ſtorma på honom.

321. På deſſa profetior ſyſtas ofta i nya teſtamentet. När Herren i Luk. 17. 25 talade om ſin tillkommelſes dag och deß herrlighet, tillade han: Men förſt **måſte** han (menniſkans ſon) mycket lida och förkaſtas af detta ſlägte (Se ock 9: 22). I ſitt ſamtal med Nikodemus ſade Herren ock med hänſyftning på ſin död: Såſom Moſe upphöjde ormen i öknen, ſå måſte menniſkans ſon warda upphöjd, på det att hwar och en, ſom tror på honom, ſkall icke förgås utan få ewigt lif (Joh. 3: 15). När Herren började underwiſa ſina lärjungar om ſitt föreſtående lidande, ſade han: Menniſkans ſon **måſte** mycket lida och förkaſtas af de äldſte och af öfwerſtepreſterna och af de ſkriftlärde och dödas och på tredje dagen uppſtå. Och han talade ordet öppet, och Petrus tog honom till ſig och begynte näpſa honom (Mark. 8: 31). Sammalunda när Petrus förſökte att med ſwärd förſwara honom i Getſemane emot dem, ſom wille gripa honom, ſwarade han: Stick ditt ſwärd i ſkidan! Eller menar du icke, att jag kunde bedja min fader och han ſkulle ſända mig mer än tolf legioner änglar? Men huru ſkulle då ſkrifterna fullbordas, att ſå **måſte** ſke (Matth. 26: 52 ff.). I Luk. 22: 37 ſäger Herren till ſina lärjungar: Detta, ſom är ſkrifwet, **måſte** fullkomnas på mig, neml. detta: "Han räknades bland illgerningsmän", ty det ſom är ſkrifwet om mig, når ſin fullbordan. Och åter: Menniſkans Son går bort, ſåſom det är ſkrifwet om honom (Matth. 26: 24). När han hängde på korſet, ſade han, **på det att ſkriften ſkulle fullkomnas**: Jag törſtar; och när man hade räckt ättika åt honom, ſade han: Det är fullkomnadt. Allt, allt hwad han led, war endaſt ett fullkomnande af det, ſom redan war genom Moſe och profeterna förut ſagdt. Här ſkedde ingenting oförberedt, ingenting genom öfwerrumpling eller owäntadt; nej, allt war på det noggrannaſte förut ſagdt. Allt detta måſte Kriſtus lida efter Guds betänkta råd och förſyn och förutſägelſe. När han derför på wägen till Emmaus uppenbarade ſig för ſina öfwer hans död ſörjande lärjungar, ſade han bland annat: **Måſte** icke Kriſtus ſådant lida och ſedan ingå i ſin herrlighet (Luk. 24: 26). Och ſedan begynte han på Moſe och alla profeterna ſamt gjorde uttydning för dem af alla de ſkriftſtällen, ſom woro om honom. När han ſednare på qwällen uppenbarade ſig för de förſamlade lärjungarne i Jeruſalem, ſade han bland annat: Deſſa äro de ord, ſom jag talade till eder, då jag ännu war ibland eder, att allt **måſte** uppfyllas, ſom är ſkrifwet i Moſe lag och i profeterna och pſalmerna om mig. Så är det ſkrif-

wet, och ſå måſte Kriſtus lida och på tredje dagen uppſtå från de döda (Luk. 24: 44, 46). I Apg. 17: 2 berättas ock, huru Paulus uti judarnes ſynagoga i Theſſalonika talade med judarne utur ſkrifterna, utläggande och bewiſande, att Kriſtus måſte lida och uppſtå från de döda.

322. Det måſte alltſå ſke, att Jeſus ſkulle dö. Och det måſte ſke icke allenaſt i den meningen, att det för werldens ondſkas ſkull icke kunde undwikas — ſåſom då det t. ex. ſäges, att det måſte wara parti (1 Cor. 11: 19) i den meningen, att ſådant icke kan undwikas, emedan werlden är ſå ond — utan det måſte ſke, emedan det hörde till werldens frälsning och war fördenſkull af Gud förutbeſtämdt. Derför talade förſamlingen rätt, när hon ſade: I ſanning förſamlade ſig i denna ſtaden emot din helige tjenare Jeſus, ſom du hade ſmort, både Herodes och Pontius Pilatus med hedningarne och Israels folk till att göra allt, hwad din hand och ditt råd hade förutbeſtämt ſkulle ſke (Apg. 4: 27 f.). Derför ſade ock Herren till Petrus, när han wille förſwara honom mot dem, ſom grepo honom: Stick ditt ſwärd i ſkidan! Den kalk, ſom min fader har gifwit mig, ſkulle jag icke dricka den? (Joh. 18: 11). Der framſtäller han ſitt lidande ſåſom en kalk, ſom räcktes honom af Gud. Sammalunda bad han i Getſemane: Fader, om möjligt är, gånge denna kalken ifrån mig, dock icke ſom jag will, utan ſom du (Matth. 26: 39). Äfwen i de mörkaſte ſtunderna, när han war bedröfwad intill döden, när han af ångeſt ſwettades blod, faſthöll han, att det war Gud, hans fader, ſom räckte honom den bittra lidandeskalken. Med afſeende derpå ſade han ock till lärjungarne den ſiſta aftonen: I ſkolen alla ſtöta eder på mig i denna natt; ty det är ſkrifwet: jag ſkall ſlå herden, och hjordens får ſkola warda förſkingrade (Matth. 26: 31). Och i Eſ. 53: 10 heter det: Det behagade Herren att låta honom lida; han gjorde honom krank. Allt, allt, ſom wederfors Herren Kriſtus, war honom tillmätt af Gud. Likaſom Gud på det nogaſte hade beſtämt, huru man i gamla teſtamentet ſkulle förfara med offerdjuren, ſå war allt, ſom wederfors Kriſtus, i Guds ewiga råd noggrannt förutbeſtämdt. Ingenting fick hända honom af en ſlump eller af öfwerrumpling. Nej, allt ſkedde efter Guds betänkta råd och förſyn.

323. Ehuru det i många afſeenden är en himmelswid ſkilnad mellan Kriſti lidande och de trognas lidande, ſå är det dock å andra ſidan en wäſendtlig likhet dem emellan, ja en ſådan likhet, att Skriften kan kalla de kriſtnas lidande för en delaktighet i Kriſti lidande

(2 Cor. 1: 7, Phil. 3: 10), ja för Kriſti kors (Gal. 6: 14) och Kriſti lidanden (2 Cor. 1: 5). Paulus ſäger t. o. m. i Col. 1: 24 om ſina lidanden: Jag uppfyller i mitt kött, hwad ſom fattas i Kriſti lidanden för hans lekamen, ſom är förſamlingen. Derför kunna de kriſtnas lidanden i många afſeenden tjena oß till belysning eller förklaring af Kriſti lidande och ſerſkildt i det afſeende, ſom här är i fråga. När de kriſtna bliſwa beljugna, förſmädade, ſlagna och dödade för rättfärdighetens ſkull, då är det ju icke Gud utan djefwulen, ſom genom ſina tjenare beljuger, förſmädar, ſlår och dödar dem, och **dock är allt detta deras lidande en kalk, ſom räckes dem af Gud, deras himmelſke fader,** ett lidande ſom han tillmätt dem, och ſom han leder till deras fullkomnande. Derför ſäger ock Jeſus till Jakob och Johannes: Den kalk, ſom jag dricker, ſkolen I ock dricka. Der kallar han äfwen det lidande, ſom ſkulle wederfaras dem af fienderna, en kalk, ſom räcktes dem af Gud, och icke allenaſt det, utan rent af **den kalk, ſom han ſjelf drack** — ſå lika war deras lidande med hans eget. När Petrus hängdes på korſet, när Paulus nedlades på ſtupſtocken, när Johannes döparen böjde ſin hals för bödelns ſwärd, **då tömde de en kalk, ſom räcktes dem af Gud**; och det war hwad ſom gaf dem tröſt, ſom gaf dem lugn och frimodighet i allt lidande, att de wißte, att det war deras fader i himmelen, ſom räckte dem den kalken. Och dock war det icke Gud, ſom korsfäſte Petrus eller halshögg Paulus eller Johannes, utan det war Guds fiender; och de gjorde det icke ſåſom Guds tjenare utan ſåſom ſatans.

324. Der ſer du i en tydlig bild, huru det förhöll ſig med Kriſti lidande. Det war icke Gud utan ſatan, ſom dels genom inre anfäktning dels i yttre måtto genom fiendernas wåldsåtgärder tillfogade Kriſtus hans lidande, och när fienderna begabbade, beſpottade, ſlogo och dödade honom, ſå gjorde de det icke ſåſom Guds tjenare utan ſåſom ſatans tjenare, och dock war allt detta lidande **en kalk, ſom räckes honom af Gud,** och ſom han tömde med undergifwen lydnad och tröſt, juſt emedan han ſåg, att den räcktes honom af Gud. När han ſatt wid nattwardsbordet med ſina lärjungar den ſiſta aftonen af ſitt lif, ſade han om ſitt föreſtående lidande: Denna werldens furſte kommer, och i mig hafwer han intet; men på det att werlden ſkall förſtå, att jag har Fadren kär och ſå gör, ſom han har budit mig, ſtån upp, låtom oß gå hädan (Joh. 14: 30). **Det war werldens furſte,** ſom kom honom emot till den ſiſta afgörande kampen;

och på det att werlden ſkulle förſtå, att han älſkade ſin fader och war honom lydig, ſtod han upp och gick mörkrets furſte till mötes. Men det lidande, han i denna kamp utſtod, det betraktade han ſåſom en kall från Gud, och när han efter kampen i Getſemane, ſtyrkt af Gud genom en ängel, frimodigt lemnade ſig i fiendernas wåld, då ſade han till dem: Detta är eder ſtund och mörkrets makt (Luk. 22: 53). Mörkrets furſte war det, ſom i denna ſtund fått makt att genom ſina werktyg gripa Jeſus för att plåga och döda honom.

325. I Pſ. 22, ſom profetiſkt handlar om Kriſti lidande, ſe wi detta mycket tydligt. Der ſäger Meſſias: Min Gud, min Gud, hwi hafwer du öfwergifwit mig? Och detta öfwergifwande förklarar han ſålunda: Jag är en maſk och icke en menniſka, menniſkors begabberi och folks föraktelſe. Alla de, ſom mig ſe, beſpotta mig; de gapa upp med ſin mun emot mig ſåſom ett glupande och rytande lejon. Att Gud hade öfwergifwit honom, betyder ſåledes **enligt hans egen förklaring**, att Gud hade lemnat honom i fiendernas wåld till att af dem beſpottas, pinas och dödas — alldeles ſåſom wi ſe, att det gick i bokſtaflig fullbordan på Golgata. I v. 16 ſäger ock Meſſias: Uti dödens ſtoft lägger du mig, hwilket han ſålunda förklarar: Ty hundar hafwa kringhwärft mig, och de ondas rote hafwer ſtällt ſig omkring mig; mina händer och fötter hafwa de genomborrat; de ſkifta mina kläder emellan ſig v. ſ. w. När Gud ſålunda lemnade honom i fiendernas wåld, till att pinas och dödas, ſå uttrycker han det ſålunda, att **Gud** lade honom i dödens ſtoft. Och ännu mer tydligt ſe wi det, när han ſtrax derefter beder: Men du, Herre, war icke fjerran, min ſtarkhet, ſkynda till min hjelp; fria min ſjäl från ſwärdet, min enſamma (d. ä. min ſjäl) från hundarne; hjelp mig från lejonens mun och från wildoxarnes horn bönhöre du mig (v. 20 ff.). Lejonen, oxarne, hundarne, d. ä. fienderna, woro de, ſom pinade honom; Gud war det ſom i ſitt betänkta råd lemnade honom i deras wåld till en liten tid; till Gud war det, ſom han ropade om hjelp ur fiendernas wåld; Gud war det, ſom under lidandeskampen i Getſemane ſände en ängel för att ſtyrka honom (Luk. 24: 43); Gud war det, ſom frälſte honom ur döden och fiendernas wåld. Derför ſäger ock apoſtelen: Med ſtarkt rop och tårar offrade han böner och åkallan **till honom, ſom kunde frälſa honom från döden**, och han blef **bönhörd** för ſin fromhets ſkull (Ebr. 5: 7) — allt, allt ſåſom wi ſe det hafwa tillgått i Getſemane och på Golgata. Och på den wä-

gen, tillägger apoſtelen, har han af lidandet lärt lydnad och blifwit en orſak till ewig frälsning för alla dem, ſom honom lyda (v. 8, 9).

326. I 2 Cor. 5: 21 ſäger apoſtelen: Honom, ſom af ingen ſynd wißte, har Gud gjort till ſynd för oß, på det att wi ſkulle warda Guds rättfärdighet i honom. Hwad det är, att Gud gjort honom till ſynd, det ſkola wi förſtå af 2 Moſ. 5: 16, der ett likartadt uttryck anwändes. Der talas om, huru Israeliternas träldom blef ſwårare och ſwårare, ſå att embetsmännen af Israels barn gingo in och ropade till Farao: "Hwi far du ſå med dina tjenare? Intet ſtrå gifwes dina tjenare, och ändock ſäger man till oß: Gören tegel, och ſi dina tjenare warda ſlagna, **och ſynd (är) ditt folk**", — öfwer hwilka ords betydelſe Dr Melin gör denna förklaring (ſäkert den enda riktiga): "Israel, ſom ju ock är ditt folk, dina underſåter, **måſte wara ſynd** d. ä. **behandlas ſåſom en ſyndarehop, ſåſom brottslingar.**" På ſamma ſätt war Kriſtus ſynd för oß d. ä. blef behandlad ſåſom en brottsling, och Gud gjorde honom till ſynd, d. ä. lät honom behandlas ſåſom en brottsling, på det att wi ſkulle blifwa Guds rättfärdighet i honom. Af hwem det war han behandlades ſåſom brottsling, derom wittnar den evangeliſka hiſtorien i fullkomlig öfwerensſtämmelſe med Eſ. 53, nemligen af fienderna. Men att Gud lät honom på detta ſätt behandlas, det ſkedde allt, på det att wi ſkulle warda Guds rättfärdighet i honom. Hwad Paulus menar med Guds rättfärdighet, det ſe wi af Rom. 3: 21, der han ſäger: Nu har Guds rättfärdighet blifwit utan lag uppenbarad, neml. Guds rättfärdighet genom tron på Jeſus Kriſtus. Alltſå: ändamålet med Kriſti lidande likaſom med hela hans werk war, att wi ſkulle warda rättfärdiga inför Gud i honom d. ä. genom tron, genom hwilken wi warda inplantade i honom. Men om detta få wi i en kommande betraktelſe tala. Måtte Gud gifwa oß alla ſin ande och öppna wåra ögon till att förſtå höjden och längden och bredden och djupet af hans kärlek, ſom öfwergår all kunſkap! Och måtte wi, när wi ſe, hwilket dyrt offer han för wår ſkull utgifwit, icke undandraga oß ſjelfwa till förtappelſe utan ſtå upp af ſömnen och lemna oß med hela wårt hjerta och alla wåra krafter åt honom igen ſåſom en gåfwa och ett offer! Ingen är ſå wärd att ega oß ſom Gud, hwilken gjort ſå mycket för att winna oß. Ingen är ſå wärd wårt hjertas hela tillit ſom Jeſus wår trofaſte och rättfärdige öfwerſtepreſt, ſom dött för oß, medan wi woro orättfärdiga.

Tjugutredje Betraktelſen.

327. **Af Guds nåd ſkulle Jeſus ſmaka döden för alla** (Ebr. 2: 9). Det är den apoſtoliſka öfwerſkriften till hela Kriſti lidandes hiſtoria. Deruti bepriſar Gud ſin kärlek till oß, att Kriſtus är död för oß den ſtund, då wi ännu woro owänner (Röm. 5). Af allt, hwad Gud gjort, finnes intet, ſom kan jemföras dermed, att han utgifwit ſin enfödde Son i döden till ſyndares frälsning. Att han ſkapat jorden och allt, hwad uppå henne är, att han ſkapat himmelen och all den otaliga mängd ſtjernor och ſolar, ſom lyſa på hans fäſte, det är alltſammans ſtorwerk, hwilka bära wittne om hans ewiga guddom och hans oändliga makt. Allt, allt förkunnar hans lof. När David betraktade alla deſſa Guds ſtorwerk, då förundrade det honom, att Gud tänkte på menniſkan och lät ſig wårda om henne (Pſ. 8). Hwad är menniſkan i jemförelſe med alla deſſa Guds werk? Icke ſå mycket ſom ett ſtoftgrand. Och dock — genom ingenting har han ſå förherrligat ſig ſjelf ſom genom ſitt förhållande till menniſkan, den obetydliga, ſwaga, brottsliga menniſkan. Att han till hennes frälsning utgifwit enfödde Sonen i döden, derom ſjunga wi med rätta: Från djup och till djup i Guds ewiga råd, Serafen ej ſkådar ett under af nåd Mer ſtort eller herrligt än detta.

328. Af Guds nåd ſkulle Kriſtus ſmaka döden för alla, ſäger apoſtelen. Gud har icke gjort någon åtſkilnad mellan ſtörre och mindre ſyndare, mellan wärdigare och owärdigare, utan för alla har han utgifwit Sonen i döden. Paulus har här icke mer wärdighet än Demas, Johannes icke mer än Judas, och Petrus icke mer än Kain. Kriſtus har af Guds nåd ſmakat döden för den ene alldeles ſå ſom för den andre. Den ſom här ſäger ſig wara wärdigare än en annan, han ljuger, och det är ſynd; och den ſom ſäger ſig wara owärdigare än en annan, han ljuger ock, och det är ſamma ſynd. För alla — heter det — Gud ware lof för det ordet alla! Heter det alla, då behöfwer man icke fråga efter namn, gerningar eller dygder eller egenſkaper. Hwarheldſt man ſer en menniſka, ſer man en af de alla, och hwarhelſt man ſer en af de alla, ſer man en af dem, för hwilka Kriſtus af Guds nåd har ſmakat döden. Detta hör till abc i evangelium.

329. Du ſom går der fjerran från Gud i ſynd och orättfär-

dighet, du är en af de alla. Du älſkar ſynden, och du är ändå en af de alla, för hwilka Kriſtus ſmakat döden; du älſkar werlden, och du är ändå en af de alla; du will förblifwa i ſynden, i hat, dryckenſkap, otukt, högfärd o. ſ. w. och du är ändå en af de alla; du hatar Guds ord, du ſtöter det med förakt från dig, och du är ändå en af de alla; du hatar och förbannar Guds folk och ſkulle räkna det ſåſom en olycka, om någon af de dina blefwe omwänd, och du är ändå en af de alla. Hwad heldſt du än är, hwad heldſt du än gör, hwadheldſt du än blir, ſå är du ändå en af de alla. Om du blir en drinkare, en ſtöka, en mördare, en röfware, en förſmädare — ja bär dig åt, huru du will, ſå förblir du ändå alltid en af de alla — de alla, för hwilka Kriſtus af Guds nåd har ſmakat döden. Går du förlorad, ſå går du förlorad ſåſom en af de alla, för hwilkas frälsning Kriſtus af Guds nåd har ſmakat döden.

330. Ingenting kan wara mer bewekande till omwändelſe för en ſyndare än detta. Den ogudaktige har i werkligheten ingen frid. Lefwer du i ſynd, ſå måſte du ock ofta känna dig olycklig. Det hjelper icke, att du döljer det eller förnekar det eller inbillar dig ſjelf eller andra, att allt är wäl; lefwer du i ſynd, ſå känner du dig ofta olycklig och fridlös; betraktar du det ſåſom en ſwaghet, ſå kan du ändå icke undkomma det. Förſöker du undertrycka den känſlan, ſå kommer hon ändå igen, och du känner, att du är på wäg att gå förlorad. Du behöfwer frälſas, du behöfwer frid med Gud, det är ſaken, och äfwen för din frälsning har Kriſtus ſmakat döden. Se honom, der han kämpar i Getſemane, ropar och ſwettas blod — det gäller din frälsning. Se honom, der han ſtår inför rätta, förſmädad, ſlagen, törnekrönt — det gäller din frälsning. Se honom, när han bär ſitt kors, när han föres ut till afrättsplatſen, när han hänger på korſet och dör — allt, allt ſker det för din frälsning. Det är för dig hans blod flyter. Det är efter dig han ſer; det är efter dig han ſträcker ſina händer. Och du — hwad ſäger du dertill? Tänk efter! Hwilket är bättre: att ſäga: "Herre, det bryr jag mig intet om", eller att ſäga: "Herre Jeſu, tag mitt hjerta, ringa lön för all din ſmärta"? Tänk, om du nu, juſt nu ſkulle gifwa ditt hjerta helt åt honom! Det wore en ſalig dag för dig. Eller hwarför dröjer du? Har du werkligen hjerta att förakta allt, hwad Kriſtus lidit för dig? Om du hade warit i lekamlig dödsfara, och någon ſatt ſitt eget lif på ſpel för att rädda dig, ſå ſkulle du icke kunna låta bli att älſka honom; och om du icke älſkade

honom, ſå ſkulle du betraktas ſåſom en onaturlig menniſka. Ja, hwarför dröjer du? Känner du icke ofta i ditt inre likaſom en hand, ſom drager dig och will hafwa dig till Jeſus? Hwarför ſtår du då emot? O min wän, du kan ju ännu räddas, och all din räddning hänger på denne mannen, ſom af Guds nåd har ſmakat döden för dig. Efter alla dina egna inbillningar om många wägar till himmelen ſkall till ſiſt allt komma an på ditt förhållande till Guds Lam. I honom är lifwet. Undandrag dig derför icke längre till förtappelſe utan tro och frälſa ſjälen. Nu har du tid. Snart kommer den ſtund, då det ſkall heta: Det är ingen tid mer. Tänk: det ſkall kanſke en dag om dig ſägas: Han gick förlorad, faſtän Kriſtus af Guds nåd hade ſmakat döden för honom.

331. Men du är kanſke en i ditt inre ſönderſliten ſjäl, ſom fruktar, att Gud med allo har förkaſtat dig och icke will någon nåd mer bewiſa. Det finnes många ſådana ſjälar, och de kräfwa allt wårt medlidande. De befinna ſig i en ſtändig och ſtum förtwiflan. O, att wi kunde ſäga dem ett Guds nåds ord in i deras hjertan! Är du en ſådan ſjäl, nuwäl, ſe då hit! Hittills har du ſett bara på dig ſjelf, din ſynd, ditt orena hjerta, din wanmakt, men ſkåda nu i ſtället på Guds Lam! Följ med honom genom hela hans lidandes hiſtoria. Hwarför kommer han engång till jorden, född af en fattig jungfru, hwarför warder han en menniſka, fattig, ringa, föraktad o. ſ. w.? Säg hwarför? Kanſke för att frälſa alla andra utom dig? Blyges du icke att tänka ſå dåraktigt? När han ſteg ned på jorden, ſå ſåg han efter dig; när han förnedrade ſig ſjelf och wardt en menniſka, då tänkte han på dig. Och när han kämpade med dödens ångeſt i Getſemane — ſkedde det då kanſke för alla utom för dig? När han ſwettades blod, då ſkedde det wäl för alla andra utom för dig? När han kämpade med alla mörkrets och helwetets makter, då ſkedde det kanſke för alla utom för dig? Och när han ſedan hängde på korſet, törnekrönt, ſlagen, blödande, då ſkedde det kanſke för alla utom för dig? Törs du werkligen tänka ſå? Förſök ſäga ſå här: "För alla andra har Jeſus kommit i werlden, för alla andra har han låtit ſitt lif, men icke för mig, jag enſam är undantagen". Nuwäl, du törs icke tala ſå, emedan du wet, att du då ſkulle tala en lögn; men törs du icke tala ſå, då bör du akta dig för att tänka ſå; ty det är ockſå lögn att tänka ſå. Men törs du icke tänka ſå, då bör du icke heller bete dig, ſåſom om det wore ſå. Man bör alltid tänka, tala och bete ſig i öfwer-

ensſtämmelſe med werkliga förhållandet, och werkliga förhållandet är, att det war för din frälsning Jeſus hängde på korſet — och det har han icke glömt. Kunde Gud i gamla teſtamentet ſäga: Är icke Efraim min älſkelige ſon, ty jag kommer nu wäl ihåg, hwad jag med honom talat hafwer, derför briſter mig mitt hjerta, ſå att jag måſte förbarma mig — huru mycket mer ſkall han då icke om dig ſäga: "Är icke du den, för hwilkens frälsning min enfödde ſon har hängt på korſet? Ty jag kommer nu wäl ihåg allt, hwad jag för dig gjort hafwer, derför briſter mig mitt hjerta, ſå att jag måſte förbarma mig"!

332. Kan du alltſå icke af annat förſtå, hwilket allwar Gud har att frälſa ſtora, werkligt ſtora ſyndare, ſå kan du förſtå det wid Kriſti kors. War wiß på det! Såſom man i allmänhet bäſt kan känna en perſons tankar af hans gerningar, ſå kan man ock bäſt lära känna Guds tankar af hans gerningar. Ser jag en perſon, ſom offrar allt, ja t. o. m. ſitt lif för en annan, ſå behöfwer ingen ſäga mig, huru han är ſinnad emot denne andre. Sjelfwa gerningen talar mer än alla ord. Och ſammalunda: om jag ſer Gud för mig utgifwa ſin enfödde Son i döden, då wet jag ſtrax, att det är djefwulen, ſom will ingifwa mig den tanken, att Gud har med allo förkaſtat mig. Alltſå, derwid blifwer det: Han tänkte på dig, när han utgaf ſin Son; Jeſus tänkte på dig, när han hängde der på korſet. Det gällde werldens frälsning, och har du intet annat kännetecken, ſå har du åtminſtone det, att du hör till werlden. Det gällde dem, ſom woro döda i öfwerträdelſer och ſynder, icke dem ſom woro mer eller mindre ſjuka — ſjuka men botliga — nej utan döda, riktigt döda i öfwerträdelſer och ſynder, och huru illa det än må wara med dig — wärre än död kan du icke wara, och för de döda war det Guds Lam gaf ſitt lif. Låge t. o. m. all werldens ſynder på dig — ſi Guds Lam! Wore du ockſå tuſen reſor wärre brottslig, wärre bunden i ſynd, än du är, ſi Guds Lam, ſom borttager werldens ſynd! I werldens ſynd ligger din ſynd med, efterſom äfwen du är en af werlden. Ser du på ſaken rätt, ſå finnes werkligen ingen undflykt för din otro; allt är ſå wäl omgärdadt, och igenſtängdt, att du icke kan komma undan, utan måſte ſtanna qwar och tro. Ja, tro! Skynda dig att tro! Gud will icke att du ſkall dröja. Gud tycker illa derom, att du icke tror.

333. "Ja, ſäger du, men ingen känner mig, hurudan jag är; wißte du blott, hurudan jag är, ſå talade du icke ſå der tröſt-

ligt till mig." Nuwäl, wet icke jag, hurudan du är, ſå wet Gud det. Han wißte det, innan han utgaf ſin Son. Han har ännu icke hos dig funnit något, ſom warit honom owäntadt, eller ſom öfwerraſkat honom. Han har ännu aldrig tänkt: "Hade jag wetat, hurudan han war, ſå hade jag aldrig företagit mig att frälſa honom." Nej om allt, ſom han funnit hos dig, har det hetat: "Juſt detta wißte jag, derför öfwerflödade min barmhertighet; för att bota detta gaf jag min enfödde Son." O min wän, ſe på Jeſus; om du ockſå icke tror, ſå är han ändå död för dina ſynder efter ſkrifterna. Det är gjordt och kan icke göras om, och Gud har aldrig ångrat, hwad han gjort. Men dåre är du, och djefwulen men icke Gud till behag handlar du, om du ändå icke tror. Wißt måſte du tro, det är klart.

334. I tider af djupt andligt mörker händer det ofta, att ſjälar mena, att det är ett alldeles ſerſkildt förhållande med dem, att ingen warit lik dem, ingen ſå beſynnerligt ogudaktig ſom de. De tycka, att de äro ett rof för alla ondſkans andemakter; de förſkräckligaſte tankar genomkorſa deras hufwud, de aldra ſwartaſte begärelſer uppſtiga i deras hjertan; det är ſom hade de alldeles förſwurit ſig åt djefwulen. Ibland äro de ängsliga deröfwer, men ibland känna de ſig alldeles trygga och trotſiga, ſåſom brydde de ſig icke widare om Guds nåd. Af allt, hwad de läſa i Guds ord, finnes intet, ſom ſå wäl paſſar in på dem, ſom det ordet: Gud har öfwergifwit dem i ett wrångt ſinne (Rom. 1). Hwad helſt evangeliſkt och tröſteligt man kan ſäga dem ur Guds ord, det gör dem endaſt mer olyckliga, än de äro; ty i all detta höra de bara en dom, emedan de nu äro i det tillſtånd, att alla Guds nådebewisningar blott tjena dem till förökad fördömelſe o. ſ. w. På detta ſätt rycker djefwulen undan dem allt, ſom ſkulle kunna tröſta och hjelpa dem. Ja, de äro olyckliga, mycket olyckliga, och Gud har medlidande med dem.

335. Befinner du dig i ett ſådant tillſtånd, ſå wilja wi i Guds namn bedja dig i tid ſtadna och låta ſäga dig, att allt det der, ſom du känner, endaſt är en lögn — en ihärdig anfäktelſe af djefwulen, ſom will förderfwa dig. Och det är farligt att länge förblifwa i det tillſtåndet. Derigenom hafwa många blifwit wanſinniga ſamt i wanſinne bragta ända derhän, att de genom ſjelfsmord förkortat ſitt lif. Akta dig. Lyd evangelium, ſom uppmanar dig att tro. Och bjuder det än emot, ſå tro ändå; tycker du, att det är orimligt, ſå tro ändå; tycker du, att det wore att draga nåden

till lösaktighet, ſå tro ändå. Tänk aldrig, att du gör någon god gerning deri, att du med din owärdighet fäktar mot Guds nåd, ſom will tröſta dig. Säger evangelium, att det är för dig Gud utgifwit ſin Son i döden, på det att du, juſt du, ſkall tro på honom och warda frälſt, ſå böj dig då och låt det wara ſå, ſom Gud ſäger; **öfwa** dig att tro, **bed Gud om nåd** att kunna tro, bruka Guds ord ſamt den heliga nattwarden ſåſom en hjelp till tro. Ty det är af ſtörſta wigt, att du icke dröjer qwar i ett tillſtånd, ſom kunde hafwa de aldra förfärligaſte följder. Djefwulen wet wäl, hwad han har i ſinnet.

336. "Ja men, ſäger du, jag faller i werkliga ſynder, ſå att jag ockſå med fullt medwetande gör ſynd. Det ſtadnar icke med begärelſer. Nej, jag faller gång efter annan i **utbrottsſynder**. Jag wet icke, hwad jag gör; det är, ſom grepes jag af en yrſel och fördes bort af ett wäder, ſom jag icke kan motſtå. O jag är förlorad?" Ja, du är förlorad, men en ſådan förlorad menniſka, ſom kan frälſas. Kom, ſäger Herren, kom och låt oß gå med hwarandra till rätta. Om än dina ſynder wore blodröda, ſkola de dock warda ſnöhwita, och om de än wore roſenfärgade, ſkola de dock warda ſåſom en ull. En läkare kan ſtå rådlös med en ſjuk, när ſjukdomen är för långt gången; och om den ſjuke än ſå innerligt beder honom om hjelp, ſå måſte han dock låta honom dö — hans läkekonſt räcker icke längre. Men Jeſus ſtår aldrig rådlös. Syndare — wanmäktiga ſyndaſlafwar med grofwa utbrottsſynder ſkola ännu alltid frälſas, ſå ſnart de i ſin ſyndanöd wända ſig till honom. Kan du icke komma till Jeſus i ſällſkap med fromt folk, ſå kom i ſällſkap med alla grofwa ſyndaträlar. Jeſu Kriſti, Guds Sons, blod renar från alla — werkligen alla — Gud ware lof, från alla ſynder! Det är riktig ſanning.

337. "Ja, men jag måſte wäl någonting göra, ſäger du; icke kan jag wäl komma ſådan, ſom jag är!" Jo, jo kom juſt ſyndig, ſom du är, wanmäktig, ſom du är! Kom, innan du kunnat göra något godt, innan du kunnat öfwerwinna ſyndautbrotten! Kom, medan du ännu är ſlaf! Kom utan penningar och för intet! **Det enda du behöfwer göra, det är att komma.** Jeſus frälſar alla, ſom komma, alla ſom arbeta och äro betungade och lida nöd och ſe efter honom och ſucka efter nåd och barmhertighet.

338. "Ja, ſäger du kanſke, men det aldra wärſta af allt är, att jag icke will hafwa Guds nåd och blifwa frälſt; mitt hjerta är

alldeles dödt." Nuwäl, deri ljuger du på dig ſjelf. Huru ogudaktig du än är, ſå är du dock icke ſå ogudaktig, att du icke gerna ſkulle önſka, att Gud förbarmade ſig öfwer dig, ſloge dina mißgerningar neder och hjelpte dig ur det tillſtånd, hwari du nu är, till tro, frid och förſoning med honom. Du behöfwer icke göra dig ſwartare, än du är. Sanning i allt — ſanning äfwen om dig ſjelf! Säg derför: "Herre Jeſu, du Guds Lam, ſom borttager werldens ſynder, du är ändå korsfäſt för mig; Herre Jeſu, jag lider ſtor nöd, jag är i fara att förgås, och djefwulen will icke ſläppa mig; fräls mig, att jag icke förgås." Och ſedan hör hans ord och tro! Tro med en ſwag tro, om du icke kan tro med en ſtark tro. De ſom wänta efter Herren, de ſkola få en ny kraft, ſäger profeten. Det är ſwårt, gruſligt ſwårt, men det kan hjelpas. Märk: att Gud gjort något för din frälsning, det bewiſar, att han ſett, att du — äfwen du — werkligen kan frälſas. Gud har ingenting gjort för att frälſa de onda andarne, ty han har ſett, att de icke kunna frälſas. Men för dig har han gjort allt, och då behöfwer du icke förtwifla. Wet Gud, att du kan frälſas, ſå behöfwer du icke tro, att du är ohjelpligt förlorad. Ligger du ock djupare än alla andra menniſkor, ſå ligger du likwäl icke ſå djupt, att icke Guds nåd räcker ännu mycket djupare ned.

339. I Pſ. 88 ſäger pſalmiſten: Min ſjäl är full med jämmer och mitt lif är hardt när helwetet. Det är ju precis, ſåſom du känner det. Eller hur? Hardt när — alldeles inwid porten, ſå att djefwulen redan likſom räcker ut ſin hand för att draga dig derin. Men pſalmiſten fortfar: Jag är aktad lik wid dem, ſom i kulan fara, jag är ſåſom en man, den ingen hjelp hafwer. Det är ju åter igen precis, ſåſom du känner det: du har ingen hjelp. Men pſalmiſten fortſätter widare: Jag ligger bland de döda öfwergifwen, ſåſom de ſlagne, de i grafwen ligga, på hwilka du intet mer tänker, och de ifrån din hand afſkilde äro. Ser du nu: alldeles ſå der har ockſå han känt det, alldeles ſåſom brydde Gud ſig intet widare om honom, utan hade dragit ſin hand ifrån honom. O du är icke enſam, Gud har ſett många dina likar och har hjelpt dem ur all deras nöd. Och det är ſkrifwet dig till underwisning, på det att du icke må förtwifla utan tro. Si Guds Lam! Himmel och jord ſkola förgås, men hwar och en, ſom på honom tror, ſkall warda frälſt ewinnerligen — och du med. Det är wiſſerligen ſannt. Ja, det är riktig ſanning.

340. "Men, ſäger åter en annan: jag är affallen från Gud, werkligen affallen. Förr war jag en kriſten, men jag började hemligen följa werlden, förſumma ordet och bönen o. ſ. w., och trots Andens påminnelſer och beſtraffningar gick jag längre och längre bort. Och hwad återſtår då för mig annat än att dö och förgås?" Swar: jo det återſtår för dig, att återigen ſe på Guds Lam, tro på honom och frälſas. Ingen kan wara uti en olyckligare ſtällning än en affälling, men äfwen för affällingar är Kriſtus död — äfwen för dem är han gjord till ſynd, på det att de i honom ſkola warda Guds rättfärdighet. Och det är wigtigt, att du, ſom är affallen, icke i otro enwiſt ſätter dig emot denna predikan, utan hör och lyder och ſtår upp och wänder hem igen ſåſom en förlorad ſon. Frälſta affällingar ſkola icke wara den mindſta prydnaden i Kriſti ärekrona; frälſta affällingar ſkola icke ſjunga ſämſt omkring hans tron engång. När man om Jeſus ſjunger: "Till och med affällingar kan han frälſa", ſå är det för wiſſo icke det ſämſta man kan ſjunga om honom. Och **all** ära ſkall han hafwa — till och med denna. Han är upphöjd på korſet för att draga **alla** till ſig. Likaſom kopparormen upphängdes till bot för alla, äfwen för dem, ſom woro bitna flere gånger och hade många ſår och djupa ſår, ſå har Kriſtus af Guds nåd ſmakat döden för alla — äfwen för affällingar, grofwa affällingar. Af Guds nåd — ja af nåd war Guds hjerta fullt äfwen mot affällingar! Gud ware lof! Är Gud nådig äfwen mot affällingar, och är Kriſtus död äfwen för affällingar, då lärer man förgäfwes ſå ſöka efter en enda menniſka, om hwilken man kunde ſäga: "Här ſitter ändå en, mot hwilken Gud ingen nåd will bewiſa, och för hwilken icke Kriſtus har ſmakat döden". Den ſom kunde finna en ſådan menniſka, han hade på ſtunden om intet gjort Guds evangelium — och det är mer, än hwad djefwulen hittills har förmått.

341. När Abraham af Gud fick befallning att offra ſin ſon, och han redan hade lagt ſonen på offeraltaret för att döda honom, då ſkedde till honom Guds röſt: Kom icke din hand wid pilten, ty nu wet jag, att du fruktar Gud och **har icke ſkonat din ende ſon för min ſkull** (1 Moſ. 22: 12). För detta har Abraham ſedan i alla tider blifwit priſad både af judar, kriſtna och muhammedaner. Alla måſte ſäga: Abraham war en mycket from man, efterſom han för Guds ſkull icke ſkonade ſin ende ſon. Det gällde en ſtor ſak: nemligen att offra enfödde ſonen, och dock — hwad war Abrahams

enfödde ſon mot Guds enfödde Son? Och ännu mer: för Abraham gällde det att offra ſin enfödde ſon åt Gud, för Gud gällde det att offra ſin enfödde ſon åt werlden — åt en menniſkowerld, ſom war hans fiende. Hwilken himmelswid ſkilnad det är mellan det ena och det andra, det inſer hwar och en. Men kan man om Abraham för hans offers ſkull ſäga, att han war en from och rättfärdig man, hwad ſkall man då kalla Gud för hans offers ſkull om icke en from och rättfärdig Gud, af hwilken ſyndare i all nöd hafwa att wänta nåd, hjelp, tröſt och allt godt? O, här är en öfwerflödande källa af nåd. Gud har icke ſkonat ſin enfödde Son utan utgifwit honom för oſs alla; det har warit påkoſtande för honom, men han har gjort det — och gjordt är gjordt, och han har aldrig ångrat det.

342. Derför upp, upp i Herrens Namn alle I, ſom liggen fångne i ſynder, här är en ſtor ſalighet å färde; upp, upp och hem från det fremmande landet, alle I förlorade ſöner och döttrar. I hafwen der borta redan förſpillt alltför mycken tid. Hem, hem — ty genom Kriſti lekamen är eder beredd en ny och lefwande wäg till Fadrens hus. Upp, upp alle I, ſom ären ängſliga öfwer edra ſynder — upp och fram till Guds Lam. Genom honom hafwen I en fri och öppen tillgång till Fadren, en widöppen port och en fri wäg, ſom Fadren ſjelf har öppnat. Likaſom det ingenting koſtar att gå ſtora landswägen, ſå koſtar det heller ingenting att gå den wäg, ſom Gud öppnat genom Kriſti lekamen. Här är allt fritt — ingen betalning, inga wilkor af egen förtjenſt — "utan penningar och för intet", ſå heter priſet. Upp, upp alle I, ſom trälen med egna gerningar. Hwi läggen I ut penningar, der intet bröd är, och edert arbete, deraf I icke mätte warden? Lemnen edra egna werk och tron på Guds Lam, på Jeſus, den för edra ſynder korsfäſte Jeſus! Han är wägen, han är lifwet. Upp, upp alle I ſwage, dömde, olycklige, förtwiflade, ſjuke, alle I affällingar, upp i Guds namn till Guds Lam! Här finnes ingen giltig urſäkt att icke tro och ingen fördömelſe för den, ſom tror. Nuwäl — huru gör du nu? Jag tror, ſäger du. Gud ware lof! Det war juſt hwad Gud wille; det tjenar till ära för honom och till frälsning för dig.

Tjugufjerde Betraktelſen.

343. J Eſ. 53: 3 heter det om wår Herre Jeſus: **Han war en ſmärtornas man och lidandets förtrogne.** Såſom man kallar den man en dödens man, ſom är ett rof eller offer för döden, ſå är ock den en ſmärtornas man, ſom är ett rof för lidande. Och ſådan war Jeſus. Fördenſkull har korſet i hela den kriſtna kyrkan warit en ſymbol eller bild af Kriſtus. Såſom Jeſu ſmärta war, aldrig någons warit har, ſjunga wi ockſå i en af wåra pſalmer. Låtom oß derför ännu något litet ſtadna wid Kriſti kors. Det är ett wigtigt ämne och ett ljufligt ämne, ſom icke kan för mycket begrundas. Paulus ſäger: Wi predika en korsfäſt Kriſtus, för Judarne en ſtöteſten och för Grekerna en galenſkap, men för dem, ſom äro kallade, en Guds kraft och Guds wisdom (1 Kor. 1: 24). O Gud, wår Fader, ſänd oß din Helige Ande, att wi må kunna med rätt enfaldiga ögon blicka upp till din Sons kors ſamt erfara deß kraft!

344. Genom att bliſwa en af oß, införſattes Jeſus i allt det lidande och all den nöd, ſom ſynden dragit ned öfwer menſkligheten. Och emedan han icke, ſåſom wi, war genom ſynden förſlöad utan war ren och helig, ſå kände och bar han denna nöd oändligt mycket djupare än någon annan. Detta ſkola wi kunna till någon liten del fatta, om wi betrakta, hwad ſom i detta aſſeende är att ſe hos dem, ſom äro delaktiga af Kriſti ſinne. Ju mer helgad och ren en kriſten är, deſto djupare känner och bär han den nöd, ſom ſynden dragit öfwer werlden. Men huru måſte då icke han, ſom war Guds helige, hafwa kännt och burit den? O, der war i honom ett innerligt, gudbomligt deltagande i menſklighetens ſyndanöd — icke ett lidande i **ſtället** för utan ett lidande **med** menſkligheten, ett **nedſtigande i nederſta djupet af hennes nöd**, korteligen: ett **med**lidande, ſådant ſom endaſt den fullkomligt helige kunde känna det. Lika wißt ſom han antog **wår mandom** ſåſom ſin egen, lika wißt tog han på ſig **wår nöd** ſåſom ſin egen. Det war wår ſyndanöd han bar ſåſom en börda genom hela ſitt lif ända upp på korſet på Golgatha (1 Petr. 2: 24). Men om detta medlidandes djup kunna wi för wiſſo här endaſt hafwa mycket ſwaga och dunkla föreſtällningar. J ewighetens ljus ſkola wi fatta det bättre.

345. Men icke blott det. Här war icke blott det djupaſte medlidande, genom hwilket han ſåſom en ſann menniſka tog del i werldens ſyndanöd. Nej, han led äfwen direkt af werlden. Werldens ſynd utgöt ſig öfwer honom i all deß gränslöſa bitterhet, ſåſom wi ſe af den evangeliſka hiſtorien. Han blef hädad, beljugen, förföljd, ſlagen, törnekrönt och dödad, och det af menniſkor, ſom han war kommen att frälſa — af menniſkor, i hwilkas mandom han fördenſkull ſtigit ned, och af hwilkas nöd han friwilligt gjort ſig delaktig. Aldrig har Guds kärlek ſtigit djupare ned, och aldrig werldens ſynd nått en förfärligare höjd eller framträdt i en gräsligare geſtalt än juſt då, när Lifwets förſte och Guds helige ſåſom en mißdådare hängdes på korſet. All den ondſka, ſom werlden förut eller efteråt utgjutit öfwer Guds folk eller Kriſti bekännare, har wäl i grunden warit af ſamma art, men den har dock delwis warit förklarlig genom den ſkröplighet, med hwilken äfwen de ſtörſta helgon alltid warit behäſtade. Men i werldens förhållande till Guds enfödde Son gifwes ingen ſådan förklaring, utan der framträder i all deß nakenhet werldens gränslöſa hat till det heliga — icke till det ſkröpliga eller ſyndiga, nej utan till det heliga, derför att det är heligt. Detta hat war det, ſom utgöt ſig öfwer Kriſtus och tillfogade honom ett lidande, hwars utanſida wi ſkåda i hudflängningen, i törnekröningen, i beſpottandet, i korsfäſtelſen, men hwars innanſida ingen mer än Gud ſkådat. Wißt är, hwad wi ſjunga: Såſom Jeſu ſmärta war, aldrig någons warit har. När hans lidande nådde ſin höjd, då ſkalf jorden, då remnade hällebergen, då mörknade ſolen.

346. Men icke blott det. Bakom all denna werldens ondſka ſtod en annan makt, nemligen ondſkans andemakt. Werlden hånar nu ofta talet om en ondſkans andemakt, men Guds ord bär dock alldeles beſtämda wittnesbörd derom. Det finnes en djefwul, en perſonlig djefwul, en affallen ängel, ſom hatar Gud och allt det, ſom är godt. Under honom ſtår en ſtor ſkara onda andar, hwilka äro honom lika ſinnade ſamt äro, likaſom han, från Gud affallna änglar. Genom denne onde ande war det ſynden förſt kom in i werlden; denne onde ande är det, ſom ännu håller den ogudaktige i ſitt wåld, denne onde andes raſeri war det ock, ſom bakom och genom werldens raſeri utgöt ſig i gränslös makt öfwer Guds Lam, ſom kom för att frälſa werlden ur hans wåld. När Jeſus ſtod upp med ſina lärjungar från nattwardsbordet och gick till Getſemane,

då gick han emot denne mörkrets förſte till den ſiſta afgörande kampen, ſåſom han ſjelf ſade: Denna werldens förſte kommer och i mig har han intet. Hans blodſwett, hans ångeſtrop, hans förſträckelſe, de låta oß något ana af det, ſom han i den kampen led. Men det blir dock aldrig mer än en aning. Det war den enda gången Jeſus, menſkligt att tala, ſwigtade; det war den enda gången han bad, att Fadren ſkulle taga kalken från honom. Hwilken menniſkotanke förmår att fatta djupet af de qwal, ſom ſkulle öfwer hans läppar kunna frampreſſa en bön — att om möjligt ſlippa fullborda det werk, ſom han af Fadren mottagit? Kan du blott med något litet allwar blicka in i deſſa qwal, ſå ſkall det gå en rysning genom ditt hjerta. Och dock, när wi ſe ſom djupaſt in i hans lidandes hemlighet, äro wi lika en ſeglare, ſom från ſin ſkuta ſkådar ned emot botten af det haf, på hwilket han ſeglar: medan hafwets djup är twå eller tre tuſen famnar, ſer han en eller twå famnar djupt. Här kunna wi endaſt ſtå ſtumma och tillbedjande.

347. Men icke blott det. Under alla deſſa qwal, ſom Jeſus måſte utſtå, drog Gud ſig tillbaka, ſå att han icke förnam hans nåd och hjelp. Han kände ſig ſåſom af Gud öfwergifwen. I Getſemane ſände Gud eñ ängel och ſtyrkte honom till att uthärda i den bittra kampen. Men ſedan drog han ſig åter tillbaka, lemnande den enfödde Sonen åt mörkrets makt. När Jeſus ſedan greps, ſade han derför till ſina fiender: Detta är eder ſtund och mörkrets makt. Och på korſet ropade han: Min Gud, min Gud, hwi hafwer du öfwergifwit mig? Gud hade, ſåſom ordet egentligen betyder, lemnat honom i ſticket åt mörkrets makt. Han måſte uthärda ända intill det ytterſta. All helwetets makt måſte utgjuta ſig öfwer honom, utan att han förnam ſin himmelſke Faders närwaro och hjelp. Men att Gud ſålunda drog ſig tillbaka, det war förwiſſo den bittraſte malörten i hans lidandes kalk. Det är ingen nöd att kämpa med werlden, döden eller djefwulen, ſålänge man erfar Guds närwaro och nåd — det wet hwarje Guds barn. Men drager Gud ſig tillbaka, ſå att man får känna ſig enſam gentemot ſina fiender, då är det, ſom nöden riktigt begynner. När David kände Guds närwaro, då kunde han jublande ſjunga: Om jag än wandrade genom en mörk dal, ſå fruktade jag intet ondt, ty du är när mig (Pſ. 23). Men när Gud drog ſig tillbaka, då erfor han en ſådan ångeſt, att han knappt kunde andas. Af ſådana erfarenheter kunna wi få någon liten aning om, hwad

Herren Jeſus har lidit. Äfwen han har måſt ropa: Jag är utgjuten ſåſom watten; alla mina ben hafwa ſkilts åt; mitt hjerta i mitt lif är ſåſom ſmält wax; mina krafter äro borttorkade ſåſom ett ſtycke af en lerkruka; min tunga låder wid min gom och du lägger mig i dödens ſtoft (Pſ. 22: 15 f.) När Jeſu fiender wid korſet, fulla af trots, ropade: "Han har tröſtat på Gud, han hjelpe honom nu, om han är något om honom" o. ſ. w. likaſom wille de ſäga: "Nu är det dock engång uppenbart, att Gud intet wårdar ſig om honom" då gick det förwiſſo ſåſom en dödens pil genom hans ſjäl. Ty äfwen han ſjelf kände det med outſäglig ångeſt på ſamma ſätt. Dock: ſåſom ſagdt är: här kunna wi endaſt hafwa aningar. Huru wi än ſtudera och fördjupa oß i ſaken, kunna wi dock aldrig fatta djupet af Kriſti lidande.

348. Men hwad betydelſe hade då detta lidande? Hwad ſkulle det tjena till? Hwad uträttades dermed? — det är frågor, ſom under tidernas lopp åter och åter upprört de troende. På denna fråga hafwa ock många ſkiftande ſwar blifwit gifna. Att Kriſti lidande måſte hafwa en hög och ſtor betydelſe, det är uppenbart för alla, och derför är det naturligt, att den troendes hjerta med trängtan frågar: Hwad frukt ſkall jag hafwa deraf, att Kriſtus allt detta lidit? Wet jag icke det, då har jag af Kriſti lidandes hiſtoria ingen annan uppbyggelſe, än den jag kan få ur hwarje martyrhiſtoria.

349. Ofta har man förklarat Kriſti lidande ſå, att han i wårt ſtälle lidit allt det ſtraff, ſom wi genom wåra ſynder hafwa förtjenat, och att Gud alltſå af honom utkraſt hela wår ſkuld för att kunna utan kränkning af ſin rättfärdighet förlåta oß wåra ſynder. Men huru wälment denna förklaring än må wara, har den dock det felet, att bibeln aldrig förklarar ſaken ſå. Bibeln ſäger aldrig, att Kriſtus lidit i wårt ſtälle — han har påtagit ſig all wår nöd ſåſom ſin egen, han har lidit för oß, för wår frälsning; men lika litet ſom bibeln ſäger, att han blifwit menniſka i wårt ſtälle, när han antagit wår mandom och blifwit menniſka för oß, lika litet ſäger hon, att han lidit i wårt ſtälle. Att warda menniſka, att lida, dö och uppſtå för oß, för wår frälsning, det är ännu icke detſamma, ſom att göra det i wårt ſtälle. Bibeln ſäger aldrig heller, att Kriſtus ſkulle med ſitt lidande betala Gud wår ſkuld. Från förſta ſidan i Guds bok till den ſiſta finnes icke ett ſtälle, der något ſådant står ſkrifwet. Bibeln ſäger aldrig heller,

att det är i ſtrid mot Guds rättfärdighet att förlåta ſynder om han icke förſt af en oſkyldig får utkräfwa den brottsliges ſkuld. Nej, allt det der har ſin djupaſte grund i de hedniſka föreſtällningar om Gud, ſom af naturen regera i wåra hjertan. Af deſſa föreſtällningar bindes ſamwetet, och när man ſedan läſer bibeln, tycker man, att man ſer ſaken öfwer allt. Men derwid går det oß, alldeles ſåſom det går den, ſom har en fläck på ögat: han ſer denna fläck icke på ſitt öga utan i ſtället på allt, ſom han ſer uppå. Men tryggaſt är det alltid att följa Guds ord. Hwad ſäger alltſå detta ord? Gud gifwe oß nåd att ſe det.

350. I Ebr. 2: 10 ſäger apoſtelen: Det anſtod honom, för hwars ſkull allting är, och genom hwilken allting är, hwilken fört många barn till herrlighet, att genom lidanden fullkomna deras frälsningshöfding. Detta är märkwärdiga ord. Såſom det heter om Jeſus, att han tillwäxt i wisdom, ålder och nåd för Gud och menniſkor, ſå att han blifwit allt wiſare och behagligare för Gud och menniſkor, ſammalunda heter det ock här, att han ſerſkildt för ſitt frälſareembete fullkomnats genom lidande. Wi göra här åter en jemförelſe mellan honom och hans trogna; ty äfwen här gäller apoſtelens ord: Såſom han war, ſå äro ock wi i denna werld. Hans kalk är det ju ock, ſom hans lärjungar dricka, hans kors är det de bära o. ſ. w. Nu hör det till Guds ſätt att genom lidande fullkomna ſina tjenare till det werk, för hwilket han beſtämt dem. Se på Petrus, på Paulus, på profeterna, Johannes Döparen, Luther, Spener o. ſ. w. — alla hafwa de genom lidanden blifwit gjorda dugliga till det åt dem beſtämda werket. Ja, hwarje kriſten måſte — om ock i ſmått — erfara detſamma. Den ſom icke mycket lidit, duger icke heller till mycket. Och huru underbart — ja widunderligt — det än låter: ſamma wäg har Jeſus gått; äfwen han har ſåſom Guds tjenare genom lidanden blifwit fullkomnad till ſitt werk.

351. Men huru apoſtelen förſtått detta fullkomnande, derom läſa wi hans ord i Ebr. 5: 8: Ehuru han (Kriſtus) war ſon, har han af det, ſom han led, lärt lydnaden, och när han hade blifwit fullkomnad, wardt han för alla dem, ſom lyda honom, orſak till ewig frälsning. Det lydaktiga ſinnet hade Jeſus utan att behöfwa lära det. Han war ju Guds enfödde Son. Men att i werk och gerning bewiſa detta ſinne, det war, hwad han lärde, af det han led, och han bewiſade det ända intill korſets död. Att lyda Gud, när lydnaden icke koſtar något lidande, det är en ringa konſt, men att

bewiſa lydnad, när man för ſin lydnads ſkull måſte utſtå ſmädelſe, gißlande, kors och död, det är något annat, och en ſådan lydnad har Kriſtus lärt. Genom denna lydnad har han ock blifwit en fullkommen frälsningshöfding. På denna lydnad hänger alltſå wår frälsning, ſåſom det heter: Sedan **han blifwit fullkomnad**, wardt han för alla dem, ſom lyda honom, en orſak till ewig frälsning. Derför ſäger ock Paulus, att ſåſom genom ens olydnad de många hafwa blifwit ſyndare, ſå warda genom ens lydnad de många rättfärdiga (Rom. 5). **Likaſom det war olydnaden, ſom gjorde Adam till en ſådan perſon, att alla de många, ſom födas af honom, hafwa blifwit ſyndare, ſå war det ock lydnaden, ſom gjorde Jeſus till en ſådan perſon, att alla de många, ſom genom tron förenas med honom, warda rättfärdiga och frälſta.**

352. "Ja men, ſäger du, hwad will detta ſäga? War icke Kriſtus fullkomlig detta lidande förutan?" Swar: Du hör här, huru apoſtelen talar. Huru ſwårt det än månde wara för mitt eller ditt förſtånd att fatta det, ſå blifwer det i alla fall wißt, att apoſtelen ſå der har förklarat ſaken. Dock kunna wi wäl äfwen fatta något deraf. Såſom Guds ewige, enfödde Son war Kriſtus hos Gud af ewighet och war Gud, ſåſom Johannes ſäger (Joh. 1: 1). Men det war något, ſom han icke af ewighet war, utan ſom han i tidens fullbordan blef, nemligen menniſka och menniſkors frälſare; och ſåſom menniſka och menniſkors frälſare war det han genom lidande fullkomnades. Hade det kunnat ſke utan lidande, ſå hade han förwiſſo icke heller lidit; men att han lidit, det bewiſar, att det icke kunnat annorlunda ſke.

353. Ingenſtädes i den Heliga Skrift framträder Kriſti ſanna mandom på ett ljuſligare ſätt än i detta förhållande. Så fullkomligt en af oß är han, att han — äfwen han — genom lidanden lärt lydnad och fullkomnats till ſitt werk. Man wore näſtan freſtad att tycka, att apoſtelen talat alltför menſkligt om Guds enfödde Son, wår Herre Kriſtus. Och dock, tänk huru tröſtligt det är att ſå hafwa Guds Son juſt ſå der: en fattig, werklig menniſka, hwilken ſjelf — alldeles ſåſom en af oß — lidit, bedit, kämpat, känt ſig olycklig och öfwergifwen, ja bedit med ſtarkt rop och tårar, ſamt genom ſin fullkomliga lydnad i allt blifwit wår fullkomliga ſalighetshöfding! Är det ſant? Det må man wäl fråga. Ja, det är ſannt, och det är ſaligt. Säg, känner du det icke ljuſ-

ligt att i Jeſus ſålunda ſe din werklige broder och din ſtallbroder i allt ditt lidande?

354. Men icke blott det. Ändamålet med Kriſti lidande war icke allenaſt, att han ſkulle fullkomnas ſåſom wår frälsningshöfding, utan ock att han ſkulle öfwerwinna wåra andliga fiender och i grund kroſſa deras makt. Det war i kampen mot wåra andliga fiender han led. Och på ſamma gång han ſjelf genom denna kamp fulländades i lydnad, war denna lydnad en fullkomlig ſeger öfwer alla wåra fiender. Här går det ena in i det andra för att göra wår frälsning riktigt fullkomlig. Men hwilka woro då deſſa fiender, af hwilka wi höllos fångna, och från hwilka wi ſkulle förlosſas? Swar: De woro ſynden, werlden, döden och djefwulen. Och deſſa makter kunde ingen menniſka, ingen ängel kroſſa. Endaſt Guds enfödde Son kunde göra det. Derför kom juſt han, gaf ſig i kamp med dem och wann. Gud ware lof: han wann en herrlig och ewig ſeger, och det för oß.

355. Wi lågo i ſyndens wåld, och ſynden ſtod i wägen för wår förening med Gud. För en ſyndare ſåſom ſyndare gifwes ingen förening med Gud, ty Gud är helig. För ſyndaren är den Helige en förtärande eld. Alla menniſkor, äfwen hedningar, ſom känna ſig ſjelfwa, känna, att de äro ſyndare, och att ſynden ſkiljer dem från Gud, och att de endaſt genom ſyndens borttagande kunna komma igen till Gud. När årligen millioner hedningar i Indien wallfärda till Gangesfloden, ſå göra de det, emedan de tro, att de i hennes watten kunna aftwå alla ſina ſynder. Och hwem har icke i berättelſer från miſſionen läſt om alla de gräsliga plågor, ſom många hedningar i känslan af ſina ſynder underkaſta ſig för att warda renade från deſſa ſynder? När de påfwiſke uppfunnit allehanda regler om faſtor, ſpäkningar, munkwäſende o. ſ. w., då har äfwen det ſkett, emedan de trott, att de genom ſådant ſkulle kunna warda renade från ſynder och warda ſaliga. Ja, hwar och en, ſom will tala ärligt ur ſitt hjertas djup, måſte ſäga ja till Skriftens wittnesbörd, att det är ſynden, ſom ſkiljer menniſkan från Gud, och att ſyndens borttagande är ett wilkor för hennes ſalighet. Synden har gjort werlden till ett helwete, i ſtället för att hon war ſkapad till en Guds luſtgård. Sjelfwa den förnuftslöſa ſkapelſen ſuckar under förbannelſen af menniſkans ſynd och längtar efter förloßning (Rom. 8). Men hwem ſkulle borttaga ſynden? Jo, det werket tillkom Jeſus. Derom ſäger apoſtelen: Han är en gång

i tidernas fullbordan uppenbarad till ſyndens utplånande genom offret af ſig ſjelf (Ebr. 9: 26). Och åter: Kriſtus är en gång offrad till att borttaga mångas ſynder (Ebr. 9: 28). Johannes döparen ſäger, pekande på Kriſtus: Si Guds Lam, ſom borttager werldens ſynd (Joh. 1: 29). Och apoſtelen Johannes ſäger: J weten, att Guds Son uppenbarades, på det att han ſkulle borttaga wåra ſynder (1 Joh. 3: 5).

356. Synden nalkades Kriſtus i alla ſkepnader, men han öfwerwann henne och förblef i alla freſtelſer ſin Fader lydig. Synden wann aldrig inſteg hos honom. Hade ſynden fått inſteg hos honom, ſå hade han ſjelf blifwit en ſyndare, ſom behöft frälſas. Men nu har han på alla ſidor öfwerwunnit henne, ſamt i ſin perſon kroſſat hennes makt. Det han dog, ſäger Paulus, dog han från ſynden en gång för alla (Rom. 6). Hans död war likaſom hans ſiſta farwäl till ſynden. Dittills hade hon förföljt, freſtat och plågat honom — o huru måſte icke hwarje freſtelſe hafwa marterat hans rättfärdiga ſjäl! Men ända intill ſlutet behöll han ſegern; i ſin egen död gaf han henne ſjelfwa dödsſtöten och lemnade ſåſom ſegrare ſlagfältet. Derför kan han ock nu från ſynden fullkomligt frälſa alla dem, ſom i ſin ſyndanöd wända ſig till honom. **Hans makt att frälſa från ſynder beror på den ſeger, ſom han ſjelf wunnit öfwer ſynden.** Denna ſin makt bewiſar han ockſå dagligen inför wåra ögon. Hwarje ſyndares omwändelſe och upprättelſe från ſynden är en frukt af denna hans frälſande makt. Hwarje en kriſtens ſeger öfwer ſynd är ockſå en frukt af ſamma makt. Att du, ſom nu tror på Kriſtus, kanſke i åratal blifwit beſtåndande utan att fångas i ſynden igen; att du, när du på något ſätt fallit, alltid blifwit upprättad igen, korteligen: att du efter mångårig, ja ofta ömklig och förtwiflad kamp med den dagligen anfallande ſynden ännu ſtår ſåſom ſegrare, det beror alltſammans på den ſeger, ſom din Herre Kriſtus i ſin lekamen wann öfwer ſyndens makt. På ſamma ſeger ſkall ockſå för framtiden den ſegerrika fortgången och den ſaliga utgången af denna din ſtrid komma att bero. J hans ſeger beſtår wår ſeger, och det är wår trygghet.

357. Sådant är för oß en outſäglig tröſt att weta. Och det är af ytterſta wigt, att wi weta det. Genom okunnighet om detta förhållande kunna nemligen ſjälar alldeles onödigt bereda ſig de aldra förſkräckligaſte qwal. Åter och åter ſer man ſjälar, ſom i egen kraft arbeta för att öfwerwinna ſina ſynder. De föreſätta ſig, de arbeta,

de ſtupa, de förſöka igen men allt med ſamma ömkliga reſultat. De ropa: "O, om jag blott hade mer allwar, om jag blott anſträngde mig med mer nit, om jag bara kunde få Guds lag riktigt ſkarp för mitt hjerta, ſå att jag kunde riktigt hata ſynden! Men nu är det alldeles förſkräckligt. Ty mitt hjerta älſkar ſynden". Ack, min wän, du, ſom ſå arbetar och qwider, hör ett ord! Du gör ett arbete, ſom du aldrig war mäktig att göra, och ſom du aldrig war ſatt att göra. Hade wi kunnat öfwerwinna ſynden, ſå hade Gud aldrig behöft ſända oß ſin Son till en frälſare. Men wet: ſådant har Gud aldrig wäntat af dig. Den ſynd, med hwilken du kämpar, är en dig och hela werlden öfwermäktig fiende men ockſå en af din Herre Kriſtus öfwerwunnen makt, och till honom hänwiſar Skriften dig, om du will warda förlosſad från henne. I honom — i hans kött — har Gud fördömt ſynden (Rom. 8: 2) d. ä. brutit ſyndens makt. I Adams kött är ſynden mäktig, och hon regerar derför öfwer hwar och en, ſom är i Adam; i Kriſti kött är hennes makt bruten, och derför gifwes förloßning från ſynden endaſt genom ſyndarens förening med honom. Derför ſäger Paulus: Gud ware tack, ſom gifwer oß ſeger genom Jeſus Kriſtus, wår Herre (1 Cor. 15). Han — Kriſtus — är förlosſaren, han är ſyndaborttagaren — derför lemna allt eget arbete och wänd dig med alla dina ſynder till honom! Likaſom Gideons ſeger öfwer Midianiterne kom hela Israels folk till godo, ſå kommer Kriſti ſeger öfwer ſynden alla dem till frälsning, hwilka hålla ſig till honom. Inga ſyndabojor äro ſå mäktiga, att han icke kan bryta dem. En oändlig ſkara ſyndare af alla ſlag från alla tider kunna här ſtiga upp och wittna, att de genom Jeſus blifwit frälſta från alla ſina ſynder. Är du en förtwiflande drinkare, ſå kunna tuſentals frälſta drinkare wittna; är du en ſköka, en mördare, en wåldswerkare, ſå kunna tuſentals frälſta ſkökor, mördare och wåldswerkare wittna; korteligen: ehwad du än är, ſå finnes alltid ſyndare af ſamma ſlag ſom du, hwilka kunna af egen erfarenhet wittna, att i Guds Lam finnes en fullſtändig förloßning för alla ſyndare från alla ſynder. Och will du nu för egen del förſöka honom, ſå ſkall ockſå du engång kunna blifwa ett wittne för andra.

358. O tänk: hwad wore wi utan en ſådan frälſare? Ingenting annat än trälar, wanmäktiga trälar, för ewigt ſålda åt ſynden och genom ſynden för ewigt ſkilda från Gud. Med all wår ångeſt, alla wåra bönerop, alla wåra tårar, alla wåra anſträng-

ningar wore wi dock för ewigt till ſpillo gifne åt ſynden. På jorden funnes då ingen warelſe ſå ömklig ſom menniſkan. Tänk dig en menniſka, ſom har en obotlig lekamlig ſjukdom, och ſom är utan hopp till ſpillo gifwen att dö en qwalfull död i den ſjukdomen. Det måſte wara ett förfärligt lif. Men hwad är detta i jemförelſe med en menniſka, ſom utan hopp om någon räddning wore till ſpillo gifwen åt ſynden — att lefwa och dö i ſynden? Si, det hade warit allas wår lott, dereſt Gud icke hade gifwit oß en frälſare, ſom i ſin mandom hade kroſſat ſyndens wälde. Men nu ſjunga wi om ſeger, nu ſjunga wi hallelujah — ett ewigt hallelujah åt wår Gud, ty ſegren är wår genom wår Herre Jeſus Kriſtus.

359. Kriſti lidande war widare en ſeger öfwer werlden. Werlden anföll honom med alla ſina wapen och utgöt öfwer honom hela ſitt raſeri, men han öfwerwann henne. Och den ſegren är äfwen wår ſeger. När Herren ſkulle ſkiljas från ſina lärjungar, ſade han till dem: I werlden hafwen I twång, men waren wid en god tröſt: jag har öfwerwunnit werlden (Joh. 16: 33). Werlden har ock alltid förföljt Kriſti lärjungar. Alla de, ſom gudeligen wilja lefwa i Kriſtus Jeſus, måſte lida förföljelſe, ſäger apoſtelen. Denna kamp kan ofta warda hård, en kamp intill blods, men han, wår Herre Kriſtus, ſom ſjelf öfwerwunnit werlden, gifwer äfwen de ſina ſeger öfwer allt. Det berättas om en martyr i Skotland, att han i likhet med ſå många tuſen andra blef dömd att brännas, dereſt han icke wille förneka Kriſtus. Dagen förr än han ſkulle afrättas, ſtack han ſitt finger i elden för att känna, om han ſkulle hafwa mod att beſtiga bålet. Derwid erfor han en ſå förſkräcklig ſmärta, att han utropade: Det är omöjligt; jag förmår icke; jag måſte förneka. Men när dagen kom, då kom ock från ſegerfurſten den kraft att öfwerwinna werlden, ſom den ſwage martyren den dagen behöfde, och med jubel beſteg han bålet.

360. Som din dag, ſå ſkall din kraft ock wara. Känner du dig ſjelf ſwag och ſer, att werlden är ſtark, ſå bäfwa ändock icke, ty med dig ſtår han, ſom öfwerwunnit werlden. Om Herren icke med oß wore, när menniſkorna ſig emot oß ſätta, ſå uppſwulge de oß lefwande; då fördränkte oß watten och ſtrömmar ginge öfwer wåra ſjälar, ſäger David (Pſ. 124: 3 f.). Men nu är Herren med oß, och då kunna wi om allt werldens raſeri ſjunga: Om än hafwet raſade och ſwallade, ſå att för deß bullers ſkull bergen omkull fölle, likwäl ſkall Guds ſtad luſtig blifwa med ſina brunnar, der

den Högſtes heliga boningar uti äro; Gud är när dem derinne, derför ſkall han wäl blifwa wid ſig. Gud hjelper honom bittida (Pſ. 46). Och åter: Den ſom under den Högſtes beſkärm ſitter och under den Allsmäktiges ſkugga blifwer, han ſäger till Herren: Mitt hopp och min borg, min Gud, ſom jag tröſtar uppå; ty han frälſar dig från jägarens ſnara och från den ſkadliga peſtilentia; han ſkall betäcka dig med ſina fjädrar, och ditt hopp ſkall wara under hans wingar (Pſ. 91). Se den ſtora ſkara af martyrer, ſom med ſitt blod fått beſegla ſin tro. Werlden har mot dem uppbjudit all ſin kraft, men de hafwa gått allting herrligt igenom. Hwad war hemligheten af deras ſeger? Swar: Hemligheten war, att med dem ſtod han, ſom på ſitt eget kors hade wunnit en herrlig ſeger öfwer werlden.

Wår egen kraft ej hjelpa kan
Wi wore ſnart förſtrödde,
Men med oß ſtår den rätte man,
Wi ſtå af honom ſtödde.
Frågar du, hwad namn han bär:
Jeſus Kriſt det är;
Han är den Herren Gud,
Som, klädd i ſegerſkrud,
Sin tron för ewigt grundat.

361. Det finnes ingenting, för hwars utrotande werlden med ſådan ihärdighet uppbjudit all ſin kraft, eller för hwars bekämpande och undertryckande hon offrat ſå mycket blod, ſom för utrotande af Kriſti rike. Men ännu ſtår detta rike och utbreder ſig; den lilla ſkaran af Guds folk är här och der förſtrödd, utan makt eller anſeende, men ändå oöfwerwinnelig, ty hennes herre har öfwerwunnit werlden. Kejſare, påfwar, lärda och olärda hafwa ſammangaddat ſig och kommit på ſkam. De trodde, att det blott war med en ringa hop ſwaga menniſkor, de ſtredo, men de ſågo icke honom, ſom ſtod med den lilla, ſwaga ſkaran. Gud ware lof, här är trygghet, fullkomlig trygghet. Fruktar du för werlden, ſå trygga dig intill Herren Jeſus. "Segern är allaredan wunnen; du behöfwer icke frukta, att Herren ſkall ſända dig ut på måfå och låta derpå bero, om du ſkall winna eller förlora; nej, frågan är icke här der om, att man nu förſt ſkall ſtrida till anfall och leverera drabbning; ſegern är redan wunnen, allt är eröfradt, blott du nu manligen behåller bytet." (L.).

362. Kriſti lidande war widare en ſeger öfwer döden. Ge-

nom ſynden hade döden kommit till konungawälde öfwer alla menniſkor, ſäger apoſtelen i Rom. 5. Synden är dödens udd och kraft; der ſynden regerar, der regerar döden; der ſynden är kroſſad, der är döden kroſſad. Och i Kriſtus är detta ſkedt. Kriſtus har bliſwit döden ett förgift och dödsriket en plåga, ja apoſtelen ſäger i 2 Tim. 1: 10, att Kriſtus borttagit eller egentligen: förderfwat döden. Det ord, ſom apoſtelen begagnar, betyder dels alldeles tillintetgöra något, ſå att det icke widare finnes till, ſåſom när det i Rom. 6: 6 ſäges, att ſyndens kropp ſkall tillintetgöras, på det att wi icke mer ſkola tjena ſynden; dels betyder det i grund förderfwa, betaga någon hans kraft, ſåſom då det i Luk. 13: 7 om det ofruktſamma trädet ſtår: "Hwarför ſkall det förderfwa jorden?" d. w. ſ. beröfwa jorden deß kraft. I den ſenare meningen begagnas ordet här. Kriſtus har genom ſin död alldeles förderfwat döden och ſå fullkomligt omwändt det gamla förhållandet, att nu alla de, ſom hålla ſig till honom, ſkola regera öfwer döden. De äro redan gångne från döden till lifwet och ſkola icke ſmaka döden till ewig tid. Den ſom tror på honom, ſkall lefwa, om han än död blefwe, och hwar och en, ſom lefwer och tror på honom, han ſkall icke dö ewinnerligen (Joh. 11). Och wid den ſtora fulländningen, när de döda ſkola uppſtå, då ſkola döden och dödsriket kaſtas i den ſjön, ſom brinner med eld och ſwafwel (Uppb. 20), och då ſkall det ordet fullbordas: Du död, hwar är din udd, du dödsrike, hwar är din ſeger? Gud ware tack, ſom gifwer oß ſeger genom Jeſus Kriſtus, wår Herre (1 Kor. 15). Döden är en förſkräckelſens konung men en af Kriſtus beſegrad konung, derför hafwa de, ſom tillhöra ſegerherren, af döden ingenting att frukta. Gud ware lof, att de troendes fruktan för döden är onödig, alldeles onödig.

363. Låtom oß taga en liknelſe. När den mäktige kejſaren Napoleon den Store med ſina ſegerrika krigshärar drog ut öfwer hela Europa, då måſte det ena riket efter det andra böja ſig under hans ſpira. Hela werlden darrade för honom. Slutligen tågade han med en oerhördt ſtor krigshär emot Ryßlands hufwudſtad, för att riktigt kroſſa detta wälde, ſom ännu ſtod honom i wägen. Men der led han ett förſkräckligt nederlag, der wardt han alldeles tillintetgjord och endaſt med några ſpillror af ſin krigshär kom han tillbaka. Nu reſte ſig det ena riket efter det andra emot honom och förföljde honom ända till hans egen hufwudſtad, ſom intogs. Napoleon afſattes och fördrefs, och från den ſtunden war det ſlut

med hela hans wälde. Sammalunda herſkade ockſå döden med enwåldsmakt öfwer werlden, och ingen kunde ſtå honom emot. Slutligen drog han äfwen fram till Golgatha för att tillintetgöra lifwets förſte. Men ſe: der blef hans makt fullkomligt kroſſad, och nu reſa ſig millioner, ſom förut lågo under hans wälde — döden är på flykt, och de förfölja honom, tilldeß han ändtligen på den ſtora fulländningens dag ſkall kaſtas i den ſjön, ſom brinner med eld och ſwafwel. O den dagen! Då ſkall man fullt förſtå betydelſen af den ſeger, ſom Jeſus, lifwets förſte, på Golgata kors wann öfwer döden, och då ſkola de frälſte högljuddare och herrligare än nu ſjunga: Du död, hwar är din udd, du dödsrike, hwar är din ſeger?

364. Kriſti lidande war widare en ſeger öfwer djefwulen. Redan på fallets dag ſade Gud till ormen: Jag ſkall ſätta fiendſkap emellan dig och qwinnan, mellan din ſäd och qwinnans ſäd; denſamme ſkall kroſſa ditt hufwud och du ſkall kroſſa hans häl (1 Moſ. 3). Djefwulen war wår hufwudfiende; det war han, ſom hade kommit ſynden och döden åſtad, och det war han, ſom framförallt måſte kroſſas. Om den ſaken ſäger Johannes: Fördenſkull uppenbarades Guds Son, att han ſkulle nederſlå djefwulens gerningar (1 Joh. 3: 8). Och i Uppb. 20: 10 läſa wi om, huru djefwulen ändtligen ſkall warda kaſtad i den brinnande ſjön.

365. Om nederläggandet af djefwulens makt ſäger apoſtelen: Efterſom barnen äro delaktiga af kött och blod, har äfwen han på ett liknande ſätt blifwit delaktig deraf, på det att han genom döden ſkulle tillintetgöra honom, ſom hade makt öfwer döden, det är djefwulen, och befria dem, ſom af fruktan för döden genom hela ſitt lif måſte wara bundna i träldom (Ebr. 2: 14 f.). Genom döden, ſäger han, d. ä. genom att ſjelf dö. Det låter underligt, och man wore freſtad att fråga: "Hade icke Jeſus kunnat nedlägga djefwulen utan att ſjelf dö?" — men apoſtelen ſäger det (och för hans ord böja wi oß) att Kriſti egen död ſkulle wara wägen eller ſättet för djefwulens beſegrande. Hwad ſom kunnat eller icke kunnat ſke, det hör oß icke till; wi höra och ſe, hwad ſom har ſkett, och priſa Gud derför. Hwarför det ſkett, det få wi weta en annan gång. Alltnog, när du ſer Jeſus hänga på korſet och dö, då ſer du, huru han tillintetgör djefwulen. Du ſer då den afgörande drabbningen mellan wår fiende och wår frälſare. För de naturliga ögonen ſer det ſå ut, ſom om fienden ſegrade, efterſom frälſaren blef på det

förſkräckligaſte ſätt dödad, men i werkligheten war det twertom. Hwad du ſer med de naturliga ögonen, det är huru frälſarens "häl" d. w. ſ. hans lekamen kroſſas; men hwad tron fattar, det är, huru fiendens hufwud kroſſas. Derför när du ſådant hör af Guds ord, ſå diſputera icke utan tro och war glad, triumfera och tacka Gud, ty det paſſar bättre.

366. Det ord, ſom apoſtelen i Ebr. 2: 14 begagnar om djefwulens tillintetgörande eller nederläggande, är ſamma ord, ſom Paulus i 2 Tim. 1: 10 begagnar om dödens tillintetgörande, hwarom wi ofwanföre talat. Djefwulen har icke genom Kriſti död blifwit tillintetgjord i den meningen, att han icke widare finnes till. Men genom den fullkomliga ſeger öfwer honom, ſom Jeſus i ſin död wann, är ſatans makt kroſſad. Kriſtus har ſåſom den ſtarkare brutit ſig in i den ſtarkes d. ä. djefwulens hus, bundit honom och borttagit de wapen, på hwilka han förtröſtade. Medan han förut herſkat med oöfwerwinnelig makt öfwer den i ſynd fallna werlden, är hans makt nu genom Kriſti ſeger ſå bruten, att han icke kan herſka öfwer andra än dem, ſom, ehuru frihet bjudes dem, likwäl ſjelfwiljande qwarſtanna under hans wälde. Se här åter en bild: När Nebukadneſar hade bortfört Judarne till Babylon, då rådde han och hans efterträdare med ſådan makt öfwer dem, att ingen kunde återwända till Jeruſalem. Men efter ſjuttio år kom Cyrus, den Perſiſke konungen, nederſlog det babyloniſka wäldet och gaf judarne frihet att återwända till ſitt land igen. Alla de, ſom då wille, återwände, men många qwarſtannade i Babylon. Sammalunda ſker här: Hwem ſom helſt kan bli frälſt; ſatans makt är kroſſad. Men will ſyndaren icke frälſas, då är det en ſak för ſig. Genom Kriſti ſeger är en ewig frihet honom beredd, om han will begagna ſig deraf.

367. Ja, Gud ware lof! Frågar alltſå någon, hwad ſom ſkedde i Jeſu död — och tänk huru wanlig den frågan nu är — ſå ſwara wi: I Jeſu död ſkedde, att Jeſus ſjelf fullkomnades till wår frälsningshöfding, ſamt att han wann en herrlig och afgörande ſeger öfwer alla wåra fiender: ſynden, werlden, döden och djefwulen, på grund af hwilken ſeger nu en ewig förloſſning bjudes hela werlden. Det är nog, för ewigt nog, ty det är, hwad wi behöfwa. Gud ware lof för ſin outſägliga gåfwa. Alltſammans är det af Gud: han har gjort det. Alltſammans är det genom Jeſus Kriſtus, wår Herre: han har i lydnad för ſin fader utfört det. Alltſam-

mans är det åt oß: wi behöfde det. Alltſå: Ära åt Gud, nederlag åt wåra fiender och frälsning åt oß — ſi, det är ſumman af hwad ſom wanns på Kriſti kors.

Tjugufemte Betraktelſen.

368. Wi hafwa alltſå ſett, huru det war Guds ewiga kärleks råd, att Jeſus ſkulle ſmaka döden för alla ſamt genom ſin död beſegra alla wåra fiender. Detta hans lifs utgifwande framſtälles **ſåſom ett offer, af honom hemburet åt Gud**, emedan han offrat ſitt lif för utförandet af Guds werk till ſyndares frälsning. Denna offerhandling war hans högſta och förnämſta gerning, i hwilken alla hans öfriga gerningar äro ſammanfattade likaſom uti ſin ſpets. Den är ſå att ſäga hjertat i hela hans frälſarewerk. Fadren wille det, ty werlden ſkulle frälſas, och hon kunde icke frälſas på något annat ſätt. Fadren begärde af ſin Son detta offer, och Sonen gjorde ſin Faders wilja gerna. Ingenting kan tänkas, i hwilket Fadrens kärlek, Sonens lydnad ſamt Fadrens och Sonens enhet herrligare framſtår än i detta offer. Fadren offrar ſin enfödde Son, Sonen offrar ſitt lif. I Fadren och Sonen är ſamma ſinne, ſamma afſigt, ſamma ewiga och orubbliga beſlut att gå till det aldra ytterſta för att frälſa werlden. För en ſå wigtig ſak aktar han intet offer för dyrt eller för ſwårt eller för ſtort.

369. Till det gamla förbundets offer hörde icke allenaſt offerdjurets ſlagtande utan ock beſtänkningen med offerdjurets blod. Genom beſtänkning med offerdjurens blod renades helgedomen och altaret från Israels barns mißgerningar (3 Moſ. 16), genom beſtänkning med offerdjurs blod inwigdes Aron och hans ſöner (2 Moſ. 29: 21). Wid gamla förbundets inwigning beſtänktes lagboken, tabernaklet, alla gudstjenſtkäril ſamt allt folket med offerdjurs blod (Ebr. 9: 19 f.). Derför ſäger ock apoſtelen, att enligt Moſe lag näſtan allting renas i blod (Ebr. 9: 22). Sjelfwa reningen ſkedde icke genom offerdjurets ſlagtande utan genom beſtänkningen med blodet. Detta har en djup förebildande betydelſe. I nya teſtamentet ſäges äfwen, att rening från ſynd ſker genom Jeſu **blod** — märk: icke genom Jeſu **död** utan genom Jeſu **blod**.

370. Jeſu blod — o underfulla ord! Tänk, huru många

tuſen ſinom tuſen de äro, ſom funnit lif och frid genom Jeſu blod. Alla deſſa, ſom någonſin blifwit upprättade och förloſſade från ſina ſynder — hwarigenom har deras förloßning ſkett? Swar: Genom Jeſu blod. När en, ſom kanſke många år med mycken ſuckan förgäfwes arbetat för att genom egna werk blifwa rättfärdig — när en ſådan ſlutligen på engång blir fri, glad och ſalig — hwad är det då för ett underbart medel, hwarigenom detta ſkett? Swar: endaſt Jeſu blod. Hwad är det, ſom år efter år behåller de troende wid lif? Hwad är det, ſom renar, helgar, ſtärker dem ſamt gör dem till ſegrare öfwer ſynden, werlden, döden, djefwulen och allt ondt? Swar: Jeſu blod. Och den ſkaran der, ſom ſtår omkring Lammets tron i ewig herrlighet, huru kom hon dit? Hwad war det, ſom gjorde henne ren och wärdig nog att ſtå der? Swar: Jeſu blod. Hon har twagit ſina kläder och gjort dem hwita i Lammets blod, ſäger bibeln.

371. "Men, ſäger du, hwad menar då Skriften, när hon talar om Jeſu blod ſåſom ett frälsningsmedel för ſyndare? Att hon icke menar Kriſti kroppsliga eller lekamliga blod, det är wäl alldeles uppenbart. När det t. ex. heter, att Jeſu blod renar oß från wåra ſynder, eller att helgonen hafwa twagit ſina kläder och gjort dem hwita i Lammets blod, eller att Kriſti blod renar wåra ſamweten från de döda gerningar till att tjena lefwande Gud o. ſ. w., då kan wäl ingen tänka, att der är fråga om att twå ſina kläder eller ſitt ſamwete i Kriſti lekamliga blod. Hwar och en förſtår, att blodet der framſtälles ſåſom en bild af någonting. Likaſå när Herren ſäger: Utan att I äten menniſkans Sons kött och dricken hans blod, hafwen I icke lif i eder (Joh. 6), då tänker ju ingen, det är meningen, att man ſkall hafwa hans werkliga, lekamliga blod i en bägare och dricka det. Nej, hwar och en förſtår, att blodet här är en bild af något. Men hwad är det då, ſom blodet afbildar?" Swar: Rätt ſå. Gud gifwe oß nåd att enfaldigt ſe, hwad bibeln gifwer för ſwar på denna wigtiga fråga.

372. När man ſtundom har tänkt, att det att renas genom Kriſti blod, att "twå ſina kläder hwita i blodet", är detſamma, ſom att tro, att Kriſti blod har ett fullkomligt wärde inför Gud ſåſom betalning för menniſkans ſyndaſkuld, då ſtämmer det icke öfwerens med, hwad Skriften ſäger. Ty Skriften ſäger: "blodet", men aldrig "tron på blodet". Märk: icke tron på blodet utan blodet ſjelft är det, ſom renar från ſynder; icke tron på blodet utan blodet ſjelft

är det, ſom renar ſamwetet från de döda gerningar till att tjena lefwande Gud o. ſ. w. Icke heller ſäger bibeln, att det är **blodets wärde inför Gud**, ſom renar från ſynder, nej, utan att det är **blodet** ſjelft, och det är af wigt, att wi akta på detta uttrycksſätt. Aldrig talar bibeln heller ett ord derom, att Kriſti blod ſkulle wara en betalning åt Gud för wår ſyndaſkuld. Aldrig framſtälles heller i gamla teſtamentet offerblodet ſåſom en ſådan betalning. Men hwad betyder då blodet? Det är ganſka wanligt, att kriſtna höra, tala, ſjunga om "Jeſu blod", utan att de göra ſig reda för, hwad detta uttryck betyder. Men icke kan det wara rätt eller tjena till någon ſann uppbyggelſe. Den werkliga uppbyggelſe, ſom ett uttryck gifwer, beror alltid på den betydelſe, ſom ligger deri; och att tala om uppbyggelſe af ett uttryck, hwars betydelſe man icke på något ſätt fattar, det är alldeles ſåſom att tala om uppbyggelſe af en predikan på ett fremmande tungomål, hwilket man icke förſtår.

373. I 3 Moſ. 17: 11 (grt.) läſa wi: **Kroppens lif är i blodet,** och jag har gifwit eder det att ſtryka på altaret, att edra lif dermed måtte warda förſonade, **ty blodet förſonar genom det lif, ſom deruti är.** Och åter v. 14: **Allt kötts lif är i deß blod, och det utgör deß lif.** På grund deraf förbjödos Iſraeliterna att äta blod. Af deſſa ord förſtå wi, att **blodet** är uttryck för **lifwet**, och det ſprider genaſt ett ſkönt, himmelſkt ljus öfwer Skriftens tal om Jeſu blod.

374. Att blodet ſtår ſåſom uttryck för lifwet, det är mycket wanligt i bibeln. Se här några exempel. När Jonathan inför ſin fader förſwarade David ſåſom oſkyldig, ſade han: Hwarför ſkulle du förſynda dig emot **oſkyldigt blod** och döda David utan ſkäl? (1 Sam. 19: 5.) Att förſynda ſig mot oſkyldigt blod är der detſamma ſom att taga en oſkyldig mans lif. I Pſ. 94: 21 ſäger David: De fördöma **oſkyldigt blod**, d. ä. de döma den rättfärdige från lifwet. I Heſ. 3: 18 ſäger Herren till profeten: Om jag ſäger till den ogudaktige: Du måſte döden dö, och du åtwarnar honom icke, ſå ſkall den ogudaktige dö för ſina ſynders ſkull; men **hans blod** will jag kräfwa utur din hand. Der är blod åter detſamma ſom lif. Ja, öfwerallt i gamla teſtamentet begagnas detta uttrycksſätt.

375. I nya teſtamentet finna wi ock ſamma uttryck ofta. I Matth. 27: 24 ſäger Pilatus om Jeſus: Oſkyldig är jag i denne rättfärdige mannens blod, d. ä. jag friſäger mig från all ſkuld för

hans lif. Och folket ſwarar: Hans blod komme öfwer oß och wåra barn, d. ä. wi wilja gerna på oß och wåra barn taga ſkulden för det, att wi tagit hans lif. Sammalunda ſäger Herren: Af detta ſlägte ſkall utkraft warda **alla profeters blod**, ſom utgjutet är, ſedan werlden war ſkapad (Luk. 11: 50). När Judas ſåg, att Jeſus war gripen, ångrade han ſitt förräderi och bar igen penningarne, ſägande: Jag har illa gjort, att jag har förrådt **oſkyldigt blod** (Matth. 27: 4) d. ä. ett oſkyldigt lif. Af alla ſådana uttryck finna wi alltſå, att det är ett för Skriften mycket wanligt uttryck att ſäga **blod i ſtället för lif**, och iſynnerhet är detta wanligt, när det är fråga om **ett i döden utgifwet lif**, ſåſom wi äfwen af de anförda exemplen hafwa ſett. Serſkildt tydligt framſtår detta, när det i Matth. 20: 28, Mark. 10: 45 ſäges, att menniſkans Son är kommen att gifwa ſitt **lif** till en återlösning eller löſepenning för många, medan det i Eph. 1: 7, 1 Petr. 1: 18 ſäges, att wi hafwa återlösningen **genom hans blod**. Der framſtälles på ena ſtället hans **lif**, på andra ſtället hans **blod** ſåſom "löſepenningen" eller medlet för wår återlösning. Det ena innebär alldeles detſamma ſom det andra: **Jeſu blod är ingenting annat än hans i döden för oß utgifna lif.** Och wi wilja nu genom Guds nåd korteligen betrakta alla de ſtällen i nya teſtamentet, ſom tala om Jeſu blod ſåſom frälsningsmedel.

376. I Matth. 26: 28 ſäger Herren, i det han räcker lärjungarne den wälſignade kalken: **Detta är mitt blod, ſom för eder och för många utgjutet warder till ſyndernas förlåtelſe.** I och med och under winet gaf han dem ſitt blod, gjorde dem delaktiga af ſitt lif, ſom han nu ſtod i begrepp att utgifwa i döden för dem. När han räckte dem brödet, ſade han icke: Detta betecknar min kropp, utan: Detta är min kropp; och när han räckte dem winet, ſade han icke: Detta betecknar mitt blod, utan: Detta är mitt blod. När han alltſå gaf dem brödet och winet, gjorde han dem werkligen delaktiga af ſig ſjelf, förband dem med ſig ſåſom lemmar i ſin kropp ſamt gjorde dem delaktiga af ſitt lif. Derom ſäger Paulus med tydliga ord i 1 Kor. 10: 16: **Wälſignelſens kalk, ſom wi wälſigna, är han icke Kriſti blods gemenſkap?** Det brödet, ſom wi bryta, är icke det Kriſti kropps gemenſkap? Genom brödet och winet warda wi werkligen delaktiga af Kriſti kropp och blod, d. w. ſ. wi warda en kropp med honom och göras delaktiga af hans lif. Derför tillägger Paulus på ſamma ſtälle: Ty ett enda bröd är det, en enda

kropp äro wi, de många, ty alla hafwa wi andel af det ena brödet. Och ſå werklig och allwarlig är denna delaktiggörelſe, att den ſom på ett owärdigt ſätt äter och dricker af brödet och winet, gör ſig ſkyldig till en förbrytelſe mot Kriſti kropp och blod ſamt derigenom ådrager ſig en dom (1 Cor. 11: 27). O må wi beſinna, hwilka ſtora, guddomliga ting ſom ſke i Herrens nattward! Förnuſtet ſkriker: "Här är bara bröd och win", men Paulus ſäger: Här är delaktiggörelſe af Kriſti eget för oß i döden utgifna lif; här är de troendes ſammanfogande till en kropp genom delaktiggörelſen af Kriſti kropp. Gud gifwe oß en enfaldig tro.

377. Men att Herren ſäger: Mitt blod, ſom för eder och för många **utgjutes till ſyndernas förlåtelſe,***) dermed uttrycker han, att ändamålet med hans lifs utgifwande war, att lärjungarne ſkulle få ſyndernas förlåtelſe ſamt förloſſas från ſynderna. Såſom wi många gånger hafwa ſagt, ſå ſäga wi igen: Allt, allt, hwad Jeſus gjorde, från mandomsannammelſen intill hans lifs utgifwande, åſyftade, att wi ſkulle få ſyndernas förlåtelſe och förloſſas från ſynderna. Men att han icke ſäger, att hans blod utgjutes för **alla** till ſyndernas förlåtelſe utan för **många**, dermed will han hafwa ſagt, att ehuru han af Guds nåd ſmakat döden för alla, ſå warder dock hans blod icke till ſyndaförlåtelſe eller frälsning för alla utan för många, nemligen endaſt för dem, ſom genom tron warda delaktige af hans i döden för dem utgifna lif. Alla tankar på ſyndernas förlåtelſe, medan man ännu lefwer i ſynd, fremmande för Jeſus, äro idel inbillningar, med hwilka djefwulen bedrager ſjälar. Allt werldens nattwardsbegående för att få ſyndernas förlåtelſe, medan hon icke will öppna ſitt hjerta för delaktiggörelſen af Herrens Jeſu i döden utgifna lif — det är icke en from och gudelig gerning utan gudlöshet och en ſtyggelſe för Gud. Och ju flitigare werlden går till nattwarden, deſto förſkräckligare är det. We, we dig, ſom ut-

---

*) Samma ſpråk finna wi i Mark. 14: 24, Luk. 22: 20, 1 Cor. 11: 25, allenaſt med den ſkilnad, att orden: "till ſyndernas förlåtelſe", äro utlemnade. Men att på deſſa ſtällen om blodet ſtår: Det nya förbundet i mitt blod, eller (ſåſom Mattheus och Markus uttrycka ſig) det nya förbundets blod, det innebär, att ſåſom det gamla teſtamentet war inwigdt medelſt offerdjurs blod, ſå är ock nya teſtamentet inwigdt och beſegladt genom blod, nemligen Jeſu blod (Ebr. 10: 29), ſamt utmärkes deraf, att detta förbundets folk, det nya Iſrael, är delaktigt af Jeſu lif, ett ſannt andligt lif, medan det gamla förbundets folk ſyßlade med ſkuggor, med torftiga ſtadgar, med oxablod och bockablod, ſom icke kunde göra dem fria eller borttaga ſynder.

wertes äter och dricker och ſluter ditt hjerta till för det lif, ſom i blodet gafs till frälsning för dig!

378. Denna de troendes delaktighet af Jeſu lif uttrycker Herren Jeſus ſålunda i ſin ſiſta bön: Jag i dem och du i mig (Joh. 17: 23). Såſom grenen är delaktig af ſtammens lif ſamt genom ſtammen af rotens lif, ſå äro de troende delaktiga af Jeſu lif och genom honom af Guds eget lif. Fadren bor i dem och Sonen bor i dem. Gud, Gud, kan det wara möjligt? Ja, Kriſtus ſäger: Den mig älſkar, han ſkall warda älſkad af min Fader, och wi ſkola komma till honom och bliſwa boende när honom (Joh. 14: 23). Och apoſtelen Paulus ſäger rent ut: Kriſtus är mitt lif (Phil. 1: 21). Och till de kriſtna i Koloſſe ſäger han: Edert lif är fördoldt med Kriſtus i Gud, men när edert lif Kriſtus warder uppenbar, då warden ock J uppenbarade med honom (Kol. 3).

379. Detta är icke ett wackert, figurligt taleſätt allenaſt utan den högſta och ſaligaſte werklighet. Det är här, ſom gränsſkilnaden ligger mellan werldens barn och Guds barn. Werldens barn kunna weta lika mycket, ja ännu mer än Guds barn, de kunna ock wara lika wiſſa på ſitt wetande, ſom Guds barn äro det, men det är icke Jeſu blod, ſom genomſtrömmar dem, d. w. ſ. de haſwa med allt detta aldrig bliſwit delaktiggjorda af Kriſti för dem i döden utgifna lif. De kunna ſäga: Jag wet, eller: Jag är wiß, eller: Jag är färdig att när ſom heldſt dö för ſanningen. Men de kunna icke ſäga: Jag leſwer, ſåſom Paulus ſäger: Jag leſwer, dock icke nu jag, utan Kriſtus leſwer i mig (Gal. 2: 20). De begripa icke, hwari det beſtår, och det kan icke begripas utan endaſt erfaras, uppleſwas. Herren kunde icke ſjelf göra det begripligt för Nikodemus utan ſade: Wädret blåſer, hwart det will, och du hör deß röſt, och du wet icke, hwadan det kommer, eller hwart det far; alltſå är ock hwar och en, ſom af Anden född är (Joh. 3). Men den, ſom är född, har uppleſwat det.

380. O min wän, leſwer du? Det är frågan framför alla frågor. J Joh. 6: 51 läſa wi följande allwarliga ord: Jag är det leſwande brödet, ſom nederkommit af himmelen; om någon äter af detta bröd, ſå ſkall han leſwa till ewig tid, och det brödet, ſom jag ſkall giſwa, är mitt kött, ſom jag ſkall giſwa för werldens lif. Då ſtridde Judarne emellan ſig, ſägande: Huru kan denne giſwa oß ſitt kött att äta? Då ſade Jeſus till dem: Sannerligen, ſannerligen ſäger jag eder: Om J icke äten menniſkans Sons kött och

dricken hans blod, ſå hafwen I icke lif i eder. Den, ſom äter mitt kött och dricker mitt blod, han har ewigt lif, och jag ſkall uppwäcka honom på den ytterſta dagen. Den ſom äter mitt kött och dricker mitt blod, han förblifwer i mig och jag i honom o. ſ. w. Aldrig kunde Herren tala ſtarkare ord för att uttrycka nödwändigheten af att wara delaktig af hans lif, ſom han utgifwit i döden för oß. Kriſtendomen är icke blott en ny kunſkap i likhet med andra kunſkaper, ſom man kan inhemta, icke en ny öfwertygelſe, nej, utan ett **nytt, andligt och himmelſkt lif, ſom uppſtår genom en ny, andlig födelſe ofwanifrån.** Såſom barnet på ett för oß obegripligt ſätt genom den naturliga födelſen warder delaktigt af ſina föräldrars lif, ſå warder ock den troende genom en ny andlig födelſe på ett för oß obegripligt ſätt werkligen delaktig af Kriſti lif. "Han förblifwer i mig och jag i honom", ſäger Herren om den, ſom äter hans kött och dricker hans blod. Må Gud hjelpa oß, att ingen bedrager ſig! Lifwet — lifwet — det är hufwudſaken; lefwer du — lefwer du? det är hufwudfrågan. Äter du hans kött, dricker du hans blod? — på den frågan hänger hela din ewiga wälfärd.

381. Judarne tyckte, att detta war ett hårdt tal. När de bemödade ſig att efter bäſta förmåga fullgöra Guds lag, ſå trodde de, att ingenting mer behöfdes. Sammalunda äro ock nu ibland oß otaliga, ſom tänka: "Äro wi icke ſå redliga ſom någon annan? Hwad ondt hafwa wi gjort? Wi göra hwar man rätt, wi äro hjelpſamma, wi läſa och höra Guds ord och gå till nattwarden o. ſ. w. Hwarför ſkulle då wi icke warda ſaliga?" Deſſa förargas, när man ſäger dem, att ännu det wäſentliga fattas. Men det kan icke hjelpas. I ingen annan än Jeſus är frälsning; äta hans kött och dricka hans blod, d. w. ſ. delaktiggöras af hans för oß i döden utgifna lif, det är enda ſättet att frälſas, ehwad menniſkor än må tycka om det talet. O min wän, låt ſäga dig! Det är Herrens eget beſtämda utſlag, ſom du i deſſa orden hör. Och det är ditt eget ewiga wäl det gäller. Wet, att det finnes intet wad emot Herrens eget utſlag. Det talet, ſom han har talat, ſkall döma dig på den ytterſta dagen.

382. Men wi gå widare för att betrakta de ſpråk, ſom tala om Jeſu blod. I Apg. 20: 28 förmanar Paulus förſamlingens äldſte i Efeſus att hafwa akt uppå Kriſti förſamling, hwilken han wunnit (eller förwärfwat ſig) **genom ſitt eget blod.** De kriſtna i Efeſus hade tillförene — äfwen de — warit döda i öfwerträdelſer

och ſynder, men genom Kriſti blod, d. ä. genom hans lif, ſom han utgifwit i döden för dem, och hwaraf de genom tron blifwit delaktige, hade de blifwit en lefwande Guds förſamling. I frälsningen är det fråga om **att göra döda lefwande**, hwilket ſker endaſt genom delaktiggörelſen af hans lif, ſom gått i döden för ſyndare. Men denna delaktiggörelſe ſker endaſt genom tron på Kriſtus, genom hjertats tillit och hängifwande åt honom.

383. I Rom. 3: 25 ſäger Paulus: **Gud har framſatt Kriſtus ſåſom en nådaſtol genom tron i hans blod**, d. ä. Gud har gjort honom till en nådaſtol derigenom, att han utgifwit ſitt lif i döden. Märk: det är på den wägen Kriſtus blifwit den nådaſtol, till hwilken bibeln hänwiſar alla dem, ſom wilja finna nåd och få barmhertighet. Och af Gud är det ſkedt. Långt ifrån att Kriſtus ſkulle wara i ſitt blod ſatt till en ſkärm för ſyndare **emot** Gud och hans rättfärdighet, har twertom **Gud ſjelf** framſatt honom **till en nådaſtol** åt ſyndare för att i honom frälſa och wälſigna dem. Märk: **framſatt**, icke ſåſom det gamla teſtamentets nådaſtol **undanſatt bakom** något förhänge, nej **framſatt** för hela werlden ſåſom **en tillflykt** för alla ſyndare, ſom wilja frälſas. Och han är framſatt till en nådaſtol **genom tron i hans blod** d. ä. genom tron warda ſyndare delaktige af Jeſu blod eller hans i döden för dem utgifna lif. Det är den rätta frälsningsnåden, ty genom den nåden är det ſyndare werkligen warda frälſte. Det lif, ſom menniſkan urſprungligen hade, war af Gud, och det lif, genom hwilket hon åter ſkall göras lefwande, ſedan hon genom ſynden dött, är af Gud. **Det är Guds Sons för henne utgifna lif, hwilket genom tron på honom warder hennes lif.** Tänk hwilken nåd! Gud ſjelf gifwer genom Sonens död ſitt eget lif åt de i ſynden döde, på det att de må warda lefwande! En ſådan nåd höfdes en ſådan Gud och behöfdes för ſådana ſyndare.

384. De gamle trodde om pelikanen, att han plägade med näbben hugga hål på ſitt eget bröſt för att dermed mätta ſina ungar; och derför begagnade de denna bild ſåſom en bild af wår Herre Jeſus. Detta är ock en ſkön bild. Ty ſå har Jeſus låtit ſitt blod flyta till lif för ſyndare. "För mig ſitt lif, ſitt dyra blod han wille icke ſpara." Om du derför allt hittills lefwat i ſynder, ſå ſkynda till Jeſus! Han är ſargad äfwen för dina mißgerningars ſkull. Såſom ſtammen måſte warda ſargad, när grenen ſkall inympas deri, och ſåſom grenen warder delaktig af ſtammens "blod"

och lif, alltſå har ock Jeſus blifwit ſargad, på det att du ſkulle "genom hans ſår" helas, lefwandegöras och frälſas. O underfulla Guds råd! Men att inympas i honom, det ſker genom tron. Derför tro på Jeſus. Här gäller det icke att akta wärdighet eller owärdighet, utan det gäller att ſåſom en, ſom håller på att förgås, omfatta ett medel till frälsning, ſom Gud ſjelf gifwit och i hela werldens åſyn framſtällt. Att icke tro utan akta ſin owärdighet högre än Guds nåd, det är galenſkap.

385. J Rom. 5: 9 ſäger Paulus: **Sedan wi nu blifwit rättfärdigade i Jeſu blod, ſkola wi mycket mer frälſas genom honom från wreden,** ty om wi, warande fiender, blefwo förſonade med Gud genom hans Sons död, ſå ſkola wi mycket mer, ſedan wi blifwit förſonade, frälſas i hans lif. Paulus talar här om de troende. Wi woro, ſäger han, fiender till Gud, "fiender genom ſinnet i onda gerningar" (Kol. 1: 21), men wi hafwa nu blifwit förſonade, och detta genom Guds egen Sons död. Han ſäger icke: Wi blefwo förſonade **då, när Kriſtus dog,** då när han utgöt ſitt blod. Nej, han talar icke om **tiden** utan om **medlet** för deras förſoning: **genom** döden, **genom** blodet, ſäger han. Att Kriſtus af Guds nåd i döden utgifwit ſitt lif för dem, det war, hwad ſom hade brutit deras fiendſkap och förſonat dem med Gud. Och rättfärdigade hade de blifwit i Jeſu **blod**, ſäger apoſtelen. Huru hade det ſkett? J v. 1 ſäger han: Emedan wi nu äro rättfärdige wordne af **tron**, hafwa wi frid. Alltſå i Jeſu blod genom tron hade de blifwit rättfärdige. Genom tron hade de blifwit delaktige af Jeſu för dem i döden utgifna lif, och derigenom hade deras rättfärdiggörelſe ſkett. Alltſå här återigen ſamma lära. Det är aldrig i Skriften fråga om att genom tron komma i åtnjutande af en genom blodet åt werlden förwärfwad förſoning eller nåd eller rättfärdighet — nej intet enda ſådant ſtälle kan i bibeln uppwiſas — utan det är öfwer allt fråga om att genom tron **delaktiggöras af blodet** ſjelft, Kriſti dyra blod d. w. ſ. hans i döden för oß utgifna lif, **och på det ſättet frälſas.** Derför framſtälles aldrig heller **blodet** ſåſom gifwet till en betalning åt Gud, till hans förſoning, för att göra honom nådig; nej utan alltid framſtälles det ſåſom af Gud gifwet åt oß till wår förſoning med honom, för att göra oß lefwande. Tänk hwilken Gud! Der det hade warit rätt åt oß, att han utkräft blod, der gaf han blod, ſin egen Sons blod. Det kan kallas en rätt Gud, en Gud ſom hjelper! O

ſäg, will icke ditt hjerta hoppa af fröjd, när du betänker det? Sådana äro icke hedningarnes gudar.

386. Men wi gå widare. I Eph. 1: 7 ſäger Paulus: **I Kriſtus hafwa wi förloßningen genom hans blod nemligen ſyndernas förlåtelſe.** *) Hwilka wi? Hela werlden, ſäger du. Nej, Paulus talar icke om hela werlden, utan han talar om dem, ſom "Guds nåds herrlighet till pris blifwit benådade i den älſkade" (v. 6) d. ä. de troende. Deſſa hafwa i Kriſtus förloßningen, d. w. ſ. **de hafwa förloßningen derigenom, att de äro i Kriſtus.** Ingenting kan wara mer afwikande från bibelns evangelium, än när man talar om en förloßning, ſom är utanför menniſkan i Kriſtus. Att hafwa förloßning i Kriſtus är att wara förloſſad derigenom, att man är i Kriſtus. Alldeles på ſamma ſätt ſäges det: hafwa lif i Kriſtus, hwilket icke betyder, att man har lifwet i Kriſtus utanför ſig ſjelf, utan att man har lif derigenom, att man är i Kriſtus. På ſamma ſätt heter det: hafwa frid, kraft, helſa i Kriſtus d. ä. hafwa frid, kraft, helſa derigenom, att man är i Kriſtus. Detta är ett i bibeln oupphörligt återkommande taleſätt. Alltſå: Derigenom att wi äro i Kriſtus, hafwa wi förloßningen, och detta genom hans blod, ſäger apoſtelen, d. w. ſ. genom hans i döden för oß utgifna lif, af hwilket wi genom tron blifwit delaktiga. Men den förloßning, hwilken han här talar om, är ſyndernas förlåtelſe. Derigenom att wi äro i Kriſtus och äro delaktiga af hans lif, hafwa wi ſyndernas förlåtelſe. Derom är ofwanför i § 377 taladt. Syndernas förlåtelſe göres öfwer allt i nya teſtamentet beroende deraf, att ſyndaren genom tron warder förenad med Kriſtus och delaktig af honom. För den, ſom är utom Kriſtus, finnes ingen ſyndaförlåtelſe. Gud har tålamod med honom och wäntar efter ſin nåds rikedom på hans ſinnesändring, men han har ingen ſyndaförlåtelſe. Inga inbillningar, inga menniſkofunder kunna tillintetgöra detta förhållande. Tänk, i hwilken förſkräcklig belägenhet de beſinna ſig, ſom utan lif i Kriſtus gå och inbilla ſig, att de hafwa ſyndernas förlåtelſe! Om du, ſom detta läſer, beſinner dig i det tillſtåndet, ſå bed Gud, att han rycker dig ur din förfärliga förblindelſe. Hör Guds oföränderliga ord: i Kriſtus, i hans blod — der är förloßning att få, der är ſyndaförlåtelſe att få. Icke egna gerningar och förtjenſter göra det,

---

*) Samma ord upprepar apoſtelen i Col. 1: 14, hwareſt dock de bäſta handſkrifterna af nya teſtamentets grundtext ſakna orden "i hans blod", hwarför de ock i ſenaſte ſwenſka proföfwerſättningen äro utelemnade.

nej Kriſtus, Kriſtus allena, i honom är lifwet. Utom honom är idel ſynd, död, helwete; i hans blod är idel förloßning, lif, frid, ſalighet.

387. I Eph. 2: 13 ſäger apoſtelen: **Men nu i Kriſtus Jeſus hafwen I, ſom woren fjerran engång, kommit nära i Kriſti blod.** Paulus talar till kriſtna, ſom hade warit hedningar. Han ſäger, att de hade warit fjerran. Och hwad han dermed menar, ſe wi af föregående vers, der han ſäger: I woren på den tiden utom Kriſtus, ſkilda från Iſraels borgarerätt, fremmande för löftets förbund, icke hafwande något hopp och warande utan Gud i werlden. Så, will han ſäga, ſtod det till med eder, när I woren **utom Kriſtus.** Tänk, hwilket förſkräckligt tillſtånd! Hwar och en, ſom är utom Kriſtus, är **utan Gud.** Så alldeles ett äro Gud och Kriſtus, att den ſom har Kriſtus, har Gud; den ſom lefwer utan Kriſtus, lefwer utan Gud. Allt hwad en ſådan talar om Gud och hoppas på Gud o. ſ. w., det är alltſammans idel inbillning, ty han har ingen Gud. Han **wet** kanſke mycket om Gud, men han har ingen Gud. Men att wara utan Gud, det är att wara ewigt förtappad. Den ſom är utan Gud, är **ſkild från Iſraels borgarerätt,** d. w. ſ. han har ingen borgarerätt i Guds rike, intet rum i himmelen; hans del är i helwetet, der deras maſk icke dör och elden icke ſlocknar, der det är gråt och tandagnißlan. Derför ſäger ock apoſtelen, att den, ſom är utan Kriſtus, är **fremmande för löftets förbund,** d. w. ſ. honom gälla icke Guds löften om ſyndernas förlåtelſe, lif, ſalighet. Allt, allt det ſköna, det ſaliga, ſom Gud i ſitt ord talar till och om dem, ſom "hylla Sonen", det gäller icke honom; och tröſtar han ſig dermed, ſå blir det en falſk tröſt, ſom ſwiker. Han är **utan hopp** — hans tillſtånd är alldeles hopplöſt. Att han ändå hoppas, det är en förſkräcklig förblindelſe. Skriften wet intet hopp för den, ſom är utan Kriſtus. Död, ewig död — det är hwad ſom föreſtår en ſådan menniſka. O du, ſom detta läſer, huru är det med dig? Gud, Gud, pröfwa i nåd wåra hjertan!

388. Sådan **war** alltſå eder ſtällning, ſäger apoſtelen till de kriſtna i Epheſus. Men **nu** är det icke mer ſå. Nu när I ären i Kriſtus Jeſus, hafwen I kommit nära; nu ären I medlemmar af Guds folk, nu ären I Guds barn och arfwingar, delaktiga af alla de löften och wälſignelſer, ſom förbunden innehålla — tänk hwilken ſalig förändring! — och detta i **Kriſti blod,** d. w. ſ. derigenom, att I hafwen blifwit delaktige af Kriſti lif, ſom han ut-

giſwit i döden för eder. Alltigenom är det bibelns enhälliga lära, att en ſyndare blir Guds barn och medborgare i himmelen allenaſt på den wägen, att han blir inplantad i Kriſtus och delaktig af hans lif.

389. I Col. 1: 19 f. ſäger ſamme apoſtel: **Det behagade Fadren, att i Kriſtus ſkulle bo hela fullheten, och att han genom honom ſkulle förſona allting med ſig, ſtiftande frid genom blodet på hans kors, genom honom, ware ſig det ſom är på jorden eller det, ſom är i himlarne.** Allt det, ſom Gud ſkapade, utgjorde i början ett oſöndradt helt. Det rådde frid mellan Gud och allt ſkapadt. Men genom ſynden ſönderſlets det; bandet mellan menniſkan och Gud ſlets, bandet mellan menniſkan och änglarne ſlets. Då wille Gud återförſona allt med ſig, ſåſom det urſprungligen hade warit. Det bortkomna ſkulle frälſas, det ſyndiga ſkulle renas, det döda ſkulle göras lefwande, det fiendtliga ſkulle återförſonas. Dertill ſände han ſin Son. Och återförſoningen ſkulle ſke på det ſätt, att han **ſtiftade frid genom blodet på hans kors**, d. w. ſ. derigenom att Kriſtus utgaf ſitt lif på korſet. Blodet förſonar **genom det lif, ſom är deruti**, heter det i 3 Moſ. 17: 11, och detſamma gäller äfwen här. Genom blodet på Kriſti kors är det, ſom frid ſtiftas mellan ſyndaren och Gud, i det att ſyndaren genom tron warder delaktig af Kriſti för honom i blodet utgifna lif. Så länge ſyndaren icke tror på Kriſtus, förblifwer ofriden mellan honom och Gud. Å ena ſidan förblifwer ſyndaren i ſitt fiendtliga ſinne emot Gud, hwilket gör all frid omöjlig, ſåſom Paulus ſäger: Köttets ſinne är en fiendſkap emot Gud (Rom. 8: 7), å andra ſidan förblifwer Guds wrede eller mißhag öfwer honom, ſåſom Johannes ſäger: Den ſom icke tror Sonen, ſkall aldrig få ſe lifwet, utan Guds wrede förblifwer öfwer honom (Joh. 3: 36). Men ſåſnart ſyndaren tror på Kriſtus ſamt genom tron warder delaktig af hans i döden för honom utgifna lif, ſtrax är allt omwändt, ſtrax är friden återſtälld, ſtrax är wänſkapen återſtälld, ſtrax är allting godt mellan honom och Gud, och öfwer honom hwilar nu icke widare Guds wrede utan Guds nåd och wälbehag. Detta är ju, hwad wi, Gud ware lof, alla dagar ſe för wåra ögon. Säg, har du ſom detta läſer, ockſå på ditt eget hjerta erfarit det?

390. Sålunda är blodet på Kriſti kors, d. w. ſ. hans på korſet offrade lif, **medlet, hwarigenom** frid ſtiftas; men ſyndarens delaktiggörelſe af detta lif är **det ſätt, hwarpå** frid ſtiftas genom blo-

det. Den wägen och det medlet har det behagat Gud att begagna, och på den wägen, genom det medlet ſkall det fortgå, tilldeß att frid betäcker jorden, ſåſom watten öfwertäcker hafwet, och den rubbning, ſom menniſkans fall åſtadkommit i werlden, warder fullkomligt botad. Det går enligt wårt tycke ſakta, men det går — det går med ſäkerhet. Jeſu blod ſkall winna ſeger, tills alla knän böja ſig i hans namn och bekänna, att han är Herren, Gud Fader till ära. Hwarje gång det händer, att genom Jeſu blod frid ſtiftas mellan en ſyndare och Gud, närmar det ſig mot fulländningen af detta Guds ewiga frälsningsråd. Tänk, hwilken ſtor och wigtig ſak hwarje enſkild menniſkas omwändelſe warder, när den betraktas i detta ljus! På det ſättet kunna ock wi genom wår tro och wår werkſamhet för ſjälars omwändelſe påſkynda fulländningen och wår Herres Jeſu Kriſti återkomſt, ſåſom Petrus i 2 Petr. 3: 12 ſäger. Och hwem wille icke wara med om det? Gud gifwe oß nåd att wakna upp rätteligen!

391. Wi ſtadna här för denna gång och wilja i näſta betraktelſe fortſätta att uppleta de ännu återſtående ſtällen i Nya Teſtamentet, ſom handla om ſamma ſak. De äro wärda att uppleta, ſåſom man uppletar äkta perlor och ädla ſtenar. Må Gud, wår Fader i himmelen, leda oß genom ſin ande i ſitt ljus. Amen.

Tjuguſjette Betraktelſen.

392. I förra betraktelſen hafwa wi ſammanfört alla de bibelſtällen om Jeſu blod, ſom finnas i evangelierna, apoſtlagerningarne och Pauli bref. Wi komma nu till de öfriga brefwen och Uppenbarelſeboken. Gud gifwe oß ſin helige Ande, att talet om Jeſu blod icke måtte blifwa oß allenaſt en lexa i hufwudet utan framförallt en näring för hjertat och en kraft för lifwet! Det finnes ingenting i Skriften, ſom är mer på lifwet gående än talet om Jeſu blod, emedan det juſt handlar om de troendes lif i Jeſus och hans lif i dem. Må det derför icke förtryta oß att höra åter och åter detſamma, ſåſom Paulus ſäger: Att ſkrifwa till eder detſamma, det förtryter mig icke, men det gör eder deſto wiſſare (Phil. 3: 1). När en bergsman uti ett berg finner en åder ädel metall, då följer han den ådern med ſina ſprängningar; och ju mer han finner deraf,

deſto rikare warder han, och deſto mer glädes han. Sammalunda må äfwen wi genom hela bibeln, den ſtora grufwan, följa det talet om Jeſu blod ſåſom en rik åder af rent guld. Hwarje nytt ſtälle tjenar att ännu mer befäſta hjertat i den gamla ſanningen; och hwarje ſådant befäſtande är egnadt att göra den troende glad i Gud och kraftig att werka hans werk. Gud gifwe, att äfwen wi må få erfara det!

393. Komma wi nu till Ebreerbrefwet, ſå talas der på flere ſtällen om Jeſu blod. I kap. 9 v. 12 ſäger apoſtelen: **Kriſtus har genom ſitt eget blod ingått en gång för alla i det heliga, efter att hafwa funnit en ewig förloßning.** Hwad är nu det: “genom ſitt eget blod”? Icke war hans blod någon dörr, genom hwilken han gick eller något medel, hwarigenom han gick. Nej, med uttrycket: “genom ſitt eget blod” will apoſtelen ſäga, att det är genom ſitt eget lifs utgifwande, ſom Jeſus gått in i himmelen.

394. Men att apoſtelen ſäger, att Kriſtus ingått i himmelen, ſedan han funnit en ewig förloßning, det kan wiſſerligen ſyfta på hans egen förloßning för ewig tid från lidande, död och allt ondt, hwarom apoſtelen annorſtädes ſäger: Han offrade bön och åkallan med ſtarkt rop och tårar till honom, ſom kunde frälſa honom från döden, och han wardt bönhörd (Ebr. 5: 7). Dock ſynes det antagligare, att apoſtelen med den ewiga förloßningen menar den förloßning, ſom Kriſtus wann åt oß, i det att han genom ſitt lifs utgifwande öppnade åt oß en ny och lefwande wäg in i himmelen. Ty derigenom, att han gaf ſitt lif i döden, öfwerwann och nedlade han alla wåra fiender ſamt beredde oß förloßning från ſynden, döden, djefwulen och allt ondt. Ewig är den förloßningen, ty alla de, ſom blifwa delaktiga af Herrens Jeſu lif, äro för ewiga tider förloſſade från deſſa fiender. De hafwa wäl ännu ſtrid med dem här på jorden — men de äro i fäſtet, der de äro trygga, och efter en kort liten tid äro de i himmelen, och då är det för ewigt ſlut med all kamp, all ſynd och all fara att falla deri. Då ſkola ockſå alla wara eniga att ſjunga ära åt Lammet, ſom genom ſitt blod, ſitt lifs utgifwande wunnit åt dem denna ewiga förloßning.

395. Men huru apoſtelen tänkte ſig, att denna förloßning ſkulle ſke, det förklarar han, när han genaſt tillägger: Ty om blod af bockar och oxar och aſkan af en ung ko, ſtänkt öfwer de orenade, helgar dem till köttets renhet, huru mycket mer ſkall då icke Kriſti blod, hwilken genom ewig ande offrat ſig ſjelf oförwitlig åt Gud,

rena wårt ſamwete från döda gerningar till att tjena lefwande Gud? Wårt offerlam, Kriſtus, har utgifwit ſitt lif och derigenom beredt oß en ewig förloßning. Denna förloßning ſker nu **genom ſyndarens beſtänkande med Kriſti blod**, d. w. ſ. derigenom att han göres delaktig af Kriſti för honom i döden utgifna lif. Tänk hwilken herrlig frälsningswäg! Kriſtus gifwer ſitt lif och går derigenom in i det heliga — in i himmelen, — wi göras delaktige af detta hans utgifna lif och följa honom efter in i ſamma himmel för ewigt förloſſade från allt ondt! Denna förloßning börjar här genom ſamwetets renande från döda gerningar till att tjena lefwande Gud. Döda gerningar äro lagens gerningar. Sådana gerningar kunna wisſerligen i det yttre likna rätta goda gerningar, likaſom dödfödda barn likna de lefwande. Men lifwet fattas dem, d. w. ſ. den af anden genom tron födda nya kärleken, ſom är wäſendet i den rätta gudstjenſten. Så ſnart deremot ſyndaren genom tron warder delaktig af Kriſti lif, ſå får han en ny kärlek, en ny luſt och kraft att göra Guds wilja. Det nya lifwet gör honom till en helt annan menniſka. Det gamla är förgånget och allting är wordet nytt (2 Kor. 5).

396. I Ebr. 10: 19 f. ſäger apoſtelen: **Bröder, wi hafwa i Jeſu blod frimodighet att ingå i det aldra heligaſte på en ny och lefwande wäg, ſom han inwigde åt oß genom förlåten, det är genom ſitt kött.** Guds enfödde ſon har juſt derigenom, att han blifwit menniſka, blifwit för menniſkor en ny och lefwande wäg in i himmelen. Jag är wägen, ſäger han ſjelf, ingen kommer till Fadren utan genom mig (Joh. 14). Hade han icke blifwit menniſka, ſå wore wi för ewigt uteſtängda från himmelen, ſåſom wi ſjunga i en julpſalm: Wore ej det barnet födt, förtappadt wore då allt kött. **I hans blod**, ſäger apoſtelen, hafwa wi frimodighet att ingå i himmelen. Hwilka wi? "Bröder", ſäger han, det är alla de, ſom tro på Kriſtus. De troende hafwa alltſå i Jeſu blod frimodighet att ingå i det heliga. De otrogne och orene äro derifrån uteſtängde, ty i himmelen inkommer intet, ſom är beſmitteligt, ſäger apoſtelen (Uppb. 21: 27). Och Paulus ſäger: Ingen horkarl eller oren eller girig har arfwedel i Kriſti och Guds rike (Eſeſ. 5: 5). Men hwad är det, ſom gifwer de troende rättighet och frimodighet att der ingå? Jeſu blod, ſäger han, **ty i Jeſu blod äro de rene gjorde, och det ſom är rent, hör himmelen till.** Apoſtelen ſäger här icke **genom** Jeſu blod utan **i** Jeſu blod, "i Jeſu blod hafwa wi frimodighet",

ty genom tron äro de kriſtna i Jeſu blod, d. w. ſ. **införſatte uti** och delaktige gjorde af hans lif; och juſt derpå beror denna deras frihet och frimodighet att ſåſom lefwande och rena Guds barn ingå i det heliga, d. ä. i himmelen. De otrogna deremot äro icke i Jeſu blod, de lefwa icke i Jeſus, derför äro de orene och döde. Jeſu blod renar inga andra än dem, ſom äro i blodet.

397. Må Gud gifwa oß nåd att rätt behjerta denna ſak. Det är ett mycket ſwårt mißförſtånd, när man om Jeſu blod predikar ſå, ſom wore det en åt Gud gifwen betalning, på grund af hwilken ſyndare ſkulle frimodigt kunna trotſa ſig in i himmelen. Gud upplyſe wåra ögon! **Jeſu blod är ingen inträdesafgift, ſom Gud mottagit för att ſläppa ſyndare in i himmelen, utan det är ett medel, ſom han ſjelf gifwit åt ſyndare till rening från ſynd.** Hwareſt nu någon genom detta medel warder renad, der kommer han in i himmelen, men blifwer någon qwar i ſynden, då må han huru frimodigt ſom heldſt trotſa på blodet: i himmelen kommer han ändå aldrig in. O min wän, huru är det med dig? Är du född ofwanefter? Är du upprättad från ſynden? Eller lefwer du ännu i ſynd? Si, lefwer du ännu i ſynd, då är all din berömmelſe af blodet fåfäng, ty blodet är gifwet icke för att ſläppa det orena in i himmelen utan för att **göra det orena rent,** — ty det är wägen till himmelen — och we dig, om du då i ſtället tager det ſåſom en täckemantel öfwer din orenlighet! Då drager du det blodet öfwer dig på ſamma ſätt ſom judarne, när de ropade: Hans blod komme öfwer oß och wåra barn (Matth. 27: 25).

398. I Ebr. 12: 24 läſa wi: **I hafwen kommit till det nya förbundets medlare och till ſtänkelſeblodet, ſom talar bättre än Abels blod.** Att Abels blod talar, dermed ſyftar apoſtelen på Guds ord till Kain: Din broders blods röſt ropar till mig från jorden (1 Moſ. 4: 11). Att apoſtelen med ſtänkelſeblodet menar Kriſti blod, det är uppenbart; och han kallar det ett "ſtänkelſeblod" med afſeende derpå, att "förbundets blod" i gamla teſtamentet ſtänktes på folket. Men hwad är då det, att Jeſu blod talar bättre än Abels blod? Swar: **Abels blod ropade från jorden upp till himmelen om brott och ſkuld, Jeſu blod ropar af himmelen ned till jorden om nåd och barmhertighet.** Men hwad är då det, att Jeſu blod ropar om nåd? Swar: Jeſu lifs utgifwande i döden är det meſt högljudda wittnesbörd derom, att Gud will ingen ſyndares död, att Gud älſkar werlden, att Gud har luſt till barmhertighet. Förden-

ſkull ſäger Paulus: Deri priſar Gud ſin kärlek till oß, att Kriſtus är död för oß, den ſtund wi ännu woro ſyndare (Rom. 5). Ty af Guds nåd war det, ſom Jeſus ſmakade döden för alla. Allt, allt i himmelen och på jorden, ſom för öfrigt wittnar om Guds nåd och barmhertighet, allt — **allt öfwerröſtas** af detta wittnet: Jeſu blod d. w. ſ. att Guds enfödde ſon utgifwit ſitt lif för werlden. Likaſom tordönet öfwerröſtar windens ſusning i trädens grenar, ſå öfwerröſtar detta wittnesbörd alla andra.

399. Men hwad är då det, att Jeſu blod är ett ſtänkelſeblod? Kan man lekamligen ſtänka det på menniſkor? Nej! Har det då blifwit ſtänkt på Gud för att blidka honom? Nej. Stänkelſeblodet i gamla teſtamentet ſtänktes på folket, på tabernaklet, på boken, på gudstjenſtkärlen o. ſ. w. för att på ett förebildande ſätt göra dem rena inför Gud. Det war ett reningsblod, **ſom ſtänktes på det, ſom war orent,** för att rena det. Derför heter det ock om förſoningsblodets ſtänkande på helgedomen och altaret, att helgedomen och altaret derigenom ſkulle renas från Iſraels barns ſynder (3 Moſ. 16). Men hwad är då det, att Jeſu blod ſtänkes på ſyndaren? Swar: Det är, att ſyndaren göres delaktig af Jeſu i döden utgifna lif till rening från all ſynd. Om ſamma ſak talar Petrus i 1 Petr. 1: 2, der han ſäger, att de kriſtna woro "utkorade till lydnad och Jeſu Kriſti blods beſtänkning" d. ä. till att tro på Kriſtus*) och beſtänkas med hans blod. O låtom oß ſäga det om igen, men framför allt: låtom oß beſinna det och tillämpa det på oß ſjelfwa: **Det är genom delaktiggörelſen af Jeſu lif, ſom ſyndaren göres lefwande till att ſtå upp ur ſynden ſamt tjena Gud i ewig rättfärdighet, oſkuld och ſalighet.**

400. I Ebr. 13: 12 läſa wi åter: **Jeſus led utanför porten, på det han ſkulle genom ſitt eget blod helga folket.** Här hafwa wi åter ſamma lära: Folket ſkulle helgas d. w. ſ. renas från ſynd. Ty att "helga" betyder intet annat än att uttaga något från werlden och rena det åt Gud. Sammalunda ſäger Paulus i Epheſ. 6: 26: Kriſtus utgaf ſig ſjelf för förſamlingen, på det att han **ſkulle helga henne,** d. w. ſ. uttaga henne från werlden och ſynden ſamt rena och inwiga henne åt Gud till att wara hans egendom. Genom ſynden kom menniſkan bort från Gud, genom

---

*) Efter hwad ſammanhanget gifwer wid handen, menar apoſtelen der med "lydnad" detſamma, ſom Paulus kallar trons lydnad (Rom. 1) d. w. ſ. den lydnaden, att en ſyndare tror på Jeſus.

att helgas från ſynden ſkall hon återſtällas åt Gud, på det han måtte få ſitt igen, ſådant ſom det war, innan han förlorade det. Utan helgelſe ſkall ingen ſe Herren (Ebr. 12: 17). Kriſti werk war att bota **juſt den ſkada, ſom ſynden åſtadkommit.** Men hwarigenom ſkulle han då helga folket? Genom ſitt **eget blod,** ſäger apoſtelen, d. w. ſ. genom ſitt eget i döden utgifna lif. Det ſtår icke, att Jeſu blod ſkulle genom ſitt wärde gälla inför Gud i ſtället för wår helighet, nej, utan att det ſkulle helga oß; icke heller ſtår det, att blodet genom ſitt wärde ſkulle **beweka Gud att anſe oß heliga, faſtän wi icke wore det.** Nej, hwad wore det för en hjelp för den ſjuke, om någon annan bewekte läkaren att anſe honom friſk, faſtän han icke wore det? Gud ſer allting, ſådant det är, och ingenting kan förwända hans ögon ſå, att han ſer det annorlunda. Ingen ſalighet wore det heller för oß, om Gud ſåge miſte och ſåge oß rena, faſtän wi wore orena. Icke war heller Jeſu blod dertill gifwet. Nej, ſtörre ting ſkulle det uträtta. Icke att beweka Gud att låta det orena gälla för rent, nej, utan att **göra** det orena rent, helga folket, werkligen återſtälla Guds folk åt Herren deß Gud heligt och rent — det är blodets wärde och werk. Men hwarigenom uträttar Jeſu blod allt detta. Swar: "genom **det lif,** ſom är deri" (3 Moſ. 17: 11), d. w. ſ. ſådant helgande ſker derigenom, att Kriſti eget lif, ſom i blodet utgifwits, meddelas ſyndaren genom tron.

401. I Ebr. 13: 20 ſäger apoſtelen till de troende: **Men fridens Gud, ſom från de döda återfört den ſtore herden för fåren i ett ewigt förbunds blod, wår Herre Jeſus, han fullkomne eder i allt godt werk.** Der kallar apoſtelen Kriſtus "för den ſtore fåraherden i ett ewigt förbunds blod." Likaſom Paulus i Rom. 3: 24, ſäger, att Gud framſtällt Kriſtus ſåſom en nådeſtol i hans blod, alltſå ſäger apoſtelen här, att Kriſti blod är det, hwari Kriſtus är den ſtore herden för fåren. Hans ſtorhet ſåſom herde ligger juſt **i hans blod,** d. w. ſ. deruti att han har utgifwit ſitt lif för fåren till frälsning, och att de frälſas genom att blifwa delaktiga af detta lif. Det är detta, ſom gör Kriſti död till något helt annat än alla martyrers död. Paulus, Petrus och många andra hafwa ockſå i wiß mening för werldens frälsning offrat ſina lif. Hela deras werk har nemligen gällt werldens frälsning: för den hafwa de lefwat, för den hafwa de dött. De hafwa ock offrat ſina lif **åt Gud,** då de offrat dem för utförande af det werk, ſom warit dem af Gud anbefaldt. Men ingen af deſſa har kunnat **meddela ſitt lif åt andra till lefwandegörelſe för**

dem eller till deras helgande från ſynd. Ingen kriſten kan ſäga: "Jag lefwer, dock icke nu jag, utan Paulus lefwer i mig"; ingen kan ſäga: "Petrus är mitt lif och döden min winning"; ingen kan ſäga: "Mitt lif är fördoldt med Paulus i Gud" l. d. Nej, enſam Kriſtus Jeſus intager denna plats. Apoſtlarne hafwa förut genom hans blod, genom delaktigheten af hans lif, blifwit lefwande och frälſte. Derför ſäger Paulus: Jag lefwer, dock icke nu jag, utan Kriſtus lefwer i mig. Sedan hafwa de med glädje offrat ſina lif för att genom evangelii predikan föra andra till ſamme frälſare för att på ſamma ſätt göras delaktige af ſamma lif till frälsning. I Sonen är lifwet, och det lifwet gifwer han oß; och det är frälsningen, att ſyndare, i ſynden döde, werkligen göras delaktige af Kriſti eget lif. Derom wittnar äfwen hela det nya teſtamentet, att det är på detta **perſonliga förhållande till Jeſus**, ſom hela en ſyndares frälsning hänger. Ditt wetande hjelper dig icke; din öfwertygelſe om ſanningen hjelper dig icke; att du offrar dig för ſanningen, det hjelper dig icke; dina gudstjenſtöfningar och andra werk hjelpa dig icke; nej, **på en enda punkt** hänger din frälsning: **Är det Kriſtus, ſom utgör ditt lif?** Hwarje gång du drager dig undan denna fråga, flyr du för din egen frälsning.

402. I 1 Petr. 1: 18, 19 ſäger apoſtelen till de troende: **Weten, att I icke medelſt förgängliga ting, medelſt ſilfwer eller guld ären återlöſte ifrån eder fåfängliga, fäderneärfda umgängelſe utan med Kriſti dyra blod ſåſom ett rent och obefläckadt lams blod.** Med deras förra, fåfängliga umgängelſe menar Petrus deras gamla ſyndalif, i hwilket de tjenat köttet med deß luſtar och begärelſer. Från detta woro de nu återlöſta, d. w. ſ. förloſſade, och hwarigenom? Månne genom egna anſträngningar och föreſatſer, genom egna tårar och andaktsöfningar eller annat dylikt? Nej, nej — långt derifrån! Endaſt genom Kriſti blod hade det ſkett, d. ä. genom hans i döden för dem utgifna lif; ty lifwet är i blodet, och blodet frälſar genom det lif, ſom är deruti. Derför ſäger ock Herren, att han gifwit ſitt lif till återlösning för många. Men på hwad ſätt hade de genom Jeſu blod blifwit frälſta från ſitt förra ſyndalif? Huru hade det gått till? Swar: Endaſt på det ſätt, att de genom tron blifwit i ſina hjertan beſtänkte med det blodet, d. w. ſ. delaktiggjorda af det lif, ſom war i blodet. Och lefwer du i tron på Kriſtus, ſå tänk efter, huru du ſjelf blifwit frälſt från det gamla ſyndalifwet! Har det icke ſkett på det ſätt, att du genom tron blifwit in-

förliſwad i Kriſtus och delaktig af hans lif? Jo wiſſerligen. Nuwäl, då har du ſjelf uppleſwat, hwad Petrus här ſäger, och kan ſåledes af egen erfarenhet förſtå det. Att uppleſwa en ſak — det gör ſaken klarare än alla förklaringar. O ja, det är alla kriſtnas gemenſamma ſaliga erfarenhet: när Kriſtus wardt deras lif, då war det ſlut med deras förra fåfängliga umgängelſe i ſynden.

403. "Men, ſäger någon, menar icke Petrus ändå i deſſa ord, att hela werlden wardt frälſt den dag, då Kriſtus gaf ſitt blod till en återlösning för henne?" Swar: Petrus talar deſſa ord icke till werlden utan till **de utkorade helgonen**. Icke talar han heller om, **när** de wordo återlöſte, utan **genom hwilket medel** de wordo det, nemligen **genom** Kriſti blod. Frälſt warder man ifrån något ondt då, när man blir detſamma qwitt. Medan man ännu är deruti, **återſtår det** att frälſas. Och frälſt från det gamla ſyndalifwet warder man då, när man warder ur detta ſyndalif upprättad ſamt börjar leſwa ett annat nytt, andligt lif. Men detta ſker för hwar och en ſerſkildt då, när han i hjertat warder beſtänkt med Jeſu blod, ſom Gud en gång för alla utgifwit till ett frälsningsmedel för ſyndare, d. w. ſ. då han göres delaktig af Kriſti en gång för alla i döden utgifna lif. Om den, ſom ännu är i ſyndens, dödens och djefwulens wåld, ſäger Skriften aldrig, att han är frälſt. Aldrig ſäger hon heller till någon ſådan: Du är frälſt. Nej, till en ſådan ſäger hon: "Du är fördömd och behöfwer frälſas; låt frälſa dig! Si, Jeſus är frälſaren; ſtatt upp, bekänn din ſynd och tro på honom, ſå warder du frälſt, ty Jeſu blod renar från alla ſynder!"

404. Men wi gå widare. J 1 Joh. 1: 7 ſäger apoſtelen: **Om wi wandra i ljuſet, ſåſom han är i ljuſet, ſå hafwa wi gemenſkap med hwarandra och Jeſu Kriſti, hans ſons, blod renar oß från all ſynd.** Apoſtelen talar om, huru de kriſtna ſkola bliſwa renade från all ſynd. Detta, ſäger han, tillgår på det ſättet, att wi wandra i ljuſet, ſå att wi i allting äro uppenbara, äro öppna och ärliga inför Gud. Äro wi falſka i anden och gömma oß med någon ſynd i mörkret undan Gud, då äro wi förlorade. We dem, ſom wilja wara fördolda för Herren till att ſkyla ſin öfwerträdelſe, ſäger profeten. Men om wi, ſåſom ſagdt är, wandra i ljuſet, i ett uppriktigt och ſannt wäſende inför Gud, då hafwa wi och Gud ſällſkap eller gemenſkap inbördes, och Jeſu Kriſti, hans ſons, blod renar oß af all ſynd. När man ofta fattat detta ſtälle ſå, ſom

wille apoſtelen ſäga, att Jeſu blod beweker Gud att icke tillräkna oß wår ſynd, då afwiker det alldeles från apoſtelens ord. O, låtom oß enfaldigt läſa, ſåſom det ſtår. Ty här ſtår, att Jeſu blod renar — werkligen renar, oß — juſt oß — från ſynd, all ſynd. Och tänk, huru mycket ſtörre nåd det är! Det är, hwad wi behöfwa, hwad wårt hjerta åtrår och ſuckar efter: att blifwa rena från ſynd. Men hwad är då Jeſu blod? Swar: ingenting annat än hans i döden för oß utgifna lif, af hwilket wi warda delaktige genom tron. Genom wandring i ljuſet och gemenſkap med Gud ſkall detta lif allt mer och mer genomtränga de troende och rena dem till Guds likhet. Märk, märk, huru allting i bibeln hänwiſar på wår werkliga frälsning från ſynd, och det genom blodet!

405. "Men, ſäger du, huru ſkall jag då weta, att jag wandrar i ljuſet? Kanſke har jag icke burit alla mina ſynder fram i ljuſet för Gud?" Swar: Ja, tänk efter! Will du gömma dig med någon ſynd undan Gud för att oſtörd få lefwa i henne? Är det ſå, då är du en ſkrymtare, och all din berömmelſe af Jeſu blod är fåfäng, ja ſämre än fåfäng, ty den bringar dig en förökad dom. "Nej, nej, ſäger du, icke will jag hafwa något hemligt för Gud, nog will jag wara uppenbar för honom, men jag känner mina ſynder ſå litet; det är kanſke något, ſom jag icke ſjelf wet, ſom håller mig fången i mörkret?" — Och huru bär du dig åt med detta? — "Jo, ſäger du, jag beder Gud, att han måtte ranſaka mig och uppenbara allt för mig och låta mig weta det wärſta, bara jag får weta ſanningen om mig." Nuwäl, juſt det är att wandra i ljuſet. Och ju mer enfaldigt du wandrar i ljuſet, deſto mer ſkall Gud uppenbara för dig; deſto mer ſkall ditt ſinne och hjerta genom Jeſu blod blifwa helgadt och renadt; deſto mer ſkall du ockſå genom ſamma blod warda ſtärkt till att i ditt lif aflägga all ogudaktighet och werldslig luſta ſamt lefwa gudaktigt, rättfärdigt och tuktigt i werlden (Tit. 2: 12). O ja, det är den ſanna helgelſens hemlighet: att "dricka Jeſu blod", att under en fortſatt wandring i ljuſet mer och mer göras delaktig af hans lif. Egen kraft förſlår intet.

406. På ett annat ſtälle i ſamma bref (1 Joh. 5: 6) ſäger Johannes: **Denne är den, ſom kommit genom watten och blod, Jeſus Kriſtus, icke i wattnet allenaſt utan i wattnet och blodet. Ty tre äro de, ſom wittna: anden, wattnet och blodet, och de tre äro till ett.** Det är möjligt, att Johannes med deſſa ord ſyftar på det, ſom i hans evangelium berättas, neml. att när en krigsknekt upp-

ſtack Jeſu ſida på korſet, ſå rann blod och watten derut. Men wi tro, att apoſtelen ſyftar å ena ſidan på Kriſti dop, å andra ſidan på Kriſti död. Genom dopet likaſom inwigdes han till ſitt frälsſarewerk på jorden, genom ſitt lifs utgifwande på korſet fullkomnades han till wår ſalighetshöfding, ſåſom wi förr hafwa ſett. Och nu hafwa wi, ſom tro på honom, i hans dop, i han lifs utgifwande och i anden, ſom han gifwit oß, ett wittnesbörd af Gud, att han gifwit oß det ewiga lifwet; och det lifwet är i hans Son. Utom Sonen gifwes intet andligt lif, ingen frid, ingen ſalighet. Men den ſom är i Sonen, han lefwer, har frid och är ſalig, och han har Guds wittnesbörd. Hwarje bibelſtälle, ſom talar om Jeſu blod, tränger oß alltſå in på lifwet med den frågan: Lefwer du i Jeſus? Der ligger det rätta "ſchibbolet" (Dom. 12: 6), det ſtälle der dödens och lifwets wäg ſkiljas åt.

407. Wi komma nu till Uppenbarelſeboken. Hon talar om Jeſu blod på fyra ſtällen. I Uppb. 1: 5 ſäger Johannes: **Honom, ſom älſkar oß och har löſt oß från wåra ſynder i ſitt blod och gjort oß till ett konungarike, till preſter åt ſin Gud och fader, honom ware äran och kraften till ewigheternas ewigheter.** Att Johannes med "honom, ſom älſkar oß och har löſt oß", menar Kriſtus, det är uppenbart; och att han med ordet "oß" menar de troende, det finner man deraf, att han ſäger, att "Kriſtus gjort oß till ett konungarike, till preſter åt ſin Gud och fader", hwilket icke kan ſägas om några andra än de troende. De otrogna äro icke löſte från ſina ſynder, utan de äro twertom ännu fångne i dem, faſtän Kriſtus kommit i werlden för att löſa dem; de äro intet Guds konungarike, inga preſter åt Gud, faſtän Kriſtus kommit i werlden för att göra dem dertill. Men om de troende heter det, att de icke widare äro i ſina ſynder utan äro löſta ifrån dem. Märk: från **ſynderna** — det ſtår icke bara: från Guds dom, nej, utan: från ſynderna. Syndare warda ſaliga endaſt derigenom, att de frälsſas från ſynd. Och hwem har löſt dem? Månne de ſjelfwa? Nej, utan Kriſtus. Och huru? I ſitt blod*). Der hafwa wi det igen. Han ſäger icke bara genom ſitt blod, utan i ſitt blod. Blodet är medlet och de äro frälſta der-

---

*) När man ſtundom fattat orden ſå, ſom wille apoſtelen ſäga, att Kriſtus löſt de troende genom att gifwa Gud ſitt blod till till en betalning för deras ſynder, på det han måtte ſläppa dem lös, ſå har man farit mycket wilſe, ty det war aldrig Gud, ſom höll menniſkor fångna i ſynder. Twertom war det han, ſom wille göra dem fria och för den ſkull utgaf Sonen.

igenom, att de äro i blodet. Men att wara i Jeſu blod, det är, ſåſom wi nu ofta ſagt, att wara ſå genom tron införlifwad med honom, att man blifwit delaktig af hans lif. Ja, ja, Gud ware lof. Det är en ſann frälsning, en ewig frälsning, en frälsning, ſom gör oß till ett Guds konungarike, till preſter åt Gud ſamt till arfwingar af hans ewiga herrlighet.

408. J Uppb. 5: 9 höra wi de äldſtes loſſång ſålunda lyda: **Du är wärdig att taga boken och öppna hennes inſegel, ty du har blifwit dödad och har köpt åt Gud i ditt blod ur hwarje ſtam och tungomål och folk och ſlägt och har gjort dem till ett konungarike och till preſter åt wår Gud, och de ſkola regera på jorden.** De ſäga icke: **alla folk** har du köpt, utan **ur** hwarje folk, d. w. ſ. **menniſkor ur hwarje folk.** Det war ju många, ſom woro förlorade. Och Skriften kallar aldrig dem frälſta, ſom äro förlorade. Deſſa ſålunda ur alla folk köpta menniſkor ſtodo nu loſſjungande inför Lammets tron, och alla woro de köpta **i Lammets blod.** Att de woro köpta, det will ſäga, att de woro frälſta från ſynden och allt ondt. Likaſom det att wara fången i ſynden framſtälles under bild af att wara **ſåld** under ſynden (ſåſom Paulus i Rom. 7 ſäger: Jag är köttslig, ſåld under ſynden), alltſå framſtälles ock frälsningen under bilden af att wara **köpt** från ſynden. Men derom ſå wi framdeles mer tala. De woro köpte **åt Gud**, ty **han** war den, ſom genom detta köp hade återwunnit dem. Och de woro köpta **i Lammets blod.** Lammet hade för deras frälsning utgifwit ſitt lif, och de hade genom tron blifwit delaktiga af hans lif. Så hade deras förloßning ſkett, och nu ſtodo de der alla fria, glada, ſaliga omkring hans tron och ſjöngo hans lof, ett ewigt hallelujah! Kunde wi blicka in i himmelen, ſkulle wi ſe, huru deras hop ökas hwarje dag genom frälſta ſyndare, ſom komma från alla fyra wäder. På jorden finnes en oändlig ſkara, ſom dagligen öfwar ſig i de förſta bokſtäfwerna af de frälſtas loſſång, och från den ſkaran komma de.

409. J Uppb. 7: 11 följ. berättas, huru Johannes ſåg en ſkara i himmelen, klädd i ſida, hwita kläder, och när han frågade, hwilka de woro, fick han detta ſwar: **Deſſa äro de, ſom komma ur den ſtora bedröfwelſen och hafwa twagit ſina kläder och gjort dem hwita i Lammets blod.** Der talas om blodet igen, och att der icke är fråga om lekamliga kläders twående i ett lekamligt blod, det är uppenbart. Nej, klädernas twående i blod är ett bildlikt uttryck. Widare ſäges icke, ſåſom detta ſtälle ofta felaktigt utlägges, att de

woro iklädda en annans hwita kläder, nej utan att de hade twagit ſina egna förut orena kläder, d. w. ſ. de hade ſjelfwa i ſina perſoner blifwit rene gjorde, ſå att de nu woro fria från all ſynd, heliga och rättfärdiga. Annars hade de icke warit i himmelen, dit ingenting inkommer, ſom beſmitteligt är, ſom ſtyggelſe gör och lögn (Uppb. 21: 27). Men huru hade de blifwit rena? Swar: genom twagning i Lammets blod. Huru hade de då twagit ſig? Swar: endaſt genom tron på Kriſtus. Men huru hade de kunnat warda rena genom tron? Swar: genom tron hade de blifwit inympade i Kriſtus, ſåſom grenen inympas i trädet. Ty ſåſom trädets ſaft genom ympningen inſtrömmar i grenen och gör honom delaktig af ſtammens lif, alltſå hade de frälſte genom tron likaſom genomſtrömmats af Lammets blod, d. w. ſ. de hade blifwit genom tron delaktiga af hans för dem i döden utgifna lif. Och detta hade rengjort deras hjertan (Apg. 15: 9), detta hade rengjort hela deras lif (Tit. 2: 14). Derför ſtodo de der nu, rena, heliga, ſaliga. Och för oß, för dig och mig är wägen denſamma till ſamma plats. Jeſu blod — Jeſu blod, göras delaktig af Jeſu lif genom tron, det är frälsningens hemlighet. Alla egna werk, anſträngningar och föreſatſer äro idel döda werk, med hwilka ſyndaren förblifwer i döden. Derför ſkynda till Jeſus! Hans blod är en källa, ſom renar från alla ſynder och all orenhet. Kaſta dig, ſå ſyndig du är, ſå förtappad och owärdig du är — kaſta dig med allt på honom, och han ſkall äfwen twå dig ren, förlåta dig dina ſynder, upprätta, helga och rena dig. Men hör du redan till den ſkara, ſom twagit ſina kläder och gjort dem hwita i Lammets blod, ſå priſa Gud och gläds i hoppet, ty dig wäntar en plats i den lofſjungande ſkaran wid Lammets tron. Och den platſen ſkall hwarken djefwulen eller werlden eller någon makt kunna frånröfwa dig.

410. I Uppb. 12: 10 följ. omtalar Johannes, att han hörde en hög röſt i himmelen ſäga: **Nu har frälsningen och makten och riket blifwit wår Guds och wäldet hans Smordes, ty utkaſtad har wåra bröders anklagare blifwit, hwilken anklagade dem inför wår Gud dag och natt. Och de beſegrade honom för Lammets blods ſkull och för ſitt wittnesbörds ords ſkull, och de älſkade icke ſitt lif intill döden.** Detta är ju en öfwermåttan herrlig ſång om ſatans öfwerwinnande. Den gamle ſjälafienden förſöker icke blott förleda de troende till ſynd, utan han förſöker äfwen att anklaga dem hos Gud. Men likaſom han mißlyckas i det ena, ſå mißlyckas han äfwen

äfwen i det andra. Wåra bröder beſegrade honom, heter det i de ſaligas ſång. Och hwad war orſaken till deras ſeger? Swar: i förſta rummet Lammets blod. Att Kriſtus utgifwit ſitt lif i döden för ſyndare, det är grundorſaken till all frälsning och all ſeger öfwer ſynden, döden och djefwulen. Utan detta wore wi alla ewinnerligen och ohjelpligen förlorade. Men när ſyndaren warder delaktig af Kriſti i döden för honom utgifna lif, då winner han. Då kunna icke alla helwetets portar warda honom öfwermägtiga. Då brytas de förſkräckligaſte ſyndabojor, med hwilka djefwulen hållit honom fången, och han går ur fängelſet fri och glad, rättfärdig och ſalig. Och då kan åklagaren ingenting winna med alla ſina anklagelſer. Ty hwem kan åklaga dem, ſom Gud ſjelf rättfärdigat? Tänk, huru ofta wi få med wåra egna ögon bewittna detta! Alla dagar måſte djefwulen ſålunda ſläppa ifrån ſig fångar, ſom öfwerwinna honom för Lammets blods ſkull. Säg, har äfwen du ſålunda wunnit, eller är du ännu qwar i fängelſet? Hwem ſom heldſt kan bli frälſt. Ty dertill uppenbarades Guds ſon, att han ſkulle nederſlå djefwulens gerningar.

411. Men att det ock heter, att helgonen hade wunnit "för ſitt wittnesbörds ords ſkull, och (derför att) de icke älſkat ſitt lif intill döden", det är ſagdt i öfwerensſtämmelſe med Pauli ord: Med hjertat tror man till rättfärdighet (ty genom tron warder man delaktig af Kriſti lif), och med munnen bekänner man till ſalighet (Rom. 10: 10). Delaktigheten af Kriſti lif i förſta hand och hans namns bekännelſe i andra hand woro orſakerna till deras fullſtändiga ſeger. Men om denna bekännelſe och deß nödwändighet få wi en annan gång tala. Här war nu fråga om Kriſti blod.

412. Deſſa äro nu alla de ſtällen i nya teſtamentet, på hwilka uttrycket Jeſu blod förekommer, och ſåſom wi af Skriftens allmänna ſpråkbruk ſett, handla de alla om en och ſamma ſtora, guddomliga hemlighet, nemligen wår frälsning från ſynd, död, djefwul och allt ondt genom delaktiggörelſe af Kriſti, Guds Sons lif. Gud utgaf ſin ſon till wår frälsning — det är begynnelſen. Sonen utgaf i blodet ſitt lif till wår frälsning — det är fortſättningen. Genom tron mottaga wi detta lif och frälſas, renas, helgas i detſamma från allt ondt, tills wi ſtå der omkring hans tron, deltagande i alla de ſaligas lofſång — det är ſlutet, det är fulländningen. Gud ware lof för ſin outſägliga gåfwa!

Tjuguſjunde Betraktelſen.

413. Wi hafwa ſett, huru Kriſtus blifwit gjord till ſynd för oß, huru han kämpat med wåra fiender och öfwerwunnit dem. Ingen ſtrid och ingen ſeger kan jemföras med denna. När ett folk ligger i krig med ett annat, då wänta ju de hemmawarande med utomordentlig ſpänning hwarje dag underrättelſer. Alla underrättelſer om nederlag förorſaka ſorg och klagan, alla underrättelſer om framgångar och ſegrar åſtadkomma fröjd och jubelſång. Och när den ſiſta tidningen kommer med underrättelſe om fiendens fullkomliga tillintetgörelſe, då är der ingen ände på jubel. Då flaggas, då ſjunges, då illumineras, och alla åtgärder widtagas för att ära den ſegrande furſten, fäderneslandets räddare. Ty fiendens nederlag och fäderneslandets räddning är ett, och fäderneslandets räddare är den, ſom ſlagit och kroſſat deß fiender. Men ack, hwad äro alla deſſa ſegrar mot den herrliga ſeger, ſom wår frälſare, Jeſus, Guds Son, dels i hela ſitt lif dels i den ſiſta ſtora hufwuddrabbningen på Golgatha wann öfwer alla wåra fiender!

414. När Israels barn ſtredo med filiſteerna och Goliat framträdde och utmanade någon af Israeliterna till enwig, då rådde ſtor förſkräckelſe i lägret. Ingen ur lägret wågade framträda och kämpa med filiſteen. Men då kom David. Han hörde icke till lägret, men han kom till lägret i rätta ſtunden. Han åtog ſig kampen, och hwem förſtår icke, med hwilken häpnad alla ſågo honom gå mot fienden! War wiß: der woro allas ögon wända åt ett håll, der rådde en andlös tyſtnad. Alla kände, att det afgörande ögonblicket war kommet, det ögonblick, hwarpå deras räddning eller undergång ſkulle bero. "Segrar David, då äro wi räddade; ſtupar David, då äro wi förlorade", det war den känſla, ſom genombäfwade allas hjertan. Men när jätten föll, då war det icke tyſt längre; då wändes den andlöſa tyſtnaden i ett ändlöſt jubel. Och dock — hwad war denna ſeger i jemförelſe med den ſeger, ſom Jeſus wann öfwer alla wåra fiender? På utgången af den ſtrid, hwars afgörande ſlag ſtod på Golgatha, berodde wår räddning eller undergång för ewigt. Det kände mörkrets furſte, derför uppböd han ſin ytterſta kraft; det kände äfwen Herren, derför ſegnade han af ångeſt i örtagården. Ja, det war ett ögonblick, då han ropade:

Min Gud, min Gud, hwi hafwer du öfwergifwit mig? Men ſegren wanns, och wi — ſkulle wi icke jublande priſa Gud?

415. Se här åter en bild: År 1870 fördes mellan Frankrike och Tyſkland ett af de blodigaſte krig, ſom man känner. Genom ſtrömmar af blod tågade den tyſka krigshären från ſeger till ſeger. Slutligen wardt den franſka kejſaren ſå fullſtändigt ſlagen, att han med hela ſin här måſte gifwa ſig i ſin fiendes wåld. Då lät den tyſke kejſaren med wäldiga kanonſkott fira denna herrliga ſeger. Men ſkotten hördes icke för ſoldaternas jubel, hwilka ropade: "Nu ſå wi gå hem." Och hela Tyſkland genljöd af ſegerrop. Men hwad göra wi? Wår Herre Jeſus gick från ſeger till ſeger ända till den afgörande ſtriden på Golgatha. Wi behöfde icke wara med — wårt blod behöfde icke flyta i den ſtriden. Han kämpade enſam, och genom ſitt eget blod wann han en ewig ſeger åt oß. Och nu ſå wi gå hem. De fiender, ſom ſtängde oß wägen, äro kroſſade och deras fäſten nederſlagna. Låtom oß fröjdas och ſjunga. Wår Gud är wärd ett herrligt Hallelujah. Ty ſegren är wår genom wår Herre Jeſus Kriſtus. Ära ware Gud i höjden!

416. När David betraktade Guds ſkapelſes ſtorwerk och dermed jemförde menniſkan, då utbraſt han full af förundran: Hwad är menniſkan, att du tänker på henne, eller menniſkans ſon, att du låter dig wårda om honom? (Pſ. 8.) Han tyckte, att det war beſynnerligt, att Gud ſå ſerſkildt ſkulle wårda ſig om detta lilla ſtoftgrand, ſom kallas menniſkan. Men hwad ſkola då wi ſäga, när wi ſe Gud för denna arma ſyndiga warelſes frälsning offra ſin egen enfödde Son? När wi följa denne Jeſus från krubban till himmelsfärden och beſinna, att allt, hwad han tänkte, talade eller gjorde, gällde wår frälsning, då må wi wäl fråga: Hwad är menniſkan, att du tänker på henne? På dig och mig war det han tänkte, när han förnedrade ſig ſjelf, wardt fattig och föraktad; på dig och mig tänkte han, när han ſtilla led ſom ett lam, ſom ſtilla tiger för ſin klippare; "för deras ſkull will jag göra det", tänkte han. På dig och mig war det han tänkte, när han wandrade till Golgatha; "för deras frälsning will jag göra det", tänkte han. På dig och mig tänkte han, när han uppſtod, och for till himmelen och ſatte ſig på Fadrens högra ſida. Och när han kommer igen engång, då ſkall han tänka på dig och mig, då ſkall han uppſöka dig och mig, då ſkall han förherrliga dig och mig och alla troende ſamt ſedan återlemna riket och makten åt Fadren ſägande: "Fader, nu är det färdigt det werk,

ſom du uppdragit åt mig; nu ſer du här alla deſſa, ſom jag genom mitt blod wunnit åt dig ur werlden".

417. Skriften wet icke af något annat ändamål med Kriſti ankomſt och werk i werlden än menniſkans frälsning. När ängelen för Joſef omtalade hans bliſwande födelſe, ſade han: Du ſkall kalla hans namn Jeſus, ty han ſkall frälſa ſitt folk ifrån deras ſynder (Matth. 1: 20). När Simeon höll det lilla Jeſusbarnet i ſina armar uti Jeruſalems tempel, loſwade han Gud och ſade: Herre, nu låter du din tjenare fara i frid, ty mina ögon hafwa ſett din frälsning, hwilken du beredt hafwer för alla folk (Luk. 2: 30). I Luk. 9: 56 ſäger Herren: Menniſkans Son är kommen för att frälſa menniſkornas ſjälar. Och åter: Menniſkans Son är kommen för att uppſöka och frälſa det förtappade (Luk. 19: 10). Och åter: Icke har Gud ſändt ſin Son i werlden, att han ſkulle döma werlden, utan på det att werlden ſkall warda frälſt genom honom (Joh. 3: 17). Och åter: Jag är icke kommen för att döma werlden utan för att frälſa werlden (Joh. 12: 47). I Apg. 13: 47 ſäger apoſtelen: Så har Herren budit oß: Jag har ſatt dig till hedningarnes ljus, att du ſkall wara min frälsning intill werldens ände. Och i Gal. 1: 4 ſäger Paulus: Kriſtus har utgifwit ſig ſjelf för wåra ſynder, på det att han ſkulle frälſa oß från den närwarande onda werlden efter Guds och wår faders wilja. Ja, hela Skriften wimlar af wittnesbörd om denna ſak.

418. Den frälsning, ſom genom Kriſti ſeger öfwer wåra fiender bliſwit oß beredd, kallas i Skriften ſtundom återlösning ſtundom förſoning. Genom det förra namnet framſtälles frälsningen ſåſom en förloßning från ondt, genom det ſednare namnet framſtälles den ſåſom en återförening med Gud. Må Gud gifwa oß ſin helige Ande och leda oß i ſin ſanning, när wi nu gå att ſe, hwad Skriften om deſſa ſtycken lär.

419. Det är ett i bibeln ofta förekommande taleſätt, att frälsning från något ondt kallas "återlösning" eller "återköpning." Det onda, från hwilket man frälſas, liknas då wid ett fängelſe, ur hwilket en fånge utlöſes.*) Detta wilja wi belyſa med några

---

*) Det har gjort mycket ſtor ſkada och förorſakat mycken förwirring, att man wid ordet "återlösning" ſå ofta tänkt på en werklig affär med köpare, ſäljare, erlagd och mottagen liqvid m. m. d. Detta betraktelſeſätt förledde de gamle kyrkofäderna (Auguſtinus och andra) att ſåſom ſäljare betrakta djefwulen. Åt honom, menade de, betalte Kriſtus ſitt lif ſåſom en löſepenning, på det att

exempel. I Luk. 2: 38 ſäger evangeliſten om Hanna, att hon talade om Kriſtus till alla dem, ſom i Jeruſalem wäntade återlösning. I Luk. 21: 28 ſäger Herren till ſina lärjungar: När detta begynner ſke, ſen upp och lyſten edra hufwuden upp, ty då nalkas eder återlösning. Der kallar han de troendes ſlutliga förloßning ur denna werld för en återlösning. Med afſeende på ſamma ſak ſäger Paulus: Äfwen wi ſjelfwe, ſom hafwa Andens förſtling, ſucka i oß ſjelfwa, wäntande barnaſkapet, nämligen wår kropps återlösning. Se, der kallar ju ock apoſtelen wår fullſtändiga frälsning genom en ſalig uppſtåndelſe för en återlösning. I 1 Kor. 1: 30 ſäger han: Kriſtus är oß af Gud gjord till wisdom, till rättfärdighet, till helgelſe, till återlösning. Der talar Paulus åter om ſamma ſlutliga förloßning och kallar den en **återlösning**. Lifwet här i denna werlden war för apoſtelen likaſom ett "ute warande", ett fängelſe, ur hwilket han längtade att blifwa **utlöſt**. Derför motſåg han den fulla frälsningens dag med ſamma längtan, hwarmed en fånge motſer ſin återlösnings eller friköpnings dag. Om ſamma ſak talar han äfwen i Eph. 1: 14, der han ſäger: Anden är wårt arfs pant till hans egendomsfolks återlösning, och i Eph. 4: 30, der han ſäger, att de troende äro beſeglade med Guds helige Ande till återlösningens dag. På alla deſſa ſtällen ſtår det i wår ſwenſka bibel "förloßning", men i grundſpråket heter det egentligen "återlösning" och är ſamma ord, ſom Paulus begagnar, när han ſäger: Wi rättfärdigas för intet, genom hans nåd, genom återlösningen i Kriſtus Jeſus (Rom. 3: 24).

---

han ſkulle ſläppa menniſkorna, ſom han hade i ſitt wåld. De tänkte ſålunda: "Menniſkan war det, ſom ſkulle köpas; djefwulen war det, ſom hade henne i ſitt wåld; alltſå war det han, ſom ſkulle hafwa löſepenningen." Denna tankegång funno de mycket naturlig ſamt bemödade ſig flitigt att "förklara" den. När man ſedan inſåg det orimliga och ſkriftwidriga i denna lära, wände man ſaken ſå, att **Gud** blef ſäljare. Åt Gud, menade man, betalte Kriſtus ſitt lif ſåſom en köpeſtilling. Men då kunde det icke längre blifwa menniſkan, ſom köptes. Ty det ſåg man ju, att Kriſtus icke war kommen för att **köpa menniſkan lös från Gud.** Fördenſkull wände det ſig ſå, att Kriſtus ſkulle köpa nåd och ſyndaförlåtelſe af Gud åt menniſkan. Men då led man åter ſkeppsbrott emot den klippan: Det ſtår ingenſtädes ſå ſkrifwet. Det ſtår aldrig i bibeln, att Kriſtus köpt Gud eller något af Gud åt oß. Nej, alltid när det är fråga om återlösning, gäller det **wår** återköpning åt Gud. Återlösning är ett annat uttryck för frälsning, och lika litet ſom det wid ordet "frälsning" är fråga om annat än **wår** frälsning, lika litet är det fråga om något annat, när Skriften ſäger "återlösning". Ingenting kan wara enklare än detta, allenaſt man låter bild wara bild.

420. Mycket wanligt är det ock i gamla teſtamentet, att det ſäges om Gud, att han "återlöſer". Sålunda heter det i Eſ. 43: 1: Nu ſäger Herren: frukta dig icke, ty jag har återlöſt dig. Och i Eſ. 52: 9: Herren hugſwalar ſitt folk, han återlöſer Jeruſalem. J Pſ. 72: 14 heter det: Gud ſkall återlöſa deras ſjälar utur bedrägeri och öfwerwåld; eller ſåſom det i nya proföfwerſättningen heter: Gud ſkall **friköpa** deras lif o. ſ. w. Ja, oräkneliga äro de ſtällen i gamla teſtamentet, der det ſålunda om Gud heter, att han återlöſer eller **friköper** ſitt folk från lekamligt eller andligt ondt, från förtryck, träldom, från ſynd, från död o. ſ. w. Men ingen tänker derwid på en affär med köpare, ſäljare, erlagd och godkänd betalning o. ſ. w., utan hwar och en förſtår, att det är ett bildligt uttryck. Derför öfwerſättes det ock i wår gamla bibelöfwerſättning öfwerallt med "förloſſa" eller "förloßning", ehuru det egentligen betyder "friköpa" eller "friköpning."

421. Samma bildliga uttryck begagna äfwen wi mycket ofta i wårt ſpråk. Om t. ex. en konung winner en herrlig ſeger, men derwid förlorar mycket folk, ſå ſäger man, att ſegren är **dyrköpt**, att den **koſtat** mycket folk o. ſ. w. Om ett förtryckt folk genom ſtora och blodiga förluſter ändtligen tillkämpar ſig frihet, ſå ſäger man, att deß frihet är **dyrköpt**, att den **koſtat** mycket blod o. d. Om någon räddar en annan ur dödsnöd och derwid ſjelf förlorar helſa eller lif, ſå ſäger man, att den räddningen är **dyrköpt**, ty den har **koſtat** honom helſan eller lifwet o. ſ. w. Korteligen: när något winnes genom uppoffring, ſå framſtälles det mycket ofta under bilden af ett köp, der det, ſom uppoffras, betraktas ſåſom en utgifwen köpeſkilling, genom hwilken köpet ſker. Synnerligen tydligt framſtår detta i Matth. 13: 44. Der liknas himmelriket wid en ſkatt, ſom war gömd i en åker, hwilken en man fann, och af glädje deröfwer gick han bort, ſålde allt, hwad han hade, och **köpte** den åkern. Der will Herren framſtälla en man, ſom för att winna Guds rike offrar allt; och han framſtäller honom under bilden af en, ſom ſäljer allt ſitt och köper en ſkatt. Samma bild fortſätter han, när han på ſamma ſtälle tillägger: Åter är himmelriket likt en man, ſom ſökte ſköna perlor; och när han fann en mycket dyrbar perla, gick han bort, ſålde allt, hwad han hade, och köpte henne (v. 46). Men när man talar i ſådana bilder, ſå frågar ju ingen, hwem det är, ſom får löſepenningen, utan hwar och en känner, att man talar i bild.

422. Si, ſammalunda förhåller det ſig ock, när frälsningen i Kriſtus kallas en återlösning. Detta bildliga taleſätt anwändes äfwen ofta. Så ſäger Paulus: I ären icke edre egne, ty I ären **dyrt köpte** (1 Kor. 6: 20). Och åter: I ären dyrt köpte; blifwen icke menniſkors trälar (1 Kor. 7: 23). I Uppb. 5: 9 höra wi de ſaligas ſång: Du är dödad och har **köpt** oß åt Gud medelſt ditt blod. I Uppb. 14: 3, 4 heter det om de hundra fyratio fyra tuſen: De äro **köpte** från menniſkorna till en förſtling åt Gud och Lammet. I ſådana bildliga uttrycksſätt liknas Kriſtus wid en, ſom från ſynden, döden och djefwulen lösköper fångar åt Gud; men hwad han för ſyndares frälsning måſt offra, det liknas wid en **köpeſkilling**, ſom han för deras friköpning måſt utgifwa, ſåſom wi ſnart ſkola ſe.

423. I öfwerensſtämmelſe med denna bild liknar bibeln ockſå en menniſkas fångenſkap under något lekamligt eller andligt ondt wid en **förſäljning**. När Moſe i ſin afſkedsſång (5 Moſ. 32) profeterade om Israels framtid, ſade han om deß olyckor, att Herren hade **ſålt** ſitt folk (d. w. ſ. öfwergifwit det i fiendens wåld). I Pſ. 44 ſäger ſångaren med afſeende på Israels olyckor och nederlag: Du **ſålde** ditt folk för en ringa ting; högt pris ſatte du icke på dem (v. 13), och hwad han dermed menar, förſtå wi af v. 12, der han ſäger: Du gaf oß till pris ſåſom ſlagtefår och ibland hedningarne förſtrödde du oß. I Dom. 2: 14 heter det ſammalunda: Herrens wrede upptändes mot Israel, och han **ſålde** dem i deras fienders hand*). I Eſ. 50: 1 ſäger Herren till ſitt folk: Si, I hafwen blifwit **ſålde** för edra mißgerningars ſkull. I 1 Kon. 21: 25 heter det om Achab: Ännu hade ingen funnits, ſom ſå hade **ſålt** ſig till att göra, hwad ondt war för Herren. Och Paulus ſäger i Rom. 7: Lagen är andlig, men jag är köttslig, **ſåld** under ſynden. Om en träl ſåldes af en husbonde åt en annan, ſå kom han helt och hållet i denne andres wåld. När derför Herren öfwergaf ſitt folk i fiendernas hand, ſå uttrycktes detta bildligt ſålunda: Herren **ſålde** ſitt folk. När Achab helt och hållet hängaf ſig åt ſyndens wåld, ſå uttrycktes detta med ſamma bild: Han **ſålde** ſig till att att göra det, ſom war ondt för Herren. Och när Paulus berättar om ſin fruktlöſa kamp med ſyndens lag, ſom war i hans lemmar, då uttrycker han det med ſamma bild: **Såld** under ſynden.

---

*) Se ock ſamma uttryck i Dom. 3: 8, 4: 2, 10: 7.

424. På ſamma ſätt alltſå ſom träldomen under något ondt liknas wid en **förſäljning** åt det onda, på ſamma ſätt liknas frigörelſen från något ondt wid en **friköpning**. Synnerligen tydligt framſtår detta i Eſ. 52: 3, der Herren ſäger till ſitt folk: För intet hafwen I bliſwit **ſålde**, I ſkolen ock utan penningar **återköpas**. Gud hade öfwergifwit ſitt folk i fiendernas wåld, men nu ſkulle han frälſa det.

425. Detta må wara nog taladt om ſjelfwa bilden. Nu wilja wi ſe, hwad wi af denſamma kunna hemta för hjertat och lifwet. Det är godt och wigtigt, att hafwa en rätt inſigt, men wigtigaſt är att i hjertat **upplefwa**, hwad man wet.

426. Af naturen äro wi alleſammans ſålde under ſynden. Detta wiſar ſig hos ſomliga mer groft, hos andra mer fint. Se på dem, ſom lefwa i någon grof laſt, t. ex. drinkare. Tror du, att en drinkare känner ſig lycklig? Wiſſerligen icke. Han känner ſig ofta förfärligt olycklig; han ſer, huru han förſlöſar ſina egodelar, huru hans huſtru och barn måſte ſwälta och lida outſägligt. Han ſer, huru han förſtör ſin helſa och ſin arbetsförmåga, huru han ådrager ſig förakt och wanära, huru alla menniſkor ſky honom; han hör af Guds ord, att drinkare icke ſkola ärfwa Guds rike o. ſ. w. Och allt detta kan underſtundom uppfylla honom med en outſäglig ångeſt. Han beſluter, han föreſätter ſig att nu göra ſlut på ſitt ſyndalif; men nej, det går icke; näſta ſtund ſuper han igen — ja ſuper han ej för annat, ſå ſuper han af förtwiflan — han **kan** icke annat, han är **ſåld** till att ſynda. Jag har ſett perſoner på fängelſe, hwilka kommit dit för brott, ſom de under ruſets inflytelſe begått; de hafwa gråtit i förtwiflan och heligt lofwat, att de aldrig mer ſkulle ſmaka en droppe; men när de kommit ut, ſå har begäret öfwerwäldigat dem, de hafwa ſupit, begått brott igen och åter hamnat på fängelſet. De hafwa icke kunnat annat; de hafwa warit **ſålda** under begärelſen. Bannor, förmaningar, ſtraff — ingenting har hjelpt. Nej, trälen är icke widare ſin egen. Han **måſte** följa husbondens wilja.

427. Se på den, ſom är bunden i otukt, hemlig eller uppenbar! Menar du icke, att horkarlen, ſtökan, ſjelfbefläckaren känna ſin förnedring? Jo, de kunna ofta wara i en riktig helwetets ångeſt, de wille gifwa allt för att wara löſa — men de äro **ſålde** under ſynden. De äro i förtwiflan ſtundom freſtade att förkorta ſitt lif, men när begärelſen påkommer, ryckas de med ſåſom af ett ſtorm-

wäder — tanken på wanära, förnedring, på Gud, på himmel, på helwete — ingenting förſlår att hålla dem tillbaka. De ryckas med, de kunna icke annat, ty de äro ſålde under ſynden. De likna ett ſkepp, ſom i ſtormen förlorat både roder och ankar och räddningsbåt. Det drifwes af winden mot klipporna; ſjömännens nödrop gagna intet; de öfwerröſtas af ſtormen, och de hafwa ingen makt med fartyget; ſteg för ſteg föras de med, tills de finna en ömklig död i bränningarna.

428. Se på den girige! Han unnar ſig ingen raſt eller ro; winner han, ſå wäxer hans begär; förlorar han, ſå fördyſtras eller förbittras hans ſinne. Aldrig är han trygg; han måſte winna mer och mer. Han tror, att när han wunnit ſå eller ſå mycket, ſå ſkall han warda nöjd. Men när han wunnit det, ſå är han icke nöjd. Hans begär har twertom wuxit ännu mer, alldeles ſåſom drinkarens törſt wäxer derigenom, att han dricker. De ſom ſtå utanför och ſe, tro, att han känner ſig lycklig, men han är i werkligheten icke lycklig. Hans hjerta drages mer och mer ned i werlden; och ju längre ned det drages, deſto tommare warder det. Han hör af Guds ord, att den girige icke ſkall ärfwa Guds rike, och det ängſlar honom ofta, men han kan icke ſlita ſig lös, han är ſåld åt ſynden. Det kom engång en ung man, en rik man till Jeſus. Han wille warda ſalig, och ſå trängande war hans ſalighetsbekymmer, att han inför allt folk föll på knä för Jeſus. Det ſåg ut, ſom hade han welat göra allt, lida allt, offra allt för att warda ſalig, men när Herren ſade: “Gå bort, ſälj allt det, ſom du hafwer, och gif åt de fattiga”, då gick han ſin wäg — bedröfwad, ty han wille warda ſalig; men han gick, ty han war ſåld åt denna enda ſynden.

429. Jag kände för många år ſedan en man. Han war köpman och war bunden i girighetens band. Han wardt wärre och wärre. Hans hjerta förſoffades mer och mer. Ingen älſkade han, och af ingen war han älſkad. Men kärleken till guldet öfwerwägde för honom allt. Slutligen en natt, då han låg der enſam, öfwerföll döden honom, och efter en ſwår dödskamp ändade han ſitt lif. På morgonen fans hans lik på golfwet i hans rum med dödens ångeſt målad i anletet. Han war ſåld åt ſynden, ſåld åt döden, ſåld åt helwetet. Han hade kunnat blifwa ſalig, men han ſålde ſig åt ſynden ſåſom Achab, och han rycktes bort af ſynden. O det är förfärligt! Det ſer i början ſå oſkyldigt ut. Men hwad hjelper det menniſkan,

om hon förwärfwar hela werlden och förlorar ſin ſjäl? Och dock, huru många tuſen äro de icke, ſom göra det? Säg, huru är det med dig?

430. Det finnes ingen förſkräckligare ſyn än en menniſka, ſom är ſåld åt ſynden, det ware hwilken ſynd ſom helſt. Och dock är denna ſyn ſå wanlig, att näſtan ingen förſkräckes deröfwer. Det wimlar öfwerallt af ſådana menniſkor. Om någon angripes af ſpetälſka, af kräfta eller någon annan ſjukdom, då beklagar man honom och känner medlidande med honom. Men att någon är ſåld under ſynden, det wäcker intet uppſeende eller medlidande. Det är, ſom ſkulle det ſå wara. Om föräldrar förlora det ena barnet efter det andra i ſtrypſjuka, i ſkarlakansfeber eller i någon annan ſjukdom, då känner man djupt medlidande med dem. Men att de förlora det ena barnet efter det andra i ſynd, det ſe de icke, det bekymrar dem icke, och det bekymrar icke heller andra, bara ſynden icke framträder för groft. Tänk, huru förfärligt! Ja, de fleſte ſyndaträlar weta icke och tro icke, att de äro trälar; och ſäger någon dem det, ſå förbittras de, ſåſom om man ſkymfade dem. När Herren talade med judarne om att warda fria, ſå ſwarade de: Wi äro Abrahams barn och hafwa aldrig någons trälar warit (Joh. 8). Men hwar och en, ſom ſynden gör, är ſyndens träl, ſäger Herren. Och ſlutet på ſyndens träldom är dö och förgås i ſynden. Skriften har intet hopp för dem, ſom lefwa i ſynd. O menniſka, menniſka, beſinna, hwad din frid tillhörer! Wakna upp, medan det heter idag. Syndens träl ſkall engång utdrifwas — utdrifwas i det ytterſta mörkret, der det är gråt och tandagnißlan, der deras maſk icke dör och elden icke ſlocknar. Hoppas han annat, ſå ſkola hans förhoppningar taga ett förfärligt ſlut. Det går an att här i tiden leka med ſynden, men domen kommer efter allt. War wiß, att bland den hop, ſom på den ytterſta dagen ſkall bortwiſas i den ewiga pinan, ſkola icke många finnas, ſom icke ſkola ſäga: "Hade wi trott, att det war ſå farligt, ſå hade wi förwiſſo wändt om; men wi trodde det aldrig." Såld åt ſynden, ſåld åt döden, ſåld åt den ewiga pinan — det är den ogudaktiges wäg, han må tro det eller icke. Och du, du, ſom detta läſer — tänk om det ockſå är din wäg!

431. När ſyndare wakna upp till beſinning öfwer ſin fångenſkap, är det wanligt, att de tänka, att de ſkola kunna göra ſig fria genom egna anſträngningar, böner, föreſatſer o. d. Och när det icke går, ſå tro de, att det beror derpå, att de icke hafwa nog all-

war. Tänk, huru wanligt det är, att man får höra dem ſäga: "Om jag bara hade nog allwar, om jag bara kunde bedja riktigt, ångra rigtigt o. ſ. w.!" Från "jaget" ſkall ändå hjelpen komma, förſtås. Men när det icke går, utan de den ena ſtunden känna ſig förtwiflade, den andra ſtunden hårda och liknöjda igen, då frukta de till ſiſt, att Gud har öfwergifwit dem i ett wrångt ſinne. Huru det kännes att wara i detta tillſtånd, det beſkrifwes tydligt i Pſ. 88, der wi läſa följande hjerteſkärande nödrop: "Herre Gud, min frälſare, böj dina öron till mitt ropande! Ty min ſjäl är full med jemmer, och mitt lif är hardt när helwetet. Jag är aktad lik wid dem, ſom i kulan fara; jag är ſåſom en man, ſom ingen hjelp hafwer. Jag ligger bland de döda öfwergifwen, ſåſom de ſlagne, de i grafwen ligga, på hwilka du intet mer tänker, och de ifrån din hand afſkilde äro." Juſt ſå der känner den med ſynden fåfängt kämpande trälen ſitt tillſtånd. Han är ſåſom en, ſom waknar i ſin graf och fåfängt wrider ſig i ſin likkiſta. Apoſtelen Paulus talar i Rom. 7 om ſin egen erfarenhet, när han waknade upp och började kämpa emot ſynden. Sålänge han aldrig hade märkt lagens andliga kraf, trodde han, att han war rättfärdig, men när budordet ſade: "Du ſkall icke begära," då reſte ſig ſynden, tog tillfälle af budordet och beſwek honom och drap honom dermed. Alla hans anſträngningar, hans faſtor och ſpäkningar woro förgäfwes. Han föll och ſtod upp och föll igen, han war ſåld under ſynden. Att med egna anſträngningar förſöka hjelpa ſig upp ur ſynden, det är detſamma ſom att fatta i ſina egna kläder för att lyfta ſig upp från marken. Skall man komma upp, ſå måſte man hafwa något utanför ſig ſjelf att fatta uti.

432. J denna ſyndens träldom hade wi nu alleſammans warit ewinnerligen förlorade, om icke Jeſus kommit i werlden. Men nu behöfwa wi icke förgås, ty han har kommit, han har förnedrat ſig och ſtigit ned i djupaſte djupet af wår nöd för att friköpa d. ä. förloſſa oß ur wår förfärliga belägenhet. Derom ſäger han ſjelf: Menniſkans ſon är icke kommen för att låta ſig tjenas utan för att tjena och gifwa ſitt lif till en löſepenning för många. (Mark. 10: 45). Såſom wi redan förut ſagt, ſå ſäga wi igen: hans mandomsannammelſe, hans predikan, hans lif, hans lidande, hans död, hans uppſtåndelſe och hans werldsregering — allt allt är det riktadt på denna enda punkt: wår återlösning från alla wåra fiender, från ſynden, döden och djefwulens wåld. J 1 Tim. 2: 5, 6 ſäger apoſtelen Paulus:

Det är en enda Gud och en enda medlare mellan Gud och menniſkor, nemligen en menniſka, Jeſus Kriſtus, hwilken gifwit ſig ſjelf till en löſepenning för många. När Herren ſäger, att han gifwit ſitt lif, ſå ſäger apoſtelen, att han gifwit **ſig ſjelf**. Han ſjelf är löſepenningen, hans perſon med allt, hwad han eger, är och gör. I Gal. 1: 4 ſäger apoſtelen på ſamma ſätt: Han har gifwit **ſig** ſjelf för wåra ſynder, på det att han ſkulle uttaga oß ur den närwarande onda werlden efter Guds och wår faders wilja. Och åter i Tit. 2: 14: Han har gifwit **ſig ſjelf** för oß, på det att han ſkulle återlöſa oß från all orättfärdighet och rena oß ſig ſjelf ett folk till egendom, det ſig om goda gerningar beflitar. Att Guds ſon gifwit **ſig ſjelf**, ſin perſon med allt, hwad han är och har, åt menniſkoſlägtet ſamt i menniſkoſlägtet blifwit en källa till rättfärdighet och lif, det är hemligheten af wår frälsning. Här räckte det icke till, att Herren gaf **något af ſitt** åt oß; nej, wi måſte hafwa Jeſus ſjelf, — med något annat eller mindre woro wi icke hjelpta. Men det högſta uttrycket för, huru helt och fullkomligt han gifwit ſig ſjelf åt oß, är det, att han låtit ſitt lif för oß. Den, ſom låter ſitt lif för någon, han gifwer ſig hel åt honom. Gud ware lof, att wi hafwa fått Jeſus hel! Han har blifwit kött af wårt kött, i allting en ſann och werklig lem af den menſklighet, ſom wi tillhöra.

433. Men hwad är då det, att hans lif kallas en "löſepenning för många?" Är det en penning, ſom wi hade ſkolat utgifwa, men ſom han i wårt ſtälle utgifwit? Ingalunda. Om ſådant talar aldrig Guds ord. En "löſepenning för något" är **det, ſom man utgifwer, för att i deß ſtälle winna något annat.** Derför heter det ock ordagrannt: "en löſepenning **i ſtället för**" eller "till erſättning för många", d. ä. en löſepenning, ſom Herren utgifwit för att i deß ſtälle winna många ſyndare. Så högt wärde har Gud ſatt på oß, att han icke ſkonat (d. ä. icke ſparat) ſin enfödde ſon utan utgifwit honom för oß alla (Rom. 8); ſå högt wärde har enfödde ſonen ſatt på oß, att han icke ſkonat eller ſparat ſig ſjelf utan gifwit ſitt lif för att åt Gud ſin fader återköpa oß alla. Hwad wärde någon ſätter på en ſak, det wiſar ſig bäſt uti, hwad han är willig att offra för att winna den ſaken. Will han blott offra litet, ſå wärderar han den litet; utgifwer han för den ſaken allt, då bewiſar det, att han är mycket angelägen om denſamma. Men Jeſus har för ſyndares förloßning offrat ſitt eget lif. **Mer än ſitt eget lif har han alltſå wärderat wår frälsning.**

434. Hwad wi förſt deraf lära, det är att ingenting kan wara dåraktigare, än när uppwäckta ſyndare i förſkräckelſen öfwer ſina ſynder falla i förtwiflan, ſåſom wore ingen frälsning möjlig för dem. När ſådana ſjälar klaga: "Gud har öfwergifwit mig och will icke mer bewiſa mig någon nåd; det är alldeles för ſent för mig" — då tala de ſå dåraktigt, att man må undra, huru djefwulen kunnat inbilla dem ſådana oſanningar. Har Gud icke ſkonat ſin enfödde Son utan utgifwit honom för oß alla, och har Jeſus icke ſkonat ſitt lif utan utgifwit det för wår frälsning, då finnes ingenting wiſſare i himmelen och på jorden än det, att "hwem ſom helſt kan bli frälſt". Om du derför befinner dig i den förtwiflan, ſom ofwan är ſagd, ſå ſanſa dig något litet. En ſådan der förtwiflan är lika ſtor galenſkap ſom det wärſta andliga högmod. Du må nu wara huru förfärlig ſom helſt, du må hafwa bedrifwit huru grufliga gerningar ſom helſt. Du må wara wärre än alla andra tillſammans; ſäkert är i alla fall, att om du wore ännu tuſen reſor wärre, än du är, ſå behöfde du icke förtwifla. Den omſtändigheten, att Guds enfödde ſon för dig utgifwit ſitt lif, wäger tuſen gånger mer än all din brottslighet. När dina brott nå upp till himmelen, då når hans frälſarenåd upp öfwer alla himlars himlar. När bergen på jorden blifwa ſå höga, att icke ſolen kan gå öfwer dem, då — men icke förr — kan du hafwa ſkäl att frukta, att dina ſynder äro ſå ſtora, att ingen nåd räcker till för dig.

435. "Ja men", ſäger du — —. Här tillåtas inga "men". Man ſkall aldrig göra inwändningar mot Guds ord. Om Herren hade utgifwit något mindre än ſitt lif för din frälsning, då ſkulle det wara tillåtet att ſäga "men"; nu deremot är det icke tillåtet. Nu må du ſäga: "Amen, amen, det är wiſſerligen ſannt. Gud ware ewig ära och pris!" Det månde ju wara en förſkräcklig ſynd att ſtå och göra inwändningar mot det aldra tröſtligaſte och ſaligaſte evangelium. Att menniſkor göra inwändningar mot det, ſom hotar och fördömer dem, det är mindre underligt. Sådant ligger i all menniſkonatur. Men att göra inwändningar mot det ord, ſom för oß framſtäller, huru angelägen Gud är om ſyndares återlösning, huru han fördenſkull utgifwit ſin egen enfödde, älſklige ſon — det är det aldra otillbörligaſte, ſom kan tänkas. Fördenſkull när du ſer, huru du ſitter bunden i ſynder och behöfwer återlöſas ifrån dem, och du tillika hör, huru Herren fördenſkull utgifwit ſitt lif, att du måtte warda återlöſt, då har du ingenting annat att göra än att wända

dig med all din nöd till honom, och det icke twiſlande eller orolig, ſåſom wore det ännu owißt, huruwida du ſkall warda frälſt, utan twertom med den aldra fullkomligaſte wißhet, ſåſom wore det den aldrameſt afgjorda ſak i werlden, att **du ſkall** warda frälſt, om ock ingen annan ſkall warda det. Du må icke tro, att ſådant är förmätenhet; ty förmätet är det aldrig att ſätta Guds ord och werk högt upp öfwer allt annat ſamt låta hans nåd wäga mer än tuſen werldars ſynder. Gud aktar det ſåſom den rätta ödmjukheten, att man ſå gör, och Gud tycker om, att man tror ſtort om honom. Deremot är det en fördömlig förmätenhet att göra inwändningar mot Guds ord och werk, ſåſom funnes det någonting, ſom kunde ſättas deremot.

436. Gud ware lof! Herren gaf icke ſitt lif ut för att förkaſta de många eller bottappa de många utan för att återköpa de många åt ſynden ſålda menniſkorna. När man ſer på en i ſynder fången menniſka, hos hwilken ſyndens herrawälde äfwen i yttre måtto gifwer ſig till känna genom grofwa och förnedrande laſter, då är wiſſerligen en ſådan ſyn widrig. Men när Herren med ſina heliga ögon ſåg ned af himmelen på det i ſynden förlorade ſlägtet, då braſt hans hjerta af förbarmande, och han ſteg ned i mandom för att gifwa ſitt lif till deras återlöſen. I det "köpet" woro du och jag och alla, ſom någonſin wilja låta ſig frälſas, med inberäknade. Här blir aldrig fråga om wärdighet eller owärdighet — ty här är ingen åtſkilnad. Icke den frågan: "**Är du wärd** att warda frälſt?" ſtälles här till ſyndare, utan i ſtället den frågan: "**Will du** warda frälſt?" Will du — will du bara, ſå har det ingen nöd. Syndares fördömelſe beror icke derpå, att de äro ſyndare, ſtora, grofwa, förfärliga ſyndare, ſåſom du och jag och många med oß, utan derpå, att de icke wilja låta ſig frälſas. Kommen alle I, ſom ären arbetande, betungade, uttröttade, fattige, uſle, hungrige, törſtige och på alla ſätt nödſtällde, I ſom ropen ur djupet, ur ett bottenlöſt djup! Wågen eder allenaſt att tro på Jeſus! Det är intet wågſtycke, faſtän det ſå förekommer eder. Wågen det allenaſt! I ſom hafwen ſyndat mycket och ofta och groſt, med wett och wilja och fullt uppſåt — wågen det allenaſt! Han har gifwit ſitt lif till en löſepenning för många — för Eder och för många flere.

437. Men, ſäger du, det ſtår både i frälſarens och i apoſtelens ord: "för många" — icke "för alla"; derför finnes det ju alltid ſådana, för hwilkas återlösning han icke gifwit ſitt lif, och

till deſſa hör kanſke jag. Swar: Kriſtus har gifwit ſitt lif för **alla**, ty det ſtår ſkrifwet: Af Guds nåd ſkulle han ſmaka döden **för alla**. Herren ſäger ock ſjelf, att Gud gifwit honom åt werlden (Joh. 3: 16), och Johannes ſäger: Wi betyga, att Gud ſändt ſonen werlden till en frälſare. Men **till återlösning från ſynden och ſyndens följder** warder hans lifs utgifwande endaſt för **många**, d. w. ſ. för dem, ſom wilja låta ſig återlöſas eller frälſas.*) De, ſom icke wilja låta ſig frälſas, de förgås — och **will** du icke låta dig frälſas, då kan ingen hjelpa dig, det är ſannt. Men will du icke låta dig frälſas, hwarför ſuckar du då öfwer dina ſynder, hwarför förtwiflar du då? Om jag hör någon klaga öfwer någon nöd, ſå måtte wäl hans klagan wara bewis nog, att han will warda frälſt ur den nöden. Eller huru? Klagar du kanſke bara för ro ſkull? Så ſäger Herren: Jag ſkall wara den uſle och fattige nådig, och de fattigas ſjälar ſkall jag hjelpa (Pſ. 72: 13) — och det ordet tål inga inwändningar. När Herren ſäger: Icke har Gud ſändt ſin ſon i werlden, att han ſkall döma werlden, **utan på det att werlden ſkall**

---

*) Här må nu ock den frågan beröras, huruwida det är rätt att ſäga, att hela werlden är återlöſt o. d. Derpå ſwaras, att det är alldeles i ſtrid med Skriftens ſätt att tala. Ingenſtädes i bibeln förekommer något ſådant uttryck. När apoſtlarne om ſig och de troende, till hwilka de ſkrifwa, ſäga "**wi**", "**oß**", då går det icke an att i deß ſtälle inſätta ordet: "**werlden**". När apoſtlarne mena "werlden", ſå ſäga de "werlden". Bibeln ſäger, att Kriſtus kommit **för att** frälſa eller återlöſa alla, att han för den orſakens ſkull har utgifwit ſitt lif, att hans blod är **medlet** för ſyndares återlösning o. ſ. w. Men att alla **äro** frälſte eller återlöſte, det ſäger hon aldrig. **Skriften kallar aldrig den menniſka frälſt eller återlöſt, ſom ännu ſitter fången.** Alla ſådana taleſätt ſom t. ex.: "Hela werlden är frälſt, men endaſt de troende hafwa nytta deraf, emedan de allena tillegnat ſig frälsningen eller låtit den Helige Ande på deras hjertan tillämpa frälsningen" — alla ſådana taleſätt äro fullkomligt fremmande för bibeln. Nej, Gud will, att alla **ſkola** frälſas, Kriſtus är ſänd **för att** frälſa alla, och **frälſt** (eller återlöſt) är den, ſom genom honom blifwit förloſſad från ſynden — de andra äro ännu fångne, fördömde, ſålde åt ſynden o. ſ. w. — ſådant är Skriftens enkla ſätt att tala. Då man till förſwar för den läran, att alla äro frälſte, anfört 2 Petr. 2: 1: "De förneka Herren, ſom köpt dem", ſå felar man fullkomligt om apoſtelens mening. Ty apoſtelen talar der om ſådana, ſom werkligen warit frälſte men åter affallit och förnekat honom, ſom hade frälſt dem. Det kan man ſe af v. 20, der apoſtelen ſäger, att de genom Kriſti kunſkap hade undſlytt werldens orenlighet men åter inweſwat ſig deruti, hwarigenom deras ytterſta blifwit wärre än det förſta. — Lika litet ſtöd finnes för den nämda läran i Gal. 3: 13, i hwilket ſpråk icke ett ord ſäges om "werlden". Derom ſkall längre ned talas, när wi komma till frågan om friköpningen från lagens förbannelſe.

warda frälſt genom honom, då är det att ſätta ſig upp emot hela Guds frälsningsplan, om någon ſäger, att han är uteſluten. Det ordet "werlden" inneſluter allt, hwad menniſka heter; och tror du det icke, ſå qwäljer du dig ſjelf, men du kan dock icke med din otro göra det till lögn. Summa: När Gud utgaf ſin Son, ſå war hans mening att återlöſa dig; när Jeſus utgaf ſitt lif, ſå utgaf han det för att återlöſa dig, och när du nu will warda frälſt, då står ingenting emellan dig och honom. Tro alltſå på Herren Jeſus, ſå warder du frälſt! Det är rena ſanningen.

Tjuguåttonde Betraktelſen.

438. **Lofwad ware Herren, Israels Gud, ty han har ſett till ſitt folk och beredt det en återlösning.** Så ſjöng den gamle Zacharias wid tanken derpå, att den tid nu war inne, då Israels frälſare ſkulle födas (Luk. 1: 68). Och wißt må wi af allt hjerta inſtämma i denna ſång. Ty äfwen oß, faſtän wi af naturen äro hedningar, har Israels Gud beredt återlösning — en ewig återlösning.

439. Fråga wi då: Hwari beſtår återlösningen? ſå ſwarar Skriften: Den beſtår dels i ſyndernas förlåtelſe, dels deri, att ſyndaren uttages eller förloſſas från ſynden, werlden, döden, djefwulen och allt ondt. Korteligen: **återlösning kallas hela en menniſkas frälsning — från och med det, att Herren upptager henne, der hon ligger död i ſin ſynd, ända intill det, att hon, förloſſad från allt ondt både till kropp och ſjäl, står inför Guds tron helig, rättfärdig och ſalig, ſåſom Gud är.** Låtom oß nu ſe, huru bibeln derom talar. Gud gifwe oß öppnade öron och ögon ſamt lydaktiga hjertan!

440. **I Kriſtus Jeſus hafwa wi återlösningen genom hans blod, öfwerträdelſernas förlåtelſe, efter rikedomen af hans nåd,** ſäger Paulus i Eph. 1: 7. Apoſtelen kallar i deſſa ord ſyndernas förlåtelſe för återlösning. Ingenting kan heller mer bekräftas af erfarenheten än detta. Hwarigenom eller på hwad ſätt är det ſyndare warda förloſſade från ſina ſynder? Hwarigenom är det de förſt warda kriſtna, få frid med Gud, warda nya menniſkor? Swar: derigenom att ſynderna warda dem förlåtna. Alltid är detta begynnelſen. Syndernas förlåtelſe är ſjelfwa wändpunkten, ſjelfwa öfwergången från döden till lifwet.

441. Men hwaruti beſtår då ſyndernas förlåtelſe? Swar: den beſtår deri, att Gud eftergifwer ſyndaren hela hans ſyndaſkuld och räknar med honom, ſåſom hade han aldrig ſyndat. När den ena menniſkan förlåter den andra hennes ſynder, ſå will det icke ſäga annat, än att hon icke will handla med henne efter hennes ſynder utan will låta allt wara glömdt och utſtruket, ſåſom wore det aldrig ſkedt. Sammalunda förhåller det ſig äfwen med den förlåtelſe, ſom är af Gud. Derför lärer Herren ſina lärjungar bedja: Förlåt oß wåra ſkulder, ſåſom ock wi förlåta dem, ſom äro oß ſkyldige. Der framſtäller han Guds förlåtande ſåſom likartadt med wårt förlåtande. Allt hwad ſyndaren brutit i tankar, ord eller gerningar, fint eller groſt, uppſåtligen eller ouppſåtligen, medwetet eller omedwetet, det warder genom förlåtelſen ſå fullkomligt utplånadt, att det aldrig mer ſkall komma i åminnelſe inför Gud. Om en man begått ett brott och blifwit derför dömd men ſedan af konungen benådad, då kan han icke widare af någon för det brottet antaſtas; ty benådningen gör, att allt ſkall wara utſtruket och glömdt, ſåſom wore det aldrig ſkedt; och den benådade kan gå lika trygg och lugn, ſom hade han aldrig gjort något ondt.

442. På twenne ſtällen i nya teſtamentet liknas ſyndaſkulden wid en penningeſkuld. I Matth. 18 talar Herren om en man, ſom war ſkyldig tio tuſen pund. När han nu kräfdes till räkenſkap, hade han ingenting att betala med. Derför föll han ned för ſin fordringsegare och ropade på barmhertighet, och ſtrax wardt hela hans ſkuld efterſkänkt. Såſom han nu genom denna efterſkänkning wardt ſå fri från ſin ſkuld, ſom om han aldrig hade haft någon ſkuld, alltſå warder ock ſyndaren genom förlåtelſen ſå fullkomligt fri och ledig från hela ſin ſyndaſkuld, att han icke widare behöfwer ängſlas för henne eller frukta, att hon någonſin ſkall komma igen öfwer honom. I Luk. 7 ſäger Herren: En man hade twå gäldenärer: den ene war ſkyldig honom fem hundra penningar, den andre femtio; och när de icke hade att betala, gaf han dem begge till. Alltſå äfwen der ſamma bild! Tänk dig en gäldenär, ſom af ſin fordringsegare till ſkänks erhåller alla ſina rewerſer och räkningar öfwerkorſade och qwitterade, utan att han ſjelf betalt ett öre derpå! Då ſer du en tydlig bild af ſyndernas förlåtelſe.

443. När David hade fallit i ſynd med Batſeba, kom Nathan till honom och ſtraffade honom. Men när David erkände ſin ſynd, ſade Nathan: Så har ock Herren tagit din ſynd bort. David behöfde

ſåledes icke widare gå och frukta, att hans ſynd war qwar. Borta war borta — alldeles borta. David ſkulle aldrig warda dömd eller fördömd för den ſynden. Hon war nog fördömelſe wärd, men hon war borta, och då war äfwen fördömelſen borta. Syndernas förlåtelſe är ett fullkomligt utplånande af ſynderna. Derom ſäger Herren: Jag, jag utſtryker dina öfwerträdelſer ſåſom ett moln och dina ſynder ſåſom en dimma (Eſ. 44: 22). Likaſom du ſer molnen ſkingras, ſå att himmelen warder klar, hög, ljus, alltſå ſkingras, upphäfwas, utplånas ſynderna genom förlåtelſen. Hwarje gång du ſer en mulen, tung och dyſter himmel warda klar och lätt och ljus igen, ſå kom ihåg ſyndernas förlåtelſe. En fläckt af Gud, och molnen blåſa bort; ett ord af Gud — och ſynderna äro borta.

444. I Sacharja 3 läſa wi om öfwerſtepreſten Jehoſua. Han hade orena kläder uppå och ſtod inför ängelen. Och ängelen ſade till dem, ſom ſtodo inför honom: Tagen de orena kläderna utaf honom. Och han ſade till honom: Si, jag hafwer tagit dina ſynder ifrån dig och hafwer klädt dig uti högtidskläder. Såſom nu Jehoſua wardt de orena kläderna qwitt, ſå att hwarken ängelen eller de andra ſågo något orent på honom, ſå går det ock i ſyndernas förlåtelſe. Gud tager ſynderna ifrån ſyndaren. Såſom du nu, om Gud tager ifrån dig dina egodelar, din huſtru, dina barn o. ſ. w., måſte ſäga: "Jag har alldeles förlorat det; jag har förlorat alla mina egodelar", ſå bör du ock, när han tagit dina ſynder ifrån dig, ſäga; "Jag har alldeles förlorat alla mina ſynder! Gud har tagit dem ifrån mig". Det månde man wisſerligen kalla en märkwärdig och ſalig förluſt; och dock är det en ſå werklig förluſt, ſom någon förluſt kan wara.

445. I Matth. 9 berättas om en borttagen man, ſom bars till Jeſus på en ſäng. När Jeſus fick ſe honom, ſade han: Synderna äro dig förlåtna. Der war ingen förtjenſt eller wärdighet hos denne man. Han hade ſyndat i mångahanda måtto. Kanſke hade han ock genom någon ſynd ådragit ſig ſin ſjukdom. Men genom detta enda ordet af Herren woro hans ſynder för ewigt borta. Fariſeerna förargades deröfwer, men mannens ſynder woro ändå borta. Djefwulen förargades deröfwer, men mannens ſynder kommo ändå icke igen. Borta war borta, och ingen kunde taga igen, hwad Herren hade tagit bort. Detta gick wisſerligen långt utöfwer allt, hwad den arme mannen hade tänkt, men det war ändå ſannt. Till bewis derpå botade Herren äfwen hans le-

kamliga ſjukdom, ſå att han ſteg upp, tog ſin ſäng och gick hem. Hade nu någon frågat honom: "War du icke ſjuk?" ſå hade han ſwarat: "Jo, men nu är min ſjukdom borta, alldeles borta; jag känner ingen ſkymt deraf; jag är nu ſå ledig och friſk i alla mina lemmar, ſom hade jag aldrig warit ſjuk" o. ſ. w. Men lika wißt ſom han war ſin ſjukdom qwitt, lik wißt war han ock ſina ſynder qwitt, och han kunde i ſitt ſamwete känna ſig från ſynden lika fri och ledig, ſom han i kroppen kände ſig från ſjukdomen fri.

446. I Micha 7: 19 ſäger profeten om Gud: Han ſkall ännu förbarma ſig öfwer oß, ſlå wåra mißgerningar neder och kaſta wåra ſynder uti hafwets djup. Det är en mycket kraftig bild. Om jag befinner mig ute på hafwet, på ett djup af flere hundra famnar, och jag tappar mitt ur eller min ring eller dylikt i djupet, då wet jag, att det är ſå fullkomligt borta, att jag ſkulle anſe det för galenſkap, om någon föreſloge, att man ſkulle förſöka uppfiſka det. Jag ſkulle aldrig ett ögonblick tänka på möjligheten att få det förlorade igen. På ſamma ſätt är det med förlåtna ſynder — de äro ſåſom ett ſtycke bly, ſom man tappat midt ute i det willande hafwet på flere tuſen famnars djup. De äro borta, riktigt borta. Den ende, ſom kunde finna dem igen, wore Gud, men nu är det juſt han, ſom kaſtat dem bort. Gud ware lof: borta är borta, riktigt borta. Ja, här förhåller det ſig icke bara ſå, ſom när man förlorar ſin klocka eller ring eller dylikt. Ty om deſſa ſaker än ligga på hafsbottnen, ſå finnas de ändå qwar någonſtädes; men den förlåtna ſynden är ingenſtädes mera qwar; hon är borta, ſåſom en ſjukdom är borta, när man blifwit friſk. Sjukdomen är då ingenſtädes till finnandes ware ſig i hafwet eller på land, i himmelen eller på jorden. Ja, Gud ware lof igen! Så fullſtändig är ſyndaförlåtelſen.

447. Men låtom oß höra ännu ett wittnesbörd. I Pſ. 103 ſäger David: Så hög ſom himmelen är öfwer jorden, låter han ſin nåd wara wäldig öfwer dem, ſom frukta honom; ſå långt ſom öſter är ifrån weſter, låter han wår öfwerträdelſe wara ifrån oß. Det är ju åter en mycket ſtark bild. Himmelen går oändligt högt öfwer jorden. Om man lade alla jordens berg ofwanpå hwarandra ſamt deruppå ſtaplade alla torn och höga byggnader, den ena öfwer den andra; om man widare der ofwan uppå uppreſte en maſt, gjord af alla träd, ſom wuxit på jorden från werldens begynnelſe, ſå ſkulle man wiſſerligen komma till en ſwindlande höjd, men oändligt ſkulle ändå himmelen höja ſig öfwer den toppen. Och dock:

ännu oändligare höjer ſig Guds nåd öfwer dem, ſom frukta honom. Här är en höjd, ſom ingen tanke kan fatta.

448. Men lika högt ſom det är från jorden till himmelen, lika långt är det "från weſter till öſter". Ja, den ſom wore ſå enfaldig, att han frågade, huru långt det är från öſter till weſter, åt honom ſkulle man le. Det är icke något afſtånd, ſom kan mätas. Men ſå långt, ſom öſter är ifrån weſter, ſäger David, will Gud låta wår öfwerträdelſe wara ifrån oß. När Gud will förklara, huru fullkomligt ſyndaförlåtelſen utplånar alla ſynder, då tager han till de aldra orimligaſte bilder. Det ſtadnar nog icke för mycket deraf i wåra hjertan ändå. O må Gud i ſin nåd hjelpa oß till mer tro! Wißt är det ſannt, hwad profeten ſäger: Hos Herren är mycken förlåtelſe (Eſ. 55: 7). Fariſeerna lärde, att en menniſka icke behöfde förlåta ſin broder mer än tre gånger. Petrus ſann, att det war för litet; derför menade han, att ſju gånger war det rätta. När han nu frågade Herren derom, ſwarade Herren: Icke ſju gånger utan ſjutio ſinom ſju. Ja, om din broder ſyndar dig emot ſju gånger om dagen, och han ſju gånger om dagen wänder om till dig och ſäger: Jag ångrar det, ſå förlåt honom (Matth. 18: 21, Luk. 17: 3). Och hwarför fordrar Herren detta af ſina lärjungar? Jo, derför att han will, att de ſkola wara honom like, ty juſt ſå der willig att förlåta är han ſjelf. Han begär aldrig af oß, att wi ſkola wara barmhertigare än han. Nej, när wi hunnit i fullkomlighet ſå långt, ſom det för en menniſka är möjligt att hinna, då heter afſtåndet mellan oß och Gud — oändlighet. I Heſ. 16: 63 ſäger Herren: Du ſkall tänka derpå och ſkämmas och för ſkams ſkull icke djerfwas upplåta din mun, när jag dig förlåtande warder allt, det du gjort hafwer, ſäger Herren, Herren. Om du finge ſe en menniſka, ſom aldrig tröttnade att förlåta, en menniſka, ſom aldrig kunde förolämpas ſå ſwårt eller ſå ofta, att hon icke ſkulle räkna det ſåſom en glädje och winſt att få förlåta, omfamna, hjelpa den brottslige — då ſåge du en menniſka, ſom liknade Gud. Hwar och en ſkulle känna, att det wore något af Gud i den menniſkan. Eller hur?

449. Huru gruſligt Israel ſyndat emot Herren, det weta wi alla. Tänk på alla deß affall i afguderi, tänk uppå, huru det dräpit Guds profeter ſamt ſmädat, förkaſtat och dräpit Kriſtus. Men hwad ſinne har Gud ändå med afſeende på detta folk? Jo, ſäger han: Jag ſkall återupprätta Juda och Israel och uppbygga dem,

ſådane de tillförene woro; och jag ſkall rena dem ifrån alla deras mißgerningar, hwarmed de hafwa ſyndat emot mig, och förlåta dem alla deras mißgerningar, hwarmed de hafwa ſyndat emot mig och warit trolöſe emot mig. Och ſtaden ſkall warda mig ett glädjenamn, till berömmelſe och pris ibland alla jordens folk, då de få höra allt det goda, ſom jag gör dem; och de ſkola bäfwa och darra öfwer allt det goda och öfwer all den frid, ſom jag will gifwa dem (Jer. 33: 7 ff.). När man läſer ſådant, då fattar man ſanningen af apoſtelens ord, att längden, bredden, djupet och höjden af Guds kärlek öfwergår all wår kunſkap, allt wårt begrepp. Tänk: ända derhän ſkall han gå, att man ſkall **darra** af helig bäfwan wid åſynen af en ſå outſäglig nåd. Lika litet ſom Gud tröttnar att låta ſolen lyſa eller regnet falla på jorden för att bereda näring åt menniſkor och boſkap, lika litet tröttnar han att förbarma ſig öfwer och förlåta ſyndare, hwilka i ſin nöd wända ſig till honom. Der ſynden öfwerflödar, der öfwerflödar nåden ännu mycket mer.

450. För menniſkor är det lättare att förlåta den ena ſynden än den andra. Men för Gud finnes ingen ſådan åtſkilnad. För Gud äro inga ſynder ſmå, medan andra äro ſtora, inga ſynder drägliga, medan andra äro odrägliga. Nej, alla ſynder äro för honom lika ſtora och förfärliga, och alla ſynder will och kan han lika fullkomligt förlåta. Högmod, girighet, obarmhertighet, lögn, ſtöld, mord, otukt — korteligen allt, hwarmed en menniſka kan bryta hans lag, kan förolämpa och kränka honom, allt är för honom lika, och allt kan och will han fullkomligt förlåta. När Gud hos profeten Eſaias beſkrifwer ſitt folks ſynd, ſäger han: Hela hufwudet är krankt, och hela hjertat är ſjukt; ifrån fotabladet och ända upp till hufwudet är intet helt på dem, idel ſår, blånader och friſka ſlag, hwilka icke blifwit utkramade eller förbundna eller med olja uppmjukade (Eſ. 1: 5). Och när Paulus enligt gamla teſtamentet beſkrifwer den naturliga menniſkans tillſtånd, ſå ſäger han: Här är ingen åtſkilnad; alleſammans äro de afwikne, alleſammans äro de affällige; det är ingen, ſom godt gör, icke till en (Rom. 2). Wärre kan det icke wara. Men allt — allt will han förlåta, utſtryka, glömma, ja ſå alldeles utplåna, att man icke mer i himmelen eller på jorden ſkall weta något derom. Om du komme till himmelen och frågade efter röfwaren, ſå ſkulle alla himmelens ſaliga ſkaka hufwudet och ſwara: “Här finnes ingen röfware; här finnes endaſt heligt och rättfärdigt folk.“ Hos Eſaias (43: 24) ſäger Herren: Mig hafwer du arbete

gjort i dina ſynder och gjort mig möda i dina mißgerningar, men jag, jag utſtryker din öfwerträdelſe för min ſkull och kommer dina ſynder intet ihåg. Och åter: Om än dina ſynder wore blodröda, ſkola de dock warda ſnöhwita, och om de än wore roſenfärgade, ſkola de warda hwita ſåſom ull (Eſ. 1: 18). Gud delar icke ſyndare i olika klasſer. Här är ingen åtſkillnad. Samma förlåtelſe, ſom räcker till för den ene, räcker ock till för den andre. När Gud förlåter ſynder, gör han det ſå grundligt, att han icke mer kommer ihåg dem. Jag will förlåta dem deras mißgerningar och aldrig komma deras ſynder mer ihåg, ſäger Herren (Jer. 31: 34). Det ſtår aldrig i bibeln, att Gud glömmer något annat än ſynder. Men ſynder glömmer han. När Herren talar om den ytterſta domen, ſå har han icke ett ord att ſäga om de troendes ſynder. Nej, de äro alleſammans borta, glömda, utplånade. O gläds min ſjäl. Allt är wäl beſtäldt. Dig kan Herren icke glömma, men dina ſynder glömmer han willigt, gerna och grundligt. Han har icke ſwårare att förlåta röfwaren eller ſtökan än någon annan. Hans nåd räcker ſå widt, ſom himmelen är och ſom ſkyarne gå; men under himmelen och under ſkyarne ſå mycket ſtora ſyndare rum. Likaſom du, hwarheldſt du är, har himmelen öfwer dig och rundt omkring dig åt alla håll och oändligt åt alla håll, ſå omgifwer och betäcker ſyndernas förlåtelſe åt alla håll oändligt alla dem, ſom i ſin ſyndanöd hålla ſig till Herren.

451. Denna ſyndaförlåtelſe kallas nu af apoſtelen en friköpning eller återlösning, nemligen ur ſynden. Ty genom denſamma warder ſyndaren uttagen och förlosſad ur alla ſina gamla ſynder. Denna ſyndaförlåtelſe gifwes efter Guds nåds rikedomar, ſäger apoſtelen. Den bewekande orſaken är ingen annan än den, att Gud ſjelf är ſå rik på nåd. När man talar om en förtjenande orſak till ſyndaförlåtelſen, talar man i ſåwitſko. Här är icke på någon ſida någon förtjenſt utan allenaſt en öfwerflödande nådens rikedom, ſom öfwerflödar öfwer alla ſynder. Såſom Paulus ſäger: Der ſynden öfwerflödade, der öfwerflödade nåden mycket mer (Rom. 5). När ſyndare känna ſig mer trygga i ſamwetet, om de tro, att deras ſynder äro betalda, ſå kommer det deraf, att de icke känna den rätta Guds bild utan bedöma Gud efter ſig ſjelfwa. Nej: "utan penningar och för intet" — det är Guds pris. Man ſäger: "Guds rättfärdighet fordrade full betalning, om han ſkulle kunna förlåta." Men nej, twertom. Att förlåta för intet är rättfärdigare

än att förlåta för betalning, och i bibeln ſtår det ingenſtädes, att Gud förlåter för betalning. Tänk dig twenne menniſkor, af hwilka den ena förläte ſin broder utan penningar och för intet men den andre icke förläte utan full betalning, hwilken af de twå, menar du, wore rättfärdigare? Utan twifwel den, ſom förläte för intet. Hwilken wore Gud lik? Utan twifwel den, ſom förläte för intet. Och när Gud i ſitt ord befaller oß att förlåta, ſåſom han förlåter, menar du då, att han lärer oß att fordra betalning ſåſom wilkor för wårt förlåtande? Bort det! “Ja, ſäger du, men wi äro ſyndare och Gud är helig, derför ſkola wi förlåta för intet, emedan wi ſjelfwa behöfwa förlåtelſe.“ Nuwäl, om wi wore heliga ſåſom Gud, menar du då, att wi icke ſkulle kunna förlåta för intet? Det wore en olycklig helighet. Nej, när Herren will lära oß handla **heligt** ſåſom Guds barn, då lärer han oß att förlåta för intet. Att förlåta för betalning, det kunna ſyndare och hedningar göra*). När den mannen, ſom war ſkyldig tiotuſen pund, föll ned för ſin fordringsegare och bad om barmhertighet, då gaf han honom hela hans ſkuld till. Der talas aldrig ett ord om betalning, ware ſig af gäldenären eller af någon annan. Nej, hade en betalning der förekommit, ſå hade fordringsegaren icke kunnat tala om, att han **gaf honom till** allt, det han war ſkyldig. Betaldt är betaldt men icke tillgifwet. När Herren i Luk. 7 talade om de twå gäldenärerna, då ſade han: När de icke hade att betala, ſå **gaf han dem begge till**. Der är icke heller ett ord om betalning. Nej, Gud ware lof, allt är det af nåd, utan betalning. Sådan är wår Gud.

452. När derför Skriften talar om bewekelſegrunden dertill, att Gud förlåter, ſå ſäger hon: “För hans namns ſkull.“ Sålunda beder David: För ditt namns ſkull war min mißgerning nådig, den ſtor är (Pſ. 25). Han ſäger icke: För min böns ſkull, för mina gerningars ſkull, för mina offers ſkull — nej utan “för ditt eget namns ſkull“, d. w. ſ. derför att du är, den du är, och heter, ſom du heter, nemligen min Gud. Och Daniel ſäger: Wi ligga inför dig med wåra böner icke på wår rättfärdighet utan på din

---

*) Ingenting kan wara mer obibliſkt än läran om en betalning af ſyndaſkuld. Denna lära innebär, att man genom något ſlags betalning ſkulle kunna åſtadkomma, att ſynden icke widare wore ſkuld, och det wore ju förſkräckligt. Wore denna lära ſann, ſå ſkulle Gud i gamla teſtamentet hafwa förlåtit ſynder **på kredit**, hwilket wiſſerligen är en för Guds rättfärdighet förnärmande tanke — för att icke tala derom, att en ſådan tanke är fullkomligt fremmande ſåwäl för gamla ſom för nya teſtamentets ſkrifter.

ſtora barmhertighet; ack Herre, fördröj icke, **för din egen ſkull**, min Gud, ty ditt folk är nämndt efter ditt namn (Dan. 9: 19). Och uti ett nyß anfördt ſpråk ſäger Gud: Jag utſtryker dina öfwerträdelſer **för min ſkull** (Eſ. 43: 24). Gud gör allting **för ſin egen ſkull**. Wi menniſkor — wi behöfwa yttre bewekande orſaker, men icke ſå Gud. J 1 Joh. 2 ſäger apoſtelen: Om wi bekänna ſynderna, han är trofaſt och rättfärdig, ſå att han förlåter ſynderna och renar af all orättfärdighet. Der höra wi alltſå orſaken eller bewekelſegrunden: Han gör det derför, att han ſjelf är trofaſt och rättfärdig. Det är en rättfärdig handling både för Gud och menniſkor att förlåta nödſtällda ſyndare deras ſynder, och emedan Gud är rättfärdig, ſå gör han alltid det, ſom är rättfärdigt. Menniſkor göra det icke alltid, ty de äro icke rättfärdiga. Hör och hör om igen: För ſin egen ſkull — efter ſin nåds rikedomar. Tycker du, att det är för ſtort, ſå kan du dock ingenting göra deråt. Om det fölle dig in att tycka, att det är för långt mellan jorden och ſolen, hwad mer? Hwad kunde du göra deråt? Du måſte ändå låta det wara ſå långt, ſom det är.

453. När Gud älſkade den i ſynd fallna werlden, ſå gjorde han det för ſin egen ſkull. Det war ingenting utom honom, ſom bewekte honom dertill. När Gud fattade det beſlutet att frälſa werlden, då gjorde han det för ſin egen ſkull. **Han war ſå beſkaffad**; han älſkade, och kärleken måſte till följd af ſin egen natur göra något för den, ſom han älſkar. När han ſedan i tidens fullbordan ſände ſin enfödde Son ut för att frälſa werlden, då gjorde han det för ſin egen ſkull. Jngen warelſe i himmelen eller på jorden eller under jorden kunde ſäga: Han gör det för min ſkull. Hade han gjort det för någon annans ſkull, ſå hade äran derför icke tillkommit honom allena. Sammalunda när han förlåter ſynder, gör han det för ſin egen ſkull. När Herren Kriſtus under ſitt kötts dagar uppſökte, halp och förbarmade ſig öfwer allehanda publikaner och ſyndare, tillſade dem ſyndernas förlåtelſe, umgicks med dem, åt med dem o. ſ. w., då anſågo fariſeerna, att han icke kunde wara en helig eller rättfärdig man. Sådan war deras helighet, den falſka heligheten. Men Kriſtus wiſade, att det juſt war den rätta heligheten och rättfärdigheten att uppſöka och frälſa det förtappade, att göra det alltid och att göra det alldeles för intet. Emedan han i allt war ſin Faders afbild, gjorde han det och kunde icke låta bli att göra det, om det ock ſkulle ådraga honom all

förföljelſe och ſlutligen döden. Han gjorde det för Fadrens ſkull, af hwilken han hade det ſinnet och det embetet. Men Fadren gör det för ſin egen ſkull — efter ſin nåds rikedomar. När en ſkriftlärd engång ſade till Jeſus: "Gode mäſtare", ſå ſwarade Jeſus: Hwarför kallar du mig god? Ingen är god utan Gud (Matth. 19: 17). Så lärer wår frälſare oß att tänka om wår Gud.

454. O att wi dock en gång kunde lära rätt känna Gud! I werkligheten finnes ingen, hwilken wi tilltro ſå litet godt ſom Gud. Menniſkor kunna wi tro om godt, änglar kunna wi tro om godt, Kriſtus kunna wi tro om godt, men Gud — af honom wäntar man bara dom, död och fördömelſe. "För jungfru Marias ſkull kan han wäl wara oß nådig", tänker katoliken, "men hade wi icke henne till hjelp, ſå wore wi olyckliga för Gud." — "För Kriſti ſkull, tänka andra, kan Gud wäl wara oß nådig, men wore Kriſtus icke wårt ſkydd och wår ſköld, ſå wore wi olyckliga för Gud." Att Gud för ſin egen ſkull är barmhertig, nådig och af ſtor godhet ſamt förlåter mißgerningar, öfwerträdelſer och ſynder (2 Moſ. 34: 7) — hwem tror wäl det? Nej, mer eller mindre medwetet frukta och bäfwa wi för Gud ſåſom för något förfärligt. Bryter ett förfärligt owäder lös med regn och ſtorm och åſka o. ſ. w., då ſäger man: "Det är ett **Herrens** wäder". Ett **Herrens** wäder är detſamma ſom ett **förfärligt** wäder. Tänk ſå betecknande! Ingen wille gerna en mörk natt ligga i en kyrka; blefwe han twungen dertill, ſå ſkulle han bäfwa och darra hela natten. Han ſkulle icke känna ſig ſå mörkrädd, om han låge på en krog. Men hwaraf kommer det? Swar: Endaſt af den hedendom, ſom ligger i wår natur, och den hedendom, ſom af barndomen blifwit inpredikad i oß. O, huru långt äro wi icke ifrån att känna Gud ſåſom wår rätte Fader.

455. Derför låtom oß ſtudera — flitigt ſtudera och öfwa oß derpå, att ingen warelſe kan ſe med ſå ljufligt milda ögon ned på oß ſom Gud; ingen fader kan med mer förbarmande ſe efter ſin wilſekomne ſon, än Gud ſer efter ſyndare; ingen moder kan känna ſtörre glädje, när hon ſer ſin wilſekomne ſon wända hem igen, än Gud känner, när han ſer en ſyndare wända om till honom igen. Intet faders- eller modershjerta kan wara ſå willigt att utplåna, förlåta, glömma en förlorad ſons eller dotters ſynd, ſom Guds hjerta är willigt att förlåta alla dem deras ſynder, hwilka, lika den förlorade ſonen, wilja wända om och komma hem igen. En för-

lorad ſon är ſin faders och moders ſorg, en källa till många tårar, många ſuckar, många qwal, en orſak till många bekymmerfulla ſamtal och öfwerläggningar, många ſömnlöſa nätter. Men hwad är det då, ſom förorſakar det? **Det är kärleken i ſorg** — en gniſta af den eld, ſom bor i Guds hjerta. Kommer ſonen igen, **ſkall kärleken icke warda ſtörre, men ſorgen ſkall förwandlas i glädje.** Och ſå glädes äfwen Gud, när han ſer ſyndaren långt ifrån på wäg hem.

456. En paſtor, ſom hade warit med i det förſkräckliga kriget mellan Tyſkland och Frankrike år 1870, berättade för mig engång, huru han efter en blodig ſlagtning gick ibland liken för att ſe, om han någonſtädes kunde finna någon, ſom ännu lefde. Då kom han till en fallen ſoldat, uti hwilken lifsgniſtan ännu ſyntes wara qwar. Han lade ſig ned wid hans ſida och hällde en tår win i hans mun. Mannen drack, kom till ſans och började ſe ſig omkring. Då ſade paſtorn: "Kamrat, nu gäller det att antingen gå bort till helwetet eller gå in i himmelen — åt hwilketdera hållet går du?" — "Jag går till helwetet", ſwarade den döende. — "Hwarföre det?" frågade paſtorn. — "Jag har —", ſwarade den döende. — "Hwad har du då gjort?" frågade paſtorn åter. — "Jag har —", ſwarade den döende och kunde icke få fram mer. — "Hwad har du då gjort?" frågade paſtorn igen: "Här är ingen tid att förlora; dina minuter äro räknade; ſäg ſtrax ut, hwad du har gjort!" — "Jag har ſlagit min moder", ſwarade den döende. Nu började paſtorn föreſtälla honom, huru det ſkulle wara, om hans moder ſtode wid hans ſida och ſåge hans nöd. "Tror du icke, ſade han, att hon ſkulle wara af hjertat willig att förlåta dig din ſynd, ja alla dina ſynder, ſom du gjort emot henne?" Derpå kunde den döende icke ſwara annat än jo; ty ſå mycket kände han ändå ſin moder. "Nuwäl, ſade paſtorn, och Gud — är han bättre eller ſämre än din moder?" Sedan wiſade han honom på Guds kärlek, och huru han icke hade ſkonat ſin enfödde Son utan utgifwit honom till en frälſare för alla ſyndare — äfwen för dem, ſom ſlagit ſina föräldrar. Detta gjorde ett wäldigt intryck på mannen, han trodde, fick frid och dog ſalig några minuter derefter. Sådan är Guds nåds rikedom, en oändlig rikedom.

457. Kunnen I, ſom ären onde, gifwa edra barn goda gåfwor, ſäger Herren, huru mycket mer ſkall icke Gud gifwa dem godt, ſom bedja honom? (Matth. 7: 11). Bor i en faders eller moders

hjerta en ſå ſtor barmhertighetens rikedom, att de kunna fritt och för intet förlåta ſitt barn alla deß ſynder, hwad ſkall man då ſäga om Gud? Äfwen den bäſta moder är ond men kan ändå göra ſå mycket godt, att hon af hela hjertat förlåter ſin ſon eller dotter allt — och hwad ſkall Gud då göra, han ſom icke är ond utan god? Har du ſett en moder, ſom icke wille förlåta ſitt ſyndiga barn, när det med bekymmer öfwer ſin ſynd wände ſig till henne och bad om förlåtelſe? Det kan ju hända, att du ſett något ſådant, men då ſade du wißt: "Det är en onaturlig moder — hon handlar rent af i ſtrid mot ſjelfwa den menſkliga naturen". Aldra mindſt ſade du: "Det är en rättfärdig moder; hon handlar ſåſom Gud — hon är lik Gud." Nej, ſå gör aldrig Gud, ſå ſer hans rättfärdighet aldrig ut. Ju rättfärdigare någon är, deſto barmhertigare är han. Den rättfärdige förbarmar ſig ockſå öfwer ſitt ök, ſäger Skriften. Barmhertigheten är ett uttryck af rättfärdigheten. Der en faders barmhertighet tager ſlut, der räcker ännu en moders barmhertighet till, och der en moders barmhertighet tager ſlut, der räcker ännu Guds barmhertighet till. När ett ljus brunnit ned och ſlocknar, då lyſer ſolen ännu med ſamma glans och herrlighet. Gud är **rättfärdig,** ſå att han förlåter ſynder. Derwid blifwer det.

458. Alltſå när du känner, att du är en ſyndare och hör, att Gud är rättfärdig, ſå låt det icke ſkrämma dig, ſåſom wore det något farligt, utan twertom tröſta och uppmuntra dig dermed, ſå att du ännu driſtigare och tröſtligare wänder dig till honom. Likaſom drinkaren, när han waknar till beſinning och ſer ſig om efter någon, ſom kan råda och hjelpa honom i hans nöd, icke låter ſig ſkrämmas deraf, att han hör, att den eller den är en ifrig nykterhetswän, utan twertom deraf lockas att med frimodighet wända ſig till honom, ſå gör äfwen du, när du i din nöd hör, att Gud är rättfärdig. Skall drinkaren finna hjelp hos någon, ſå är det hos nykterhetswännen, ſom hatar dryckenſkapen; och ſkall ſyndaren finna hjelp hos någon, ſå är det hos den rättfärdige, ſom hatar ſynden. Hwem ſkulle annars förbarma ſig öfwer honom och hjelpa honom? Så wißt ſom det är en god och rättfärdig gerning att förbarma ſig öfwer ſyndare, hwilka bekänna ſina ſynder och begära nåd, att förlåta, tröſta och upphjelpa dem, ſå hör det ock till Guds rättfärdighet att ſådant göra. Derför ſäger David: Fräls mig genom din rättfärdighet (Pſ. 31: 2). War mig

nådelig, ty min kraft är igenom min ſtora mißgerning förfallen och mina ben äro förſmäktade (v. 10, 11). Och åter ſäger han: Herren är god och rättfärdig, derför underwiſar han ſyndare på wägen (Pſ. 35) *) Låt det alltſå wara dig ett riktigt evangelium, att du hör, att Gud är rättfärdig, ſåſom Johannes ſäger: Han är rättfärdig ſå, att han förlåter ſynder. Men hißnar du wid talet om en ſådan Guds rättfärdighet, ſå hißna gerna, men låt ſaken bara wara, ſom den är.

459. Härmed låta wi det wara nog för denna gång. I näſta betraktelſe wilja wi ſe efter, hwad Gud i ſitt ord widare talar om denna ſak. Må han ſjelf öppna wåra hjertan, att wi uti fulla drag må dricka lif och helſa ur hans ſannings källa!

Tjugunionde Betraktelſen.

460. I **Kriſtus,** ſäger apoſtelen, **genom hans blod** är det wi hafwa ſyndernas förlåtelſe. Om denna ſak hafwa wi redan förut något talat i § 386. Endaſt derigenom, att menniſkan är i Kriſtus, har hon förloßning, nemligen ſyndernas förlåtelſe. Och detta genom hans blod, d. ä. derigenom att hon göres delaktig af hans lif, ſåſom Paulus ſäger: Jag lefwer, dock icke nu jag, utan Kriſtus lefwer i mig (Gal. 2). Fördenſkull ſäger ock Johannes till de kriſtna: Eder äro ſynderna förlåtna för hans namns ſkull (1 Joh. 2: 12), d. w. ſ. derför att I ären i Kriſtus och tron på honom. **) Utom Kriſtus finnes ingen ſyndaförlåtelſe i tid eller

---

*) Härom kan mer läſas i "Herren är from" § 76—91.

**) När man ofta anwändt detta ſpråk, ſåſom wille apoſtelen ſäga, att det är Kriſtus, ſom genom ſin förtjenſt beweker Gud att förlåta de troende deras ſynder, ſå har man alldeles felat om apoſtelens mening. Hwad uttrycket: "för Kriſti namns ſkull" betyder, det förſtår man af ſådana ſtällen, der det t. ex. heter, att de kriſtna warda förföljde för Kriſti namns ſkull o. d. Det will ju icke ſäga, att Kriſtus beweker de ogudaktiga att förfölja dem; nej, utan det betyder, att de warda förföljde derför, att de tro på honom ſamt genom denna tro blifwit uttagna från werlden. Att de troende hafwa ſyndernas förlåtelſe för Kriſti namns ſkull, will alltſå ſäga, att de hafwa ſyndernas förlåtelſe derför, att de tro på Kriſtus ſamt genom denna tro kommit i ett rätt förhållande till Gud. Kriſtus är ſålunda för ſina lärjungar orſak å ena ſidan till werldens fiendſkap, emedan han uttagit dem från werlden — "Efterſom jag har eder utwalt af werlden, derför hatar werlden eder", Joh. 15: 19 — å andra ſidan till ſyndernas förlåtelſe, lif, frid, ſalighet och allt godt, emedan han återförenat dem med Gud.

ewighet. Gud gör aldrig någonting utan ändamål. Will menniſkan omwända ſig, tro på Kriſtus och gifwa ſitt hjerta åt honom, då ſkola de gamla ſynderna aldrig ſtå i wägen för hennes ſalighet. Genom en hel, fri och fullkomlig ſyndaförlåtelſe ſkola de utplånas och glömmas. Men will menniſkan lefwa qwar i ſynden, då kan ingen ſyndaförlåtelſe hjelpa henne. Om Gud tuſen gånger förläte en menniſka hennes ſynder, och hon ändå blefwe qwar i ſina ſynder, ſå wore hon ju i alla fall obeqwäm att ingå i Guds rike. När derför werlden midt i ſitt ſyndalopp inbillar ſig, att Gud wiſſerligen icke ſkall tillräkna henne ſynder utan efter ſin ſtora nåd förlåta henne allt, ſå är det den aldra förſkräckligaſte förblindelſe. Hwad wore hon hjelpt med ſyndernas förlåtelſe, om hon dock hade ett ſådant ſinne, ſom gjorde ſjelfwa himmelen för henne till ett helwete? O låte ingen bedraga ſig! Sjelfbedrägeri är aldrig wägen till himmelen.

461. Af detta förſtå wi, hwarför Skriften ſätter ſinnesändring ſåſom wilkor för ſyndernas förlåtelſe. När fariſeer kommo för att döpas af Johannes, ſade han till dem: J huggormars afföda, hwem har föregifwit eder, att J ſkullen undfly den tillkommande wreden? Gören derför ſådan frukt, ſom tillhör ſinnesändring! (Matth. 3: 8). När folket på pingſtdagen frågade Petrus, hwad de ſkulle göra, ſwarade han: Ändren edert ſinne och hwar och en af eder låte ſig döpa i Jeſu namn till ſyndernas förlåtelſe (Apg. 2: 38). Ehwad J tagen eder före, ehwad J inbillen eder — wiljen J hafwa ſyndernas förlåtelſe, ſå ändren edert ſinne! Utan ſinnets ändring hjelper ingenting. På ſamma ſätt ſäger han i Apg. 3: 19: Ändren edert ſinne och omwänden eder, på det att edra ſynder måga afſkrapas. Till trollkarlen Simon ſäger han: Ändra ditt ſinne från denna ondſka och bed Gud, att ditt hjertas tankar måga förlåtas dig (Apg. 8: 22). J Luk. 13: 3 ſäger Herren till folket: Om J icke ändren edert ſinne, ſå ſkolen J förgås. Om Johannes döparens, om Jeſu, om apoſtlarnes predikan heter det, att de predikade: Ändren edert ſinne, ty Guds rike har kommit nära! Ändren edert ſinne och tron evangelium! (Matth. 3: 2, 4: 17, Mark. 1: 15). Och Jeſus ſäger: Jag är kommen att kalla ſyndare till ſinnesändring (Luk. 5: 3). När Petrus i Jeruſalem berättade, huru hedningar genom hans predikan blifwit troende, ſå gladdes bröderna, att Gud hade gifwit hedningarne ſinnesändring till lifs (Apg. 11: 18). Korteligen: utan ſinnesändring wet Skriften icke af någon ſynda-

förlåtelſe, icke något lif, icke någon ſalighet. Det kan ju aldrig ens bliſwa fråga om ſyndernas förlåtelſe, ſå länge ſyndaren will fortleſwa i ſynden. Sålänge menniſkan ligger i dyn, kan det ju icke bliſwa fråga om att rengöra hennes kläder. Förſt när ſyndaren will upp ur ſynden, förſt då warder det fråga om förlåtelſe. Ja, till och med om förlåtelſe mellan menniſkor inbördes ſäger Herren: Om din broder ſyndar dig emot ſju gånger om dagen och han ſju gånger om dagen wänder om till dig och ſäger: Jag ändrar mitt ſinne, ſå förlåt honom (Luk. 17: 14). Wi ſäga det igen: Gud gör ingenting utan ändamål, och en ſyndaförlåtelſe utan ſinnesändring wore det meſt ändamålslöſa af allt. Syndernas förlåtelſe afſer menniſkans frälsning, men en ſyndaförlåtelſe utan ſinnesändring ſkulle aldrig lända till frälsning. Deremot: hwareſt menniſkan ändrar ſitt ſinne, der ſörjer Gud genom ſyndaförlåtelſe för, att icke hennes gamla ſynder komma i wägen för hennes ſalighet. När man talar om, att alla menniſkor hafwa ſyndernas förlåtelſe, då är det för wiſſo ſå rakt emot Skriften, ſom någonting kan wara. Och om man än mildrar det talet ſå, att man ſäger: "Alla menniſkors ſynder äro borttagna, och alla hafwa derför ſyndernas förlåtelſe ſig förwärfwad, faſtän de icke hafwa någon nytta deraf, förrän de tro", ſå går det alldeles på ett ut. Men att icke hafwa nytta af ſyndernas förlåtelſe eller deraf, att ſynderna äro borttagna, det är på pricken detſamma, ſom att hafwa ſynderna qwar och att wara utan förlåtelſe. Hwad alla hafwa, det är en Gud, ſom icke will någon ſyndares död, och en frälſare, ſom Gud ſändt för att frälſa ſyndare, och hwilken han gifwit makten att förlåta ſynder. Derför bjudas alla att ändra ſitt ſinne och komma till honom för att få ſyndernas förlåtelſe och warda frälſte.

462. Ingenting kan klarare framſtälla förhållandet mellan ſinnesändringen och ſyndernas förlåtelſe än Herrens ord i Heſ. 19: 21 ff. Der ſäger Herren: Om en ogudaktig omwänder ſig från alla ſina ſynder, ſom han har gjort, och håller alla mina rätter och gör rätt och wäl, ſå ſkall han leſwa och icke dö. Men på all hans öfwerträdelſe, ſom han har gjort, ſkall intet tänkt warda, utan han ſkall leſwa för den rättfärdighets ſkull, ſom han gör. — Och på det wi måtte förſtå, hwad det är, ſom beweker Gud att ſå handla, tillägger han: Menar du, att jag har luſt till den ogudaktiges död, ſäger Herren Herren, och icke mycket mer att han omwänder ſig och leſwer? Se der hemligheten: Gud har icke luſt till den ogudaktiges

död. Der är ingen fråga om godtgörelſe eller betalning. Synd kan aldrig betalas; den kan utſtrykas, förlåtas, utplånas, "kaſtas i hafwets djup", glömmas men aldrig betalas. Har man med ſin ſynd åſtadkommit lekamlig ſkada, då kan den ſkadan betalas, men ſynden ſjelf kan aldrig betalas. Aldrig talas derför i bibeln om hennes betalande. Men will ſyndaren ändra ſitt ſinne, öfwergifwa ſynden och omwända ſig till Gud, då ſkola, ſåſom wi nu ofta ſagt, alla hans gamla ſynder wara på ſtunden utplånade, förlåtna, glömda. Annars har Heſekiel profeten ljugit. Ännu tydligare förſtå wi detta, när Herren på ſamma ſtälle tillägger: Om den rättfärdige wänder ſig från ſin rättfärdighet och gör det, ſom är ondt, och lefwer efter all den ſtyggelſe, ſom en ogudaktig gör, ſkulle han lefwa? Nej, all hans rättfärdighet, ſom han har gjort, ſkall icke ihågkommen warda, utan han ſkall dö uti ſin öfwerträdelſe och ſynd, ſom han har gjort. — Det är ju tydligt taladt: Hwar och en dömes efter, hwad han är; i och med detſamma ſom den rättfärdige warder ogudaktig, ſå dömes han ſåſom ogudaktig, och hans förra rättfärdighet gagnar honom icke; och twertom i och med detſamma ſom den ogudaktige "fruktar ſig och wänder åter af ſin ondſka, ſkall han lefwa och icke dö" (v. 28), men all hans förra ſynd ſkall icke widare ihågkommas. Då ſkola blodröda ſynder warda ſnöhwita och roſenfärgade mißgerningar hwita ſåſom ull (Ebr. 1). Då ſkola de tio tuſen pund, ſom ſyndaren är ſkyldig, eftergifwas, och hans ſkuldregiſter öfwerkorſas, ſönderrifwas, brännas upp och blifwa till intet. Och änglarne ſkola ſjunga ett herrligt amen dertill. Ja, Gud ware lof, att ſå är! Det är faderligt handladt, och det är icke farligt att tro det.

463. Men hwaruti beſtår då den der ſinnesändringen? Säkert är, att icke många ting finnas, med hwilka ſjälar ſå mycket blifwit plågade ſom med talet om bättring eller ſinnesändring. Luther berättar om ſig, huru förfärligt han arbetade i kloſtret för att göra bättring, huru han pinade ſig med wakor, faſtor, gißlingar, o. ſ. w. Intet ord war honom förſkräckligare än det ordet bättring, hwilket alltjemt ſtod der ſåſom en fiende, hwilken uteſlöt honom från Guds nåd. Men när han genom evangelium lärde förſtå, hwad ſinnesändringen war, blef han ſå glad, ſom hade han wandrat på en af paradiſets gator; och ſedan ſåg han i hela bibeln knappt något kärare ord än ordet "ſinnesändring".

464. När ſjälar wakna till beſinning öfwer ſina ſynder, då

är det deras wanliga bekymmer, huru de nu ſkola kunna göra en riktig bättring. Deßförinnan kunna de icke ſå tro, ſäga de. Alltſå börja de arbeta, läſa, bedja o. ſ. w. för att komma till en rätt ånger och warda rätt gudfruktiga. När de känna ſig mer weka om hjertat, ſå att de kunna gråta eller åtminſtone warda rörde, — då ljusnar det för dem; då hoppas de, att de ſnart ſkola komma dertill, att de ſå tro. Men ſå kommer en annan ſtund; de känna ſig hårda, kalla och förſtrödda. När de ſkola bedja, flyga deras tankar wida omkring, när de ſkola läſa Guds ord, kunna de ingenting qwarhålla; icke kunna de öfwerwinna ſynden, icke kunna de ångra eller gråta öfwer ſitt elände; föreſatſer göra de wäl, men de kunna icke hålla dem. Korteligen: hela deras ſträfwan efter en rätt bättring mißlyckas, och då warda de förtwiflade, ty förrän deras bättring warder riktig, kunna de icke ſå tro. Det är otroligt, hwad mycken nöd enfaldiga ſjälar genom okunnighet eller mißförſtånd i denna punkt måſte lida. Mycket hafwa de kanſke ock läſt och hört om kännetecknen på den rätta bättringen, och när de förgäfwes arbeta för att hos ſig finna deſſa kännetecken, ſå warda de mycket olyckliga. Ja, många komma ända derhän, att de alldeles förlora jemwigten, förtwifla om allt, gå tillbaka till ſynden och låta allt gå wind för wåg, förbittrade i ſina hjertan på Gud, ſom gjort wägen ſå trång för dem.

465. Derför är det en ſynnerligen wigtig fråga, hwad ſinnesändringen är. Å ena ſidan är det uppenbart, att utan ſinnesändring ingen ſyndaförlåtelſe gifwes, å andra ſidan är det tydligt, att talet om ſinnesändring icke är afſedt att wara en mur, hwarigenom ſyndare ſkulle uteſtängas, ware ſig för alltid eller för en tid, från nådaſtolen. Låt oß derför ſe, huru de hafwa burit ſig åt, om hwilka bibeln ſäger, att de gjort ſinnesändring och fått ſyndernas förlåtelſe. När David hade fallit med Batſeba och profeten Nathan kom till honom, då ödmjukade David ſig, bekände ſin ſynd, urſäktade ſig icke, ſökte icke förmildra ſaken utan erkände, att han war döden wärd. Men i ſitt hjerta ſuckade han efter nåd. I Pſ. 51 kunna wi läſa de känſlor, ſom wid det tillfället uppfyllde hans hjerta. Gud war mig nådig efter din godhet, ſäger han, och afplana min ſynd efter din ſtora barmhertighet, twå mig wäl från min mißgerning och rena mig från min ſynd; ty jag känner min mißgerning, och min ſynd är alltid för mig. Wänd bort ditt anſigte från mina ſynder och afplana alla mina mißgerningar. Skapa i mig, Gud, ett rent hjerta

och gif mig en ny wiß ande! o. ſ. w. Der ſer du alltſå, hwari hans ſinnesändring beſtod. Nathan förkunnade honom äfwen aflösningen ſägande: Så har ock Herren tagit din ſynd bort; du ſkall icke dö. Alltſå när du icke förſkyler din ſynd utan erkänner henne och begär nåd, då är det ſinnesändring, hwarpå ſyndernas förlåtelſe följer. När en ſyndare kommer i nöd öfwer ſina ſynder, då pläga Davids botpſalmer blifwa honom mycket kära. "De paſſa ſå precis för mig", ſäger han: "det är, ſom wore de tagna rätt ur mitt eget hjerta" o. ſ. w. Kanſke känner du det på ſamma ſätt? Ja, ſäger du. Nuwäl, hwad betyder detta annat, än att i ditt hjerta är ſamma ſinnesändring, ſom war i Davids hjerta, när han ſkref deſſa pſalmer?

466. Men ännu några exempel! När ſynderſkan, ſom omtalas i Luk. 7, inſann ſig i Simons hus och der föll ned för Herren och wätte hans fötter med ſina tårar ſamt torkade dem med ſitt hufwudhår, då woro der inga ord, men hon wiſade ſig för Herren med alla ſina ſynder, hon hade ingenting att anföra till ſitt förſwar. Nödſtälld och eländig låg hon der för honom och ſåg i ſitt hjerta efter nåd. Och att det war en rätt ſinnesändring, det förſtå wi af frälſarens ord: Synderna äro dig förlåtna. Alltſå när du, nödſtäld och olycklig öfwer din ſynd, faller ned för Herren och ſuckar efter nåd, då är det ſinnesändring, hwarpå ſyndaförlåtelſe följer. Det war engång en man, ſom ändtligen förtwiflad deröfwer, att han aldrig kunde göra ſin bättring riktig, kaſtade ſig redlös ned på golfwet och ſade: "Herre, jag ſtiger icke upp, förrän du ſer på mig i min nöd." O, der war ſinnesändring i ſanning. Hade han blifwit nöjd med ſin bättring, ſå att han i förlitande på den hade trott ſyndernas förlåtelſe, då hade han warit långt borta från den rätta ſinnesändringen.

467. När Jeſus hängde på korſet, då hängde der wid hans ſida en röfware, ſom ändrade ſitt ſinne. Och huru gick det till? Han hörde ſin kamrat ſmäda Jeſus. Då ſtraffade han honom ſägande: Fruktar icke heller du Gud, du ſom är i ſamma fördömelſe; och är det wäl rätt med oß, ty wi lida det, ſom wåra gerningar äro wärde, men denne har intet ondt gjort. Der hör du, huru han bekände ſin ſynd och erkände ſig hafwa förtjenat, hwad han led. Sedan wände han ſig till Jeſus och ſade: Herre, tänk på mig, när du kommer i dett rike! Der ſåg han efter nåd. Han hade ingenting godt att åberopa ſig på. I ſynd hade han förſpillt ſitt

lif. Ingenting godt kunde han heller utloſwa, ty han hängde redan på korſet och ſkulle inom några timmar dö. Nu behöfdes nåd, fri nåd, öfwerflödande nåd, och Herren gaf honom en ſådan nåd ſamt förſäkrade, att han ſamma dag ſkulle wara med honom i paradis. Hwad du af detta lär, det är, att när du, redlös ſåſom röfwaren, blottar din ſynd, erkänner den dom, ſom Guds ord fäller öfwer dig, ſamt begär nåd för nåd utan penningar och för intet, då är det den rätta "grundliga bättringen", på hwilken ſyndaförlåtelſe följer.

468. Till den rätta ſinnesändringen hörer alltſå förſt, att ſyndaren willigt bekänner ſin ſynd, är bedröfwad öfwer henne, ſamt längtar att warda befriad från henne. När den förlorade ſonen kom till beſinning öfwer ſin uſla belägenhet, ſade han ſtrax: Jag will gå hem till min fader och ſäga: Fader, jag har ſyndat i himmelen och för dig och är icke wärd att kallas din ſon. När han ſedan mötte ſin fader, woro deſſa ord de förſta, ſom han ſade. Der ſer du både bedröfwelſe öfwer ſynden, bekännelſe och längtan att få nåd och blifwa upprättad. Hwareſt ännu ingen ſådan ſyndabekännelſe och längtan är, der är ännu ingen rätt ſyndakännedom. När publikanen, ſom omtalas i Luk. 18, kom till beſinning öfwer ſin ſynd, då lopp han till templet, föll ned för Gud, bekände ſin ſynd och bad om nåd, ſägande: Gud mißkunda dig öfwer mig, ſyndare. O, huru bekymrade det honom icke, att han hade ſyndat, och huru gerna hade han icke haft alla ſina ſynder ogjorda! I Pſ. 32 ſäger David, att när han wille förtiga ſin ſynd, ſå förſmäktade hans ben genom hans dagliga gråt, ty Guds hand war ſwår öfwer honom natt och dag. Till ſlut måſte han bekänna ſin ſynd, och då förlät Gud honom ſtrax hans ſynds mißgerning. Af hjertats fullhet talar munnen, ſäger Herren, och derför wittna munnens nödrop till Gud om hjertats nöd. Der ſinnet är obrutet, der urſäktar man ſin ſynd, ſåſom Adam och Eva i paradiſet; men der hjertat är kroſſadt, der bekänner man ſin mißgerning.

469. Men när ſyndaren ſålunda känner ſin ſynd och will warda frälſt, hwart ſkall han då taga wägen? Till Gud. Hwar finner han Gud? I Kriſtus. I honom bor all guddomens fullhet lekamligen (Kol. 2). Derför hörer det widare till den rätta ſinnesändringen, att ſyndaren wänder ſig till Kriſtus och tror på honom. Utom Kriſtus ſkall man aldrig finna den rätte Guden. Likaſom Moſe i gamla teſtamentet war den man, genom hwilken Gud förloſſade Israel ur Egypten och förde det genom öknen och genom

haſwet, talade med detſamma, uppenbarade ſin wilja o. ſ. w., alltſå är ock Kriſtus i nya teſtamentet i ännu högre mening den man, genom hwilken Gud talar med ſyndare, frälſar ſyndare, tröſtar, upprättar och helgar dem. I honom bor Gud, full med nåd och ſanning. I honom framträder Gud ſåſom wår fader och wår förloſſare, ſåſom en Gud, ſom hjelper, och Herren Herren, ſom ifrån döden frälſar. Endaſt i honom ſkall man alltſå ſöka och finna Gud. Den ſom finner Kriſtus, han finner Gud; den ſom tror på Kriſtus, tror på Gud, ſåſom Herren ſäger: Den ſom tror på mig, han tror icke på mig, utan på honom, ſom har ſändt mig (Joh. 12: 44). Derför ſäger Paulus: I Jeſus warder eder förkunnad ſyndernas förlåtelſe och från allt, hwarifrån I icke kunden i Moſe lag rättfärdigas, warder hwar och en troende i honom rättfärdigad (Apg. 13: 39). Och Petrus ſäger: Honom bära alla profeterna wittnesbörd, att hwar och en, ſom tror på honom, ſkall hafwa ſyndernas förlåtelſe genom hans namn (Apg. 10: 48). Honom har den himmelſke Fadern gifwit allt, ſom hör till ſyndares återlösning, äfwen makten att gifwa ſinnesändring och att gifwa ſyndernas förlåtelſe. Derför ſäger apoſtelen: Honom har Gud upphöjt och gjort till en Herre och Kriſtus för att gifwa Iſrael ſinnesändring och ſyndernas förlåtelſe (Apg. 5: 3). Och i Luk. 24: 27 ſäger Kriſtus: I hans namn ſkall predikas ſinnesändring till ſyndernas förlåtelſe. Juſt emedan han är den, ſom gifwer ſinnesändring, är han ock den, ſom gifwer ſyndernas förlåtelſe. Derför ſade han ock ſjelf till fariſeerna: Menniſkans Son har makt på jorden att förlåta ſynder (Matth. 9). Alltſå: det är Skriftens anwisning på wägen att erhålla ſyndernas förlåtelſe: icke gå och ſucka och arbeta ſå länge, tills man blifwit ſå och ſå mycket bättre, utan, när man känner ſina ſynder, ſtrax bekänna dem och gå till Jeſus med allt! När du det gör, då gör du "en riktig bättring".

470. När Paulus ſammanfattade innehållet af ſin predikan, ſade han: **Jag har predikat den ſinnesändring, ſom är till Gud, och den tro, ſom är till wår Herre Jeſus Kriſtus** (Apg. 20: 21). Den ſinnesändring, ſom är till Gud, är den ſinnesändring, ſom beſtår deri, att man wänder ſig till Gud; märk: icke ſom beſtår deri, att man nu tager ſig före allehanda gudaktighetswerk för att bereda ſig, innan man får komma till Gud. Nej, all ſådan "förberedelſe", ſom man ſkall göra förſt, innan man får komma till Gud, är icke bättring utan ett hinder för den rätta bättringen. Hör och hör igen: Sinnes-

ändring eller bättring är juſt det, att du med alla dina ſynder wänder dig till Gud. Den tro, ſom är till wår Herre Jeſus Kriſtus, är den tro, ſom beſtår deri, att man ſätter ſin lit till Jeſus Kriſtus. Enkel är ſaken, det är wißt. Här ſättas inga grader; här ſäges icke: ſå och ſå många tårar ſkall du gråta, icke: ſå och ſå länge ſkall du gå och arbeta under lagen; icke: ſå och ſå häftig ſyndaſorg måſte du hafwa. Nej, rätt till Jeſus ſkall du gå. Och lägger ſig hela werlden deremot och ſäger: "Det duger icke, det är för lätt, för löſaktigt" o. ſ. w. ſå frukta dig icke utan tacka Gud, att han icke har gjort det ſwårare, än det är. Will någon ſitta och gråta i åratal utanför den öppna porten, ſå låt honom ſitta, men wet för egen del, att den rätta grundliga bättringen är att lyda Gud och gå in. Och grundligaſt gör alltid den ſin ſak, ſom lyder genaſt.

471. Att nu detta icke blott kallas utan äfwen är en werklig ſinnesändring, det är lätt att ſe. Tänk dig en menniſka, ſom lefwat lätt, ledigt och med luſt i ſynden, men nu börjar förſkräckas för och känna ſig olycklig i ſina ſynder — är icke det ſinnesändring? Har man förut welat förehålla henne hennes ſynder ſamt uppmanat henne att omwända ſig, ſå har hon ſtrattat eller förargats, men nu känner hon ſig ſåſom den förnämligaſte bland ſyndare och wet icke, huru hon ſkall bete ſig för att få nåd. Är icke det ſinnesändring? Jo wißt. Förut har hon wandrat utan Gud och anſett dem ſåſom ſwärmare, hwilka älſkat och tjenat honom. Nu wet hon icke, huru hon ſjelf ſkall blifwa ſå lycklig, ſom hon ſer, att de äro. Ja, hon wille wäl gifwa allt, hwad hon har och är, om hon kunde blifwa det. Är icke det ſinnesändring? Förut har hon tyckt ſig hafwa ett ganſka godt hjerta, och nu klagar hon öfwer ſitt hjerta ſåſom öfwer det meſt hårda och oböjliga ting, ſom finnes. Är icke det en werklig ſinnesändring? Jo wißt. Förr ſtod hennes hjertas begär till ſynden, nu önſkar hon ingenting heldre än nåd att komma upp ur ſynden o. ſ. w. Wißt är det en werklig ſinnesändring. Men hwareſt ſinnesändring är, der är ſyndernas förlåtelſe ſå wißt, ſom det är, att Gud är trofaſt, ſå att han håller, hwad han lofwat, och rättfärdig, ſå att han gör det, ſom är rättfärdigt och godt. Håll det derför faſt, när du ſjelf känner din ſynd, ty det gäller äfwen dig. Will du enfaldigt, öppet, ärligt inför lefwande Gud bekänna din ſynd och tro på Kriſtus, ſå har du de klaraſte Guds ord derpå, att du ſkall hafwa ſyndernas förlåtelſe. Djefwulen må deremot

inwända hwad ſom heldſt, ſaken förblir dock denſamma. Ja, kan du ſjelf icke tro, att dina ſynder äro dig förlåtna, ſå kan icke heller det förändra ſaken. Att den, ſom will dölja ſig med ſina ſynder, är under Guds dom, och att den, ſom bekänner ſina ſynder, är under Guds nåd, det är twå ſaker, ſom äro lika ſanna. Förnekar du det ena, ſå måſte du förneka det andra; erkänner du det ena, ſå måſte du erkänna det andra. Men erkänner du det icke, då måſte du ſäga, att Guds ord icke är ſanning, och då är det icke heller wärdt, att du bekymras öfwer dina ſynder widare. Gud ware lof! När himmel och jord förgås, då är det ännu alldeles wißt, att om wi bekänna wåra ſynder, ſå förlåter han dem. Ja, det är ſå fullkomligt wißt, att wi enligt apoſtelens ord kunna påſtå och ſäga: Gjorde han det icke, ſå wore han icke trofaſt, icke rättfärdig. Men hwem ſkulle wåga att ſäga något ſå förſkräckligt om wår Gud?

472. "Ja men, ſäger du, jag kan icke bekänna riktigt — ack om jag bara det kunde!" Detta är en mycket allmän klagan. Men hwad är det då att bekänna riktigt? Swar: **Det är ingenting annat än att bekänna allting uppriktigt, ſåſom det är.** Will du fördölja någonting, will du urſäkta och förſwara någonting, då bekänner du wißt icke riktigt, när du till Gud ſäger, att du är en ſyndare. Men will du hafwa fram allting i ljuſet, juſt ſom det är, för att få förlåtelſe för allt och hjelp mot allt, då bekänner du wiſſerligen riktigt. "Ja men, ſäger du, jag känner mig icke ſå förkroſſad, ſom jag borde, jag känner mig ofta ſtolt och ſtyf; min bön är ſömnaktig och trög" o. ſ. w. Nuwäl, när du ſådant känner, då känner du ſynd; och när du det bekänner, då bekänner du ſynd, och när du bekänner ſynd, då är han trofaſt och rättfärdig, ſå att han förlåter. "Ja men, ſäger du, kanſke min bekännelſe är falſk." Nuwäl, underſök då ſaken ärligt inför Gud! Mår du wäl i dina ſynder? Nej, ſäger du. Du känner, att din ſynd är din olycka. Will du då blifwa qwar i någon ſynd? Nej, ſäger du åter. Will du då hafwa hjelp att komma upp ur alla dina ſynder? Tänk, om Herren ſtode lekamligen inför dig och frågade dig ſå, hwad ſkulle du ſwara? Känner du icke, att det wore lyckligt, om Herren förläte dig allt och frälſte dig från allt? Jo, ſäger du: Nuwäl, du bekänner alltſå dina ſynder, icke för att få fribref att blifwa qwar uti dem, icke heller för att göra en förtjenſtfull gerning, på hwilken du kunde förtröſta, utan för att werkligen blifwa frälſt från dem? Ja, ſwarar du. Har du förut ock bekänt dina ſynder ſå der? Nej, ſäger du. Nu-

wäl, då är alltſå en förändring å färde, en ſinnesändring, och hwem har werkat den? Månne djefwulen? Nej, utan Gud. War icke rädd för att ſe och erkänna det. Men hwar och en, ſom i det ſinnet bekänner ſina ſynder, ſkall hafwa ſyndernas förlåtelſe. Det är wißt, och det får äfwen du tro för din del. Att twifla på den ſaken är lika dåraktigt ſom att twifla på, att twå gånger twå är fyra.

473. "Ja men", ſäger du igen, — ty när det gäller att tro och taga emot nåd, då är hjertat ſå fullt af "men" och "om", ſom wore det den aldra farligaſte ſak eller det ſtörſta wågſtycke, ſom wore å färde — "ja men, ſäger du, när jag ſer på den och den, hwilken lång och grundlig bättring han haft, då går det ſåſom en knif genom mitt hjerta, ty ſå grundlig har icke min bättring warit". Swar: Låt allt ſådant fara! Gud har aldrig ſagt: "Se på den och den!" Aldramindſt har han ſagt: "Gör ſom den och den! Han kom icke genaſt, när jag kallade honom; han trodde icke genaſt, när jag böd honom; nej, han kämpade med ſådant allwar för att göra ſig ſjelf rättfärdig, att det dröjde länge, innan jag kunde öfwerwinna honom. Det war grundligt gjordt af honom. Gör du ſammaledes! Tror du genaſt, när jag bjuder, då tror du för lätt. Större allwar ſkall det wara!" — Eller hwad? Tror du, att Gud talar ſå der? Bort det! Han ſäger: **Nu** — nu är frälsningens dag. Hwarje minut, ſom du dröjer, är en förluſt, äfwen om du dröjer för att göra din bättring "riktigt grundlig." Det war en gång en omwänd neger, ſom ſamtalade med en engelsman om ſin bättring. Engelsmannen hade en mycket lång hiſtoria om ſin bättring att förkunna, negerns hiſtoria war deremot ſå kort, att engelsmannen undrade, om det hade gått rätt till, när det gått ſå kort och fort. Då ſade negern: "Ja ſe, I engelsmän, I hafwen ſå mycket kläder, derför går det ſå långſamt att få eder afklädda. Jag hade endaſt ett orent ſkynke om lifwet, och det kaſtade jag genaſt, när jag blef erbjuden nya kläder." Det war rätt ſagdt. Gör du ſammaledes! Så gjorde röfwaren, ſom hängde på korſet, och hans förfarande har Herren ſjelf godkänt och gillat. Är du icke ſå brinnande eller ſå förkroſſad, ſom du tycker, att du borde wara, ſå behöfwer du icke gå tillbaka för det. Den ſom håller på att drunkna, tänker nog icke mycket på ſin egen wärdighet eller kraft eller allwar, när man kaſtar ett räddningstäg till honom. Tänk om han till den, ſom kaſtade räddningståget åt honom, ſwarade: "Nej, jag har icke ropat nog länge

eller nog allwarligt ännu!“ Hwad ſkulle man ſäga om en ſådan dåre? Sinnesändringens ändamål är icke att göra ſyndaren **wärdig att få Guds nåd** utan att göra honom **ſkicklig att mottaga Guds nåd till frälsning.** Men ſkicklig dertill är du då, när du känner din ſynd ſå mycket, att du icke längre kan eller will blifwa i henne.

474. Har du icke ſå ſtor ſyndakännedom ſom den eller den, ſå har du nog, när den ſyndakännedom, ſom du har, icke lemnar dig ro i dina ſynder utan drifwer dig till Kriſtus för att bekänna din ſynd och ſöka nåd. Den ena qwarnen behöfwer mer watten för att gå, den andra mindre, men nog watten har qwarnen, när hon går. Den ena klockan behöfwer tyngre lod för att gå, den andra behöfwer icke ſå tungt lod, men nog tungt lod har klockan, när hon går och går rätt. Sammalunda är det ock med den ſyndakännedom, ſom hör till ſinnesändringen. Här är icke fråga om ſå och ſå många grader utan endaſt om en ſådan ſyndakännedom, att du icke kan blifwa i ſynden längre utan ſtår upp och går till Jeſus, ſåſom nu ofta ſagdt är.

475. Ack war nu enfaldig. Gif Gud äran och låt det wara, ſåſom Gud i ſitt ord ſäger! Är du en drinkare, ſå bekänn det; är du en ſtöka, ſå bekänn det; är du en tjuf, ſå bekänn det, är du en mördare, ſå bekänn det. Hwad du **känner,** bekänn det. Hwad du icke känner, det kan du icke bekänna. Känner du dig hård, ſömnaktig, trög o. ſ. w., ſå bekänn det! Är du ſlaf, wanmäktig gentemot någon ſyndafreſtelſe, ſå bekänn det. Har du ſyndat med wett och wilja, ſå bekänn det. Ju mer öppet, barnsligt och enfaldigt du här förhåller dig, deſto bättre är det. Ställ fram hela din usla perſon för Herrens ögon och bed honom, att han måtte ſe på dig, ja alldeles genomſkåda dig; och hwad ſom är mer ſäkert än det ſäkraſte, det är, att i himmelen genaſt den domen fälles öfwer dig, att alla dina ſynder äro dig förlåtna.

Trettionde Betraktelſen.

476. Gud ware lof för ſyndernas förlåtelſe, och Gud ware lof, att wi weta, huru wi ſkola få ſyndernas förlåtelſe. Gud ware lof, att wi ock i Jeſu namn få predika en öppen och fullſtändig ſyndaförlåtelſe för alla dem, ſom bekänna ſina ſynder och wända

ſig till honom. Till dem, ſom gå borta från Gud i ſynd och orättfärdighet, ſå wi ſäga: Kommen igen, I affällige barn, och wänden eder till Gud, ty hos honom är mycken förlåtelſe. Ty ſå ſäger Herren: Den ogudaktige öfwergifwe ſin wäg och ſyndaren ſina tankar och omwände ſig till Herren, ſå förbarmar han ſig öfwer honom, och till wår Gud, ty hos honom är mycken förlåtelſe (Eſ. 55: 7). Och till alla dem, ſom äro i bedröfwelſe öfwer ſina ſynder, ſå wi ſäga: Waren wid godt mod, edra ſynder äro eder förlåtna! Och när wi det ſäga, behöfwa wi icke draga på målet, ſåſom twekade wi, huruwida det wore rätt; nej utan wi kunna ſäga det med fullkomlig wißhet, alldeles ſåſom när wi för någon omtala, att twå gånger tre är ſex. Och begripa de det icke, när wi ſäga det, ſå tillägga wi: "Ja, men det är i alla fall ſå." Men tro de det ändtligen, ſå ſäga wi: "Ja, ſe der! War det icke ſåſom jag ſade?" Gud ware lof för ſyndernas förlåtelſe!

477. Men Herren Jeſus frälſar icke endaſt ſå, att han förlåter ſynder, utan äfwen ſå, att han upprättar från ſynder, helgar och renar ſyndare. Ja, ſjelfwa det ord, ſom i wår bibel öfwerſättes med "förlåtelſe", tyckes ock innebära något ſådant. Det betyder nemligen egentligen "lösſläppning". I Luk. 4: 18 begagnas detta ord i betydelſe af "förloßning", när det heter: predika de fångna "förloßning" och förſätta de nedtryckta i "förloßning". Sådant har äfwen Luther tänkt, då han i ſin evangeliipredikan på nittonde ſöndagen efter Trefaldighet § 35 ſäger: "Nu finnas twå ſätt att förlåta ſynder. Det förſta är att **drifwa ſynderna ur hjertat och der ingjuta nåd**, detta gör Gud allena. Det andra är att **förkunna** ſyndernas förlåtelſe; detta gör äfwen den ena menniſkan för den andra. Men Kriſtus gör här båda delarna. Han gifwer Anden inwertes i hjertat; utwertes förkunnar han det genom ordet. Detta ſednare är nu att förlåta med ordet och är ett förkunnande och en offentlig predikan om den inre förlåtelſen."

478. Tänk dig en gäldenär, ſom är ſå mycket ſkyldig, att det för honom är alldeles omöjligt att betala ens räntan på ſina ſkulder. Han ſammankallar ſina fordringsegare, framlägger för dem med bekymmer ſin ſtällning och hemſtäller till deras barmhertighet, hwad de wilja göra. Tänk dig då, att de beſluta att efterſkänka allt, hwad de hafwa att fordra. Wißt ſkulle de göra den mannen glad. Men tänk, om de icke ſtadnade derwid utan derjemte beſlöte, att nu deßutom åt honom ſåſom gåfwa ſammanſkjuta ſå mycket penningar,

att han kunde komma ſig för igen. Menar du icke, att de då ſkulle göra honom en dubbel glädje? Men om de ändå icke ſtadnade derwid utan deßutom tillſade honom att för all framtid wid förefallande behof wända ſig till dem med fullkomlig wißhet att alltid warda hulpen — menar du icke, att det ſkulle förekomma honom alldeles ſåſom en fabel eller en dröm, ſå att han ſkulle hafwa ſwårt att tro ſina öron? Men juſt ſå der grundligt går det till, när en ſyndare i ſin nöd wänder ſig till Herren Jeſus för att få nåd. Då warda icke allenaſt alla ſynder honom förlåtna, utan han warder ock upprättad ur ſina ſynder, ſå att han kan börja på nytt, ſamt erhåller löfte att för all framtid wid förefallande behof få wända ſig till honom med full wißhet om hjelp. Det är nåd på nåd och deßutom nåd — tredubbel nåd.

479. En fullſtändig frälſare ſkulle Kriſtus wara. Men fullſtändig wore han icke, dereſt han lemnade de troende qwar i deras ſynder och icke förmådde upphjelpa dem derur. Tänk, om han bara wore kommen att förlåta oß wåra ſynder! Wi ſkulle då förgäfwes ropa till honom: "Herre Jeſu, hjelp oß äfwen upp!" Han ſkulle på ſådana bönerop nödgas ſwara: "Det kan jag icke." En ſådan frälſare kunde paſſa för dem, ſom wille wara qwar i ſina ſynder och ändå hafwa nåd; men aldrig kunde han tillfredsſtälla dem, ſom framför allt annat wille komma upp och warda frälſte från ſynden. "Ja men, ſäger du, är det icke ſannt, att der ſyndernas förlåtelſe är, der är lif och ſalighet? Och wore alltſå icke menniſkan ſalig redan genom denna förlåtelſe?" Swar: Nej, icke genom en ſådan förlåtelſe. Tänk, om ett barn genom olydnad hade kommit i wattnet och hölle på att drunkna, och deß fader ſtode på ſtranden och barnet ropade: "Fader, hjelp mig upp, jag förgås!" men fadren ſwarade: "Jag förlåter dig din olydnad," men företoge intet för att hjelpa det upp utan läte det ligga der. Hwad ſkulle den förlåtelſen hjelpa barnet? Alldeles ingenting. Lika litet wore ock en ſyndare hjelpt med en förlåtelſe utan förloßning från ſynden. Men på halfwa wägen ſkulle det icke ſtadna. Bättre har Gud ſtällt det. En bättre frälſare har han gifwit werlden. Bättre kraft har Lammets blod än ſå, att det endaſt ſkulle wara ett täckelſe öfwer ſynderna. Derför heter det, att Jeſu Kriſti Guds Sons blod **renar** från alla ſynder (1 Joh. 1: 7). Och Petrus ſäger till de kriſtna, att de med Kriſti blod woro återlöſta från ſitt gamla fäderneärfda lefnadsſätt (1 Petr. 1: 18).

480. Hwareſt ſyndernas förlåtelſe är, der är lif, ett nytt andligt lif, hwilket ock gifwer ſig tillkänna i ett nytt utwertes wäſende. Hwar nu någon är i Kriſtus, är han en ny ſkapelſe, det gamla är förgånget, ſi allting är nytt wordet (2 Kor. 5). Der är icke ett öfwer hans gamla wäſende hwilande täckelſe, ſom gör, att Gud icke ſer hans ſynd; nej, utan der är ett nytt wäſende alltigenom. Gud har rengjort hans hjerta. Derom ſäger Petrus i Apg. 16: 9: Gud, ſom hjertat känner, wittnade med dem (d. ä. med hedningarne), gifwande dem den helige Ande ſåwäl ſom oß (judar); och gjorde ingen åtſkilnad mellan oß och dem, genom tron renande deras hjertan. Derom bad ock David ſägande: Skapa i mig, Gud, ett rent hjerta! (Pſ. 51). Men der hjertat blifwit rent gjordt, der gifwer ſig detta ock i yttre måtto tillkänna, ſå att menniſkan icke widare följer och tjenar ſynden uti hennes luſtar (Rom. 6), utan wandrar gudeligt, rättfärdigt och tuktigt i werlden (Tit. 2). Likaſom ſynden, när hon regerar hjertat, ſkapar ett lefwerne efter ſin art, ſå ſkapar ock rättfärdigheten, der hon regerar hjertat, ett lefwerne efter ſin art. Derför ſäger Herren: Af frukten känner man trädet. Allt — allt warder nytt. Derom ſäger Paulus till de kriſtna i Korinth: I woren fordom tjufwar, girige, afgudadyrkare o. ſ. w., men I hafwen blifwit aftwagne, I hafwen blifwit helgade, I hafwen blifwit rättfärdigade i Herrens Jeſu namn och i wår Guds Ande (1 Kor. 6: 11). Och i Rom. 6: 14 ſäger han: Synden ſkall icke herſka öfwer eder, ty I ären icke under lagen utan under nåden. Det är nåden, ſom gör det. Det är en annan makt än förr, ſom nu lefwer och regerar derinne; den ſtarke är utdrifwen, och den ſtarkare har gått derin. Allt — allt är wordet nytt.

481. Detta uttrycker apoſtelen Paulus i en träffande bild, när han kallar det förra lifwet i ſynden "den gamla menniſkan", och det nya af Anden födda wäſendet "den nya menniſkan". I Rom. 6: 6 ſäger han: Wår gamla menniſka har blifwit korsfäſt med Kriſtus, på det att ſyndens kropp ſkall till intet göras, på det att wi icke widare må tjena ſynden. — Med "ſyndens kropp" menas ſynden, betraktad ſåſom en kropp, hwars lemmar äro de ſerſkilda ſyndiga luſtarne, ſåſom Paulus ſäger: Så döden nu edra lemmar, ſom på jorden äro, hor, orenlighet, luſta, ond begärelſe och girighet (Kol. 3: 5). "Den gamla menniſkan" är det gamla ſyndalifwet, ſom beſtår deri, att ſyndaren tjenar deſſa luſtar. Men nu ſäger Paulus: Nu är detta gamla ſyndalif ſlut, ſå att I icke

widare tjenen och följen luſtarne utan ſtriden och beſegren dem, tilldeß ändtligen hela ſyndakroppen är tillintetgjord, ſå att I aldrig mer ſkolen erfara några freſtelſer eller luſtar. Hwareſt ännu den gamla menniſkan (d. ä. det gamla ſyndalifwet) är qwar, der är ingen kriſten. Och om den menniſkan än påtager ſig ett andligt ſken, ſjunger, läſer, beder o. ſ. w., ſå warder hon dock med allt detta aldrig något högre eller bättre än en ſkrymtare. Hwareſt någon är i Kriſtus, der är han en ny ſkapelſe, det gamla är förgånget; ſi allting är wordet nytt.

482. Om ſamma ſak talar apoſtelen i Eph. 4: 22 f: I hafwen blifwit underwiſade i honom, ſåſom ſanningen är i Kriſtus, att I hafwen aflagt den gamla menniſkan efter den förra umgängelſen, hwilken förderfwar ſig efter förförelſens luſtar, men förnyens i edert ſinnes ande, och hafwen iklädt eder den nya menniſkan, ſom är ſkapad efter Gud i ſanningens rättfärdighet och helighet. — Der förklarar ju apoſtelen tydligt, hwad han menar med den gamla och den nya menniſkan. Den gamla menniſkan, ſäger han, är lifwet "efter den förra umgängelſen", d. w. ſ. "efter förförelſens luſtar," hwilka "bringa menniſkan i förderf". Den nya menniſkan deremot är lifwet "i den rättfärdighet och helighet, ſom af ſanningen kommer," ett lif "formadt efter Gud." Och härom ſäger nu Paulus, att de kriſtna **hafwa** afklädt den gamla och **hafwa** påklädt den nya, ſamt **hålla nu på** att förnyas i ſitt ſinnes ande. Han ſäger icke, att de äro iklädde **både den gamla och den nya menniſkan,** eller att de **hålla på** att afkläda ſig den ena och ikläda ſig den andra. Nej, den ena **är** afklädd och den andra **är** påklädd. Det är omöjligt, att man kan lefwa efter köttet och efter anden på ſamma gång. Nej, det ena lifwet tager ſlut, der det andra tager wid.

483. Ännu på ett tredje ſtälle talar han om den gamla och den nya menniſkan, nemligen i Kol. 3: 8, der han ſäger: Afläggen nu allt, wrede, bitterhet, ondſka, ſmädelſe, ruttet tal från eder mun; ljugen icke för hwarandra, I ſom hafwen afklädt eder den gamla menniſkan med hennes gerningar och påklädt eder den nya, ſom förnyas till hans kunſkap och afbild, ſom har ſkapat henne, hwareſt icke är grek och jude, omſkärelſe och förhud o. ſ. w. utan allt i alla Kriſtus. Der ſe wi åter, huru Paulus framſtäller den gamla menniſkan ſåſom något afklädt. Men den gamla menniſkan, ſäger han, är det lif, ſom utmärkes af lögn, ſmädelſe, ondſka, wrede och andra ſynder. Den nya menniſkan deremot är det lif, ſom utmärkes deraf, att

Kriſtus är menniſkans allt, att han bor i henne ſamt inifrån regerar hela hennes wäſende och lefwerne. På ſamma ſätt är det ock bland menniſkor i allmänhet ett wanligt uttryck, att de ſäga om en, ſom warit förnedrad i laſter och brott men ſom blifwit upprättad: "Han är en helt annan menniſka nu", d. ä. han lefwer nu icke mer ſåſom förr utan har börjat ett annat lif. Ja, det gamla är förgånget, och allt har blifwit nytt af Guds nåd genom tron. Kriſtus är icke en ſådan frälſare, ſom breder öfwer ſyndaren ett täckelſe och ſedan låter honom ligga, der han ligger; nej, han tager honom upp, rycker honom undan ſyndens wälde och gör honom till en helig menniſka. Derför är det ett gruſligt mißförſtånd, när kriſtna tro ſig upphöja Guds fria nåd derigenom, att de ſäga: "Jag är i mig ſamma gamla menniſka ſom förr, men Guds nåd öfwertäcker mig." Så förklenande hafwa apoſtlarne aldrig talat eller lärt de kriſtna att tala om Guds nåd. Twertom är det den rätta Guds nåds ära, att en kriſten kan wittna: "Jag är, Gud ware lof, icke nu ſamma menniſka ſom förr; genom tron på Kriſtus är det gamla förgånget och allt wordet nytt; af Guds nåd är jag, hwad jag är, och hans nåd har icke warit fåfäng i mig." Icke ligger det någon ödmjukhet i det, att man ljuger och ſäger, att Guds nåd ingenting uträttat. Warom icke barn i förſtåndet! Låtom oß aflägga allt, ſom är falſkt, ſamt tala, ſåſom Guds ord talar.

484. Apoſtelen Johannes framhåller i ſin förſta epiſtel mycket flitigt denna ſak. Deruti känna wi, att wi hafwa lärt känna honom, om wi hålla hans bud, ſäger han (2: 3). Och åter: Den ſom håller hans bud, i honom är ſannerligen Guds kärlek fullkomnad, och deri känna wi, att wi äro i honom (v. 5). Och åter: Hwar och en, ſom är född af Gud, gör icke ſynd, ty hans ſäd förblifwer i honom, och han kan icke ſynda, emedan han är född af Gud (3: 9). Hör hwilka märkwärdiga ord! Icke egna anſträngningar, icke lag och twång har uträttat det. Nej, **det är något af Gud**, ſom genom tron kommit in i den menniſkan, en ſäd, ſom gror, wäxer och ſlår ut i ett lefwerne, en ny menniſka, ſom liknar Gud. De heliga apoſtlarne hafwa icke ſett något lagiſkt eller för ſamwetet bindande deri, att man omtalat, att Guds nåd är mäktig att werkligen omſkapa en ſyndare och göra honom till en ny, helig menniſka. Twertom hafwa de deri ſett ett ſtort och herrligt evangelium, ſom warit egnadt att lifwa och uppmuntra de kriſtne. Icke heller hafwa de ſett någon egenrättfärdighet eller något högmod deri, att en kriſten

wetat med ſig, att han erfarit ett ſådant under af Guds nåd, att han blifwit en ny menniſka. Det wore ju underligt, om den, ſom warit fattig men fått ſtor rikedom, anſåge det för ödmjukhet, att han ändå fortfarande klagade öfwer ſin ſtora fattigdom, ſåſom hade han ingenting fått. Må Gud gifwa oß nåd att erkänna och priſa hans ſtora och för alla frälſande barmhertighet.

485. I företalet till Romarebrefwet ſäger Luther om denna ſak: "Tron är en lifaktig och ſtadig förtröſtan till Guds nåd, ſå wiß, att man tuſende reſor doge deröfwer. Och ſådan förtröſtan och Guds nåds kännedom gör menniſkan fröjdeſam, tröſtfull och glad emot Gud och alla ſkapade warelſer, hwilket den helige Ande gör genom tron. Deraf warder man willig och hågad till att göra alla godt utan twång, alla till tjenſt wara, allting lida, Gud till wilja och lof, den ſådan nåd bewiſat hafwer; ſå att omöjligt är att ſkilja gerningar från tron, ſåſom omöjligt är att ſkilja lågan och wärmen ifrån elden." Sannerligen: en bättre utläggning än deſſa ord kan man ej finna öfwer, hwad Petrus ſäger: Gud rengjorde deras hjertan genom tron. Jo wiſſerligen: Jeſu Kriſti Guds Sons blod renar från ſynd, werkligen renar. Guds Lam borttager — det ſtår icke: "qwarlemnar och öfwerſkyler", det ſtår icke: "betalar och gör otillräknelig", nej mer, mer, mycket mer — det ſtår, att han tager **bort** werldens ſynd. Så ſäger Herren: Jag ſkall gifwa eder ett nytt hjerta och en ny ande uti eder och taga bort utur eder kropp det ſtenhjertat och gifwa eder ett hjerta af kött (Heſ. 36: 26) d. ä. ett mjukt, böjligt och lydigt hjerta. Han ſäger icke: Jag ſkall **jemte** ſtenhjertat gifwa eder ett hjerta af **kött**. Han ſäger icke heller: Jag ſkall qwarlemna ſtenhjertat och kaſta ett täcke deröfwer, nej, utan: Jag ſkall **borttaga** det ſamt gifwa eder ett nytt hjerta, hwars luſt det är att följa, lyda, tjena och priſa Gud. Petrus ſäger icke: Gud gaf de troende ett nytt och rent hjerta **jemte** det gamla orena. Nej, utan: Gud rengjorde deras hjertan genom tron. **Ett orent hjerta är ett ſådant hjerta, ſom hyllar, följer och tjenar ſynden.** Men ett ſådant hjerta hafwa icke de troende. **Ett rent hjerta är ett ſådant hjerta, ſom hatar och afſkyr all ſynd ſamt älſkar och har ſin luſt i Guds wilja**; och juſt ett ſådant hjerta är det de troende hafwa. Om hjertat, ſådant det af naturen är, då det beherſkas af ſynden, ſäger Kriſtus: Af hjertat utgå onda tankar, mord, hor, tjufweri, ſkörlefnad, falſkt wittne, hädelſe (Matth. 15: 18). Af det genom tron rengjorda hjertat utgå Andens frukter, ſom äro kärlek,

fröjd, frid, långmodighet, godhet, trohet, ſaktmodighet o. ſ. w. (Gal. 5). Hjertat är menniſkans innerſta wäſen, ſom hos den ogudaktige regeras af ſynden och är orent, hos den troende regeras af Anden och är rent. I menniſkans innerſta wäſen kan icke ſynden herſka på ſamma gång ſom Anden. Nej, der ſynden herſkar i en menniſkas innerſta wäſen, der är ännu ingen kriſten.

486. "Ja men, ſäger du, lärer icke Skriften, att hos en troende finnes både den gamla och den nya menniſkan, både det gamla orena hjertat och ett nytt, rent hjerta?" Swar: Sådant läres ingenſtädes i Skriften. "Men, inwänder du, i Gal. 5: 17 ſäger dock apoſtelen Paulus om de kriſtna: "Köttet har begärelſe mot anden och anden mot köttet; de ſamma äro emot hwarandra, på det att I icke ſkolen göra, hwad I wiljen. Är det icke tydligt, att han der talar om en gammal och en ny menniſka hos den troende?" Swar: Skriften menar aldrig med "köttet" detſamma ſom "den gamla menniſkan", och med "Anden" menar hon aldrig heller detſamma ſom "den nya menniſkan". **Köttet är den gamla adamitiſka naturen, ſom ännu finnes qwar ſåſom en freſtande makt hos de kriſtna.** Men den gamla menniſkan är **lifwet efter köttet,** och det är ſlut hos den troende. Förr när han lefde i otro, **då lefde han efter köttet,** och det war **den gamla menniſkan;** nu när han lefwer i tron, **lefwer han efter Anden,** och det är **den nya menniſkan.** Men att på ſamma gång lefwa efter köttet och efter Anden — det är omöjligt.

487. Om den gamla och den nya menniſkan ſäger Luther i epiſtelpredikan på ſöndagen efter nyår: "Den gamla menniſkan är hela menniſkan, ſådan hon af Adam är född med kropp och ſjäl, wilja, förnuft och förſtånd, **hwilken ännu ligger i otro, gudsförakt och olydnad både inwertes och utwertes.** Hon heter gammal icke för årens ſkull, ty en friſk, ſtark och ung menniſka kan wäl ock wara utan tro och Ande, intet akta Gud, wara girig, pråla och lefwa i högfärd och förmätenhet öfwer ſin egen wishet och makt o. ſ. w., utan hon heter gammal derför, att hon ännu är oomwänd och icke blifwit annorlunda, än hon i ſynden kommit af Adam. **Hwareſt den gamla menniſkan ännu lefwer och är kraftig, der kan ingen tro eller Ande wara,** och en ſådan menniſka förblifwer ännu helt och hållet qwar i ſina ſynder, fördränkt under Guds wrede och i ett ondt ſamwete, ſom fördömer henne och låter henne icke komma till Guds rike. Deremot kallas den en ny menniſka, **ſom genom ſinnesändring omwändt ſig till Gud och nu har ett annat hjerta**

och förſtånd än förut, ſamt tror och lefwer annorlunda efter Guds ord och wilja genom den helige Ande.“

488. Att köttet är qwar och ännu freſtar en kriſten, ja att han ock här eller der kan ſtupa och förſynda ſig, ſåſom helgonens exempel wiſar, det är något helſt annat, än att han ſkulle **wandra** efter köttet. Den ſom wandrar efter köttet, han har ſin luſt i ſynden, han hyllar, urſäktar och förſwarar ſin ſynd för att ſå lefwa i fred uti henne. Och när han tröſtar ſig med Guds nåd, ſå gör han det icke för att genom Guds nåd **komma upp ur ſynden** utan endaſt **för att lugna ſitt ſamwete,** medan han förblifwer i ſynden. När den troende faller i ſynd, ſå faller han ſåſom i eld eller watten, der han icke kan förblifwa utan ſkyndar till nådaſtolen för att finna nåd och hjelp till upprättelſe. Och juſt den kamp, den nöd, den ångeſt, ſom ſynden förorſakar hans hjerta, wiſar äfwen i tider af ſwaghet, att hjertat icke är öfwerens med ſynden utan är rent och wandrar efter Anden. Likaſom det är bewis på kroppens lif (och icke på död), att han känner ſmärta, om man ſticker honom med en knif, ſå är det bewis på andligt lif, när ſynden förorſakar hjertat en ſådan kamp och nöd, ſom nyß ſades. Den andligen döde har ingen ſmärta af ſynden. Han kan bäfwa för helwetet ſamt af ſådan bäfwan kämpa mot ſynden. Men ſynden älſkar han, och wore icke helwetet, ſå ſkulle han med glädje följa henne uti hennes luſtar. O huru helt förändradt är icke allt hos den troende! **Förr när han lefde i otro, erfor han ofta Andens dragande, men han följde det icke utan fortfor att wandra efter köttet. Nu när han lefwer i Anden, erfar han köttets dragande, men han följer det icke utan fortfar att wandra efter Anden.** Såſom Paulus ſäger: Wandren i Anden och fullborden icke köttets begärelſe (Gal. 5: 16). Att erfara köttets begärelſer är ett, att följa dem är ett annat, ſåſom han åter ſäger: Må icke ſynden herſka uti eder dödliga lekamen, ſå att I lyden hans luſtar (Rom. 6: 12); och åter: Synden ſkall icke herſka öfwer eder, ty I ären icke under lag utan under nåd (Rom. 6: 14); ſåſom wille han ſäga: När I woren under lagen, då herſkade ſynden öfwer eder, ty lagen har ingen makt att upphjelpa en ſyndare; men nu ären I under nåden, och hon förmår, hwad lagen icke förmådde; hon bryter ſyndens herrawälde, hon helgar, renar och upprättar. Hon är en frälſande nåd.

489. Apoſtelen Paulus begagnar i Rom. 6 ett mycket ſtarkt uttryck om denna ſak, då han ſäger: Wi ſom **dött från ſynden,** huru

ſkola wi ännu lefwa i henne? Det Kriſtus dog, det dog han från ſynden engång, men det han lefwer, det lefwer han för Gud. Så hållen ock I före, att I ären döde från ſynden men lefwande för Gud i Kriſtus Jeſus (v. 3, 10). Apoſtelen framſtäller de kriſtna ſåſom rent af döde från hela detta rike, ſom heter ſynd, ſamt uppſtåndne för att lefwa i ett helt annat rike inför Gud i helighet och rättfärdighet. Såſom nu den, ſom lekamligen är död, alls intet har att ſkaffa med alla de förhållanden, under hwilka han fordom lefwat, utan har öfwergått till en annan lifsform med alldeles nya förhållanden, ſå bör det ock i andlig måtto wara för de kriſtna. Förut woro de döde för Gud och lefde för ſynden; nu äro de döde för ſynden och lefwa för Gud. Derom ſäger Luther: "Si, ſå inneſluter Paulus de kriſtnas lif och wäſende på jorden helt och hållet i Kriſti död och framſtäller dem, ſåſom de der redan ligga döde och begrafne i likkiſtan, d. ä. hafwa upphört att lefwa i ſynden och hafwa icke widare med henne att ſkaffa."

490. I 2 Kor. 5: 14 f.: ſäger Paulus: Kriſti kärlek håller oß bundna, i det wi ſå döma, att en är död för alla; alltſå äro de alla döda; och han har dött för alla, på det att de lefwande icke widare må lefwa ſig ſjelfwa utan för honom, ſom för deras ſkull dött och uppſtått. — Likaſom af **Adams död i ſynden** följer, att alla de, ſom äro af Adam och i Adam, äro döde i ſynden, ſammalunda följer af Kriſti **död från ſynden,** att alla de, ſom äro af honom och i honom, äro döde från ſynden*). Derom ſäger en gammal Andens man: "Den ſanna driffjedern till allt görande är för apoſtelen ingenting annat än Kriſti kärlek mot honom; den tränger och drifwer honom, beherſkar honom med ſegerrikt wälde. Ty det är hans innerliga öfwertygelſe, att Kriſti död för oß innebär i ſig det, att

---

*) När man ſtundom ſå tolkat Pauli ord, ſom wille han ſäga, att Kriſtus dött i ſtället för alla, och att detta inför Gud räknas ſå, ſom wore alla redan döda, ſå att de nu ſlippa dö — då är det icke att tolka utan att bortkaſta apoſtelens ord för att ditſätta andra i ſtället. Om det, att Kriſtus är död för alla, ſkulle innebära, att han är död i deras ſtälle, ſå att de nu ſlippa dö, då måſte ock det, att han uppſtått för dem, betyda, att han uppſtått i deras ſtälle, ſå att de nu ſlippa uppſtå! För reſten talar Paulus intet om "att ſlippa dö" eller "räknas, ſåſom wore man död", nej utan "wara död;" icke heller ſäger han: "i ſtället för," utan: "för — ſkull". Den död, han här talar om, är afdöendet från ſynden; och långt ifrån att Kriſti död ſkulle hjelpa oß **att ſlippa dö** från ſynden, ſkall den twertom **hjelpa oß att dö** från henne. Derpå hänger wår frälsning.

alla och hwar och en werkligen ſamt helt och hållet är afdöd från ſig ſjelf, icke mer lefwer för ſig ſjelf, icke ſöker ſin egen ära. Kriſtus och de, ſom tillhöra honom, utgöra ett ſtort helt: han hufwudet och de alla kroppen, hwarje enſkild troende en lem. Dör nu hufwudet, ſå äro alla lemmarne i och med hans död ockſå döda; de äro döda från ſig, och hwad de lefwa, det lefwa de för honom." (Lisco).

491. Må Gud gifwa oß nåd att rätt behjerta denna ſak. Att erkänna deß riktighet och förſwara den med iſwer är godt, men wigtigare än allt annat är att taga den för egen del på allt allwar till hjertat. Ty på ſamma gång det är den aldra tröſtligaſte och meſt evangeliſka förkunnelſe att höra, att wi hafwa en ſådan frälſare, ſom icke lemnar dem qwar i ſynderna, hwilka tro på honom, ſå är det ock en mycket närgående pröfning, ſom denna förkunnelſe will anſtälla i wåra hjertan. Är jag — är du werkligen död och begrafwen från ſynden ſamt uppſtånden uti ett nytt heligt wäſende? Du dog kanſke engång från ſynden och uppſtod till att lefwa för Gud. Men huru är det nu? Tänk, om du åter har dött för Gud och uppſtått till att lefwa för ſynden igen?! O Gud, Gud, pröfwa wåra hjertan och fräls oß från all förblindelſe! Till befarandes är förwiſſo, att många göra ſin egen frälsning omöjlig derigenom, att de tro, att de redan äro frälſta, faſtän de icke äro det. Till följd af några lifliga känſlor, ſom de erfarit, till följd deraf att de i yttre måtto anſlutit ſig till de kriſtna ſamt antagit deras umgängelſeſätt och taleſätt, tro de, att allt är wäl, under det att deras hjerta är helt obrutet och det egentligen endaſt är några yttre grofwa ſynder, ſom de bortlagt. När nu Gud i ſin nåd will rätteligen uppwäcka dem för att frälſa dem, ſå tro de redan, att allt är wäl, ſamt räkna fördenſkull deſſa Herrens wäckelſerop ſåſom trons anfäktelſer, hwilka de bemöda ſig att öfwerwinna. Gud, Gud, pröfwa i nåd wåra hjertan! O du, ſom berömmer dig af Kriſtus, ſäg, ſäg: är du frälſt, är du död från ſynden och lefwer för Gud?

492. Gud ware lof! En hel, en full återlösning från ſynden är det, han beredt oß i Kriſtus. Låtom oß derför älſka wår Gud! Låtom oß ſätta en fullkomlig tillit till Kriſtus, och låtom oß alltid wid hwarje freſtelſe komma ihåg, att wi äro döde från ſynden och uppſtåndne till att lefwa för Gud, på det wi må wara lika omöjliga att förledas till ſynd, ſom den lekamligen döde är omöjlig att förmå till att göra någon lekamlig förrättning.